

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել կյուրը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա կյուրը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

891-99

4-89

Ն Ա Ր Ե Կ Ա Ց Ի

ԱՆՏՈՒՆԻՔԻ
ԵՎ
ԲԱՆԻՔԻ

Փարիզ. — Տպագրութիւն Արամեան.
Paris. — Typ. armén. de DIDOT, rue Jacob, 56.

A. DEVEJIAN LIBRARY
NEW YORK

Ա. ՏԵՎԷՋԻԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Printed in Turkey 30

391.99

4-89 ✓

ԳՐԻԳՈՐԻ

Ն Ա Ր Ե Կ Ա Ց Ի Ո Յ

ՈՂԱՅՐԳՈՒԹԻՒՆ

Ի Կարողիկոսութեան

ՏԵԱՌՆ Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԵՒ

Ի Պատրիարքութեան

ՏԵԱՌՆ Տ. ԳԷՈՐԳԱՅ

ՓԱՐԻՉ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1860

1005

~~23134~~

8 0 1 8 U P P 7 0 3

7449-579

756-UR

7449-579

UR

7449-579

7449-579

UR

7449-579

2001

Printed in Turkey

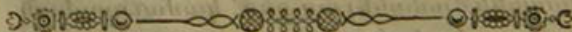

Printed in Turkey

ԳՐԻԳՈՐԻ

Ն Ա Ր Ե Կ Ա Յ Ի Ո Յ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻԻՆ

ԲԱՆ Ա.

Ի խորոց արտից խօսք շնոր Աստուծոյ :

Ա. **Չ** ԱՅՆ հառաջանաց հեծուծեան
արախի՝ ողբոց աղաղակի բեզ վերընծայեմ,
տեսող զաղտնեաց . և մատուցեալ եղեալ
ի հուր Թաղծուծեան անձին տոչորման՝ ըզ-
պտուղ ըզձից ճենճերոյ սասանեալ մտաց
բուրփառաւ կամացս առաքել առ բեզ: Այլ
հոտտեցիս հայեցիս, զԹանձ, բան ի պա-
տարազն բոլորապտուղ մատուցեալ ծը-

խոյն բարդութեան: Ընկնլ զսակաւամաս-
նեայ բանիցս յօղուած քեզ ի հաճութիւն,
և մի ի բարկութիւն. ելցէ ի խորոց աստի
զգայութեանց խորհրդակիր սենեկիս՝ վաղ-
վաղակի ժամանել առ քեզ՝ կամաւորական
նուէր բանական զոհիս, ողջակիզեալ զօ-
րութեամբ ճարպոյ՝ որ յիսն է պարարտու-
թիւն: Եւ ի դնելս իմ ընդ քեզ դատ խառ-
նեալ աղերսիւ, հզօր, մի իբրեւ զհամբար-
ձումն ձեռաց ամպարշտեալն Յակոբու,
ըստ բողոքելոյն Եսայեայ, և զանիրաւու-
թիւնն Բաբելոնի՝ տաղտկալի քեզ երևեսցի.
զոր առակ եօթանասներորդի երկրորդի
տաղմոսին ազդէ. այլ իբր զբուրեալ խուն-
կըն հաճոյական ի խորանին Սելովայ, զոր
Գաւիթն կանգնեալ նորոգեաց տապանա-
կին հանգստեան ի գերութենէն դարձելոյ.
որ ի վերստին գիւտ կորուսեալս հոգւոյ
առակի, ընդունելի կամաց քոց լիցի՝

Բ. Բայց քանզի ձայնդ ահաւոր դատաս-
տանիդ հատուցման՝ ուժգինս հնչեցեալ ի
ձորն վրէժխնդրութեան, կրկինս ինձ երկ-
նէ մարտից յարուցմունս, այժմէն գուշակ-
եալ շարժմունս յուզմանց ներհականաց,

որ յիմուճս անձին ցուցանի, խռովութիւնս
ամբոխից, հարեալք ընդ միմեանս զէն առ
սուսեր՝ խորհրդոցն հոյլք, չարեացն ընդ
բարիսն, և զերեալ զիս ի մահ ըստ հին
դիպուածոյն՝ որ նախ քան զշնորհին ժա-
մանել առ իս. զոր ընտրեալն առաքելա-
կանացն դասուց Պօղոս՝ առօրինակեալ
զՄովսէս, զՔրիստոսի փրկութիւն յաղծող
ցուցանէ : Վասն զի Թէ մերձ է օր տեսան
որպէս զիր ասէ, ի հովիտն անձուկ աս-
պարիսին Յովսափաթու և հեղեղատին կեղ-
րոնի, փոքր հանդիսարանացն իրաւանց
ժամադրութեանց, որ կենցաղականաւ այ-
սըր յաւիտենիւ զհանդերձելոցն ինձ կեր-
պարանեն, ապա ևս յաւէտ մերձեցաւ ի
վերայ իմ արքայութիւնն Աստուծոյ մար-
մին եղելոյ. մեծապէս զտեալ զիս առի՞ծ
վնասուց՝ բազմաց տոկոսեաց՝ զանազան
մասանց յանդիմանողաց ճշմարտապատ-
մից, քան զձեռիննորին վերակացումն անդ
ուրեմն երբեմն ի հարուածս եղովմայեցւոց
և փղշտացւոց, և այլոց բարբարոսազգաց :
Քանզի այն ընտրութիւն ամօք չսպիեցաւ,
իսկ պատուճաս իմուճս պարտուց առանց

աւարտման ունի զսահման : Ահ, գութ և որոգայթ անճողոպրելի, ըստ մարգարէին և առակողին , տագնապաւ մեծաւ առ դուրս ինձ հասեալ՝ զամօթն մշտնջենուոր աստէն զծագրել : Ձոր միայն քո է հրաշագործել պտուղս դեղոց ի հնարս կենաց ամենավարան տարակուսանաց հոգւոց վրտանգից , քաւիչ ամենայնի՝ զովեալ ի փոռս անճառս անսահմանելի բարձրութեան, յաւիտեանս յաւիտենից :

Բ Ա Ն Բ .

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուրեան և որին հսկողի առ ևոյն աղերս մաղրանաց բանի .

Ի խորոց արտից խօսք ընդ Ասուծոյ :

Ա . **Ե** ի արդ բանգի առ բարձրեալն Աստուած յօգաւորական շրժամբք կարդաս , որ գործովք միայն գրաւի և ոչ ըստեղծարանութեամբ կաշառի , որ յԵգիպտոս միշտ ունիս զսրտից զգարձն , զինչ օրինակ առ այս քեզ նմանագոյն և յարմար

րական աստանօր եղից՝ անձն իմ պարտա-
ւոր, պատժակիցս կործանեցելոյն Սողո-
մայ, ըմբերանեալ դատախազս Նինուէի,
անարի բարբարոսս քան զտիկինն հարա-
ւային, վատթարագոյնս քան զՔանան,
յամառեցեալս քան զԱմադէկ, անբժշկա-
կանս քաղաք դրօշելոց, նշմար մնացեալ
սոպստամբուծեան հինն Իսրայէլի, յիշա-
տակարան պահեալ՝ ուխտագանցուծեանն
Յուդայ, կշտամբեալս գեր քան զԾուր,
տարամբժեալս քան զԾայդան, խորժա-
բարոյս զան զԳալիլեա, աններելիս քան
զանհաւանն Կափառնայում, պարսաւեց-
եալս իբր զՔորազին, բամբասեցեալս ընդ
Բեթսայիդայ, անպարկեշտ ծաղկեցեալ
ալիքս Եփրեմի, ազու աղաւնիս միշտ յի-
մարուծեամբ՝ այլ ոչ հանդարտուծեամբ,
իկորեանց առիւծուց անձնական օծս եղեռ-
նային, կերպս ձուռց բարբից լցեալ ժան-
տուծեամբ, պատկերս վերջին հարուածոց
Երուսաղէմի, ըստ բանին տէրունի՝ և տե-
սանողացն ձայնի, տաղաւարս մերժեալ՝
հասեալ ի կործանումն, խորտակեալ դը-
բոցս վստահարան, և կրկին ծրղեալ շի-

նուածս խօսուն, Թողեալ ժառանգութիւնս
յարմարական, մոռացեալ տունս աստուա-
ծակերտ, ըստ բանից նախագրեցելոցն
Մովսէսի, Դաւթայ և Երեմիայի, յարկս
բանական՝ ունողս բորոտութեան, հար-
ւածեալ խրատու քերմանն, օրինիւ կազ-
դուրեալ, օծեալ կաւովն ողորական հեզու-
թեամբն, անծարակ գտեալ յելս հնարից,
բակտեալ վերստին ձեռամբ շինողին, ար-
տաքս ընկեցեալ իրաւացի հատուցմամբ
հրամանաւ հզօրին ի տեղի անսուրբ, հեր-
քեալ տարագրեալ խտրոցաւ մեծաւ՝ ա-
մենայնիւ առանց խնայելոյ, ծածկեալ դրա-
միս յերկրի չարեօք, ըստ աւանդակորոյս
ժխտողին՝ որ յաւետարանին ցուցանի:

Բ. Այլ դու Ա՛ստուած, Աստուածդ հոգ-
ւոց և ամենայն մարմնոց՝ ըստ դաւանելոյ
աստուածաշնորհին, երկայնամիտ և բա-
զումողորմ՝ ըստ սրբոյն Յովնանու ձայ-
նին, շնորհեան կատարեալ ի բոյդ հաճու-
թիւն օրհնեալդ կամաց՝ զսկզբնաւորեալ
մատեան մաղթանաց այսր ողբերգութեան:
Եւ ընդ լալով սերմանել բանիս ի նախըն-
ծաց չուս աստիճանաց օժևանացս պատ-

բաստուծեան, ի կատարածն ժամանելոյ
հաւարման հնձոցն, դարձայց բերկրեցեալ
լրուծեամբ քաւուծեան՝ պտղոյն երանու-
ծեան որայիցն քարուծեան: Մի տացես
ինձ արգանդ սրտի անորդի՝ իբր Իսրայէ-
լի, և ստինս աչաց ցամաքեալս՝ ով ամե-

նագուծ: Լնը բանական մաղթողիս հզօր՝
և ողորմած, նախ քան երկնի, և երկին
երկրի, և նա ցորենոյ և գինւոյ և ձիւթոյ, և
նորա Իսրայէլի: Եւ երկնաւորացն աղերս
որ առ քեզ՝ հոգւոյս ազղեսցէ, քան թէ
տարերաց ապականացուաց: Դու ստեղծիչ՝
և ես կաւ, բնց տարակուսելոյս ի մուսս

մաղթանաց այսր հեծուծեան՝ կամս քաղ-
ցրուծեան՝ զօրանալ աստէն . զի մի ի բա-
նալ վերնայինն երկնի՝ անընաիր գտեալ
կրթուծեան վայելման լուսոյ, իբր զնիւթ
մոմոյ սպառեցայց ջնջեալ ի միջոյ : Ոգի
զրկելոյս, ըստ մաղթանաց գոչման ասողին
և ոյժ Թալկացելոյս, և կեանք մաշելոյս՝
մտացս խղճիւ, այլ ոչ տաժանմամբ կրից՝
աշխատութեամբ զքեզ խնդրելոյ, ան զա-
ւանդ մաղթանացս, և տուր զողորմութիւն
քո շնորհացդ . ընկնլ զփոքրս ի տկարէս; և
շնորհեան զմեծդ առ ի հզօրէդ . զօրացն ըզ-
բանս զղջման, առաքեալ ի մեզ հոգի իբար-
ձանց՝ աստուածաշունչ պատգամօքս ի սմա
եղելոցս : Պարզեան բնութեամբ՝ զառակն
Եսայեայ, լուսաւորեալ առ ճշմարտութիւ-
նըն, մատուցանելով մահու արժանոյս՝ ընդ
պղնձոյս գոյի անարգս ձայնի՝ զոսկի քո շը-
նորհի, ընդ անզարդութեան երկամոյս սե-
ւութեան գունոյս՝ պղինձ պճնելի, ցոյցք
առաքինութեան, հրաշեկ Լիբանանու : Ըն-
դէր կարծրացուցանես զսիրտ եղկելոյս՝
չերկնչել ի քէն, անճառ և ահաւոր : Մի՛ւ-
ղէց անպտուղ ի փոքր վաստակոյս՝ իբր

ապաշան սերմանող անբերրի երկրի: Միլի-
ցի ինձ երկնել և ոչ ծնանել, ողբալ և ոչ ար-
տասուել, խորհել և ոչ հառաչել, ամպել և
ոչ անձրեել, ընթանալ և ոչ հատանել, ինձ
ձայնել և քեզ ոչ լսել. պաղատիլ և անտես
մնալ, կողկողել և ոչ ողորմել, աղաչել և
ոչ ինչ օգտել, զոհել և ոչ ճենճերել, զքեզ
տեսանել և դատարկ ելանել: Լնւր ինձ
նախ քան զկարդալս իմ առ քեզ՝ միայնդ
հզօր. մի զանվճար տանջանագն տոյժս՝
ընդ թուով աւուրց մեղօք կեցելոյս չարա-
զործիս ինձ հատուցաներ: Կեցն՝ զիս զթանձ,
լնւր ինձ ողորմած, մարդասիրեան ներող,
իմայեան երկայնամիտ, պաշտպանեան ան-
պաւէն, բարերարեան հզօր, ազատեան ամե-
նակալ, կենազործեան նորոգող, վերական-
գնեան անհաւոր, լուսաւորեա երկնային, բլ-
ժշկեան հնարաւոր, քաւեան անքնին, պալ-
զեատրեան անաստ, շնորհազարդեան ան-
նախանձ, հաշտեան անախտակիր, լն-
կանլ անտխակալ, սրբեան ի պարտուց օր-
նեալ: Եթէ յառեցից զաչս իմ, նայեցեալ
ի հայեցուածս երկուց վտանգից յաւուր
Թշուառութեան, զբոյղ տեսից փրկուծիւն՝

յոյս և խնամակալ . եթէ նկատեալ դիտեցից ի վեր յամենագրաւ ուղին սոսկալի, հրեշտակ քո խաղաղութեան քաղցրութեամբ ինձ պատահասցէ : Յոյց ինձ տէր ի յելիցն աւուր շնչոյս արձակման՝ մաքրութեան ոգի լուսով ամբարձեալ ի յերկնաւորացն երջանկաց՝ պարզևօք սիրոյ քոյ եկեալ հասեալ : Ի յարդարոցն կատարելոց՝ կարեաց ինձ կցորդ ժամանեցուցես . զանակնկալն բարի՝ չարիս ի յուսահատութեանն աւուր շնորհեսցես : Քնն լիցի քեզ, բնրեբանեալ . որ փրկութիւնդ ես ամենայնի, եթէ ախտացեալս քո ոչխարի՝ գազան դժնդակ տացես ուղեկից, մեղօք մեռելոյս՝ անախտ կեանք, կործանելոյս պարտօք՝ փրկութիւն :

Ք . Արդեօք մոռացիս զբարեբարելդ՝ անկնկալութիւն . անտեսեսցես զմարդասիրելդ՝ անփոփոխ . նհանջեսցես զկենագործելդ՝ անվախճան . Թողուցնս զողորմութիւնդ՝ երջանիկ պտուղ . աղաւաղեսցես զքաղցրութեանդ բարեշնորհ ծաղիկդ . անպատուեսցես զնիւթ պանծանաց բումդ ճոխութեան . յեղանակեսցես զփառս հերաց

7449-57

քումք բարձրութեան . ոչ պահեսցես զվա-
յելչական զարդ պայծառութեան քումք
պասկի : Եթէ ողորմածացն է երանութիւն,
իսկ դու բնաւ իսկ արքայութիւն լցեալ
փափաքամբ , ոչ զբոլորն պարզեսցես
փրկութիւն . ոչ մատուցանիցես դեղ վիրա-
ցբս , ոչ սպեղանիս խոցուածոյս , ոչ դարման
տկարութեանս . ոչ ծագեսցես լոյս ի խա-
ւարի՝ յուսացելոյս ի քո զօրութիւնդ՝ կենաց
պարզեղ տիեզերաց , որ միայնդ ունիս
փառս ինքնութեամբ իսկութեամբ և յարա-
կայ մշտնջենաւորութեամբ , վկայեալ ի
բնաւից , օրհնեալ և փառաւորեալ յերիս
յաւիտեանս , և անդր քան զպայման սահ-
մանի իմանալեացն յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ Գ .

Վերսիև յաւերուած կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հսկողի .

Ս . **Տ**է՛ր իմ տէր , տուիչ պարզեաց ,
ինքնաբուն բարի , ամենից տիրող հաւա-
սարապէս , միայն արարիչ զբնաւս յոչէից ,

փառաւորեալ, անքնին, ահեղ, ահարկու,
սոսկալի, հզօր, սաստիկ, անտանելի,
անմերձենալի, անըմբռնելի, անխմանալի,
անճատելի, անտեսանելի, անզննելի, ան-
շօշափելի, անորոնելի, անակիզքն, ան-
ժամանակ, անշամանդաղ զխտութիւն, ա-
ներկեան տեսութիւն, ճշմարիտ էականու-
թիւն, բարձր և խոնարհ, օրհնարանեալ
գոյութիւն, անատուեր ծագումն, ամենա-
փայլ ճառագայթ, խոստովանեալ լոյս,
անտարակոյս փատահութիւն, անտարտամ
հանգիստ, անյեղլի կնիք, անաահմանելի
տեսիլ, վկայեալ անուն, ճաշակ քաղցրու-
թեան, բաժակ բերկրութեան, հաստիչ
հոգևոց հաց, օտար մթութեանց սէր, ա-
ներկբայ խոստումն, ծածկոյթ ցանկալի,
զգեստ անկապուտ, օթոց բաղձալի, զարդ
փառաց, ձեռընկալու մեծ, տպաւէն գո-
ւեալ, աննուազելի շնորհ, անպակասել
գանձ, անապական անձրև, արփիացնցո-
ցող, ամենատեղաց դեղ, ձրի բժշկութիւ-
կրկնաձիր առողջութիւն, վեհագոյն խրա-
խոյս, անպատիր կոչումն, համօրէն աւե-
տիս, ստրկամեծար Թագաւոր, աղքատա-

սէր պաշտպան, մշտահարուստ տուիչ,
անխափան դիմեցումն, աննահանջելի հը-
րաման, անհամառօտ յոյս, երկար տեսո-
ղութիւն, անզղջական տուր, ամենաբաշխ
աջ, արդարակշիռ ձեռն, անաչառատես
ակն, մխիթարութեան ձայն, սփոփանաց
լուր, բերկրութեան բերումն, անուն կեն-
դանի, նախախնամող մատն, անգայթակ-
ղելի ելք, անխարդախ ընծացք, կենդա-
նարար կամք, աննենգելի խրատ, ան-
նախանձ պատիւ, լայնական հնարք, անձ-
նական պայման, անգտանելի հետք, ա-
նբրևոյթ շաւիղ, անչափագիր պատկեր,
որքանութիւն անսահման, աննմանական
տիպ, անզուգական զուծ, ողորմութիւն
բազմագեղ, խոնարհութիւն տօնելի, համ-
բոյր փրկական: Եւ ևս քան զայս ազդ-
մունք վայելչականք՝ աստուածութեանդ
նուիրելիք. օրհնեալ, զովեալ, բարեբա-
նեալ, քարոզեալ, աւետարանեալ, հըռ-
չակեալ, հնչեցեալ, պատմեալ, անխա-
բելի կամօք աղաչեալ, և որ ինչ առ մեզ
բերին առ ի քէն հոամունք քաղցրութեան,
զոր հանդերձելոցն ճառից լուսարանն

կերպաւորութիւնք . որով զուարթ ցուցանիս ի փրկութիւն իմ, երանութիւն, իբր ի պարարտութենէ իմեքէ ախորժ տենչանօք լցեալ . զի ոչ իմովս ինչ սնտտիապատուաստ փառատրիս երգով, այլ զի պատճառ իմն առցես զփոքրս աղերս՝ մեծիդ փրկանաց :

Բ. Եւ քանզի առ ամենայն հասակ տընկեցեալ յերկրի ազգ բանականաց՝ այս պատուէր նկարագրական նորոգ մատենի ողբոց նուազի, որ զամենեցունց ունի զկրից պատահմանց նշաւակեալ յիւրում պատկերի, իբր կցորդ մեծ գիտական կարեաց համայնից, առ բոլոր գումարս բազմահոլով տիեզերակոյտ քրիստոնէից, առ նախնի ժամն ժամանողաց, և առ երկրորդ կոչեցեալ չափու արբունն, առ որ ի կատարած աւուրն կալեալ՝ սակաւաձեռն ծերութեամբն, առ պարտաւորս և արդարս, առ ինքնարգոյ բարձրայօնն և սխալեալ անձնադատ գտեալն, առ բարիսն և եղեննագործս, առ նկունս և առ արիս, առ ստրուկս և ներքոյանկեալս, առ սեպուհս և գերաշխարհիկս, միջակայնոց և պայա-

զատաց, շինականաց և տոհմականաց,
արուաց և իգաց, հրամայողաց և հնազան-
դելոց, գերելոց և նուատից, վեհից և փո-
քունց, պատուականաց և ռամկաց, ձիա-
վարժից և սոսկականաց, քաղաքականաց
և դեղչկաց, արքայից գոռոզութեանց ի
սանձա ահաւորին ըմբռնեցելոց, միայնա-
ցելոց՝ վերնականացն խօսակցաց, մաք-
րականաց տիրանուէր զգաստութեանց,
քահանայական երջանկակրօն ընտրու-
թեանց, այցելութեանց բարեզգեստից դի-
տողութեանց, ամոռակալութեանց նախա-
գահից սրբանուէր տեսողութեանց. որոց
ոմանց աղերս աղաչանաց, և ոմանց խրատ
բարեաց առ դէմս աղօթից այսու մատե-
նիւ մատակարարեցի, ձեռնարկեալ հոգ-
ւոյդ զօրութեամբ՝ կարգել ինձ մաղթանս
բազմադիմիս, և ամենեցուն սոցին խըն-
դրուածս՝ զթութեան մեծիդ յանդիման
լինել սովաւ հանապազ:

Գ. Եւ արասցես զսոյն ընծերցողացն
ի սիրտս յստակս՝ բժշկութիւն հոգւոց և
մաքրութիւն յանցանաց, թողութիւն պար-
տուց և արձակուրդ մեղաց կապանաց. Ե

ղիցի բղխումն արտասուեաց սովաւ վար-
ժելոցն, և պարգևեալ տացի ի ձեռն սորին
ապաշաւ ըղձից: Շնորհեսցի տէր և ինձ
ընդ նոսին առ ի քէն զղշումն կամաց, և
նոցա իմովս ձայնիւ շունչս բարեհամբոյրս.
նուիրեսցի վասն իմ այսու մատենիւ պա-
ղատանք նոցին, և բանիւս այսու հեծու-
թիւնք նոցին ընդ իմ խնկեսցին: Ընդ համ-
բոյր ճաշակման այսր ողբերգութեան, շը-
նորհ լուսոյ քոյ մտեալ բնակեսցէ: Եթէ
ելցեն ինձ բարեպարիշտք ընծայիլ սովաւ,
ընկնալ կենդանեօքն վասն քո, զըթաժ, և
զիս ընդ նոսին. եթէ ախտս ինչ՝ սրբանուէրս
կաթուածոց աչաց սովիմբ բերիցի, եղիցի
ի քէն խնամակալ՝ և յիս անձրևեալ. եթէ
գրեսցի և ի փրկութիւն կարգեսցի հաղոր-
դելոցն յայս կիրս կենաց, արասցես կամաւ
քո օրհնեալ՝ և ինձ համարեալ: Եթէ հե-
ծութիւնս աստուածահաճոյս ի ձեռն այսր
բանի ի զաղտնեաց ուրուք յառաջ եկեսցէ,
օգտեցայց քե բնորձրեալ՝ և ես ընդ նմին.
Եթէ ձեռն մարութ՝ խնկով հանդերձեալ առ
քեզ համբարձցի, հասցէ միասցի ընդ իմս
ձայնի և աղաչողացն աղերս յառաջ մա-

տուցեալ: Ե՞թէ պաղատանս բազմադիմիս
ընդ խնս երկնեսցի, լիցի և ինձ քև և վասն
սարին կրկին նուիրեալ. Ե՞թէ յարգեսցի այս
անձին բանի պատարագ՝ քեզ ի հաճութիւն,
նախայլոցն ընդ իս քև ընծայեսցի: Ե՞թէ

ի սխարանաց ինչ ճանճրութենէ որ նուա-
ղեսցի, կանգնեսցի վերստին հաստարա-
նաւ այս հաստանաց՝ ի քեզ յուսացեալ.
Ե՞թէ համբարտակն վստահութեան մեղօր
յատակի, այսու արձանօր պատկանեցե-
լովք աշով քո պաշտպան՝ դարձեալ կառուս-
ցի: Ե՞թէ յուսոյն ձգարան սուսերրն յան-

ցանաց հատեալ կտրեսցի, կցեսցի դարձեալ միւսանգամ կամօք ամենակալիդ բարեոք պատուաստեալ. եթէ վտանգ մահու անձնական ցաւոյ զոք պաշարեսցէ, գտցէ փրկուծիւն սովաւ առ ի յոյս կենաց՝ յաղօծելն առ քեզ կենցուցիչ. եթէ տազնապաւոք տարակուսի ի սիրտ խոցիցի, քաղցրութեամբ քո՝ սովաւ ապրեալ ողջացի: Եթէ անբաւելի կորստեամբ պարտեաց՝ յանդունդս ոք խորոց իցէ ընկլուզեալ, եկեսցէ ի լոյս կարծիւ այս հնարից՝ քե պատսպարեալ. եթէ թմբրութեամբ խաբից խաւարին գործոց իցէ ոք վնասեալ, զօրացի անդրէն վասն քո՝ միայն ապաւէն՝ ի քեզ ապաստան եղեալ: Եթէ պահպանակն վստահութեան զանձն ուրուք լբցէ, ընկալցի այսու միջնորդիւ ձեռն քո զնա՝ ամփոփեալ ի նոյն հաստատութեան. եթէ ամայի ի զգուշութենէ պահողացն ոք դեզերեսցի, սպասեսցէ սովիմբ առ ի նոյն դարձ նորոգողիդ: Եթէ սարսուռ դիւային ջերման՝ դողութեամբ ինչ զոք խռովեսցէ, սնծափեսցի ի սոյն յայս նշան խոստովանեալ և երկրպագեալ խաչիդ խորհրդոյ.

եթէ անօրէնութեան մտրիկ խորտակիչ հող-
մոյ յանկարծ բախեսցէ զհաստուածս մար-
մնոյ շինուածոյ մարդոյ յերկրային ծովուս,
հանդարտեսցի անդրէն ղեկաւ այս Թևոց
ի բեզ պատկանեալ:

Գ. Եւ արասցես լինել դեզ կենաց սո-
հնարս ցաւոց հոգւոց և մարմնոց քոց ստեղ-
ծուածոց՝ զայս կարգեալ սահման ողբոց մա-
տենի սկզբնեցելոյ յանուն քո՝ բնորձրեալ:
Զսկսեալս իմ դու կատարեան. եղիցի հոգի
քո խառնեալ ի սա. շունչ զօրութեան մե-
ծիդ միասցի ի քո ինձ շնորհեալ ստեղծա-
բանութիւնս. զի դու սաս զօրութիւն վը-
հատեալ սրտից, և ընդունիս փառս յա-
մենեցունց. ամէն:

Բ Ա Ն Գ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ա. **Ե**րբ քանզի սկիզբն կալայ խօսել
բնոց բեզ՝ որ ի ձեռին ունիս զշունչ կենդա-
նութեան հոգւոյս բազմամեղի, յիրաւի

սարսեալ դոյացեալ տազնապաւ մեծաւ
յաւէտ երկնչիմ. վասն զի ահաւոր և ան-
տանելի և ի սահմանէ բանի փախչելի յի-
շատակ անճողոպրելի անաչառդ քո ստե-
նի՝ ի կշտամբումն իմ պարտաւորի՝ արարիչ
երկնի և երկրի: Նա զի և չիք իսկ բժշկու-
թիւն բազմավտանց սաստկութեան վիրա-
ցըս անողջանալի, խայթմանց խածուածոց
մահաբերին բերանոյ ժանեաց՝ որսողին
զանձն իմ ի կորուստ: Մանաւանդ զի ոչ զոյ
պատասխանի, ըստ առակողին, յաւուր
պատերազմի, և ոչ բանիւ իրաւանալի,
և ոչ վերարկուաւ պատասպարելի, և ոչ
դիմակօք կեղծաւորելի. ոչ առ երեսս բա-
նիւք մատչելի, և ոչ կերպարանօք երբէք
խտբելի, ոչ յօղուածովք բանից ստելի,
ոչ արագմամբ ոտից փախչելի, ոչ թիկանց
դարձուցանելի, ոչ դիմաց ընդ երկիր մա-
ծուցանելի, ոչ բերանով ընդ հող հաստե-
լի, ոչ ի խորս երկրի ղօղելի: Քանզի
մերկ են քեզ ծածկեալքն, և հրապարա-
կեալ են աներևոյթքն. արդարութիւն իմ
նուագեալ և ի սպառ ունայնացեալ. մե-
ղանքն յայտնեցեալ և յաւէտ առաւելեալ.

չորիքն իմ մնացական, և ես կորստական.
իրաւանցն կշիռ պահասեալ և անիրաւու-
թիւնն իսկոյն զօրացեալ. բարեացն բերք
հալեալ, և սխալմունքն արձանացեալ.

աւանդն կորուսեալ, և դատակնիքն այժ-
մէն գտեալ. մահուն մուրհակ գծեալ, և ա-
ւետեացն կտակ եղծեալ: Բարերարն տըխ-
րեցեալ, և բանասարկուն ուրախացեալ.
հրեշտակաց զունդն թախծեալ, և սատա-
նայ խնձողիւք պարեալ. վերնական զօրքն

ողբացեալ, և ստորնայինքն բերկրեցեալ,
սպանողին մթերք լցեալ, և պահողին գանձն
կապտեալ, օտարին կողմն կանգնեալ, և
ստացողին պարզե մատնեալ, հաստողին
ձիր մոռացեալ, և կորուսչին հաղբքն պահե-
եալ, երախտիք փրկչին հենգնեալ, և բելի-
ար զուարթացեալ, կենացն աղբիւր փակե-
ալ, և զոռոզին ժանգ ժանդիս ժամանեալ:

Բ. Եւ արդ ոչ ապաքէն ըղձալի էր, ըստ
զրոյն կանխուծեան նախաձայնելոյ, ոչ
ստեղծանիլն երբէք յարգանդի և ոչ նը-
կարիլն ի յորովայնի, ոչ ի ծնունդ յառա-
ջագայիլ և ոչ ի լոյս կենաց հասանիլ, ոչ
ի թիւս մարդկան գրիլ և ոչ ի հասակ ած-
ման ամբառնալ, ոչ ի պատկեր գեղոյ զար-
դարիլ և ոչ բանիւ հանդերձաւորիլ, բան
ընդ այսպիսեաց օսատկագունից և սար-
սափելեաց ըմբռնիլ պարտուց, զոր և ոչ
վիմաց կարծրութիւն բերէ, Թող Թէ մար-
մնոց լուծականութիւն:

Գ. Եւ արդ տնւր բնրեզուծ՝ աղաչեմ
զբեզ, տնւր ինձ ողորմութիւն, որ զայսու-
սիկ դու ինքնին բեզէն բոյովդ բանիւ մեզ
տանմանեցեր ասելով, Թէ տնւր զայդ նուէր

յանունն փրկութեան ձերոյ Աստուծոյ, և սուրբ եղերուք . զի զողորմութիւն կամիմ, և ոչ զպատարագ : Ահա բարձրացիր վերջատին խնկեալ այսր յիշատակաւ , որ ունիս զամենայն , և ի բէն է ամենայն , և բեզ փառք յամենեցունց . ամէն :

ԲԱՆ Ե .

Վերսիև յաւերուած կրկիև հեծուրեան
նորիև հսկողի .

Ա . **Ե** խարդես երկրածինս մարդ'կեն-
ցադականաւ անկայուն զոյիւ զբաղեալ ,
և յիմարութեամբ պատրողականաւ գինեա-
ւքս յիմարեալ , որ ամենայնիւ ստեմ , և
ոչ միով իւրիք ճշմարտեմ : Քանզի որովք
զիմօք վերագրեցելովք նշանակօք ազար-
անցելովք յանդգնեցայց լինել յանդիման
բում դատաստանիդ , ո՞վ իրաւադատ անա-
ւոր , անճառ , անպատում հզօր Աստուած
բոլորից : Քանզի դասեալ աստատին ի սոյն
զապերախտութիւն մեղուցեալ անձինս առ
քունդ երախտիս , ցուցից զիրաւունս բո

միշտ զօրացեալ և զանիրուածիւնս իմ
յաւէտ պարտաւորեալ: Որ արարեր զիս
ի բո պատկեր պանծալի՝ ի ձեռն վեհիգ
տապաւորութեան, զտկարս օժանդակելով:

Բ. Զարդարեցեր բանիւ, փայլեցուցեր
փշմամբ, մտօք ճոխացուցեր, իմաստիւք
ածեցուցեր, հանճարով հաստատեցեր, ի
շնչականացն որոշեցեր, հոգւով իմանու-
լեաւ խառնեցեր, իշխանականին գոյիւ
պծնեցեր, ծնար հայրաբար, սնուցեր դա-
յեկանպէս, տաժեր, ստացողապէս, տըն-
կեցեր զամպարիշտս ի բումդ գաւթի, ջը-
րովն կենաց ոռոգեցեր, աւազանին ցօղով
մաքրեցեր, կենացն վտակաւ արմատացու-
ցեր, հացիւղ երկնայնով ջամբեցեր, սա-
տուածային արեամբդ արբուցեր, անհը-
պիցն և անհասանելացն ընտանեցուցեր,
զաչս երկրեղէն ի բեզ համարձակեցեր,
լուսովդ փառաց վերածածկեցեր, զհողա-
նիւթ մատունս անմարութ ձեռացս ի բեզ
մատուցեր, զմոխիրս անարգ մահացու՝ իբր
զնշոյլ լուսոյ յարգեցեր, զհայր բո հզօր
ահաւոր օրհնեալ մարդասիրտապէս և ա-
նարժանիս իմոյ անձին կնքեցեր: Ոչ կի-

զեր զբերանս լցեալ նանրութեամբ՝ ի ժառանգակիցն կարդալ զքեզ, ոչ կշտամբեցեր զյանդզնեալս ի բո կցորդութիւն, ոչ ստուերացուցեր զտեսիլ աչացս ի բումդակնարկութիւն, ոչ արգելանաւ կապանաց ընդ մահապարտացն տարագրեցեր, ոչ խորտակեցեր զդաստակ բազկիս՝ որ անմաքրապէս առ քեզ համբառնայր, ոչ մանրեցեր զոստս իմոց մատանցս ի շոշափելն զբանդ կենաց, ոչ պատեցին զինն մառախուղք ի ձօնելն զքեզ՝ անաւոր, ոչ վշտեցեր զպարս ատամանցս յըմբոշխնելն ըզքեզ՝ անասանանելի, ոչ գնացեր բարկութեամբ խտտորնակ՝ խտտորնակի ընդ քեզ հետևողս, իբր ընդ վրիպեալ տունն Իսրայէլի, ոչ խայտառակեցեր ի հարսնարանիդ զանարժանս բումդ պարերգութեան, ոչ ի գձուձ հանդերձին տեսիլ զանօրինեալըս յանդիմանեցեր, ոչ կապանօք ձեռացս և ոտիցս յարտաքին խաւարն հալածեցեր:

Գ. Զայս ամենայն մատունս բարեաց և զներելոյդ երկայնատութիւն ընկալեալ ի քէն՝ բնրերար, օրհնեալ և յամենայնի միշտ երկայնամիտ, փոխապրեցի վնասա-

կարս պարտեաց՝ անձիւս և բազմօքինակ
անօրէնութիւնս, մարմնականաց և անձ-
նականաց՝ ամենակիր բազմածուփ խոր-
հրրոցոց յուզմանց երկրաքարշուժեանց :
Զայսօսիկ քեզ, Աստուած իմ և տէր, ընդ
այսքանեաց բարեաց փոխաբերեցի. զայս
քեզ ինձէն հատուցի չարիս, ըստ մովսի-
սեան յանդիմանութեան առակի, մոռա-
ցեալ զիմաստութիւն և սիրողս յիմարու-
թեան : Զայսք բարեաց երախտեաց կա-
ճառս՝ ընդունայնութեան գնացիւք՝ չարա-
չարունայնացուցի. զայս լուսաւորութիւն
շնորհաց անճառից ի բարձրելոյդ խնամոց
բարդեցեալ՝ մրրկաւն խելագարութեան
ցնդեցի : Եւ Թէպետ բազում անգամ ծա-
նուցար կարկառմամբ ձեռին քո այցելու-
թեան ձգել զիս առ քեզ, ոչ հաւանեցայ
ըստ մարգարէին որ զԽորայէլէ ամբաս-
տանութեան. և Թէպետ խոստացայ դաշ-
նաւորեցի քեզ հաճոյանալ, և ոչ ընդ այսս
սահմանաւ ուխտիւ փակեցայ, այլ դար-
ձեալ զնոյն նիւթեցի չարիս, անդստին յո-
ճըն առաջին մատեայ, փշոցն մեղաց հեր-
կեցի զանդաստան սրտիս յորումանն ար-

դիւնատրութիւն: Առ իս ելանեն տաճք
տատուածարեալ սուրբ մարգարէիցն. բան-
գի մնացեր յինէն խաղողոյ, և ես ընդ այ-
նորիկ փուշ շառաւիղեցի. դարձայ յա-
նախորժ դառնութիւն պտղոյ, այգիս օ-
տարացեալ. բունն հարի զանհաստատ
հողմոյ, որովք միշտ տատանեալ այսր
անդր-տարարերիմ. ըստ ձայնի երանելոյն
Յորայ ընդ ճանապարհ իմն անդարձ գնա-
ցի. ի վերայ աւազոյ շինուածս յիմարու-
ծեան կտուցի: Լայնատարր հետովք խա-
բեցայ կենացն անցկալեաց հասանել. փա-
կեցի ինձէն գելիցն ուղևորութիւն. բացի
կամաւ զկորստեան խորխորատն: Խցի
զպատուհան լսելեացս իմոց առ բանիդ
կենաց ընդունելութիւն. կափուցի զաչաց
հոգւոյս հայեցուած առ ի զկենացն դեղ
նկատել: Ոչ ընդոստեայ ի Թմբբութեանց
լքմանէ մտացս ի պատգամ փողոյդ անա-
տրութեան. ոչ զգաստացայ ի բողոք գու-
ժի հրաւիրորձական աւուրն ընտրութեան.
ոչ երբէք զարծեայ ինիրհմանէ քնոյն մա-
հացուի, որ ի կորուստն կարապետէ: Ոչ
եւտու հանգիստ քոյ հոգւոյդ ի մարմնեղէնս

տաղաւարի . ոչ ընդ բնութիւն շնչոյս խառնեցի զմասն շնորհաց բունդ պարզևի . իմոյս ձեռօք կոչեցի կորուստ , ըստ առակողին , զհոգիս կենդանի մահացուցանել :

Գ . Եւ զինչ է ինձ սակաւս և նուազագոյնս յօղել սահմանս կսկծելիս չափաբերականս , մինչ անցեալ է ըստ քանակութիւն և վրիպեալ ըստ բժշկութիւն : Արդքո է ընձեռել կեանս հոգևով մեռելոյս , և անոխակալութեամբ մատչել առ այցելութիւն դատապարտելոյս Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ . քեզ փառք յամենայնի . ամէն :

ԲԱՆ Զ .

Վերսիև յաւերժաձ կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հսկողի .

Ա . **Ի**Սկ արդ զինչ բարւոք գոյ առայս , կամ զոգուտ ինձ առ սոյն սահման ընծացից ձայնիս հեծութեան՝ լքանել , և ոչ զամբարեալ շարաւ մահացու վիրիս՝ խարանաւ բանիս արտաքս հերքել , և կամ զձանրութիւն սրտիս մժերեալ ցաւոյս

հոգեկան խիժոյս, իբր տաղտկացուցանողական հնարաւորութեամբ, մատնամուխ զգուանօք փախել:

Բ. Եւ քանզի ոչ գտայ արժանի պարծելոյ ի փառս ընդ սրբոցն դաս, որոց լի են բերանք նոցա ծաղու, և շրթունք իւրեանց ցնծութեամբ, ըստ առակողին և տաղմոտողին, ի կարգն երկրորդ դիմեցից՝ զնմանիսն իմ յիշատակել համայն աստանօր. Թէպէտ առ իմում Թերութեան բարուց անբարեաց՝ և նոքա յաղթականք իցեն, իբր ապաշաւեալն քան զանապաշխարն: Տօնելի եղև Մանասէ առ իմոց պարտուցս առաւելութիւն. պատուեցաւ և փարիսեցին առ դժնէիս ամբարշտութիւն. զովեցաւ անառակ որդին առ անդարձիս ուխտագանցութիւն. յիշատակեցաւ կեղծաւորութիւն որդւոյն Ամասեայ առ անշընորհութիւն ապախտաւորիս. օրհնաբանեալ եղև աւագակն, որ դատախազն է անհաւատից. պատուեցաւ և կինն պոռնիկ՝ սկզբնամայրն ապաշաւողաց: Ոչ պակաս քան զՓարաւոն զտտեղծուած սրտիս իմ խատացուցի. ըստ օրինակի խռովու-

Սեան մրբկաց ծովու ծփեցայ . ոչ այնքան
ստրտեցի և պատկառեցի ի սաստկութենէ
քումդ հրամանի, որքան ալիք ծովուն յե-
զերայն: Ընդ թիւս չափուց կշռութեան
առ իմս գործոց՝ և աւագոյն կոյտ սան-
մանեցաւ . պակասեաց անբաւիցն շիւշք
առ համբարս իմոցս անօրէնութեանց:

Գ. Զի թէպէտ և յոյժ բազում են մա-
նունքն ի յափունս ջրոյն համահաւաքեալք,
այլ ուրոյնք և առանձնականք ի ծննդոց
ածելութենէ . իսկ մեղանք իմոյս յանցա-
նաց՝ անթիւք, զորս անհնար է առնուլ ի
միտ: Ոմն և ծնունդք իւր, ոմն և շառա-
ւիղք իւր, ոմն և բիծք իւր, ոմն և արկածք
իւր, ոմն և փուշք իւր, ոմն և արմատք իւր,
ոմն և հաստուածք իւր, ոմն և պտուղք իւր,
ոմն և նշխարք իւր, ոմն և ճիւղք իւր,
ոմն և ոստք իւր, ոմն և արմկունք իւր,
ոմն և ճիրանք իւր, ոմն և մատունք իւր,
ոմն և խլրտմունք իւր, ոմն և զօրութիւնք
իւր, ոմն և ազգմունք իւր, ոմն և նշմարանք
իւր, ոմն և տիպք իւր, ոմն և մնացուածք
իւր, ոմն և ստուերք իւր, ոմն և մթութիւնք
իւր, ոմն և հարձակմունք իւր, ոմն և հնարք

իւր, ոմն և պատիրք իւր, ոմն և դիտմունք
իւր, ոմն և դիմեցմունք իւր, ոմն և չափք
իւր, ոմն և խորք իւր, ոմն և գարշումիւնք
իւր, ոմն և կայծակունք իւր, ոմն և կիրք
իւր, ոմն և մեքք իւր, ոմն և զանձք իւր,
ամն և ցնցուղք իւր, ոմն և աղբերք իւր,
ոմն և զիւտք իւր, ոմն և շանթք իւր, ոմն
և հրդեհմունք իւր, ոմն և պատկառանք
իւր, ոմն և վիհք իւր, ոմն և անդունդք իւր,
ամն և բորբոքմունք իւր, ոմն և աղջումիւնք
իւր, ոմն և ամպրոպք իւր, ոմն և կայլակք
իւր, ոմն և հոսմունք իւր, ոմն և հեղեղք
իւր, ոմն և սառնամանիք իւր, ոմն և դրունք
իւր, ոմն և շառաւիղք իւր: Հնոցն և տապ
իւր, հրատն և գոլորշիք իւր, հալոցն ճար-
պին և ճենճերմունք իւր, օշինդրն և դառ-
նումիւն իւր, կործանիչն և հնազանդեալք
իւր, բոնաւորն և յելուզակք իւր, գոռո-
զլն և սպառազէնք իւր, աւազակապետն
և գումարտակք իւր, զազանն և կորիւնք
իւր, խածանողն և ծակոտուածք իւր, ա-
պականագործն և նմանիք իւր:

Ք. Արդ այստքիկ պետք են զլիաւորու-
թեանց ապականողաց ողւոց համայնից,

դասեալք ընդ ինքեամբք նուաճութիւնք
մասանց՝ իւրաքանչիւր ոք ի սոցանէ բիւրք
բիւրուց և հազարք հազարաց . իսկ զհա-
մայնիցս Թիւ նա միայն զօրէ իմանալ, որ
զառ ի մէնջ չէութիւնն գրեալ՝ իբր զէու-
թիւն գործոց տեսանէ: Եւ արդ եթէ որ
զանձն ոչ խաբեսցէ, և առ երեսս ոչ կեր-
պարանեսցի, և կեղծաւորաբար ոչ ան-
հաւատեսցէ, և մարդ զինքն ծանիցէ, և
հասարակաց բնութեամբ վարեսցի, և երկ-
րածին զանձն դիտեսցէ, և ի չափու իւ-
րում կանոնին կացցէ, իմասցի ծանիցէ,
զնախաձիւ մասունս արկածիցդ վերագրե-
լոց, Թէ ոչ ընդունայն ինչ գրեցի և կամ
գրեաւ իսկութիւնն սահմանեցի, որ ի մերս
բնութեան պտուտկի ազգի ազգի վրիպա-
կանութիւն . այլ ի բիւրուցն արգասեաց
չարեաց չափ մի երևեցուցի, զի նորօք և
դայլսն խնաստասիրեսջիք, Թէպէտ և ոչ
բուանդակապէս:

ԲԱՆ Է.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ա. **Ե**ր զի մի զփրկութեանն վատա-
նութիւն ի սպառ կտրեցից, և ապագէն
եղեալ մատնեցայց այսքանեաց աներևու-
թից ընդդիմամարտից, որք ոչ այլ ինչ են՝
քան թէ ընտանի թշնամիք ինքնածին բու-
սեալք զոր վերագրեալքդ սահմանեցին՝
զորքանութիւն պատկերին ձևոյ եղեալ ա-
հարկուս, ցուցից առ սմին բազմարոյլ
բռնութեան մարտկացդ՝ զօրեղ ախոյեանս
աստուածականս՝ ամենայալժողս և ան-
պարտելիս, թէ և կսկծելիս կիրս և դը-
ժուարակում պտուղս ծառոց անհասանե-
լեաց, և անկոխ ճանապարհաց երկք և տա-
ժանտունք: Քանզի զայն ամենայն գունդս
չարութեան բանաարկուին զօրաց՝ տակաւ
մի արտօսր կամուածոց աչաց, իրր զճճիս
գեռունս բազմոտանիս խխայթից երկրի
տկար խլլտմանց՝ անկեալ ի վերայ ծո-

րումն ձիթոյ կամ դոյզն դեղ ինչ սատակ-
չական, ցամաքեցուցանէ . և դոյզն մի հա-
ռաչումն սրտի հեծութեան ելեալ ի հոգ-
ւոյ, իբր շնչումն հարաւային ջերմութեան
խառնեալ յարեռ, զսառնամանեաց սատ-
կութիւն հալէ . քանզի ըստ միումդ նմա-
նութեան հեշտածինք են, և ըստ միութումդ
դիմադրութեան դիւրամեռք :

Բ. Այլ ես ոչ երբէք կասեցից դատել ըզ-
դատապարտեալս՝ քանից կսկծմամբ, պար-
սել զպարտաւորեալս իբր զվասակար
անիրկանաւոր անհամոզելի . վասն զի զո-
մանս սատակեալ ի յիմոց նեղչացն, ոմանց
զօրութիւն տամ կենդանանալ առ հոգւոյս
կորուստ . Տունկս դառնութեան, որ զգար-
շութիւն անառակ վարուց ծաղկեցի . բու-
րունակս ապականաբեր և մահողկուզեան,
որ զկորստեան գինին երկնեցի, Քանանու
զաւակս՝ և ոչ Յուդայի, ըստ ասից մեծին
Դանիէլի . որդիս գեհենին, և ոչ արքայու-
թեան . ժառանգս դժոխոց, և ոչ փառացն
փախաբելեաց . նիւթս տանջանացն, և ոչ
հանգստեան : Ապերախտս առ երախտա-
ւորդ, ապաշնորհս առ բազմապարզեղ,

միշտ մեղուցեալս առ երկայնամիտդ, դառնացուցիչս քաղցրութեան բարեբարից, ծառայս չար և վատ, ըստ տէրունեան յանդիմանութեանն, իմաստունս զչարիս գործել, ըստ Եսայեայ նախասացութեանն, թիրս առ ժամդագործութիւնս զագրութեան. փոյթս առ ի բարկացուցանել ըզտէրն, մշտաշարժս առ զիւտս սատանայականս, հանսպագորդեան վիշտս ստացողին, Թոյլս առ բարեացն Թոիչս, ծոյլս առ երանութիւնն ընտրութեան, դանդաղս առ դիտմունս խոստացելոցն, անարիս առ կարիս պիտանեացն և օգտակարացն, պաշտօնեայս տիրադրութ երախտամոռաց:

Գ. Վնայ անձինս մեղաւորի, զի զարորիչն իմ բարկացուցի. վնայ որդւոյս կորչատեան, որ զկենդանութեանն ձիր մոռացայ. վնայ սխարտապանիս անհամար բիւրուց բանքարաց, որ ոչ գոյ հատուցանել. վնայ բեռնակրիս ծանրութեան մեղաց դժնէից, որ չունիմ դառնալ առ հանգստարարն. վնայ վնասակարիս տէրունեան պարտուցն, որ չիբ հնար յանդիման լինել հզօրին. վնայ եղէգնախոիւ կիզանողականս նիւթոյ, որ

տոչորելոց եմ ի գեհենին . վնյ ինձ առ
այս յիշատակ, զի նետք բարկութեանն
Աստուծոյ այրեցելովք են գործեալ . վնյ
յիմարութեանս, որ ոչ մտառեցի զժածկե-
ցելոցն յայտնութեան հանդէս . վնյ ամբա-
րըշտիս, զի միշտ անդադար ոստայնս չար-
եաց կկեցի . վնյ զմարմինս պարարողի՝
կերակուր որդանցն անմահից, կտտողացն
Թունաւորաց զխնորդ համբերեցից . վնյ ինձ
առ արբունս մահուն բաժակի, որպէս ըզ-
յաւիտենականն տուժեցայց . վնյ ինձ առ
ելս անարժան հողւոյս յեղկելի մարմնոյս,
խրր դատաւորին ճշմարտի յանդիմանե-
ցայց . վնյ ինձ առ նուազութիւն իւզոյն
լապտերաց, զի անարժարծելի է աղօտա-
նալն . վնյ ինձ առ ճեպ տազնապի ահին
պակուցման, յորժամ առագաստին մուտն
փակեացի . վնյ ինձ առ ձայնին ահաւորու-
թիւն դողացուցչաց և սարսափելեացն բա-
նից՝ երկնաւոր Թագաւորին վճռաւ կնքե-
լոյն, Թէ ոչ գիտեմ զբեզ :

ԲԱՆ Ը.

Վերսիև յաւերուած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի.

Ա. **Ե**ւ արդ զինչ գործեսցես անձն
իւմ կորուսեալ, կամ ուր Թաքիցես, կամ
զիմարդ ապրեսցիս, կամ ո՞րպէս ելցես ի
մեղաց բանդէ: Քանզի բազում են պար-
տիրդ և անթիւ հատուցմունքն, սաստիկ
կշտամբանքն և անվախճան նախատինքն,
անողորմ են հրեշտակքն և անկաշառ դա-
տաւորն, հզօր ստեանն և անաշառ բեմն,
բասմնելի սպառնալիքն և անողորմ հա-
տուցմունքն, ահարկու հրամանն և մեր-
կտպարանոց յանդիմանութիւնքն, հրե-
ղէն են գետքն և անանցանելի են վտակքն,
Թանձրամած խաւարն և արտաքոյ այցե-
լութեան մառախուղն, ապականութեան է
գուրն և մշտնջենաւոր է տագնապն, ամե-
նագրաւ տարտարոսն և անզերծ սառ-
նամանիքն: Եւ արդ արդարև բեզ են զան-
ձեալ դատինքս այստքիկ դժնդակք և տար-

ժանելի օժևանք անըմբերելեացդ պատու-
հասից, ով անարժան անձն իմ մեղաւոր,
չարագործ, պոռնիկ, բազմաբիծ և սահ-
ման անդաստանի բնաւ ին անմաքրութեան:
Ահա զարդիւնս գործոց ձեռացքոց ժառան-

գեցես՝ Թխրեալդ ի յուղղութեանց և զա-
ռածեալդ ի մաքրութեանց, տարագրեալդ
յարդարութեանց և ի կարգաց պարկեշտու-
թեանց, ունայնդ ի լիութեանց հոգեպար-
գև հարստութեանց, նախանձարկու քն-
րերարին և ամենակալ Թագաւորին :

Ք. Եւ քանզի կառուցեր քեզ անել արգելանս և անփախչելի որոգայթ, խոստովանեալ քեզէն զանբժշկականդ քո վեր և զանօրինակդ հարուած, վկայելով զանձինդ զպարտականդ մահու զանբուժելիդ բեկումիւն, ո՞վ չարդ ի բարեաց, ո՞վ դառնումիւնդ ի քաղցրութեանց, ո՞վ խաւարդ ի լուսազարմից, ո՞վ կապտեալդ ի պըննելոց, ո՞վ դարովեալդ ի գովելոց, ո՞վ անբարիշտդ ի բարեպաշտից, ո՞վ շնչականդ ի քանականաց, ո՞վ անմիտդ ի մտաւորաց, ո՞վ անհանձարդ յիմաստնոց, ո՞վ անմաքուրդ յընտրելոց, ո՞վ մահացուդ ի կենդանեաց, ո՞վ խոհերականդ ի սրբոց, ո՞վ արբշիռդ ի պարկեշտից, ո՞վ կեղծաւորդ յարդարոց, ո՞վ անպիտանդ ի պիտանեաց, ո՞վ անարգդ ի փառաւորաց, ո՞վ նուազդ յառաւելութեանց, ո՞վ գերիդ ի գերագունից, ո՞վ նուաստագոյնդ ի վեհից, ո՞վ աղքատդ յընչեղաց, ո՞վ անարժանդ ի փրկութեանց, ո՞վ տնանկդ ի բարձրութեանց և ի հոգևոր հարստութեանց, և հատուածեալդ յօրհնելոց:

ԲԱՆ Թ.

Վերսիև յաւելոռած կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ա. **Ե**ի արդ զինչ արժանաւոր ըստ
բեզ բամբաստանս շարագրեցից ի կտակ
մատթանաց մատենի այսր ողբերգութեան,
նվ անձն իմ Թշուառ, ամենապատկառ և
առ պատասխանիս բանից անբարբառ, ան-
պիտան Աստուծոյ և սրբոց մասնակցու-
թեանց: Զի եթէ զլիճ մի ծովուց ի յորա-
կութիւն դեղոյ յեղեղեցից, և զդաշտս աս-
պարիսօք բազմօք սահմանեալ՝ ի տարա-
ծումս լայնութեան քարտենի չափեցից,
և զպուրակս յոքունց անտառաց շամբից
եղեգանց ի հատուածս գոյութեան գրչաց
կազմեցից, և ոչ զթիւ մի ի բարդելոց անօ-
րէնութեանց զօրեցից ընդ գրով սահմանի
գրաւել: Նա՛ զի Թէ զմայրս Լիբանանու
ի մի լուծ կշռոց զօղեցից, և կամ զլեառն
Արարատեան ի կէտ ամբարձման նժարի
միոյ արդարութեան միջնորդ կացուցից,

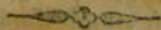
ոչ հաւատարէ այնր հարթութեան համա-
զուգակցել :

Բ. Ծառս ամբարձուղէշ՝ ստուարաս-
տեղն՝ տերեւալից՝ ունայն ի պտղոց, նմա-
նակից յաւէտ հարազատ այնր թզենւոյ՝
զոր տէրն գօսացոյց. բանզի սաղարթօք
վարսից, այս է արտաքին դիմօք բարե-
շուք կերպից իբր պսակաւ իմիք պածու-
ճեալ, բացականացն գոս բաղձալի, իսկ
եթէ մերձեսցի տնկողն խուզել զխնդրելին,
գտցէ զբեզ ունայն ի բարեաց և զարշելի
ի գեղեցկութեանց, ծաղր տեսողաց և նը-
շաւակութիւնք նախատողաց : Զի եթէ
սպաժաման յանզգոյշ ժամուն հերապանձ
տունկն պտղակորոյս անկենդան, որ դոյ-
զըն պատկերն է անպատրաստից, եկն
ընդ անիծիւք, և կամ երկիր ոռոգեալ ցո-
ղով, և ոչ բազմապատիկ զաւանդս արգա-
սեաց երկրագործութեան տածողացն մա-
տուցանէ՝ լքեալ մոռանի, իսկ դու ո՞վ ան-
ձըն իմ եղկելի, սահման բանաւոր և տունկ
կենդանի՝ և ոչ ի ժամու իւրում պտղաւոր,
իբր ոչ զնոյն կրեսցես պատիժ նախնում
առակիոյ : Վասն զի զհամայնն ընկալար

ի քեզ անպակաս յառաւելութեանց, ըսկըզքնաւորեալ ի մարդն առաջին և մինչև ի սպառումն ծննդոց նորին, զքերս գործոց նանրութեանց և զգիւտս նորոզս՝ ատելիս և անախորժելիս հաստողին զքեզ Աստուծոյ :

Ք. Եւ վասն զի եղի զքեզ նպատակ հանդէպ երեսաց տեսութեան մտացս՝ անձըն իմ անպիտան, վիմօք ձգելոց արձանաց բանից, իբր զանընդել զազան վայրենի՝ անողորմաբար զքեզ բարկոծել : Որ Թէպէտ և ոչ պատահիմ անուանիլ արդար, սակայն յառաջնումն պատասխանեոջ իբր ընդ ոսոխի ումեմն ընդ անձին յօժարամիտ կամօք ոգորիմ, ըստ իմաստութեան բանի. և զյոյզս մտաց խորհրդոցս զաղտնեաց իբր զգլխաւորեալ յանգաւորութիւն չարութեան գործոց խուտովանեալ, քեզ տարածեցից՝ Աստուած իմ և տէր : Զի որով չափով չափեցից զանձինս ստգտանք, ի բոցդ աննուազ գթութեանց այսրէն չափեցայց՝ ընկալեալ զշնորհդ յաճախագոյնս ընդ մեծագունիցս պարտեաց : Եւ որքան վիրացն հարուածք անբժշկականք և ան-

հնարաւորք ճարակեացին, այնքանեօք չափովք կրկին առ սմին և իմաստք արուեստից բարձրեալ բժշկիդ բարեհոշակեալ լուսաւորեացին. և ի պարտուցն առաւելութիւն, նոյնքան փոխատուիդ առատատրութիւն բարեբանեալ միշտ պսակեացի, ընդ խնկաւորդ քում առակի: Զի քո է փրկութիւն, և ի բէն է քառութիւն, և աջով քո նորոգութիւն, և մատամբ քո զօրեղութիւն, և ի հրամանաց քոց արդարութիւն, և յողորմութեանց քոց ազատութիւն, և յերեսաց քոց լուսաւորութիւն, և ի դիմաց քոց զուարճութիւն, և հոգևովդ քո բարութիւն, և օժմամբ իւղոյ քոյ սփոփութիւն, և ցօղով շնորհի քոյ զուարթութիւն. և դու տաս մխիթարութիւն, և մոռացուցանես զվհատութիւն, և բառնաս զխաւար վշտաց, և զհեծութիւն ողբոց ի ծաղր փոխես: Եւ քեզ վայել է օրհնութիւն զովութեամբ հանդերձ յերկինս՝ և յազգս հարցն և ի ծնունդս նոցա, և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն.

ԲԱՆ Ժ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
ևորին հսկողի.

Ա. **Ե**րբ քանզի միտպէս ժամանէ
կորստեան և զղջումնն ուժգնապէս և մե-
ղանչելն մոլեգնաբար. զի՞ծէ և օտարացել
իմն են ի միմեանց այլայլութիւնք նմանու-
թեանցն, սակայն զկերպարանս երկաքան-
չխրոցն առ միմեանս եղեալ, զմի և զնոյն
միտաութեան ծնունդս արտադրեն: Զի
մինն զհզօրին ձեռն իբր ապիկար Թերս-
նաւատէ, իսկ միւսն ըստ նմանութեան
քառոտանեաց պանարեղինաց յանզգայս
եղեալ, զյուսոյն առասան խզէ. վասն ո-
րոյ ընդ առաջնումն միշտ փաղաքշեալ հա-
նապազ խնդայ ստտանայ, իսկ երկրոր-
դան՝ ըստ նմանութեան լատիլիզող դժոխտ-
րովայն գազանի՝ իբր կերակրով արեամբ
պարարի:

Բ. Եւ արդ իբր զգանեալ բազմահարա-
ծեան հեծանաւ և յափն մահու ժամանեալ

դոյզն ինչ դարձումն շնչոյ ընկալեալ և յոգի կենդանի եկեալ կազդուրեցայց, պատրաստարեցայց, կանգնեցայց, յարեայց յանկենդանականս կորստենէ, օժանդակեալ Քրիստոսի ձեռամբն՝ որ գթածն է յամենայնի. ի բարերար յերկնաւոր հօրէն՝ փրկութեան և բժշկութեան պտուղ ընձեռեալ ինձ մեղուցելոյս, ախտացելոյս և մահացելոյս : Եւ սկզբնաւոր ողբերգութեան այսր աղերսանաց՝ զհաւատոցն շինուած կառուցից. քանզի և ոմն ի նախնեացն սոքիմք զինեալ, փոխեցաւ իսկոյն յանմահականն վիճակ վերին. զապաշխարութեանն դեղ ընկալեալ, ապաշաւանաց թոշակաւն զգրուականն անեղծութեան աստէն ժառանգեաց. ի վեր քան զորոց առաքեալ ընդ նմին ցուցանէ, որք զհանդէսն մրցանակին յերկրի կատարեալ, ապագայիցն և երկնաւորացն յուսոյ հաւատացին, և անտեսիցն ճոխութեամբ փարձամացան : Իսկ զխրատոյս տէրունի պաշտելի բանին յիշեալ առ սմին, զի ամենայն ինչ հնարաւոր է այնմ որ հաւատայն, է զի և զչափն ընտրականացն բարեմասնութեան Աստու-

Յոյ հաճելեացն զննեալ աստանօր, զայս պատկեր բանի ընկալաք նախնի գահերէց առ ի սրբութեանցն մուտ սովիմք հանդերձել. առանց որոյ և ոչ տէրն փառաց զիւրան առ մեզ հրաշագործեաց զօրութիւնս, եթէ ոչ նախ լծակից խնդրեաց բարերարութեանն իւրոյ զհաւատսն մեր, ուստի և կեանս ընձեռել զօրէ ինքնիշխան բաւականութեամբ առ ընծեր գոլով Աստուծոյ, քանզի հաւատք քո կեցուցին զքեզ, օրհնաբանեալն Աստուծոյ բերան վկայեաց: Քանզի արդարև սեռն տեսութիւն և կատարեալ իմաստութիւն և առ Աստուած ընտանութիւն և բարձրելոյն ծանօթութիւն՝ հաւատոց մասն՝ երջանիկ և ընտրեալ անուն, որ յարածգեալ մնայ անվճար և անփակելի, պատուակից գոլով սիրոյ և յուսոյ: Զի եթէ փոքու սերմանի գոյի հատի մանանխոյ չափոյ նուաստի հաւատք զլերանց մեծութիւն փոխէ զօրեղապէս ի սիրտըս ծովու, ապա յիրաւի ընկալաք զսոյն սկզբնաշաւիղ առաջնորդ կենաց՝ աներկմիտ պաշտօն առ Աստուած, որ զապառնիսն և զծածկեալսն առանց երկբայու-

Թեան ի հոգւոյն աչս տեսանէ, Երրորդու-
Թեանն փառատրելիանուամբն պատուեա-
լքս հաւատք՝ ընդ սիրոյն դասեալ և յուսոյ:
Զի Թէ և զերիսն հատուածս առանձնաւո-
րականա ի մի և ի նոյն խորհուրդ դիտեա-
ցես, յաւէտ մեծասցիս նոքօք ի Մատուած .
քանզի Թէ հաւատաս ի նա, և սիրես . որով
և յուսաս աներևութից պարզեաց նորին:
Նմա փառք յաւիտեանս . ամէն:

ԲԱՆ ԺԱ.

Վերսիև յաւերշուած կրկիև հեծուքեան
և նորիև հսկողի.

Ա. **Ե**րարդ ես յետինս դաւանողաց՝
ունայն ի բարեաց, նայեցեալ խորհրդով
մտացս ի սկզբնաւորն իմ եղելութիւն ի
ձեռն ձեռինստացողին իմոյ յանէից յուսով
հաւատամ Յիսուսի Քրիստոսի առնել զոր
կրովի: Քանզի հաւատացի, վասն որոյ և
խօսեցայ խրատեալ Պօղոսիւ, ուսեալ ի
Դաւթայ, Թէ և արդ կենդանի մազԹանք
նոցա այց ինձ արասցէ . որպէս հաւատովք

նանաչել զնա, և զգօրութիւն յարութեան
նորա, ըստ առաքելոյ, և զհաղորդութիւն
չարչարանաց նորա, և որ զկնի բերին ա-
սացեալքն: Կցորդ է սմին և յոյժ նմանա-
տիպ՝ հաւատալն իսկապէս և ի նորոգս այս
փոխադրութիւն, որ ի մեղացն ի քառու-
թիւն, և ի չարագործութենէ յարդարու-
թիւն, և յանմաքրութենէ ի սրբութիւն, և
յանքաւելեացս պարտեաց մահու յանցա-
նաց՝ յանդատապարտն երանութիւն, և ի
ժառայական կապանացս յերկնաւորն ա-
զատութիւն: Քանզի զխնորոց ոչ արդեօք
չքնաղ քան զբան՝ և ի մթութենէ երկնա-
նութեան խաւարի զտեալ՝ և Աստուծով օ-
ժանդակեալ և օգնեալ սիրտ մեղաւորի,
որ ընդ մարմնապէս ծիծաղելն՝ առ նմին
հեծէ հոգեպէս: Որ թէպէտ և յամբարձմա-
նէ բարձրութեան գերագունիցն կայից՝
ստորասուզեալ ծանրութեամբ յանդնդա-
յին վնին խորխորատ գբոյն կործանման,
նորագիւտ մեղօքն անջրելեօք, ունի և նըշ-
խար նշուլից՝ փրկութեան կենաց հպաւոր,
իբր կայժակն լուսոյ պահեցեալ ի միտս և
յոգի, որպէս զհուրն նշանաւոր և զարմա-

նապար թանձրամամ՝ հրաշխք մակարդեալ
 վեհին հրամանի ի յատակս ներքինս նիրհ-
 եալ ջրհորոյն : Ուստի և մեղուցելոյն ի
 սպաս թախծելոյ, և ակնկալութիւն բար-
 ւոյն բարձելոյ, և համարձակութիւն շնոր-
 հին լքելոյ, յուսալ վերստին անդրէն միւս
 անգամ նախապարզեիցն փառազարդու-
 թեանց դարձեալ հասանել. քանզի և յաս-
 տուածուստ անդուստ հանդերձի և այս՝
 ներգործիլ առ սոյնս. վասն զի սա զտու-
 դին զօրութիւն ամենահնար աւետարանէ :
 Յոր խունկ հաճութեան մեծապէս հոտոտի
 Սատուած, քան յամենայն բուրումն անու-
 շից, և քան ի խառնեալն երբեմն աղացմամբ
 ի սպաս խորանին, որ է կերպարան ան-
 ձանց խոնարհից զիջեալ բեկութեամբ՝ առ
 ի միութիւն նոյն նմանութեան : Ըստ որում
 հարցեալ փրկչին ամենից ցոմանս ախտա-
 ցեալս տեսանելեօք, հաւատանք ասելով
 առ այդ թէ կարող եմ առնել ձեզ զայդ, ոչ
 պարզեաց աչաց նոցա լոյս, եթէ ոչ նախ
 զհաւատոցն զրաւ ընկալաւ : Քանզի զինչ
 քան զմեռելութիւն քառօրեայն դիոյ առ
 կենդանութիւն մեզ անյուսագոյն, առ որ

կանանցն ժամանելոց ի յոտս արարչին հա-
ւատոցն հանդերձանօք, անյապաղաբար
զփառացն Աստուծոյ տեսին զհանդէս՝ ի
յեղբօրն կենդանութիւն:

Բ. Իսկ աստատին անկապուտ շնորհին

մնացելոյ զկնի մեղանացն՝ հզօրագոյնն են
վկայք: Նախ Ենովք, զկնի Անարոն, յետ
նոցա Դաւիթ, դարձեալ և Պետրոս ընդ
որս և փոքրն Եղիազար, որ ի մեծէն Աս-
տուծոյ ուղորմեալ՝ մեծագունիցն վկայե-

ցաւ : Աւելորդ է առ այս և բանն առակի
անառակ որդւոյն . թողում զպոռնիկն՝ որ
ի տեսանէ գովեցաւ , և զմաքսաւորն՝ որ
ի բարեգործէն յիշատակեցաւ , և զաւա-
զակն երջանիկ՝ որ յարձակումն վերջին
շնչոյն հաւատովքն պատկեցաւ , և զոր ան-
բաւելին են պարտիք՝ զհաղորդեալքն ըս-
պանման մահու արարչին . առ որս և զլիա-
ւորն ընտրելոց Պօղոս , որ երբեմն նախնին
էր անօրինաց : Յորոց ոմանք ծանօթու-
թեամբ օրինին զլորեալք անդրէն կանգնե-
ցան բիւրապատկեան գերազանցութեամբ
քան զնախակրօնիցն առաւելութիւն : Իսկ
որ նախ քան զօրինակին տուչութիւն զա-
ւանդն պահեալ հայրենի , մերձաւորագոյն
գոլ պատուիրանի սկզբնահօրն դաւանու-
թեան , որ և զնախնւոյն պարտիս ինքեան
վարկուցեալ , զնորայսն իւրովքն տուծեաց
կրից տաժանմամբ , ոչ քաւեցաւ միայն
ծածկեալ ի յերկրի , այլ չարչարելեան
մարմնով՝ բանականաց բնութեան կենաց
կարապետ՝ յաղթող զօրապէս բռնութեան
մահու փոխեցաւ : Իսկ ոմանք ի բուսոյ տը-
հաս հասակին չարութեամբն յերկարա-

ձըգեալ, ի կատարեալ տիւ ժամանակին
 ոչ ի բարձրութեանն կայից հոսեցան, քան
 թէ ի ստորնականաց թշուառութեանց դըժ-
 նէից կենացս ի կամարն երկնից համբար-
 ճան: Եւ թէ այն ժամանեաց կանխաւ՝ զօ-
 րացեալ ի չարեացն դարձ, որ մինչև յօ-
 կեղէն նիւթ յեղանակեալ հողոյս գոյւ-
 թեան, և պատկերն արքունի ի պատիւ
 կերպիս մերոյ նկարեալ արքունականն
 քանդակուածով, անկորուստ և անխոխու-
 դիր և յաղթող դաւաճանութեան զմերս են-
 թաղրեալ բնութիւն, ապա առաւել յուսա-
 լի է այժմ մերկապարանոց յուսաւորու-
 թիւնանքող և անվերարկու՝ տերամբ Քրիս-
 տոսիւ ուխտեալ. որով և միշտ հաստա-
 տեալ պահի ի մեզ բանն տէրունի, ըստ
 մարգարէին ձայնի, ուխտ խաղաղութեան
 և կնիք հաստատութեան առ հաշտարարն
 միջնորդ՝ երկնային անմահ կենդանի և մըշ-
 տընչենաւոր բարեխօս: Ապա ուրեմն ըստ
 այսու կանանի ճշմարտագունի, և անխո-
 խաղրելի սահմանի, և արարչաւանդ պայ-
 մանի, համբուրեմ հաւատոց շրթամբք ըզ-
 պատկեր բանիս, և ակն ունիմ փառացն

շնորհի . քանզի արդարև յարդարացուցանելն զմեզ Աստուծոյ՝ ոչ ոք զօրէ դատաւարտ առնել , ըստ առաքելական բանին սահմանի .

Գ . Այլ յայս անտուերագիր վատահոռութիւն ապատան , կամ կործանեալս կանգուն , թշուառացեալս՝ յաղծող , վրիպեալս՝ ի դարձն կենդանական , ամենաթշուառ չարագործս՝ ի յոյսն , մահու մատնեցեալս՝ ի կեանսն , ընդ ապականութեամբ վաճառեալս՝ ի ձիրն , դժոխային գործովք գրաւեալս՝ ի լոյսն , ստորնասէր անասնակենցաղս՝ յերկինս , կրկին զայժակղեալս՝ ի վերստին փրկութիւնն , մեղօք կապեցեալս՝ ի հանգըստեանն խոստումն , անբժշկական վիրօք վարանեալս՝ ի դեղն անմահացուցիչ , ստամբակեալս վայրագութեամբ՝ ի սանձսն հանդարտութեան , սրացեալս վարատական՝ ի կոշումնն , ապառում դժնդակս՝ ի հեզութիւնն , ընդդիմաբան լուտացողս՝ ի ներումնն : Ի Քրիստոս Յիսուս և ի Հայրնորին հօր և ահաւոր , յանուն և ի կամս բարեբարութեան Հոգւոյն ճշմարտի , օրհնաբանեալ իսկութեանն և մի աստուա-

ծուծեան՝ զօրութիւն և արքայութիւն, մեծութիւն և փառք յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԺԲ .

Վերսիւն յաւելուած կրկին հեծուքեան և նորին հսկողի .

Ա. **Ե**ր արդ քանզի յուէտ յառաջնում զղջմանն՝ յուսահատութեանն բանիւ լքայ, և տարակուսանաց հեծանաւն ի մահ ձողկեցայ, աստանօր ի յուսոյն կերպարան փոխեալ՝ յարգահատել համարձակեցայց, զԵրրորդութիւնն սուրբ կարդալով յօգնականութիւն ինձ մեղաւորիս : Որ և անդատին իսկ յօրհնաբանելն և ի դաւանելն զկենդանարարն բնաւից Աստուած, իսկոյն և կոչումն ընտանի ձայնի ահաւորութեան անուան շնորհաձիրն բարերարի մահացելոյս է կենդանութիւն, ըստ մարգարէին նախաճառութեան, Թէ որ կարդայ զանուն տեառն, նա կեցցէ : Իսկ ես ոչ միայն կարդամ, այլ նախ հաւատամ մեծութեան նորին . ոչ եթէ վասն պարզեաց

Նորա մատուցեալ յուրք դեզերիմ, այլ
իբր զկենդանութիւն իսկապէս, և զշնչոյ
տուրևառութիւն հաւաստի, առանց որոյ
ոչ է շարժողութիւն կամ ընծացութիւն. զի
ոչ այնքան յուսոյն հանգուցիւ, որքան սի-

րոյն կապանօք բերիմ: Ոչ ի տուրսն, այլ
ի տուողն յաւէտ կարօտիմ. ոչ փառքն են
ինձ անձկալի, այլ փառաւորեալն է համ-
բուրելի. ոչ կենացն փափաքանօք, այլ
կենարարին յիշատակաւն միշտ ճենճերիմ.
ոչ վայելիցն տարփանօք հեծեմ, այլ հան-

դերձողին տենչանօք յերիկամանց աստի
կականիմ. ոչ զհանգիստն խնդրեմ, այլ
զհանգուցչին զերեսս աղաչեմ. ոչ հարս-
նարանին խնճոյիւք, այլ փեսային անձ-
կութեամբ մաշիմ: Ի ձեռն որոյ զօրութեան
փոտահապէս ակնկալութեամբ վերագրե-
ցեալդ յանցանօք բեռանց՝ աներկմիտ յու-
սով հաւատամ՝ ի կարողին ձեռն ապաս-
տանեալ, ոչ քառութեան միայն հասանել,
այլ զնոյն ինքն տեսանել՝ յողորմութիւն
և ի զթութիւն և յերկնիցն ժառանգութիւն,
Ըէպէտ և յոյժ եմ տարագրելի:

Բ. Եւ արդ բազում պատկառանօք
ամաչեցելոց դիմաց կորացեալ, զմիջնորդ
ազդման կափուցմանց երկակի շրժանցս՝
արժանափակ աղխիւ կարկելոց՝ առ ան-
համարձակ լեզուիս շարժութիւն, նորո-
գեցից ի յերգ հառաչման պաղատանաց
յեղանակութեանց աղիողորմ հեծեծանաց
ի բարձունս աղաղակելոյ:

**Մաղբանի գօրուոբ առհաււաց
գիտեայնոյ .**

Ք. Ընկալ բաղցրութեամբ, տէր Աստուած հօգօր, զդառնացողիս զաղաչանս . մատիւր գծութեամբ առ պատկառեալս զիմօք . փարատեան անենապարզև, զամօթական տխրութիւնս . բնորձ յինէն, սղորմած, զանբերելի ծանրութիւնս . անջրպետեան, հնարաւոր, զմահացու կրթութիւնս . աւարեան, միշտ յաղծող, զխարոյին հաճութիւնս . բացաղբեան, վերնային, զմոլելոյն մառախուղ . կնքեան, կեցուցիչ, զկորուսչին ընծացմունս . ցրուեան, ծանկապես, զըմբռնողին չար գտմունս . խորտակեան, անքննին, զմարտողին զիմեցմունս : Տեառնագրեան քո անուամբդ զլուսանցոյց երդ յարկիս . պարփակեան քո ձեռամբդ զառաստաղ տաճարիս . գծագրեան քո արեամբդ զմուտ սեմոց սենեկիս . կերպացո՞ քո նշանդ ի հետս ելից մաղծողիս . ամբացո՞ քո աջովդ զհանգստեանս խշտի . մարբեսցես ի հաղբից զծածկարան անկողնոյս . պահեսցես քո կամօքդ զտառապեալ անձն ոգւոյս . անխարդախ արասցես

զքո շնորհեալ շունչ մարմնոյս . կացուսցես
շրջափակ զպար զօրուդ երկնայնոյ . կար-
գեսցես ի դիմի ընդդէմ դիւացն դասու :
Տ՛ուր հանգիստ բերկրութեան մահահան-
գոյնս նիրհման ի խորութեան գիշերիս ,
բարեխօսութեամբ հայցուածոց սրբոյ Աս-
տուածածնիդ և ամենայն ընտրելոց : Ամ-
փոփեալ պարուրեան զպատուհան տեսու-
թեանց զգայարանացս խմաստից անզար-
հուրելի զետեղմամբ ի ծփական խռովու-
թեանց , կենցաղական զբաղմանց , անբջա-
կան երազոց , խօլականաց ցնորից , յիշա-
տակաւ քո յուսոյդ անվնասելի պաշտ-
պանեալ : Եւ սմափեալ վերատին ի ննջ-
մանէ ծանրութեան ամենազգաստ արժնու-
թեամբ , հոգենորոգ զուարթութեամբ ի
բեզ արձանացեալ , զայս ձայն մաղթանաց
բուրմամբ հաւատոց բեզ , ամենօրհնեալ
Թագաւոր փառաց անճառից , փառաբա-
նողաց երկնագումար խմբից երգակցեալ ,
յերկինս առաքել : Զի դու փառաւորեալ
ես յամենայն արարածոց յաւիտեանս յա-
ւիտենից . ամէն .

ԲԱՆ ԺԳ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
ևորին հակողի .

Ա. **Ս**ՍՏՈՒՍԾ բարերար հզօր ա-
հաւոր, հայրդ բարի ողորմութեանդ շնոր-
հի, որոյ անունդ իսկ մեծիդ զգթութիւն և
զընտանութիւն աւետարանէ, բաղցր դըժ-
նէից և անգոհացողաց : Ընդ բեզ և Որդիդ
քո իբրև զբեզ, զօրաւոր ձեռն իբրև ըզ-
բայդ, անժամանակ տէրութեամբ անեզ,
բնդ արարչութեանդ քում բարձրացեալ :
Եւ Հոգիդ սուրբ օշմարտութեան՝ բղխեալ
առ ի քն անսպառութեամբ, կատարեալ
խկութիւն զոյի, էութիւն մշտնջենաւոր,
հաւասար քո ամենայնիւ, փառակից Որդ-
ւոյ քոյ տէրութեամբ : Երբեակ անձնաւո-
րութիւն՝ համայն անբնին, արօհեալ ի դի-
մաց՝ ուրոյն զատուցմամբ՝ իսկ միաւորեալ
համազօրզութեամբ, նոյնագոյ բնութեամբ
տիրապէս, անշիտթ և անանջրպետ՝ միով
կամօք և կցորդութեամբ, ոչ երիցութիւն

ումեմն ի յումեմն և ոչ քթթել մի ական առ նուազութիւն միոյն ժամանեալ, քան թէ պատճառ սիրոյ երկնայնոյ անստուեր լուսոյ՝ որ առ մերն է ծանօթութիւն, միով պսակաւ սրբասացութեան անակզբնարար աստուածաբանեալ: Քանզի արդարև վերաձայնեալս այս խոստովանութիւն երեք փառատրեանդ դաւանութեան զվէմն հաւատոյ Պետրոս երանեաց. իսկ զդատապարտելոյս անձն մեղօք՝ բարեհրաման քո ակնարկութեամբ, ով խնդրողդ գերելոյս, հրաշանորոգ արդարացուսցէ: Քանզի թէ պէտ և քո իցեն պարզեք, և քո ողորմութիւնք, այլ ոչ ի պարզեան ես այնքան հռչակեալ, որքան յողորմութեան. զի երկրորդն զքոյդ յանախէ զփառս, իսկ առաջինն զճգնաւորացն յայտնէ զգործս. զի պարզեք՝ վաստակոցն են փոխատրութիւնք, իսկ ողորմութիւնք՝ մեղուցելոյս բարեբարութիւնք:

Բ. Եւ արդ մի զօրասցին մարդկայինս զործք առաջի բոյոցդ շնորհաց, Ա՛ստուած զթութեանց, թէ և անդր իսկ իցեն քան զօրէնս հասարակաց բնաւորականս հոսմանց. այլ յաղթող եղեալ քոյդ երկայնաը-

տութեան, նուազ եղիցի առ քուսդ մասին
ընծացք երկրածնաց: Քանզի և որ մար-
տութեամբն պերճանային օրինականացն
վատահութիւնք ի լուսաւորել քոյդ արդա-
րութեան գուշակ ներկայիս, ամեննուազ
անձկութեամբ շքեալ հրէութիւնն յետնեալ,
և յաւէտ ընդ տարագրական ողորմելոցն,
առսւել նորա գտան կարօտեալ մարդա-
սիրութեան: Եւ քանզի ամենայն ինչ հը-
նարաւոր է քեզ, բնութարար, լնր պաղա-
տանաց զոչման հեծութեանս՝ որ կարդամս
սա քեզ, ողորմեան, կեցոն և մարդասիրեան:
Աի թո է երկայնատութիւն, քաղցրութիւն,
փրկութիւն, քառութիւն և փառք յամե-
նեցունց յախտեանց ազգաց, ամէն:

ԲԱՆ ԺԳ.

Ղևրսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
և որիև հսկողի.

Ա. **Պ** ԱՂԱՏԻՄ առ քեզ լուսոյ ճա-
շագայմ, արքայ երկնաւոր, գոյեալ ան-
պաշտում, որդի անճառ մեծիդ Աստուծոյ.

հոնարհեցն գունկն քո՝ բնորձրեալ բարե-
գում , կենաց ապաւէն , նորոգ մերձեցեալ
երկինն աստանօր ի հատաչու մն նուաղս ձայ-
ն ի վիրաւորելոյս :

Բ . Ոչ ցուցեալ է երբէք , եթէ աղաչեաց
զքեզ ի ձեռն աւազակացն սրոյ խողխուլեա-
լլն , քանզի կարկամեալ էր . ոչ ձայն պա-
ղատանաց զկնի արձակեաց , քանզի ան-
կըռինչ էր . ոչ մատամբքն տատանելոց
զաղէտ վտանգին յայտնեաց տեսողիդ ,
քանզի խորտակեալ էր . ոչ աչս կողկողա-
զինս արտասուօք ողբոց բարերարիդ յան-
դիման կացոյց , քանզի վնասապարտ էր .
ոչ ի պատգամ բանից միջնորդի զողորմա-
ծիդ կամս հաճեցոյց , զի անայցելու էր .
ոչ հայնձայնմամբ խորտակեալ մարմնոյն
արիւններանգ ներկուածով ձորձոց զգթա-
ծիդ զսիրտ նմեցոյց , վասն զի անյոյս էր .
նա և ոչ ծնգովքն հաստատուածեամբ իբր
զարշապարտ ոտին վարեցաւ , այն զի
անյարիր էր . քանզի կխամեռն տակ կեն-
դանեոյն՝ սակաւ ինչ նուազ է ի մեռելու-
թենէ : Մանաւանդ զի ի բոյոցդ խրատեալ
բանից , և բարերարեալ բոյդ ողորմու-

Թեամբ, և փառօք քո լուսազարդեալ, ոչ միայն զի ոչ վերջացաւ ի հակառակն քո ընծացից, այլ ստահակեալ ապստամբութեամբ յիւր Թշնամեացն Թիւ յաւելաւ, ընդ նոսին դաշնաւորեցաւ, միաբանեաց ատելեացն քոց :

Պ. Իսկ դու բազմապարզև, բարերար, անոխակալ, ամենակեցոյց, ոչ միայն զի ոչ պահեցեր զչարագործին մեղաց յիշատակ, այլ և ոչ բանիւ յանդիմանեցեր, ոչ ոտն հարեր անկելոյն, այլ կարեկցարար մատուցեալ զժայրագոյն ցուցեր ըզխնամս : Ոչ քահանայապէս ըստ անարովնեան տկար օրինին՝ զօրաւոր առ մահուն պաշտօն՝ դատապարտիչն անիծիւք և բռնալիր քարանցն ձգմամբ ի խորտակումն խոցելոյն արագեալ մատեար. և ոչ որպէս զևտականն կարապետային անկատարագործ՝ ի յերկուցն միջի բաժանեալ խտրոց : Ինոյն լրումն և նորոյս սկիզբն, ունայն լհոգւոյ յապաշխարանն հանդիսացեալ՝ ըզվիրաւորելոյն տեսեր զվտանգ, զի մի սատակիչն օրինակութեամբ տապարաւն արմատակտրաւ՝ զմահուն պաշտօն ի բեզնը :

կատեալ, յառաջ քան զփորձ առականիցն
սատակեացի. այլ հեթանոսացն պահպան
անուն ստորեւտանեայցն, որք ի հրէիցն
ընկալեալ զօրէնս ամբողջ պահեցին, զոր
նորա մոռացան, նոցին կցորդեալ մարմ-
նոյդ վերարկուաւ մերակերպարան խառ-
նութեամբ, զազատարարն զժագրեցեր զա-
ւետիս առ օտարազգիսն. և աստուածա-
բարբդ ներգործութեամբ անապականաւ
ձեռնկարկառեալ, յարուցեր զմարդն նախ-
նի մեղուցեալ ի մահ իւրովքն ծննդովք:
Զարամեցելոյն սիրտ բերկրեցուցեր, և
զվհատեալն հաստատեցեր, և զժշուա-
ռացեալն միանգամ՝ կրկին զուարթացու-
ցեր: Աւազանին կենարար օժմամբն և
բաժակաւն լուսոյ լցեր. հացիւղ երկնայ-
նով արարչականոց բոյին մարմնով նոր յե-
ղանակեցեր: Վերակացութեամբ երջան-
կացն ազանց ընտրելոց յանձանձեցեր,
զրգեցեր և խնամարկեցեր: Հանդարտըն-
ծաց զբաստուն տաժողութեամբ անզգուե-
լի պահեցեր, մինչև ի յարկն լուսոյ ամեր:
Ի ձեռն երկաքանչիւրոց միջնորդաց՝ նախ-
նեաց և երկրորդաց տուչութեան կտակաց

կենդանականաց, մարդասիրապէս դարմանատրեցեր: Եւ որպէս երբեմն ընդ Մովսէսի՝ Թևս տարածեալ արժուոյն օրինակաւ ընկալար զնա, և ի հանգիստն հանդարտութեան երկրին բարութեան առաջնորդեցեր, և զբանին կերակուր ջամբել հրամանատրեցեր վարդապետութեանց:

Բ. Եւ արդ որ զբնուն ծայրագունին բարութեան լուսոյ յամենայնի բովանդակապէս հրաշագործեցեր, զօցտոյին զգանձքեզ սեպհականեալ՝ զքո ստացուածն առքեզ դարձուցեր, կեցո՛ և զիս մաքրեալ ի մեղաց պարտեաց, որ ձրի պարզես և անպատրաստից. ընդ որոց և ինձ տացես քաւութիւն և բժշկութիւն, բնրեզում, զօրեզ անքննին, անեղձ, անաւոր, օրհնեալ միշտ յաւիտենից յաւիտեանա. ամէն:

ԲԱՆ ԺԵ.

Վերսիև յաւերտած կրկիև հեծուքեան
նորիև հսկողի .

Ա. **Ի**ՍԿ դարձեալ աստուած վերլու-
տին առ նոյն հեծութիւն սրախ վտանգի
ինձէն մատուցեալ, սովին նուագաւ ի նոյն
ոճ քանի զամենապարզեղարգահատեցից,
տագնապեալ ոգւոյս վտանգիւ ի սպառ .
իրբ մեռեալ կենդանոյ անմահիդ մաղ-
թեմ Աստուծոյ խոստովանեալ ընդ վա-
ռացդ քո զիմս անարգութիւն, և առ չա-
րեօքս խմովք զքոյդ բարութիւն. որովք յաղ-
թեալ գտայ քան թէ բժշկեալ, և ամաչե-
ցեալ քան թէ համարձակեալ, ուխտակո-
րոյս աւանդամոռաց :

Բ. Իսկ կրկին առակն որ առ իս, որ
ոչխարին տրուպն տարացուցիւ, որ յե-
տին անզգայութեանն էր մատնեցեալ՝ մո-
լորեալ, և ի լերինս ուր ոչ է այցելութիւն՝
ընդ գազանականացն ղիւաց և կոողն վայ-
րենութեան թախտեալ, ոչ մերձաւոր զոլ

սակաւ մի հօտին, ոչ բան ունէի, որով և զցաւոցն աղէտ պատմէի, ոչ ձեռն ձգողական, որ համերցն է ազդողական: Իսկ դու միայն գովեալդ յսկզբանցն յաւիտեանց և յարդի ծնելոցս, գտեալ ըստ մաղթանաց զոչման երգողին՝ զիս զմեղուցեալս յաննշոյլն մուրումեան, խնամողօրէն տեսչութեամբ կամաց հովիւ կոչեցար. և ոչ միայն հոգացար, այլ և խնդրեցեր, և ոչ շտեր միայն, հրնշագործ, այլ անճառելիք բարեբարութեամբ սիրոյ է կենդանարարդ քո յուս բարձեր, և ընդ երկնային զօրուն դասեցեր ի հայրենիդ քո ժառանգութիւն: Եւ արդ դու հզօր կենարար օրհնեալ այցելու գթածդ յողորմութեան, եթէ զնոսս ընկալար զապարանեալսն աղերսանաց, որ մինն ի միջոց մահու սահմանի էր չարչարեցեալ, իսկ միւսն ըստ անբանիցն անզգայութեան վրտարանդի բացամերժութեամբ յանրեական վայրի վարանեալ, ի բառաչ ձայնի բարբառոյ, որ անկերպուոր աննշանական, սատուած ային բարեխնամութեամբդ անտեսեցեր զտիեզերանրաշն խնամողու-

Թիւն, առ կորուսելոյն մեծ Թշուառութիւն,
 յայտնեանց վերատին և արդ գծութեանցդ
 խորք և բարերարութեանցդ հոսանք՝ առ
 անօրինեալս առաւելութեամբ վերագրե-
 լոցդ օրինակութեամբ առ բազմօրինակ մա-
 հու պարտականա, առ որ ի բարութեանց
 խառնից քաղցրութեանց յատուկ համս
 չար, առ անդամս մարմնոյ արժանաւորս
 նստման, առ համահարակ ամենաբոլոր
 ախտացեալ հոգիս վիրաւոր, առ հաւա-
 տարեալս անզգայութեանց անասնոց, առ
 օտարացեալս յընտանութենէ իմաստնոց,
 առ աննմանս հանգունակից բանաւորու-
 թեանց: Որ եթէ ասարացոյց գոյր, ես ասէ ի .
 Թէ նմանակից գոյր իմ, պատմէ ի . Թէ հան-
 զունակից գոյր, ես ճառէ ի . Թէ հաւասար
 գոյր, ես զրէ ի . Թէ զուգազործ գոյր, ցու-
 ցանէ ի . Թէ օրինակ գոյր, ես ազդէ ի . Թէ
 յանցեալսն, հայծայծէ ի . Թէ ի ներկայումս
 աստ, ես յուսայի: Բայց քանզի անցեալ
 է ըստ օրինակ, և նրաժարեալ ըստ նմա-
 նութիւն, զոր միայն բո է քաւել, բժշկել
 և կենսագործել, կենդանարար համայն մե-
 ոելոց, նորոգութիւնդ տիեզերաց:

Գ. Ձի եթէ սրբոյն սրտի տեսութեամբ
երջանկին Գաւթայ, անօրէնութիւն չարեաց
բարձրացեալ ասի քան զգլուխ, և ըստ ծան-
րութեանց բեռանց դժուարակրելոց յանց-
մանք մեղաց, իսկ որ առ ից կրին սխալ-
մունք՝ գերազանցէ քան զհեղեղին ջրու-
կուտակ տիեզերասոյզ ամենասպառ ծո-
փուն յորդութիւն, և զլխոց լերանց վե-
րադրէ: Այլ շնչեացէ օդ քո բաղցրութեան
իրբ առ Նոյիւն, և որ զլերինս հալէ զօ-
րութիւն, ցամաքեցուցանել զշիղջս ջրու-
կոյտս բազմակոհակս՝ և երկրակործան ի-
մոցս պարտեաց և լեռնակարկառ բարձ-
րութեան մեղացս ամբարձելոց: Եւ համա-
ռօտեալ զքան քո հզօր՝ ամենակար հնա-
րաւորութեամբ հակիրճ հատուցմամբ, ա-
րացեն անս ելս քառութեան, ըստ մար-
գարէին, առ երկարածիզս անօրէնութիւն.
և ներելով իմս յամառութեան, ան երկայ-
նամիտ ողորմած օրհնեալ, Թողցես միան-
գամայն, բարեգործեացես իսկապէս, հատ-
ցես բոլորովին զանվճարելի պարտուցս
զարժանահատոյց տակօսեացս տոյժս տար-
ժանակիրս. Նա գի և չիր իսկ սա քեզ

ցասունն սրտի, և կամ բորբոքունն բարկութեան, որպէս ոչ կրին նենգութիւնք և կամ նշմարանք մթութեան. քանզի կեանք են ի կամաց քոց և լոյս, և ոչ արարեր զմահ և ոչ խնդաս ընդ կորուստ մարդոյ, ըստ Դաւթի և Սողոմոնի :

Գ. Եթէ մարդկան կարգեցեր զայս կէտ սահմանի մեծի պայմանի՝ ի բարեվիճակդ քո կանոնաց՝ ոչ փոխատրել անդրէն չարի չար, այլ եօթանասնիցս եօթն թողուլ անդուստ ի յաւուր զիւրաքանչիւր մեղանաց զպարտս. և այդ բան առ մեզ, որ միշտ ի բնութեան ունիմք բնաւորաբար ուղերձեալ զբիծս չարեաց անհամար բիւրուց նորոգ յայանելոց. որք օրինաւորին երևին յանդաստան սահմանի ամենաբոյս փշածին բնութեանս, ըստ անսուտ քո վկայութեան, որ թէ միտք մարդկան ի խնամս չարի են արձանացեալ ի մանկութենէ : Զի որ զկատարեալ մաքրութիւնն ունէր աւետարանիչն կենացդ բանի Յովհաննէս, և զինքն ընդ հասարակաց բնութեան լլծակցեալ, հաստատեաց զճշմարտութիւն քո առ իմս ստութիւն յոյժ արդարացեալ.

Թէ ասեմք, ասէ, մեզս ինչ մեր չունել,
սուտ առնեմք զնա: Եւ արդ կատարեալ
է բան քո խնկեալ, և ի գլուխ ելեալ ան-

պակաս ի ստուգութենէ, առ իմս մոլորու-
թիւն և դժնդակ անիրաւութիւն: Վասն
որոյ խնայեան յիս ողորմութեամբ, բազմ-
բութեան նաշակաց աղբիւր, միայն օրն-
նեալդ յամենայն յաւիտենից, ամէն:

ԲԱՆ ԺԶ.

Վերսիև յաւերուած կրկիև հեծուրեաւն
նորիև հսկողի.

Ա. **Ե**ր աբդ դու միայն Աստուած
երկնաւոր, բարձրեալ, բարեզործ. քո է
զօրութիւն, քո ներողութիւն, քո բժշկու-
թիւն, քո առատութիւն, քո են պարգևք,
քո միայնոյ են ճիրք ճրի, քո քաւութիւն,
քո պաշտպանութիւն, քո հնարք անխնա-
նալիք, քո սրուեսաք անգտանելիք, քո
չստիք անչափելիք, դու սկիզբն և դու
կատարած: Քանզի ոչ երբէք ստուերա-
ցուցանէ գլոյս ողորմութեան քո խաւար
օրտմտութեան, վասն զի ոչ ևս գրաւեալ
լնդ մասամբք ախտից՝ ի վերդ քան զքան:
Պատկեր անպարագիւր անոր քան զորբա-
նութիւն կշռութեան, անչափ լայնութիւն
վառաց, աննարբարախակ ընդարձակութիւն
հաստե զօրութեան, անամփոփելի առա-
ւելութիւն բացարձակութեան, անտկա-
րանալի բարերարութիւն գծութեան: Գու

դարձուցանես , ըստ մարգարէին , յայգ
զատուէրս մահու . որ իջեր կամաւ ի տար-
տարոսն ներքին արգելականացն բանտի ,
յորում և մաղթանացն դուռն էր աղխեալ ,
և զերեալ անտի զմեքիցն կապուտ վը-
տարանդելոցն հոգւոց , սուսերք հրամանի
յաղթական բանիդ զկապ սատակման մա-
հուն խզեցեր , և զմեղացն կարծիս ցրուե-
ցեր : Դարձառ իս' որ զընդամ զընդանաւ
վհիս տղմասիզ գբոյս յերկաթս մեղաց ,
վիրաւորեալ խոցմամբ սլաքաց բանսար-
կուին նետից :

Բ. Այլ դու յամենայնի տէրդ բարերար ,
լոյսդ ի մէջ խաւարի , օրհնութեանդ զանձ ,
ողորմած , զթած , մարդասէր , կարող ,
զօրաւոր , անպատում , անբնին , անճառ ,
բաւական ըստ սրբոյն Յակոբայ , անհնա-
րիցդ ամենից դիւրապատրաստ հնարա-
ւորութիւն , հուր ծախիչ զխախւս մեղաց ,
ճաճանչ կիզանող ընդհանրական թախան-
ցանցութեան խորհրդոյ մեծի , յիշեան զիս
յողորմութեան քո , օրհնեալ , և մի յիրա-
ւունս քո . ի ներողութեան քո , և մի ի հա-
տուցման . յերկայնմտութեան' քան ի հա-

ւատուածեան՝ Եթէ կշռեսցես զմեղանաց
խնոց ծանրութիւն, ընդ քաղցրութեան քո
և մի ընդ արդարութեան. զի առ սակ նախ-
նումն՝ յոյժ է նուագեալ, իսկ ի ներհակ
վերջնոյս յաւէտ ծանրակիր :

Վ. Արդ մատիբ առ իս, բնրութիւն,
որպէս յունկանն բժշկութիւն հակառակ քո
համբարձելոյն. բնրձ ի մեղուցելոյս զնորմ
մահու խառվութեանս, զի հանգիցէ յիս
ամենակալ հոգիս խաղաղութեան : Եւ քեզ
փառք յամենայնի, յաւիտեանս յաւիտե-
նից. ամէն :

ԲԱՆ ԺԷ.

Վերսիմ յաւերած կրկին հեծուքեան
կորին հսկողի.

Ս. **Ս**րբ աղաչեմ զխնամակալդ վը-
տանգաւորաց տաժանելեաց կրից Թախ-
ժութեանց հոգւոց վշտացելոց, մի յաւե-
լուք հեծութեանս ցաւ, մի խոցեր զվի-
րաւորեալս, մի դատապարտեր զպատ-
ժեալս, մի տանջեր զչարչարեալս, մի

գաներ զհարուածեալս , մի զլորեր զանկեալս , մի կործաներ զգայթագղեալս , մի մերժեր զհեռացեալս , մի տարագրեր ըզհալածեալս , մի ամաչեցուցաներ զպատկառեալս , մի կշտամբեր զհարթուցեալս , մի խորտակեր զբեկեալս , մի խռովեցուցաներ զամբոխեալս , մի ալեկոծեր զբըրացեալս , մի սասանեցուցաներ զղղրղեալս , մի շփոթեր զմրրկեալս , մի կեղեքեր զգիշատեալս , մի չախշախեր զբեկեալս , մի գօշեր զմորմոքեալս , մի կուրացուցաներ զխաւարեալս , մի զարհուրեցուցաներ զապշեալս , մի խորովեր զխարշատեալս , մի մահացուցաներ զհիւանդս , մի բեռանց ծանրութեան մատներ զտըկարս : Մի անուր յաւելուր կարկամեալ թիկանցս , մի կրկնակի ողբունս դառն հեծութեանս , մի ուժգնապէս վարեսցիս առ հողս , մի սաստկապէս առ մոխիրս , մի անաչառապէս առ ստեղծուածս , մի ահարկութեամբ առ փոշիս : Մի ընդհարկանիր խառութեամբ մեծդ ընդ փոքուս , լոյսդ ընդ ստոյնականիս , բնութեամբ բարիդ ընդ ի բնէ չարիս , ողկոյզդ օրհնու-

Սեանն ընդ պտղոյս անխիժից, քաղցրութիւնդ
խակապէս ընդ համայն դառնութեանս, փա-
ռաւորեալդ անխոփոխ ընդ ամեննին տ-
նարգիս, կենացդ նշխար ընդ կաւոյս զան-
գուածոյ, տէրդ տերանց ընդ տղմիս երկ-
րայնոյ, աննուազ լիութիւնդ ընդ չքաւոր
ստրկիս, անկապուտ ճոխութիւնդ ընդ ան-
պատասգար տառապելոյս, անկարօտ բա-
րութիւնդ ընդ ամենամշուտ տղքատիս :
Քանզի ո՞վ որ հասեալ յառաւօտ՝ և ի ծագ-
ման լուսոյն խիժայ մեանալ, և կամ ըն-
ժերակաց կենաց՝ մահանալ, կամ ազա-
տութեան՝ և պարտաւորիլ, կամ շնորհաց՝
և դատապարտիլ, կամ փրկութեան՝ և
մատնիլ, կամ նորոգման՝ և եղծանիլ,
կամ օրհնութեան՝ և տարագրիլ, կամ բը-
ժբշկութեան՝ և վիրաւորիլ, կամ լիու-
թեան՝ և նուազիլ, կամ յաճախութեան
հացի՝ և քաղցնուլ, կամ գետոց հոտանաց՝
և սղասքիլ, կամ մայրենի զձոց՝ և նեն-
գիլ, կամ խնամոց աստուածեան աշոյղ՝
և զզուիլ :

Բ. Եւ արդ ընդ ախտացելոյն սաստկա-
պէս մարմնոյն բորոտութեամբք հոգւոյս

վտանգաւ և ես պտղատիւն, Տէր եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել. Ընդ աչացաւացն նեղելոց մշտագիշերն խարխաւաւոր՝ մեծակական ձայնիւ հարուչեմ. ոչ

որդի անուանեմ Դաւթի, այլ ծնունդ էիդ Սատուծոյ դաւանեմ. ոչ միայն ուսքրի կոչեմ, որ վարդապետացն է պատիւ կարծողական զիսկն զիտելոյ, այլ տէր երկնի և երկրի հաւատամ: Ոչ ձեռինդ միայն ձգմամբ հոլաւորուեան, նմ բարեգութ

Աստուած մերձաւոր, այլ ի բացեայ գոլով միջոցաւ մեծաւ՝ ակն ունիմ զօրել քո բանիդ առ իմ բժշկութիւն: Աչ թէ ինչ խըտրոց կասկածանաց միջոցի բանի, որ երկմըտութեան կարծի նշանակ, ի մէջ արկանեմ կամելոյն և ողորմութեան, այլ կամիս որպէս բարեգութ, և կարես որպէս զարարիչ, ասան բանիւդ, և բժշկեցայց: Ընդ հարիւրապետին հաւատոց՝ և ես լըծակցեմ. ոչ մինչ անցուկ միայն բացակայութեամբ հետ ի լինելով խորան ի խորանէ հաւատամ ազդել քոյ կարողութեանդ առ յարութիւն և բժշկութիւն, այլ ի վերինն երկնի բազմելով և ի ստորինս երկրի բովանդակ, առ հրաշիցն սքանչելութիւն, ոչ ունիմ հատուցանել:

Ք. Շնորհեան ինձ, որպէս դատակնիք բանին քո վճռեաց առ պոռնկին ընդունելութիւն, հնդից հարիւրոց դենարաց պարտուց շնորհարաշխութիւն՝ Աստուած բարութեանց և տէր երանութեանց, որ յաճախն ընձեռել՝ բազումս փառաւորիս, և ի շատն մատուցանել՝ նովին չափ սիրիս, և յառաւելն ողորմել՝ կրկին բարգաւա-

ճիւղ, և յայսքան բարիս իրաւամբք գովիս,
և ամենայնի աէք գոլով հաւասարող ճա-
նաչիս, և որ գրոյորն ունիս՝ ընդ մերումս
կշռիս, և անճատելեաւղ ձրիս մերայնովքս
վճարիս, և ընդ երկրաւորիս զանվախ ճանն
սրարտ վարկանիս, և մեծագրեալ բ՞ ըզ-
մերն՝ վեհս զոհարանիս, և ի սակաւուն
տուչութիւն զոյզն փառաւորիլ ոչ ամբար-
տաւանիս: Արս և ինձ զնոյն զթուծիւն
ունողիս զգործս անհամար պարտուց. զի
և ի ճառս երախտեաց բումդ պարգեաց՝
նորին իսկ սակով սիրելն կարգեացի, և
բեզ փառք յամենայնի. ամէն:

ԲԱՆ ԺԸ.

Վերսիւն յաւերուած կրկին հեծուրեան
նորին հակողի.

Ա. **Ս**բԴ ես ճնունդս մեզաց, որդիս
մանացու երկանց, արդարեւ անտահման
բիւրուց բանբարաց տուծից գոլ հատու-
ցանող ի միում աւուր: Այլ ոչ թէ առ փո-
քըրկութիւն մարդկային մտաց հայցեմ նե-

բութիւն, այլ առ աննուազ լիութիւն փրկ-
չիղ Յիսուսի Քրիստոսի սրազատիմ մարդա-
սիրութիւն. որ չէի երբեմն և ստեղծեր,
չմաղթեցի՝ և դու արարեր, չե ևս եկեալ ի
լոյս՝ և տեսեր, ոչ յայտնեցեալ իմ՝ և զմա-
ցար, ոչ կարդացեալ՝ և խնամարկեցեր, ոչ
նամբարձեալ ձեռն՝ և նայեցար, ոչ սրազա-
տեալ՝ և ողորմեցար, ոչ կերպարեալ ձայ-
նիս՝ և լուար, ոչ հեծեծեալ՝ և ունկնդրեցեր,
զիտելով զարդեան դիպուածոյս՝ և չան-
տեսեցեր, նախանայեացող աչօք նկատեալ
զգաւած սարարտիս չարագործութիւն՝ և յօ-
րինեցեր: Եւ արդ զքո արարեալս և զքե
փրկեալս և զայսքանեաց խնամոց յան-
ձանձեալս՝ մի ի սորսո կօրուսցէ մեզացն
հարուած գիւար բանտարկուին, մի յաղ-
թեացէ յամառութեանս իմոյ մառախուղ
ներողութեան քո լուսոյ, մի սրտիս կարծ-
բութիւն՝ երկայնամիտ բարութեանդ, մի
մանացու մտեղիս՝ ամենակատարդ լրու-
թեան, մի տկարութիւնս նիւթոյ՝ անսար-
տելիդ բարձրութեան:

Վ. Ահա կարկտուժ զկարկամեալ բա-
զուկս նոզւոյս յանուն քո՝ հզօր, սրաացես

եղչ իբրև զառաջինն մինչ ի դրախտին
փափկութեան զգտուղն կենաց կժէի: Կաշ-
կանդեալ գօսացեալ ի կոր կործանմամբ
ընդ կնոջն տագնապելոյ՝ կայ անուղղելի
հոգւոյս թշուառութիւն, ընդ երկիր պը-
շուցեալ մեղացն կքմամբ՝ սատանայական
բունն կապանօք, զի մի զերկնայնոյդ ըն-
կալցի զողջոյն. խոնարհեաց տռիս, միայն
ողորմած, զի բարձրացուցես զփայտս
չտնարհ բանաւոր անկեալ, և զչորացեալս
չաղկեցուցես ի բարի կրօնս վայելչու-
թեան, ըստ աստուածաբանութեան սուրբ
մարգարէին: Որպէս զի ծնէ կոյրն ան-
լուսաւոր՝ չունիմ տեսարան, որով զըս-
տեղծչիդ նկատեալ զկերպ մաղթեցից, հը-
զօր բարեգում, միայն դու պաշտպան,
ակնարկեալ խնամովք անճառ քոյ սիրոյ՝
ի շնչական խօսուն քո անօծս, յանէից
գոյաւորութիւն լուսոյ հաստեացես. Ընդ եր-
կոտասանամեայ չարեօք չարչարեալ վըշ-
տագին կնոջն տանջեցելոյ՝ գետովք մե-
ղանաց արեան հեղեղիմ. հայեաց ի բար-
ձանց անմատոյց լուսովդ պարածածկեալ,
ուր ոչ է քղանցք ձեռատտեղծական վե-

բաբիտէի ձործոյ, այլ տարածումն հրաշից
ամենայն ուրեք զօրացեալ: Ոչ օձուձեամբ
իւղով՝ պատժապարտս ընդ մեղաւորին մա-
տուցեալ առ կենդանաձիր ոտից զարշա-
պարդ՝ զկամիլս աչացս վարսիւք հերացս
ընծայեցուցանեմ, այլ զամբիծ հաւատս
ամբարձմամբ բազկացս ստոյգ դաւանմամբ
հոգւոյ ողջունիւ շրթանց կափուցմամբ զեր-
կիր համբուրեմ, խառնեալ հեծումիւն աղ-
բերցս արտասուեաց՝ բժշկութիւն հոգւոյս
ապերսեմ: Վասնեալ մեղանօք հոգւոյս
գոյութիւն լուծեալ մեղկութեամբ, և յեր-
կուց կայից միայնակողմամբ անհաստատ
հետովք զընթացից գործին՝ նահանջմամբ
չարին՝ զհետեականն բարձողութիւն շի-
նուածոյ մարմնոյս՝ առ ելս ծառոյն կեն-
սառիժ պտղոյն խափանեցելոյ, պատըս-
պարեացնս անդրէն վերատին, միսն հը-
նարաւորդ առ ի փրկութիւն: Զփառաբա-
նարան հաստուածոյ կերպիս ի քէն եղելոյ՝
ամբափակ խցմամբ հաւրացոյց արգել հող-
մըն բանաարկութն. հոգիդ քո ազդեալ մեծդ
ողորմութեամբ, ըստ յաւետարանին բժբշ-
կեցելոյ, հրաշափառ ապէս բարեգործես

ցես բանդ կենդանի՝ ինձ խօսողութիւն ան-
սայթարելի : Անկեալ կամ չարեօք ի մա-
հիճս ախարից ընկողնոց մեղաց՝ դի կեն-
դանի և խօսուն մեռեալ, կարեկցեալ ի-
մումս Թշուառութեան՝ ողբականօք բքու-
նաց ձայնից, ո՞վ բարերար Որդի Աստու-
ծոյ, օրհնարանեալ աչացդ ցողով վերա-
կանգնեացես ի կենդանութիւն, իբր զսի-
բելին ի յանշնչական մեռելութենէ : Ստոյգ
դառնացողս ի գբի մեղաց կամ տարակու-
սեալ, ձեռն մատուցեալ՝ անքանատուեր
Որդի բարձրելոյ, հանցես զիս ի լոյս բումդ
նշուլից : Ընդ աղիտղօրմ Թշուառութեան
կականման ձայնի այբւոյն ի Նային մօր
միամօրին, տատանմամբ մատանցն, կոծ-
մամբ կրծիցն, հոսմամբ արտատուացն,
տուայտանօք տխրութեան դիմացն, և ես
պաղատիմ վերջին հեծութեամբս, տնր
յուսահատելոյս զբաշալերութիւն միսիժա-
րութեան զժած քո բանիդ, ստելով և ինձ
գովեալդ բարի ստեղծիչ աշխարհի, թէ
մի լար գերի բազմաց ողբալի . որով ընդ
պատանւոյն կենդանացելոյ ի վշտացելոյ
ճնողին սիրտիանս՝ զամենապարտ ոգիս ըն-

կալայց ի քէն ընդ նմին կրկին նորոգեալ :
Ընդ այսակիր անգգայելոցն դիւալլուկ և
բարակոշկոն հեղձամղձուկ եղկելի անձան-
ցրն , բսամնելի գիտախոյն հերացն , վայ-
րեններես բանդագուշելոցն , ի քէն ողոր-
մեալ իրկիչ բոլորից , իբրև զնոսին առ
քեզ դիմեցից . հերքեալ մերժեսցես զգուն-
դլս չարացն ապականողաց ի բո խորա-
նէս , զի ժամանեալ հոգիդ բո բարի այս-
րէն հանգիցէ , լցեալ զմարմինս մաքրու-
թեամբ շնչոյս՝ զգեցմամբ անդամոցս , ըզ-
գաստ արասցես զխելագարեալս ամենա-
մշուռս : Ընդ գերեցեալ դժոխարնակաց
վտարանդելոցն հոգւոց արգելեալ կամ ի
վտանգի . զճառագայթ ողորմութեան փա-
ռաց բոց ծագեալ՝ լոյսդ իմ անձկութեան .
ի կապանաց օցտողին գերծեալ զիս սպ-
րեցուցես : Գաղանորոգայթ աներևութե-
րակ վրիպակ արահետ գարշութեամբ մե-
ղացս ջրգողեցեալ ոգւոյս կերպարան կայ
ի տազնապի . զժամկեցեալն ի տեսողու-
թեանց զչարագործին թիւնիցն այտուց-
մունս , բո ինքնաւորդ զօրեղութեամբ Որ-
գի Աստուծոյ , զթաժարար առողջացուս-

ցեն : Զբաղմուզան տարազա ցեղիցն զա-
նապանից ախտաւորութեանց մահացու ցա-
նողաց իւրականօք կորստեան բերիւք ,
դժնդակարմատն շառաւելօք հաստատե-
ցելովք ի յանդաստանի անօրէն մարմնոյս ,
տարակորզեսցեն ի ձեռն ձեռինդ ամենա-
կալի , որ արօթադրեալ միշտ՝ և մշակես
զառհմանս հոգւոց առ բանիդ կենաց ար-
դիւնատրութիւն .

Ք. Եւ բանգի անցաւ ըստ նմանութիւն
օրինակութեանց յանցուածոցս վէր , ըստ
ճարակողն բաղցկեղի , առ բնաւ անդամս
մասնաւորեալ զախտին տարածումն , չիք
սպեղանի իբր Իսրայէլի առ անչափութիւն
խտրանացն մատուցանել . ի խարսխաց
բարձիցս մինչև ցափն կառուցման լրու-
թեան անդամոցս չէ առողջութիւն , այլ ամ-
մեննին անբժշկութիւն : Իսկ դու ողորմած
բարեբար օրհնեալ և երկայնամիտ Թագաւ-
որ անմահ , լուր պաղատանաց արգահա-
տութեան սրտիս վաանդի , որ կարդատն
առ քեզ տէր ի նեղութեան :

ԲՍՆ ԺԹ.

Ղերսիսի շաւղուած կրկիսի հեծուքեան
հորիսի հսկողի.

Ս. **ՍԱՅԵԱՅ** ամենահայեաց տեսու-
թիւն կենաց բարութեան յուսոյ՝ ի մեծա-
բարբառ աղաղակ ցաւապնեալ անձինս հե-
ծեծանաց: Անհնա մեծութիւն, անուն ս-
հաւոր, բարբառ կենդանի, յուր ցանկալի,
հաշակ պիտրմելի, կոչումն պաշտելի,
բարութիւն խոտառովանելի, ազգումն խըն-
կելի, խմբութիւն պաւանելի, էութիւն փա-
ռատրելի, ցոյութիւն արնաքամելի, տէր
Յիսուս ընդ Հար քում գովեալ և երկըր-
պագեալ, և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ բարձրա-
ցեալ և վերածայնեալ, որ ժիպն մարմնա-
ցար փան մեր ըստ մեզ, զի պասցես զմեզ
փան քո ըստ քեզ, ընչս ամենայնի, յա-
մենայնի ողորմած, հզօր, երկնային, և
այժմ զլուծեալ և գիտրաակեալ հոգա-
նիւթ անձնատառուածօրէն հրաշակերտու-
մեամբ, ապաշեմ գեանձ, նորոգ հաստա-

տեն, Զքոյին պատկերս մեղօք հնացեալս՝
ի բրայս հալոցաց կայծակամբ բանիդ,
պաղատիմ առ քեզ, վերատին ձուլեն:
Զխախտեալ շինուածս քումդ հանգստեան
խորանի մարմնոյս՝ պահպանաւ հողւոյս,

մաղթեմ բնրերար, ի բնակուծիւն քեզ
մաքրագործեն: Մի հատուցաներ չարեացն
իմ գործոց զնոյն փոխատրուծիւն: Արբեալ
եմ ըստ մարգարէին բանի՝ և ոչ ի գինւոյ .
Թափեն զմբուբս անօրէնուծեան Թմբրու-
ծեան մահու բոժակիս՝ ազատարար հրու-

մանաւոյ ամենակեցոյց, զի մի զբոյղ քա-
մեցից ի վերջին աւուր յետնում հասուց-
մանն :

Բ. Արդար եւ յիրաւունս քո, և յալթող
ի գատաստանի. եթէ մահու մատնես, ճըշ-
մարիտ են գործք քո. եթէ դատապարտես՝
ստտուստ սխեւալ գտանչողականն կշտամ-
բութիւն, տոյզ են հասուցմունք քո. եթէ
յանդունդս խորոց սուզեսցես, թէ զկեն-
դանութիւն շարժմանս բարձցես, թէ զբա-
նիս գորութիւն ունայնացուցես, թէ զա-
չացս պատուհանս ստուերացուցես, թէ
զկենացն ճաշակ ի քեզ ինքնամիտիեսցես,
թէ զհատարակաց կերակրոյս դարմանս
բարձցես, թէ զաւուրցս հարստութիւն հա-
ճառօտեսցես, թէ ընդ իջման քաղցրութեան
ցօղոյ և հուր տեղասցես, թէ ի լրութենէ բա-
նի քոյ սովեցուցես, թէ զականջացս դրունս
խցցես, թէ զշնորհիդ ձիր կտրեսցես, թէ
զգեալին յատակի օտիցս ստաննեցուցես,
թէ յանձկալի երեսաց լուսոյդ քոյ հանցես,
թէ ի համօրէն աշխարհէ աստի հերքեսցես,
թէ վայլատակմամբ հրոյ պակուցես, թէ
անբժշկական ցաւօք դատեսցես, թէ դիւաց

չարաց մատնեցես, Թէ գազանաց ժանեօք
մանրեցես, Թէ հողմով ցաման հոսեցես,
և Թէ այլ ինչ նորոգ արարած տանջանա-
քանաց կազմեցես՝ չար քան գտարտարո-
ւքն և տաստիկ քան զգեհենն, Թունաւո-
րագոյն քան զորդունան, տարակուսելի
քան զխաւարն, երկիւղազին քան զխոր-
խորտան, սղորմելի քան զմերկութիւնն,
վիայեմ անձամբ անձին՝ յոյժ սրարտապան
գոլ սոցա :

Գ. Եւ քանզի յաւէտ տգանորոգոյն են
նմանութիւնք փոխատրութեանցն առ ազ-
գակցութիւն մեղանացս՝ իբր պատկերա-
կիցք միատեսակք զուգաշաւիղք նշանա-
կիչք այսր խորհրդոյ, արդ կարևոր է խոս-
տովանել և յանդիմանել զերեսացն ծած-
կոյծս առ ծանօթութիւն խնդրոյին : Որ-
պէս՝ զի ոչ ջերմն սիրով առ ընկերին կա-
րիս մատուցայ, յիրաւի ի նախնունն վը-
տանդին տառապեալ ստոնուս : Եւ զի ոչ
զցանկականն խորխտականութիւն սան-
ձեցի, յարժանի կրեմ եզկելիս զանզովա-
նալի զկիզումն : Եւ քանզի ոչ սիրեցի ըղ-
լուսոյդ աւետիս, արդար նատուցմամբ ի

մծուծիւն ըմբռնողական միզին կորստեան վրիպեալ դանդաչեմ: Եւ զի ոչ խտրեցի զմանունս փոքունցն յանցանաց իբր անվընասակարք վարկանելով, պատկանապէս ի խածանողականացն զազիրն զեռնոց խժեալ խոցոտիմ: Եւ զի ոչ ձեռն կարկառի առ կիրս վտանգաւորին՝ այց առնել նմին, ի դէպ իսկ ըստ զժազբումեան այսր օրինակի՝ ապականումեան զբոյ նուիրեալ մատնիմ:

Վ. Եւ արդ ոչ յաստուածուստ ամենաբարի զանձուցդ չարիս, և ոչ ի լուսոյդ նշուզից խաւար, և ոչ յապաւինումենէդ զայթազրումիւն, այլ ես ինձէն կորստեան օրդիս գտի զայսոսիկ. մեղանք անօրէնութեան իմոյ զանձեցին նխժեցին զայսբանեաց բարկութեան մծերս հոգւոյ. իշխանին մոլորութեան հնազանդեալ, թողի զտեղի բո նորա, ըստ զբոյն խրատու յանդիմանութեան: Եւ քանզի յայտնեցաւ յետուստ զազտնեաց առականաց մարմնոյս անդամոց, և արկաւ զերեսօք կերպիս անվայելուչ ստուեր ամօթոյս, ըստ մարգարէին առ:սկի, տգեղս ցուցեալ զիս ամեննին իբր

մերկացեալ խայտառակեցելոյ պոռնկի,
ժազեն յիս զլոյս քառութեան, անբայ երկ-
նաւոր . զի թօթափեալ զմեղաց փոշիս՝ ըստ
աւետեաց ձայնին դարձելոցն ի Բաբելոն-
նէ, նստայց վերստին կանգնեալ ի հողոյ,
և ի հաստատութիւն յոսոյց հիմնացեալ
անասանելի, ըստ եսայեան բանին, ըզ-
ղեցեալ զզօրութիւն բազկի կարութեան
նախնում մաքրութեանն, վասն մեծութեան
փառաց քաղցրութեան ամենապարզև քոյ
աստուածութեանոյ . օրհնեալ յախտեանս
ամէն :

Բ Ա Ն Ի .

Վերսին յաւերում կրկին հեծուքեան
և որին հսկողի .

Ա . **Տ** է՛ր տէր՝ անոխակալ և երկայ-
նամիտ, ներող, բարեգութ, հզօր, ողոր-
մած . անա նշմարտութեամբ են զործք քո,
և խոստովանեալ դատաստանք քո . վը-
կայեալ են ընտրութիւնք քո՝ տեսողդ ծած-
կութից : Ընդ երկից երջանկաց մանկանցն ,

որք կիզանողական բոցովն փորձեցան և ոչ վնասեցան ի Բաբելոնի, զնոցա Թախ-ծուծեան զերզն հառաչեմ, մեղայ, անօրինեցայ, յանցեայ, ապստամբեցայ, և պատուիրանաց քոց ոչ անսացի: Եւ քանզի մարբուր զոլով ի վնասուց նոքա՝ և զայս խոստովանութիւն զոչէին, իսկ ես ընդ նոցայն նովին աղերսիւ ձայնակցեալ տմին ողբոց երգութեան, և այլ յաւելից ամենապարտս մահու: Ընդ Դանիէլի երանեալ և սուրբ մեծ մարգարէի, որ ի քում հարազատութեան ազգականութենէ տանն Յուդայի շառաւիղ ընտրեալ, զնորայն առեալ ընդունական և նուիրական բանից պապաւանս, իմովս պատժականութեան զոչմամբ հեծութեանս և այլ կրկնեցից: Ի մէջ զխտութեանս անպատշաճականս զնացի, զարտուղի սխալեալ դժնդակապէս, այս է ամենայնիւ ամենայն իրօք մեղանչելն: Հետ սահման կշռութեան կամաց քոց արտաքս վազեցի. որ է հաւաստի կերպարան բասիր անօրէնութեան: Անզիտիցն չսփոց չարութեան զործոց լրումն յաճախութեան նիւթեցի. որ է ճշգրիտ պատկեր յանցա-

ւորութեան: Սպառնացար, և ոչ զարհու-
րեցայ. արգահատեցեր, և ոչ երբէք լուայ.
որ է ապստամբութեան յայտնի նշանակ:
Քեզ արդարութիւն հանդերձեցեր, բարե-
րար, և ինձ ամօթ և պատկառանս պատ-
րաստեցեր. քեզ փառս վայելչականս,
և ինձ նախատինս յարմարաւորս. քեզ
քաղցրութեան յիշատակ, և ինձ մաղձ քա-
ցախեալ ի կատարածի. քեզ բարերանու-
թիւն անլռելի, և ինձ ձայնս ողբոց աղա-
ղակի. քեզ օրհնութիւնս երգոց խնկելի,
և ինձ մերժումն տարագրութեան անյու-
տալի. քեզ իրաւունս բազմարժանիս, և
ինձ պատասխանատուութիւնս ամենալա-
րանս. քեզ բարձրութիւնս անճառ զո-
վեստից, և ինձ զանձին լիզելոյ պատիժ
ձաղանաց:

Բ. Եւ արդ ընկալար դու բարեաց ընտ-
րութեանց անկշիռ սահման՝ զքոյոցդ ա-
խորժականաց կնորկաց պտղոց վերառեալ
ըստ քեզ, և ես զխնոյս աստէն սոսմին
պարսաւանս յոգունս կրկնակի բարդեալ
ինձ ըստ իս: Իսկ եթէ անարատիցն մաղ-
ժանաց այս էր յանձնատուութիւն, իսկ ինձ

զորս հիւսեցից շարս և տողս բանից դարձ-
վականաց, որ քան զամենայն դժնեայս յա-
ւէտ վրիպեցայ: Մոլորեցայ անառակ ըն-
ծացիւք ի միտս վայրենիս. յանդգնեցայ

շրճամբք խօսից ի բանս երկրաւորս. զա-
կատեցայ անկասելի ի սպառկառելեացն
գործոց: Փբացայ, վերացայ, որ յետ սա-
կաւ մի ժամանակի ի հող մահու ևմ իջա-
նելոց. գոռոզացայ, բարձրացայ, որ և
ոչ զգրաւական հողւոյս տուրևատուծեան
շնչոյս ունիմ ի ձեռին: Ամբարտաւանեցայ

փոշիս շնչաւոր, ամբարհաւանեցայ կաւս
ձայնաւոր, հպարտացայ հողս անարդու-
թեան, ի վեր ամբարձայ մոխիրս մերժելի,
բազուկ կառուցի բաժակս մանրելի: Տա-
րածեցայ առաւել իբր վեհ, և դարձեալ
իբր զհերքեալ առ իս ինքն ամփոփեցայ:
Բարկութեանն բոցով ցոլացայ տիղմս բա-
նաւոր. իբր զանմեռ որ մեծամտեցի, որ
ընդ բառոտանեաց մահու եմ փակեալ:
Գիրկս արկի կենցաղոյս սիրոյ, և ի բեզ
թիկունս փոխանակ դիմաց դարձուցի, ի
Թռիչս մտաց ընդ խաւար խորհրդոց սլա-
ցայ. զանարատ հողիս մարմնոյս փափկու-
թեամբ յաւէտ վտտեցի, զգօրութիւն աջա-
կան կողմանս տկար արարի, անեկանացս
կայիցութեանութիւն տալով յաղթեցի: Զբեզ
իսկ տեսի հողացեալ վասն իմ, զոր չէ
աստ գրելի, և ոչ պատկառեցի. իբրև ըզ-
հաւ վայրենի սրացայ, ըստ ովսէեան բա-
նին առ Եփրեմ, ի նախնին իմ սովորու-
թիւն: Յաղօթարանն վայրի ընդ պատաղ-
մունս այսր կենցաղոյս շրջանակեցայ. ոչ
կացուցի յոտին զերիվար մտացս երաստ-
նաւ բանին: Ընդ հին չարութեանցն նորոգ

ինքնաստեղծութիւնս զտի . անուրս ըստ
Յորայ ծանունս և անտանելիս ինձէն ինձ
սաստկացուցի . առիգած անկարկատելի ,
ըստ Երեմիայի , զանձն իմ արարի . իբր
զվիժած անգրելի կոչման , ըստ առակար-
կուին , ի մարդկանէ համարոյ եղծայ . իբր
զհանդերձս ինչ ապահարից , ըստ եսայեան
բանին , զագրացայ . որպէս զթրծեալ ա-
ման խեցեղէն փշրեցայ անարծարծելի .
ըստ բամբասանացն Եղոմայ ի մարդարէէն
զչորրորդ չափն անօրէնութեան սատակ-
ման ինձ պատրաստեցի : Եւ զհնչ ստու-
թիւն առ այս՝ և զայս յաւելուլ ընդ այս .
բանզի զվրանն իսկ դիւանուէր Մողորայ
առի ինձ այսրէն՝ առ դժոխացն ժառան-
գութիւն , լքեալ զերկնայինն յեղանակաւ
իմն օրինակինմանակիր ձևակերպութեան ,
որպէս առակ պատկերի աստեղն Ռեփա-
նայ բաբելականի՝ յիսրայէլէ պատուե-
ցեալ ցուցաւ ի Սինայ :

Գ . իսկ արդ զի ինախնի շնորհին հա-
մարձակութենէ դարձեալ փոխեցայ , զըր-
կեցայ , ելայ , հեռացայ , բաժանեցայ և
անպատուաստելի կտրեցայ . արդ ընկնլ

զիս տէր վերստին կերպարանեալ ի պատկեր հոգւոյ, զանարժանս կենաց իբր զմահապարտ, իբր զչարագործ, իբր զպատկառեալ, իբր զկոխան եղեալ բանաարկուին, որպէս զանբժշկելի մանրեցեալ, որպէս զհասեալ յատակս մահու, որպէս զգարշեցեալ, որպէս զխոտան գտեալ քո կոչմանդ, որպէս միանգամայն ի կորուստ վարեալ, որպէս դեզերեալ, որպէս վանեցեալ, որպէս տարակուսեալ, որպէս Թշուառացեալ, որպէս վհատեալ, որպէս կործանեալ, որպէս խորտակեալ, որպէս բեկեալ, որպէս զթախծեալ, որպէս յոգի տրամեցեալ, որպէս Թշնամանեալ: Իսկ դարձեալ ակնարկելով քո՝ զԹանձ, մարդասէր, հզօր, ի յաղերս բանիս՝ որպէս զըզջացեալ, որպէս խոստովանեալ, որպէս ի յօտս քո դիմեցեալ, որպէս զապաշխարեալ: Որ կշռես, զրես և մեծ համարիս զհառաչ հոգւոյ և զազդունն շնչոց հեծումեան, զկսկիծ շրթանց, զսասքել լեզուի և զտխրականութիւն երեսաց, զկամս խորհրդոց և զյօժարութիւն խորութեան սրբաւից: Որ փրկութիւնդ ես անձանց, և տե-

տող ոչ գործեցելոց, և ստեղծիչ բոլորից,
և բժիշկ վիրաց աներևութից, պաշտպան
յուսացելոց, և բարեխնամող տէր ամենե-
ցուն: Եւ բեզ փառք յամենայնի, յաւի-
տեանս. ամէն:

Բ. Ա. Ն Ի Ա.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծորեան
և ուրիև հակողի.

Ա. **Ե**ւ բանգի ես ինձէն անձամբ
իմով ինքնագրաւ ի մահ՝ ոչ կացի երբէք
ի յոտս մարդոյ, և ոչ սիրտ բանականի
ստացայ՝ ըստ գրոյն. և բանգի ոչ փոփո-
խեցայ ի նախակարգելոցդ, և ոչ ընդ բար-
ւոր ուղին ընթացայ, ընդէր ոչ զխտոր-
նական հետոցն խաւարայնոց զդէմս ցուցից
ի տանման կարգի այսր ընթերցուածոյ: Առ
երս ամեալ յարմարեալ առ տոյն զկեր-
պորան տեսակի բանիդ երեսաց, ըստ վե-
րագոյնդ նշանակելոյ անփոխադրելի պա-
հելով, խոստովանեցայց վերստին դար-
ձեալ աստանօր զմնացեալ չարութեանցն

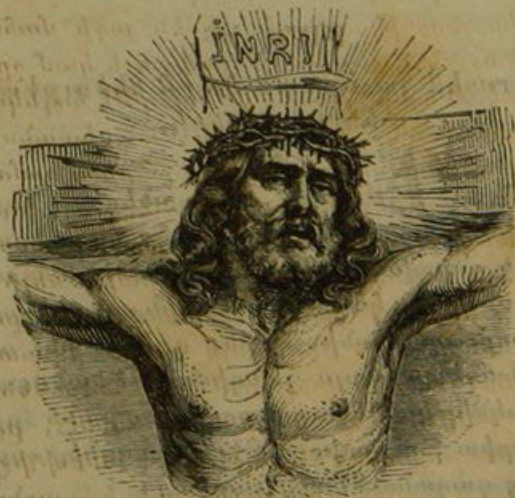
զրիծս, զոր յաջորդաւդ է խմանալի :
 Բ. Օտար ժանտագործս արժանապատիւ
 տիժս՝ աճեցուն արարի գնացիւք անաստու
 թեան զգունդն բելիարայ : Կարաւ
 կայծից և ցոյցս վազից խաղալկացն դիւաց
 դարշելեաց ճարտար խաբողաց ծուլու
 թեամբս խնով շնորհեցի : Գանս գաղտնիս
 և խոցուածս անյայտս ի կործանեցելոցն
 դահճաց ընկալայ : Ոչ հերքեցի զվանեալսն
 խաչիւն Քրիստոսի, քան թէ անդրէն ա
 ռաւել կրկին իսկ զօրացուցի : Վասն իմոյ
 հիբոյս անօրէնութեան անունդ Յիսուսի
 հայհոյի ի մէջ այսականաց, որպէս վասն
 Իսրայէլի ի մէջ հեթանոսաց . Հարուածս
 հարուածոց վնասակարս ապականութեանց
 ժանգոյ և թրթրոյ և այլոց կերչաց վատ
 նողաց զճաղիկ հոգւոյս, ըստ սրբոյն Յո
 վելեայ հրաշական ողբոցն, որ ի ցոյցս
 երկրի վասն Իսրայէլի՝ յառակս հինից և
 չարաց հոգւոց, յիս ինքն տնկեցի . ստեղ
 ծանել զնոսա պատրաստեցայ, քան թէ
 սատակել : Բիւրս կուտեալ հաւարեցի ան
 ձին իմում մարտիկս մահազէնս . կշտամ
 քիչս ինձ գոյացուցի անիշաւս և անոպատ

կառելիս . ներհակս ինձ զօրացուցի ապա-
ռումս և անկոռուելիս . դառինս ինձ առի
մատունս ընդ քաղցրաւենեացն ճաշակաց ,
առ ստացողն միշտ նենգաւորս , և առ
քանաարկուն յաւէտ հաւատարիմս : Աւանդ
աղէտիս , վիշտ վտանգիս , խաւար ամօ-
թոյս , մութ պատկառանացս . զխնորդ և առ
քանիս յանդիմանութիւն համարձակեցայց .
մեծ է ձայնս գուժի , և անբերելի բողոքս
աղաղակի : Քանզի թէ զհոգիս էր զիմ տե-
սանել , տգեղս և նուաղս և ամենեին ներ-
գեւալս , ցաւովք հեծութեանս ի վերջինս
վարեալ վարանումն , և մրճոտեալ աղտե-
ղեալ գունով զազրութեան իբր զպաշտօ-
նատար մեհենի . վասն զի նոյն է սպաս
տանել ձուլեալ պատկերի՝ և մեղաց ախ-
տի : Արդ ես գնացի ընդ այս ճանապարհ
կորստեան հետոց խաւարի , ետու զբա-
ժինն քո ցանկալի յանապատ անկոխ , ըստ
մարգարէին որ առ քահանայան Իսրայէլի
ամբաստանութեան :

Գ . Եւ զխնորդ ասացից անձին իմում
մարդ՝ զրեալս ընդ անմարդիս . և իբր ա-
նուանեցայց քանական՝ անբանիցն յիմա-

րութեան կցորդեալ . և ինչպէս կոչեցայց տեսանողական՝ մթացուցեալ զլոյսս որ յիս . և ընդէր համբաւեցայց զգայական՝ զիմաստիցս դրունս փակեալ . կամ որո՞վք ցուցայց տպաւորութիւն նկարագրութեան անեղծին շնորհի՛ անձամբ ինձէն յոգի մահացեալ . նա և ոչ շարժողական և կամ շրնչական ունիմ անուանել , թող թէ հոգեկան կամ մտաց ընդունական . անպիտանս ի թիւս անօթոց , անարգս ի քարինս որմոց , արհամարհեալս ի կարգս կոչեցելոց , վատմարս ի յազգս հրաւիրելոց , արհաւրօք մահու պակուցեալս , անխրախուսելի ի բոլորեցունց՝ ցաւովք և տանջանօքն Երուսաղէմի՛ ըստ Երեմիայի բանին խրատեցեալ , պակասեալ աւուրցս ի հեծութենէ , և ընթացք ամացս ի հատաչմանէ , ըստ նուագարանաց երգողին : Իբր ասուի ի ցեցոյ , և փայտ ի յորդանէ , ըստ իմաստնոյն բանի՛ ի խիմմանէ սրտիս հալեցայ . իբր զոստայն սարդից մաշեցայ , ըստ սաղմոսողին , և խոտան գտայ . իբր զամպ առաւօտեայ և զցօղ վաղորդայնի՛ ըստ մարգարէութեանն ձայնի՛ սպառեցայ : Այլ ոչ

ի մարդ որ ունիմ զյոյս, եթէ անիծեալ ի տեսանողէն անյուսադրելի վհատիմ. այլ ի բեզ, տէր իմ ոգեսէր, որ ընկղմեալ ի քոյդ գծուծեանց բարեաց անբաւից, և ի

բեռեւոյն ժամու ի խաչին մաղծեցեր մեծդ տղորմութեան առ Հայր քո բարձրեալ քո չարչարողացն: Արդ շնորհեան ինձ յոյս բաւութեան, կեանք և ապաւէն, և ի տուր շնչոյս Թշուառի՝ առից գոգիդ քո բարի:

Եւ քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով՝ զօրու-
թիւն, յաղթութիւն, մեծութիւն և փառք
յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԻՔ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծութեան
և ուրիև հակողի.

Ա. **Պ**ԱՐՁԵԱԼ, այլաբանեցից ինոյն
շարունակ բարդեալ զկշտամբանացս եղա-
նակ դարովեալ անձինս, ածեալ մատու-
ցեալ կրկին կացուցեալ նովին պատկերաւ
ինոյն պայմանի. Թերևս գրեցէ ինձ ա-
մենագէտն զայս յանդիմանութեան դա-
տակնիք կսկծեցուցանողականս բանի ճըշ-
մարիտ խոստովանութիւն համայնից գոր-
ծոց զաղտնութեանց չարեաց :

Բ. Այլ ոմն ձիս խօսնական կարծրերախ-
սանձակոտոր արձակերասան, յովանակի
անհամբոյր վայրենական և անկրթական,
երինչս աւողական անուղղական և անվար-
ժական : Մարդս մոլեգնական տարազրա-
կան և կորստական, մանուկս մեղանչա-

կան անխրատական և վարատական, տըն-
տեսա մահապարտական տարտամական և
անգործական, բանական անասնական
գազանական և անմաքրական : Ձիծենիս
ամայական անպտղական և կործանական,
մարմինս հոգւոյս իմ Թախծողական դա-
տողական և տանջողական, խոցեալս ան-
բըժշկական անխնամական և անկանգնու-
կան : Ոսկի շարս կայսերական՝ արդվատ-
նական և անգտական, ծառայս սխալա-
կան փախստական և Թշուառական :

Գ. Ահա ես ինքն ինձէն կամաւորապէս
անձնամատն և մարմնակործան, հոգեկո-
րոյս և միշտ մտախաբ, կամակոր իսկ և
սրտաբեկ, ուշամոռաց և հանճարազրաւ,
զգայազիրկ և իմաստասպառ, յայրատա-
տես և եղեռնալուր : Ես աստուստ և ան-
դուստ բնաւիւք բորբոքմամբք մահաբեր
երկամբք փնասեալ, ոչ միով իւրք տեսու-
ծեամբ ի գործ ընտրութեան քեզ պիտու-
նացուս, տէրդ բոլորից. ողբամ զորովայնն,
որ երկնեացն զիս. աշխարեմ զստինան,
որ զիեցուցին. ընդէր ոչ մաղձ մակարդեալ
ընդ կամինն ձգեցի, և զիւնրդ ոչ դառ-

նուծիւն ինձ ընդ քաղցրութեան ջամբեալ մատուցաւ : Ձի եթէ ես ինձէն անձին իմում դժնեայ դատախազ համբարձայ այսքանեօք բանիւք , և ունիմ տակաւին ըզսուր բարկութեանս անխոնարհելի , ո՞վ որ ի յերկրածնաց աստի զիս ողորբեսցէ . զամենայն խայտառակեցից , զբնաւ էութիւնս դատեալ տուժեցից , զհամօրէն զվնասակարացն զգունդ զանեցից , զխոցողացն զինուորութեանց դատախազեցից , զգայականացն զլխաւորութիւնս կշտամբեցից : Մեղնայ ամենայնիւ յամենայնի , ողորմեան գժմած . ոչ նոր ինչ գտեր յիս զյանցանացս պարտեաց մառախտող , այլ նոյն եմ յաւէտ նովին պատահմամբ պարտաւորութեան , անկցելի ձորձով սխալեալ առաջիքո՛ւ անսիովոխելի , և դու միայն իսկապէս գժած օրհնեալ մարդասէր , ընդ աջմէ իմոյս փրկութեան կանխեալ ներութեամբ անայլայլելի :

Վ . Արդ մատո՞ն , խնամակալ , հզօր , երկնաւոր , բարի , ամենից հաստիչ յոչէից , զբանիդ զօրութեամբ իմաստից կայծակն ի գործի ազգման լեզուիս շարժութեան ,

առի՞ծ մարբութեան յամենուստ զգայա-
կանաց զոյաւորութեանց յիս մասնաւորե-
լոց՝ քո ձեռակերտից, սօքօք առ ի քէն
եղելովք և բժշկելովք կրկին հանդերձա-
նօք, անպակաս ճայնիւ, անհատ բարբա-
ռով, քեզ վերբնծայել զոհարանութիւն ի
փառս մեծութեան Հօրց քոյ Աստուծոյ մե-
րոյ, յաւիտեանս, ամէն:

ԲԱՆ ԻԳ:

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծութեան
հարիև հսկողի:

Ս. **Տ**է՛ս Աստուած ամենայնի, զօ-
րաւոր յամենայնի, անպարագիր և ան-
փայրափակ տեղի ամենեցուն. բոլոր իս-
կութեամբ հուպ յամենեսին, անուրերփայ-
րից, և չիք սահման առանց քո: Ոչ երևեալ
երբէք, և ոչ տեսականութիւն առանց քո
ծաղման լուսաւոր: Փառքահաւորութեան,
անուն անհասութեան, կոչումս մեծութեան,
ճայն անբաւութեան, իսկութիւն անբնե-
թեան, անմատչելի հեռաւոր, և անընդմի-

ջելի մերձաւոր, տեսող հեծութեան, նկատիչ թշուառութեան, մտակաց թախծութեան, ամենաբոյժ հնար անճարութեան,

հայր զԹութեանց, ծագող ողորմութեան, Աստուած մխիթարութեան :

Բ. Հայեանց տէր ողորմութեամբ ի պատկեր վշտաց դառնութեան բազմախտանց կրիցս կարեաց, զոր հանդէպ բո տարածանեմ. կցորդակից լեր բժշկապէս, և մի

ի խոյզ ընտրութեան կոչեր դատաւորաբար : Արդարեւ մեծ է վտանգ տարակուսանաց ցաւոց այսր վարանման, յորժամ իցէ մարմինն մեղօք զբաւեալ, և անձն ի գործոց չարեաց ոչ մեկուսացեալ, գործնականացն գործի սովորութեամբ կարեաց կապեալ, զանգուածն հանդերձանաց մահացու կրիւք շաղախեալ . զգայութիւն սրբտին խնաստից խեթիւ խոցոտեալ . ակընկալութիւն բարեացն բնաւին բարձեալ, և ի բանականութեան ընդ անասունս դասակարգեալ, և զազիր զարշութիւն ընդ գոյութեան շարամանեալ, և տեսականացն ուղջելով խմանալիքն վիրաւորեալ, և ի սաստկութենէ յանցանացն յիշատակի յաւէտ յուսանտոտեալ, և տագնապաւ նախագործելոցն միշտ տարակուսեալ, և յատակութիւն աղերսին ի սպառ սղտորեալ, և խղճիւմտացն յուզմանց կրկին ճենճերեալ, և ձեռն ի մաճի գործոյն զյետնոցն հետագօտեալ, և կերպ ի յառաջ դիմեալ՝ ոտք ի վերջ կոյս յետահարեալ, և զխտութեամբ էիցն՝ ի չէիցն միշտ խաբեցեալ, և ի մտացն մարտ՝ ի փոքունցն յաղծահարեալ, և ի

Թառանջ սրտին հազագին դուռն հրդեհեալ,
 և խոնաւ զօրութիւն քմացն ամենայն ու-
 րէք տոչորեալ, և անարև միգով յամենայն
 մասանց պարսիակեալ, և լայնութիւն ա-
 կընկալութեանն ամենեին ի սպառ ամիտ-
 փեալ, և անբերելեացն տոյժ ի զգալիսն
 տպաւորեալ, և եղկութիւն կորստեանն
 ի յուշ անդ եկեալ, և դատակնիք հատուց-
 մանն ի դիւանի մտացն գրեցեալ, և բա-
 րերարին ակն ի ցասումն իմն երևեցեալ,
 և լոյսն բնութեամբ՝ զանգուածոյ հողոյս
 զայրացեալ, և ահաւորութիւն էին ընդ
 փոքրկութիւն բնութեանս ընդհարեալ, և
 միշտ որոտմամբ բանից բանաւոր մոխրոյս
 բարկացեալ, և իրաւանցն վիճօք զարժա-
 նիս մահու կոշկոճեալ, և որ իմն է տա-
 դանդ՝ յանառակս աստէն կորուսեալ, և
 պատուական իրին ստացուած իբրև ա-
 նարգ յերկրի Թաղեալ, և տաժանմանցն
 արգասիք ծուլութեանն մեով ծածկեալ, և
 իբրև զ՝ ի բաց բարձեալ նշմարան նրազի
 չերևեալ, և պատասխանարան լեզուիս՝ յի-
 րաւանցն օտար՝ կարկեցեալ, և անհամ-
 բոյր շրժանցս դրութիւն օրինաւոր դատ-

մամբ պապանձեալ, և յուզմունք մտացս ի զանազան մասունս ցնդեալ, և զկեալն ի վերայ օգտին ոչ ինչ գիտացեալ, և ի կշռութիւն բարւոյն ընտրութեան յիմար երևեալ, և ընծացք ելիցն նհանջմամբ չարին խափանեալ, և վառարան իւղոյն ածիւնովն հնոցի լցեալ, և անուանս զիր ի կենաց մատենէն եղծեալ, և կշտամբանք ընդ երանութեան անդ արձանացեալ :

Վ. Եթէ զինուոր տեսանեմ, մահու ակն ունիմ. Եթէ պատգամաւոր, խատութեան, Եթէ մատենագէտ, մուրհակի կորստեան, Եթէ օրինաւոր, անիծից. Եթէ աւետարանական, փոշւոյ ոտիցն թօթափման, Եթէ բարեկրօն, յանդիմանութեան, Եթէ ապառու, կսկծման : Եթէ ջրովն ընտրութեան փորձիմ, խորտակիմ, Եթէ դեղ ինչ դատման ձգեմ, սատակիմ. Եթէ բերս նկատեմ բարութեան, ի կարծեաց չարեացս փախնում. Եթէ ձեռն համբարձեալ, կորանամ. Եթէ փոքր ինչ խրտուիլ, սարսեմ. Եթէ սակաւ մի թնդիւն, ընդոստիմ. Եթէ ի խրախճանս ըմպելեաց հրաւիրիմ, զողամ. Եթէ մեծիդ յանդիման լինիմ, ստորտափեմ.

Եթէ ի հարցումն բանի կոչիմ, կարկիմ,
 եթէ իրաւամբք բնիմ, համբանամ: Արդ
 այսբան ամենամշուտ և ողորմագին տա-
 րակուսանացս ի վերայ միմեանց բարոյե-
 լոց, որք զատորև զգայականաց սրտիս
 զոյուծեան իներբուստ անտուստ անբժըշ-
 կական ցաւօք՝ աներևակի նետիւք խոցո-
 տեալ, անարտաբերելի մշտակիր յարամը-
 նաց հանապագամուխ բևեռեալ սատուստ
 ընդ հոգւոյս. լցեալ շարաւով կրկին հա-
 րուածով, վտանգ սատակման մահու զու-
 շակեն: Թարախ մթերից պատեալ զերկա-
 ծով զաղանեացս ծածուկբազդեն ինձ տագ-
 նապս՝ վէրս պահեալս անխնամարկելիս
 ընդ ելս շնչոյս տուրևառութեան. յորոց
 նեղութեանց չարաչար ճնշեալ աղազակ
 ձայնիս, խառնեալ արտասուօք՝ կողկողա-
 գին Թախձանօք հոգւոյ, բարեգործիդ հնա-
 րաւորութեան յերկրաստեղծիցս նահատա-
 կաց ընդ իմ մաղթողաց, վերջին հեծու-
 թեամբս և ես ընդ նոսին արտասուօք ող-
 բոց ամենեքումբք նուիրողօք՝ զաղերսանս
 ըղձիցս ի ստորնայնոցս աստի յերկինս ա-
 ռաբեմ: Շնորհեան տէր անդորրութիւն կե-

նաց հանգստեան ողորմելի վաստակեցելոյս իյլնդունայն երկրագործութիւնս, համայնդ յամենայնում, ամենայնիւ ստացեալ բեզ փառս :

ԲԱՆ ԻԳ.

Վերսիև յաւերուած կրկին հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ս. **Ե** ի արդ որո՞ց խնդրոց արժանաւոր վարկանելով զիս մատչիմ աղերսել, արքայութեանն՝ յորմէ վրիպեցայ, եթէ փառանցդ վայելչութեան՝ յորմէ զրկեցայ, թէ ընդ կենանցդ անմահականաց՝ յորմէ հերքեցայ, թէ ընդ հրեշտակսն պարակցութեան՝ յորմէ տրոհեցայ, թէ ընդ արդարսն մասնակցութեան՝ յորոց ճեղքեցայ, թէ հւռ որթոյն կենդանւոյ՝ յորմէ քանցեցայ, թէ հոտ տնկոյն բերկրութեան՝ յորմէ զօսացայ, թէ ծաղիկ փառացն շնորհի՛ յորմէ թափեցայ, թէ պանծանանցն ժառանգաւոր՝ յորմէ կորացայ, թէ հայրենի ծոցոյն հարազատ՝ յորմէ ընկեցայ, եթէ զգեստովն յուսոյ պար-

ծիմ' յորմէ մերկացայ, եթէ ի ստացող պար-
 ձին յուսացայց' յորմէ խորթացայ, եթէ ի
 լուսոյն իդձն դիմեցից' յորմէ մեկնեցայ,
 եթէ Յիսուսի յոսկերսն յողիմ' յորմէ մեր-
 ժեցայ, եթէ ի թևս նորն մերձիմ' յորմէ
 օտարացայ, եթէ յապաւէնն ապաստանե-
 ցայց' յորմէ խեծացայ, եթէ ի փրկութեանն
 նորոգութիւն' յորմէ մահացայ, եթէ ի ըզ-
 զաստութեանն զուարթութիւն' յորմէ ես
 լքայ, եթէ ի կանոն կենանցն ուխտի' յորմէ
 փոխեցայ, եթէ ի սահմանն համարադրա-
 կան' յորմէ նահեցայ, եթէ յանշարժ վի-
 մին պնդութիւն' յորմէ սատանեցայ, եթէ
 ի շարս գումարտակին' յորմէ հոսեցայ, ե-
 թէ ի քնդաքն անդրանկանց շինիմ' յորմէ
 զերեցայ, եթէ հանապազօրդեան հացին
 ազօծեմ' զոր ոչ վատտակեցայ, եթէ վո-
 խադրութիւն երկանցն խնդրեմ' յոր ոչ
 քրտնեցայ, թէ պարզևօքն պակեցայց' յոր
 չհանդիսացայ, թէ արձան ինձ կենանց զը-
 րեցից' յորմէ ջնջեցայ, թէ զերախտեացող
 ձիւր յիշեցից' զոր միշտ մոռացայ:

Ե. Ահա հատուաւ և կամ խզեցաւ լար կե-
 նաց յուսոյն, տիրեցայ ի բորոտութեանցն

գարշուծենէ համայն ախտացեալ, ամե-
նայնիւ սպառեալ զմարմինս սպականու-
ծիւնն շրջապատեալ՝ մեռոյց Աստուծոյ :
Իոյզն պալար փայլունակ տղեղ լանացեալ,
մտոցուած ինչ պահեալ նախունակ երկ-
դիմի կերպին, որ զկրկին անմաքրութիւնն
նշանակէ, պարծանացն նշոյլ ամենեին ինձ
շիջաւ, փրկութիւնն մատնեցաւ, բարին
ստուերացաւ, ելք կենացն բնաւին փու-
կեցաւ, մխիթարութիւնն բարձաւ, դա-
տաստանին ատենն մերձեցաւ, թոյնք մա-
հուն ինձ արծարծեցաւ, սգանեալն կրկին
ինձ կենդանացաւ, լաստին դադարք վի-
մօք խցաւ, շաւիղն յունոյն կուրացաւ, շը-
նորին ծածկոյթ յինէն մերկացաւ, փա-
ռացն վայելչութիւն ստուերացաւ, հան-
ճարն առաջնորդական խափանեցաւ, կրշ-
տամբանացն փուշ բազմացաւ, անօրէնու-
թեանն ուղէշ ծաղկեցաւ, բոց գեհենին
ինձ բորբոքեցաւ, ծառայութեանն լուծ
ստատկացաւ, ստրկութեանն կապ զօրա-
ցաւ, ունոզն յարկին կառուցման անս ան-
կաւ, բարձրութեանն վաստահարան կործա-
նեցաւ, ընտանութեանն մխաւորութիւն ան-

ծիմ' յորմէ մերկացայ, եթէ ի ստացող պար-
 ձին յուսացայց' յորմէ խորթացայ, եթէ ի
 լուսոյն իղձն դիմեցից' յորմէ մեկնեցայ,
 եթէ Յիսուսի յոսկերսն յողիմ' յորմէ մեր-
 ժեցայ, եթէ ի թևս նորն մերձիմ' յորմէ
 օտարացայ, եթէ յապաւէնն ապաստանե-
 ցայց' յորմէ խեթացայ, եթէ ի փրկութեանն
 նորոգութիւն' յորմէ մահացայ, եթէ ի ըզ-
 զաստութեանն զուարթութիւն' յորմէ ես
 լքայ, եթէ ի կանոն կենանցն ուխտի' յորմէ
 փոխեցայ, եթէ ի սահմանն համարադրու-
 կան' յորմէ նահեցայ, եթէ յանշարժ վի-
 մին սնդութիւն' յորմէ սասանեցայ, եթէ
 ի շարս գումարտակին' յորմէ հոսեցայ, ե-
 թէ ի բնագրն անդրանկանց շինիմ' յորմէ
 գերեցայ, եթէ հանազագօրդեան հացին
 ափօթեմ' զոր ոչ վաստակեցայ, եթէ փո-
 խադրութիւն երկանցն խնդրեմ' յոր ոչ
 քրտնեցայ, թէ պարզեօքն պատկեցայց' յոր
 չհանդիսացայ, թէ արձան ինձ կենանց գը-
 րեցից' յորմէ ջնջեցայ, թէ գերախտեացդ
 ձիք յիշեցից' զոր միշտ մոռացայ:

Բ. Ահա հատուա ե կամ խզեցաւ լար կե-
 նաց յուսոյն, ափրեցայ ի բորտութեանցն

գարչութենէ հասայն արտացեալ, ամե-
նայնիւ սպառեալ զմարմինս ապականու-
թիւնն շրջապատեալ՝ մեռոյց Աստուծոյ :
Իոյզն պալար փայլունակ տղեղ լանացեալ,
մտացուած ինչ պահեալ նախունակ երկ-
դիմի կերպին, որ զկրկին անմաքրութիւնն
նշանակէ, պարծանացն նշոյլ ամենեին ինձ
շիջաւ, փրկութիւնն մատնեցաւ, բարին
ստուերացաւ, ելք կենացն բնաւին փո-
կեցաւ, մխիթարութիւնն բարձաւ, դա-
տաստանին ատենն մերձեցաւ, թոյնք մա-
հուն ինձ արծարծեցաւ, սպանեալն կրկին
ինձ կենդանացաւ, լաստին դադարք վի-
մօք խցաւ, շաւիղն յունոյն կուլացաւ, շը-
նորնին ծածկոյթ յինէն մերկացաւ, վա-
ռացն վայելչութիւն ստուերացաւ, հան-
ճարն առաջնորդական խափանեցաւ, կըշ-
տամբանացն փուշ բազմացաւ, անօրէնու-
թեանն ուղէշ ծաղկեցաւ, բոց գեհննին
ինձ բորբոքեցաւ, ծառայութեանն լուծ
ստատկացաւ, ստրկութեանն կապ զօրա-
ցաւ, ունոզն յարկին կառուցման անա ան-
կաւ, բարձրութեանն վաստահարան կործա-
նեցաւ, ընտանութեանն մխաւորութիւն ան-

ջըրպէտեցաւ, սրբութեանն սիրող Հոգին Աստուծոյ տրտմեցաւ :

Գ. Եւ քանզի զվերջինն համբուրեցի դառնութիւն, տանջանս՝ խէծս՝ տխրութիւնս, վիշտս հոգեկանս, ցուս անխնամարկելիս, տարակոյսս անյուսադրելիս, ամօթանս անպարտելիս, խայտառականս անվերարկելիս, պատկառանս անհամարձակելիս, փախուստս անդառնալիս, հալածանս անմարդասիրելիս, երկայն ուղեւորութեան անպաճեռն անմոռշակութիւնս, իսկ դու փրկութիւն, զօրութիւն և օգնութիւն, ողորմութիւն, լուսաւորութիւն, քաւութիւն և անմահութիւն տէր Յիսուս Քրիստոս, Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, արարիչ երկնի և երկրի, որ ընձեռես ջուր պատրելոցն ի ծարաւուտ վայրս անուպատի, օրհնեալ, բարեզուծ, հզօր, մարդասէր, երկայնամիտ, խնամակալ, հնարաւոր, այցելու, պաշտպան աննախանձ, պահպան յաղթող, կեանքանկորուստ, միջնորդ երկնային, լիութիւն աննուազ, երանութիւն տօնելի, ձեռն ձգեալ սիրոյ ողորմութեան քոյ աջոյ՝ ընկնլ և մատն քաւեալ

և սրբեալ զիս զամենապարտս՝ Բանդ կեն-
դանի՝ առ հաւասարապատիւ քո Հոգի ,
զի քե վերստին հաշտեալ յիս դարձցի :
Եւ ի ձեռն քո իւրովն կամօք մաքուր նու-
րեալ , զօրեղն ինքնութեամբ զիս Հօր ըն-
ծայեալ , անդէն առ նմին նովիմբ միշտ ի
քեզ շնչոյս ողջունիւ կապեալ ընդ շնորհիդ՝
ի քեզ միանալ անբաժանելի : Վասն որոյ
քեզ ընդ Հօր քում Հոգւովդ սրբով՝ երբեակ
անձնաւորութեանդ ի միում բնութեան և ի
մի աստուածութեան փառք , և ի ստեղծա-
կանաց էից գոհարանութիւն յաւիտեանս
յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ԻԵ .

Վերսին յաւերժս իրկին հեծուքեան
նորին հսկողի .

Ս . **Բ**ԱՅՅ քանզի ի վերայ այսբա-
նեաց զերութեանց ամենաձշուառ փտան-
գաւորիս մի զմիով ել և ելս առնելոյ ,
զոր զկերպարանս անցիցն ի մասնէ վե-
րանառեալքդ նախագրեցին . ուստի և փո-

խեալ զեղանակ բանիս՝ այլ ոչ զեղկու-
ծիւն աղէտիս :

Բ. Այն զի ծով է ինձ ծփանաց կենցա-
ղոյս բերմունք յոյժ նմանագոյն, յորում կո-
հակօք բազմօք անթիւ դիմեցմանց տատա-
նեալ հոգիս ի յայսմ աշխարհի մարմնոյս
շինուածով իբր ի նաւակի : Չոր Եսայիաս
մարգարէ զյանկարծադէպ կատարածն որ
ի պարսկականն հինից՝ Երուսաղէմի և Սա-
մարիայ կործանմանն, նմանութեամբ այսր
օրինակի կերպաւորեցոյց, որ և առ իմս
հոգեորական խորտակումն զուզածայնել՝
ոչ է սխալական : Քանզի մինչդեռ չուէի
ես յանհոգութեան անտարակոյսն վատա-
հութեամբ, զոյզն կասկած արկածից իմիս
բերելով առ խտրոց փոքր միջոցին, որ ի
մէջ հանգստեանն և աշխատութեանն, իբր
այն թէ հասեալ իցեմ, ձմեռն յամարանի
բքաբեր հողմով ժամանեալ՝ երեքալեանն
դիմակցութեամբ ամբոխեաց զհանդարտու-
ծիւնն : Ուստի նաւն ի բախմանէ վայրենի
ալեացն խորտակեցաւ : Թեոցն ձեռնոր-
կութիւն քայքայեցաւ, կայմն ամբարձման
ի կայից իւրոց խլեցաւ, առազատտին թըռ-

չարան յանկարկատելի ծուէնս պատառեցաւ, շինուածոյն շուք անզարդեցաւ, առասանք ձգողականացն խզեցաւ, տեսարան գլխոյն դիտակի խոնարհեցաւ, ապականդակին պարան կտրեցաւ, ապաւինութիւն խարսխին լուծաւ, լուծք ստուարք

ամուլիցն կցորդութեան բաժանեցան, սամիք ուղղչացն հետոց զաւարեցան, լատ հիմանն հաստարանի ընկղմեցաւ, դեկացն կառուցմունք անդրէն սուզան, չուոցն յարմարութիւնք պակասեցան, ողնափայտին պատապարան խակոյն բեկաւ, կապարանք գլխտին հաստուածոյ յօշատեցաւ, զոգք

ամիրտիման ծոցոյն կազմածոյ անարգէ-
ցան, խելք շրթանցն եզերաց խախտեալ
ոստեաւ, պաղպաշունք բազմականացն ան
կեալ բարձաւ, վանդակապատին վայել-
չութիւն յատակեցաւ, գահաւորակին հան-
գըստարանն շփոթեցաւ, մաժմունք տախ-
տակաշարք ի միաբանութեանց միմեանց
անշատեցան, հեղոյսք պնդման բևեռացն
քարշեցան : Արգասիք իրին յիշատակա-
րան ողբոց ինձ նմանեցաւ : Նաւուդիլին
հանդէպ նաւին պեզերեալ ողբայ, ձեռն ի
ճնօտի եղեալ՝ արտասուաց գետս իջուցա-
նէ : Նշմարք սակաւ մնացուածոցն՝ ի ծայ-
րից ծիմանց ազդելոյ ծովուն, իբր խող-
խողեալ բանաւոր, ողորմագին Թախժանօք
հեծէ : Վասն զի Թէ գրարի նաւապեան
երկնաւորօքն զօրօք յաշխարհիս ծովու առ
ի զխորտակեալս իմ տապան իմանալի
գոյութեանս առցէ աշխարել բանիս յար-
մարութիւն, ոչ ինչ վրիպեացէ ի ստուգու-
գութենէ : Քանզի արդարև ելաց բարե-
գութն տէր յառակ մարդկութեանս գժա-
ղեալ ազգակիցն, ելաց առ նմին և զերու-
սաղէմ մոլեալ և զՅուդասս մոլեգնեալ, յո-

րոց երկուցն կորեաւ վատահումիւն յօրինակ նմանութեան աղարտեալ նաւի . իսկ միւսն հասեալ յատակս անդնոց՝ առասան յուսոյն ձեռամբ ունողին յանքոյթն արտաբերեաց խաղաղութիւն :

Պ. Արդ իցէ թէ յաւելից հայել զբազմախորտակելի տապանակ մարմնոյս իմոյ նորոգեալ : Իցէ արդեօք տեսանել զփրշրեալս նաւ ողբալի հոգւոյս ողջացեալ : Իցէ արդեօք տեսանել զբաժանեցեալս միջոյսս մեծաւ՝ վերստին կցեալ : Իցէ արդեօք տեսանել զյոզնամախիժ սիրտ վշտացելոյս բերկրեցեալ : Արդ իցէ ակն ունել նայել զյաւէտ խաժարեալ կերպարան բնութեանս կրկին հանդերձեալ : Իցէ արդեօք թէ տեսից զբակտեալ տաղաւար թշուառացի լուսն միւտանգամ կանգնեցեալ : Իցէ արդեօք յուսալի նայել զտարամբժեալ գերիս ազատեալ : Ապաքէն գուցէ ակն ունել՝ զանկեալս ի շնորհէդ լուսոյ դարձեալ կազդուրեալ : Արդեօք տեսից զվայելչութիւն ընտանիդ բո պայծառութեան յողորմութիւն ինձ երևեցեալ : Եթէ տեսից երբէք զամենատխուր կերպարան հոգւոյս

խմոյ ժպտեցեալ : Արդեօք լուսնյց ընդ ձայնի գուժիս՝ աւետեաց համբաւ ինձ առաքեցեալ : Արդեօք տեսից զբիւրակործան վնասեցեալս անօթ՝ կազմեցեալ : Իցէ՞ Թէ տեսցեն պատուհանք աչացս իմաստից՝ ըզմուրհակ պարտուցս իմոց պատատեալ : Եթէ յայտնեացի օրն իմ անձկութեան շքնորհին քաւութեան բարւոք ինձ ծագեալ : Արդեօք մտից ի խրախճանութիւն խորանին լուսոյ քե առաջնորդեալ : Իցէ՞ Թէ կենդանի լինիցին ոսկերքս, ըստ Եզեկիէլի, ցամարեալքս ի կենդանութեանց եկաւորութեամբ ւագողական շնչոյս զօրացեալ : Իցէ՞ Թէ յաւելից հայել ի տաճար սուրբ քո, աղաղակաւն մարգարէին ի պորտոյ կիտին, հերքեալս ի լուսոյ՝ որ կամ առաջի քո ամաչեցեալ : Եթէ լինիցի խաւարանունդս մթացելոյ ծագման պռաւօտ : Եթէ հասցէ տեսանել զտագնապեալս մշտաստոյց յեղանակս զարնանն մօտ : Եթէ տեսից զյօղ անձրեոյն կանաչացողցանողն հոգւոց ինձ արօտ : Եթէ իցէ արդեօք նկատել զգազանաբեկ հերքելի ոչխարս՝ վերստին կամաց զթութեան քո հօա :

Վ. Եւ բասգի ըստ բանին Յորայ, շուրջ պատեալ են չարեացն հնարք, ընդ որ ոչ կարացից անցանել. իսկ եթէ լոյս ողորմութեան բարերար կամաց քոց ցուցցի, զթութեան քոյ դուռն բացցի, ճառագայթ փառաց քոց ծաւալեսցի, խնամք ձեռին քոյ յայտնեսցի, արեգականդ կենաց օր տարածեսցի, առաւօտիդ ըղձալի տեսիլ մերկասցի, առատութիւն քաղցրութեան քոյ աղբերասցի, վտակ արարչիդ կողից հոսեսցի, ծորունն անապակ սիրոյ քոյ հեղցի, ծագունն անետեաց շնորհի քոյ երևեսցի, պարգևիդ քո ծառ ծաղկեսցի, մասունք օրհնեալ մարմնոյդ բաշխեսցի, համառօտեալն ակնկալութիւն հանդիպեսցի, հատուածեալ ձայն ողջունի քոյ տէր լուիցի, հեռացեալդ խաղաղութիւն մերձեսցի. յայտոսիկ յաւէտ սովին սահմանաւ ճրանականաւ հաւատ ընկալեալ յուսոյ հաստատնոյ, ապաւինեալ ի Հոգիդ քո սուրբ, որ ընդ Հօր քում պաշտի ձայնիւ քաղցրութեան ընդ քեզ փառատրեալ ի լոյս անմատոյց, որով կեանք և երանութիւն քաւութեամբ հանդերձ ընծայեալ ինձ մեղա-

պարտիս . յաւանդ անկորուստ ընդ իս պահելով առհաւատչեայ ճշմարիտ յիշատակի , ի ձիր անեղծութեան անուամբդ անճառելեալ ահաւորութեան հզօրի սրբոյ միայնոյ և անքննելի տէրութեան երբեակ անճնաւորութեանդ՝ որ ետդ յիսկութեան յէութեան և յարակայութիւն բարձրութեան , քաղցրութեամբ ողորմութեամբ և մարդասիրութեամբ պսակեալ հանդերձեալ և թագաւորեալ : Այն առ ամենեսին ամենայնիւ յամենայնի կարող ես , զթանժ . և քեզ վայել է փառք յայսմ յաւիտենի և ի հանդերձեալ մշտնջենաւորութիւն յայտնութեան աւուրն մեծի , յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԻԶ .

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան և որիև հսկողի .

Ա. **Ե** ի արդ ստուգապէս և իրաւաբար , ընդ որս որք ըստ ձայնից կողկողանացն և զբանիցն յարմարութիւն հանդերձեն , ի նոյն զիր բերեալ զաւարտմունս

տանցն, որովք առաւել սաստիկ մորմոքեալ
 ճմլեցուցանեն զաղէտս կարեացն սրտին
 ըղձից առարտասուցն բղխմունս . ուստի
 և բազմեալ իմ ի գլուխս պարու ակմբից
 դասու այնր երախանաց, որք զլալեացն յե-
 դանակեն բանաստեղծութիւն, և ես ընդ
 նոսին՝ նոցին հեծութեամբ աւաղական ձայ-
 նարկութեամբ զանձինս տարածանեմ ըզ-
 վշտակրութիւն, որ ոչ բնաւին՝ մեռեալ աշ-
 խարհի, և ոչ իսկապէս կենդանի Աստու-
 ծոյ, ոչ ջերմ սոսկ և ոչ ցուրտ յատուկ,
 ըստ առակի աւետարանչին գրեալ ի յայտ-
 նութեանն . երիցս ատելի երրեակ տէրու-
 թեանն և ամենատես արարչութեանն: Եւ
 այս են պատկանեալ Թախժականացն կեր-
 պադրութիւնք, կրկին ողորմելի այսու ե-
 րևեցեալ՝ որ իմի գիծ սահմանեալ կացու-
 ցանեն զթշուառութեանցն զօրինակ, այս-
 պիսի կցորդութեամբ շաղկապեալ:

Բ. Պարտուցն ժխտեալ՝ տաղանդացն՝
 ճեպով մեծաւ իտուժի, ես ապիկար մատ-
 նեալ անարժան գործովքս յիրաւի, վատ-
 նիչ արքունի զանձուց կրկնադատ և ան-
 թափելի, պատասխանատու մեծին ըմբըն-

նեալ անհրաժարելի, բիւր բանբարաց
խնդիր՝ ես չունիմ կշիռ մի ունկի: Անբա-
րեխօս կապեալ ի պահեստ դառն արգե-
լանի, հեծումն և վատտակ ցաւոց ճաշա-
կեալ յաննշոյլ բանտի, անապաւէն տան-
ջեալ անթոշակ կամ ողորմելի. այլ յեղա-
նակ ինձ ողբականաց աստուստ կնքեցի,
փոխատրեցի սովին բարբառով կոծ կսկը-
ծելի, կարգադրեցի շրջաբերութեամբ ի
նոյն պայմանի, անհատական Թիւ խոր-
հրրդական երբեակ տասնեկի: Ազբատու-
թեանն հնոց յամենուստ մասանց մրրկի,
անպատասպար Թշուառ վտանգեալ սրտիւ
ի գրաւի, տարակուսեալ հոգւով ապաշնորհ
այր ի վրիպակի, անխնամելի հայցմամբ
դատաատանն յինէն պահանջի: Մեղաց
և մահու զինուր զգայարան զազանեացս
խոցի, անխրկելի մատնեալ բռնութեան
չարեացս զերի, սուր սուսերաւ աստից
գոյուծիւն բնութեանս յօշատի: Յիշատա-
կաւ բեմին աստատին ի դատաատանի, ան-
ձագելի մռայլ չարատես աչացս երևի, ան-
ձեռնկալ կապեալ եղկելիս ի տարակուսի,
ահարկութիւն դիմաց պատկերի վերնոյն

տեսանի: Յոյժ անարև և անվերարկու ի
տարտարոսի, անապաւէն մոլար մորմո-
քեալ ի հուր զեհենի, անյայտնելի կորուստ
կործանեալ ի մեղաց վհի: Ահա զոր ու-

նիմ արծամ անպիտան ոչ երբէք յարգի,
և ոչ ընդունի և կամ համբարի ի գանձ տէ-
րունի, հայցուած պղտոր և ձեռն անմա-
քուր աննուիրելի: Այլ բեկեալ սրտիւ մա-
տանց տատանմամբ յոյս առեալ դարձի,

զդէմս ի յերկիր եղեալ պաղատիմ մօրդ
Յիսուսի, բարեխօսեան մաղթեան քաւութիւն
ինձ մեղաւորի՝ դու զօրաւոր փրկանակ կե-
նաց խսկուհի երկնի, քեզ օրհնութիւնք
ձայնից և բուրմունք խնկոց ի յերկրի, և
անուշից իւղոց մատուցումն յամենայնի:

Գ. Արդ յասացեալ ողբոցս հիւսուած այլ
մասն յաւելի, բարերարին շնորհաց ար-
տասուաց պտուղ մատուցի. զկորստեան
խորս չափելով՝ զորքանն երբէք ոչ գտի,
մասնաւորօք բանիւք ի հանդէս նորին ջա-
նացի, զմտացս արագեալ զթևս յերևոյթ
իրին ոչ հասի, զուշին պարտութիւն յան-
վըրժարելեացն բաժակ բարկութեան ի ձեռն
իմ առի, զտարտամութիւն տարակուսա-
նացս իբր ճաշակումն մահու արբի. և
այժմ զյանցիցն յաճախութիւն ողորմելի
ձայնիւ յերգ արկի: Աներևոյթ կրակարան
տապոյ բորբոքմամբլմեծաւ անզովանալի,
անտեսական իմն քրայս հալոցաց սաստիկ
եռացմամբ անշիջանելի, սլաքս նետից
պատկանեալ ղեղովք ի շտեմարան խորու-
թեան սրտի, խիթք ցաւոց խոցոտման մա-
հու ի գնացս երակաց գոյութեան լերդի,

կիրք երկանց անճարակ ճեպոյ ի պատուած
աղեացս անելանելի . անգօրելի ղեղոց ջեր-
մութիւն ի յերիկամանց մասունս երկակի,
անհնարաւոր դառնութիւն մաղձի ի նա-
խադուռն իմոյս կոկորդի: Աւաղս ճայնից
լքուցանողաց ի փողս շնչոյս խոշորս հնչի,
բազմահատուած էութիւն բնութեանս ներ-
հակք միմեանց ի պատերազմի, երկչոտու-
թեամբ կարծեաց վարանեալ ամենայնիւ
կայ ի վտանգի . հարազատաց դաւաճանու-
թիւն անհաշտելի ի կոտորուածի, ոչ մե-
ռեալ և ոչ կենդանի թաղեալ ի մեղաց գար-
շութեան տղմի, կասկածաւոր պատժա-
պարտութեամբ վերակնարկելով քեզ բա-
րերարի, յանակնկալս կենաց վհէ արտա-
բերել ի լոյս անձկալի:

Ք. Նոյն ինքնոր զայս բան տպաւորեաց՝
ընդ երջանկացն պսակեսցի, ակնարկելով
քո ողորմութեան անարատիցն հաղորդե-
ցի, վասն զենման Աստուծոյ բանիդ՝ բա-
րեգործեալ քե կենդանացի . օրհնութիւն
գովեալ քո շրթանց ի գլուխ բաշխողի այսր
մատենի, հաստատեսցի ըղձականութիւն
սողոմոնեան բանիս առակի, նկարագրեան

Հոգևով քո բարձրեալ ի նորոգումն անեղ-
ժանելի . զի դու միայն ես երկայնամիտ
ներող, քեզ փառք յամենայնի . ամէն :

ԲԱՆ ԻԷ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեա
նորին հսկողի .

Ա. **Ե**ի քանզի ընդ ողբաձայնից
աանաստեղծութեանց վերընծայելոց զղը-
ուծիւն թուոցս յարմարեցի կական և հե-
ծուծիւն, հառաչանք կողկողագինք, դառ-
ուծեան լալումն և արտասուաց երգ, դար-
ձեալ սկսայց զճառ պաղատանացս խոս-
ողվանօրէն զղջականաբար զգաղտնածա-
կուկն յայտնաբարբառ . զի անդրադար-
ձութեամբ սկզբամբն և վերջաւորօքն բա-
ռիւք, զնոյն համաձևութիւն ի մի թախանձ
նմին մաղթանաց հոգեկեցոյցն խոնարհու-
թեան աստանօր եղից :

Բ. Մեղայ մեծիդ բարերարութեան՝ ա-
նարգս մեղայ, մեղայ ծագմանդ ճառագայ-
թից՝ խաւարս մեղայ, մեղայ շնորհացդ ան-

բաւ երախտեաց՝ արդարև մեղայ, մեղայ սիրոյդ վերնում գթութեան՝ յայտնապէս մեղայ, մեղայ ստացողիդ յոչէութենէ՝ ըստուգապէս մեղայ, մեղայ գերունակ գոգոյդ զրգանաց՝ անբաւս մեղայ, մեղայ աննուազ լուսոյդ վայելման՝ նենգողս մեղայ, մեղայ ճաշակման անճառդ կենաց՝ բազումս մեղայ, մեղայ անհաս պարգևացդ ձրից՝ հանապազ մեղայ, մեղայ գովեալ մարմնոյդ Աստուծոյ՝ մահու չափ մեղայ, մեղայ պաշտելի արեան արարչիդ՝ իսկապէս մեղայ : Ահա արդարև օրհնեալ է հատուած բանի յուսողրական սրտի այսր մեղայի . սոյն սա պատուելի աւանդ, անմոռաց պատուէր, հայրենեացն տուր, ճախահարցն օրէն, համայնից թոշակ, անհերքելի բան, զօրաւոր պատասխանի, կենդանութեան կամուրջ, ախորժելի վերնոյն, սիրելի սրբոց, անխզելի կապ, հրաշալի բարբառ, անշրջելի պատճառ, բաղձալի աղերս, փափաքելի սեղան, սրտաբեկ հնչումն, անհնարից ճարակ, կարծրութեան վանիչ, աստուածապաշտից սահման, հեծանոսաց զիրք, վաղնջուց կանոն, բրիս-

տոնէից հարազատ, արարչութեանն յաղ-
ծող, անջրպետ հզօր, խտրոց անաւոր,
արուեստ բարձրութեան, խորութիւն ան-
չափ, հիացման տեսիլ, խորհուրդ կնքեալ,
ընդ որ չիք ումեք անցանել, եթէ ոչ անըմ-
բըննելի մտաց արագման զսա ծանիցէ :
Ձայն բարեպատեհ հրաշաւորական, որ
ոչ յիշատակեցաւ ի վերջին դատակնիք դա-
տուն լքելոյ. զուցէ առ նմին խզեալ հա-
մառօտ զվրիժակն իրաւանց մահուն հա-
սելոյ, յորմէ ընտրութիւնն ապագործ ե-
ղեալ զսահմանն յաւիտենական քակտես-
ցէ : Ձարդ փառաց մեծութեան, որով նոյն
ինքն աստուածութիւնն պսակեալ բարգա-
ւանի : Քանզի ո՞վ որ դիմեալ կալաւ զեղ-
ջերաց սեղանոյ այսր սրբութեան, և ոչ առ-
ժամայն պրծեալ ի պատժոց անարատ գը-
տաւ : Իսկ եթէ Աքար Ձարմեան և Սաւուղ
կիսեան և Յուդա Սիմոնեան ասելով զսոյն
ոչ արդարացան, և ես վկայեմ իրաւամբք
խոստովանեալ զայս պայման բանի, զի ա-
կամայիցն բռնադատելոց ոչ է կատարեալ
սէր, ուստի և ոչ բովանդակապէս վրկու-
թիւն : Իսկ ես կամաւ համբուրեմ դար-

ձեալ կրկնելով զերջանիկ բանիդ զմկըր-
տուԹեան հարագատս :

Գ. Մեղայ երախտեացդ մոռացուԹեան՝
վերստին մեղայ, մեղայ մարմնոյ ձեռն յո-
գի հարեալ՝ յիմարս մեղայ, մեղայ առ
կեանող դրժողուԹեան՝ իսկ և իսկ մեղայ,
մեղայ բանիդ ապախտ առնելոյ՝ չարաչար
մեղայ, մեղայ ի յօր սատակման ինձէն
ստիպեալ՝ վատթարս մեղայ, մեղայ պար-
տականս անկենդան մահուն՝ ձաղելիս մե-
ղայ, մեղայ անպատկառս քո բարձրու-
Թեան՝ տաղտկալիս մեղայ : Վերջին ինձ
կրկին աշխար հոգևոր՝ զի ի կորուստ և ի
կործանումն ինձ երևեցայ, զի անդարձս
վտարեցայ, զի որդիս Թշնամի գրեցայ, զի
ի բարձանցն երկնից ընկեցայ, զի փուշս
վարուց դիզի : Եւ ևս առ սմին ողբք աղա-
ղակի, զի անձամբ զանձն անարգեցի, զի
բազին կորուսչին գտայ : Սյլ իմն կսկիծ
դժնդակ սրտի, զի զիս ունին առ որ չեմ,
զարտաքնայարդար բաժակս անմաքուր,
զբռեալ որմս գարշունակ, զսին պարծա-
նօք պահուճեալս, զլոյսս ի մռայլ շրջեալ՝
զգերանակիր ակնս Թշուառացեալ, զջահս

փառաց շիջեալ, զամենայնիւս յամենայնի
ամենայն իրօք վնասակարս, առ տնօրինականսն տէրունականս, առ յայտնութիւնսն աստուածայինս, առ երեմունսն արարչագիրս, առ խոնարհութիւնսն սարսափելիս, առ այն զոր տեսի աչօք իսկ իմովք, առ որ մեծ է պատասխանատուութիւնս քան առ համօրէնս աւետարանին զարմանս, հիացմունս, հոգս հալողականս, անդամունս անհնարաւորս, թուականութիւնս մտաց անբարդելիս, ելմունս անկատարս, իջմունս անհաստատս, յուսահատութիւնս յարմարականս, յանդիմանութիւնս պատշաճականս, ճաղանս պատեհագոյնս, նզովս իրաւացիս, անէ՛ծս արժանահատոյցս : Արդ այսօրիկ են մեղաւորիս իմ կշտամբութիւնք, և ինքնահարուած տանջանաւորութիւն :

Պ. Եւ քանզի կարող ես զայս ամենայն զպարտս թողուլ և զխայթուածս մահուբժշկել, Տէր ողորմութեանց, Աստուած բոլորից, Քրիստոս Թագաւոր բարձրեալ Հօր որդի, ստեղծիչ գծած բարերար, օրհնեալ առատ հարուստ, ահաւոր հզօր ողորմած,

տեսուչ ձեռնկալ հաստիչ, ապրեցուցիչ
դարմանիչ կեցուցիչ, երկայնամիտ անո-
խակալ ապաւէն, բժիշկ զովեալ երկնա-
ւոր, անճառ լոյս կեանք, յարուժիւն նո-
րոգութիւն քաւութիւն. եթէ հայեցես մար-
դասիրութեամբ, ըստ որում քոյդ են սովո-
րութիւնք, նայեցեալ ի քեզ կողկողիմ և
ես. եթէ լուիցես, հառաչեմ. եթէ ունկն
մատուցանիցես, պաղատիմ. եթէ անապ-
ցես, աղերսեմ. եթէ ներեսցես, ազաչեմ.
եթէ առ իս դառնայցես, զոչեմ: Ապա ե-
թէ անտես առնիցես, կործանիմ. իսկ ե-
թէ առ ոտն հարկանիցես, լամ. եթէ զո-
գեպահն ոչ ընծայեսցես, մեռանիմ. ապա
եթէ ահարկու դէմս ցուցանիցես, սատա-
կիմ. իսկ եթէ սաստեսցես, դողամ. եթէ
խեթիւ տեսանես, սոսկամ. ապա եթէ
սաստկանաս, սարսափեմ. եթէ հալածես,
հեծեմ. իսկ եթէ ընդ վայր հարկանիցես,
հերքիմ. եթէ զողբոց վհատութիւնս ոչ առ-
ցես, տազնապիմ. եթէ խատանաս, փախ-
նում. ապա եթէ սպառնաս, ընկծիմ: Իսկ
եթէ քննես, քարկոծիմ. ապա եթէ ուժ-
գինս ակնարկես, սուզանիմ. եթէ ոչ ան-

խայեսցես, մերժիմ. եթէ կոչեսցես, խի-
թամ. իսկ եթէ աչս յառեսցես, ամաչեմ. ե-
թէ ձայն տացես, երկնչիմ: Ձբարեացն պար-
զև մատնեալ, զերանուծիւնն թողեալ, զշը-
նորհն լքեալ, զուխտն ցրեալ, զաւանդն կե-
նաց մոռացեալ, զհամարձակութեան վըս-
տահուծիւն կորուսեալ, զստեղծիչդ էիցս
բարկացուցեալ, զանճառութիւն շնորհին
ընդոտնեալ, զպատուոյն պատկեր այլայ-
լեալ: Իսկ եթէ առ այս խեղդ մահու հե-
ծութեան ցաւոյ մարդասիրեալ առ իս ժա-
մանեցուցես, տէր Յիսուս Քրիստոս, զազ-
դեալն զիր ընանիլ ի յիս, եթէ բժշկութիւն
դադարեցուցանէ զմեզս մեծամեծս, որով
ամենառատ քաղցրութեամբ պատուաս-
տեալ ի քեզ, զքոյդ կերպարան լուսոյ նը-
կարեալ յոգի՝ վերստին զտեալ պնդեցայց
քաւեալ, և ստեղծեալ կրկին ի փրկու-
ծիւն անմահից կենացն անախտականաց:
և քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք յա-
ւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԻԸ.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ա. **Ե**ի արդ զորս յայտնեցից, և յա-
ղագս ոյց նշանակեցից, և վասն ուրախեաց
ճառեցից, և զորքան ծածկեալս մերկա-
ցուցից, և կամ վասն որոց խոստովանե-
ցայց. զներկայիցս՝ զոր արդէն ունիմ, Թէ
զանցելոցն՝ զոր մթերեցի. զապագայիցն՝
յորոց կասկածեմ, Թէ զբազմասահ շար-
ժութեանցն՝ յորոց զլորեցայ. զփոքրն ինձ
համարեալ՝ որ է Աստուծոյ մեծ գրեցեալ,
Թէ զանկերպագրելին չյիշատակելի. ըզ-
նուանզն՝ որ է առաւել, Թէ զԹեթևագոյնան՝
որ են ծանունք. զհոգեկանանցն կրից կո-
րուսչաց, Թէ զմարմնականաց ախտից ըս-
պանողաց. զառ դրունս հեշտականանցն,
Թէ զծայրակոտոր փնասակարութեանցն.
զաներևութիցն, Թէ զտեսականացն. զառ
ձեռն հպաւորութիւն; Թէ զառ նոյն ինքն
չունչ հեռաւորութիւն. զլայնականն դիւ-
րին խաժմունս, Թէ զերկարաւորն նետաձը-

գուծիւն . զխորութեանն զանչափութիւն ,
Թէ զամենածախն յայտնատեսիլ . զյոբ-
նագլուխն պոռնկութիւն , Թէ զառողջու-
թեանն անբժշկութիւն . զպարարումն չա-
րին մարմնովս , Թէ զսովիլն բարւոյն հոգ-
ւովս . զխնամո՞ւն հանդիսանալ յոչ ախոր-
ժելիսն Աստուծոյ , Թէ զբռնադատութեանն
տոռամբ ձգիլն ի նոյն մոլեգնութիւն . զառ
ի մահն մեղաց , Թէ զընդունայնութեանն
կարծեաց :

Բ. Արդարեւ որպէս կամաւ խելագար
զերծեալ ի ձորձոյ , զառականացս տեսիլ
յանդիմանեցի , զընդդէմն գործեալ ի-
մաստնոյն , որ Թէ հանճարեղքն վերար-
կեցեն զամօծս իւրեանց , օտարացեալս
ի կրօնից , հեռացեալս ի կարգաց , ի սըր-
բութեան անսուրբ , ի կուսութեան անմա-
քուր , յարդարութեան ամբարիշտ , ի բա-
րեպաշտութեան վնասապարտ , բերանովս
մերձ առ ստացողն և հեռի երիկամամբք ,
շրժամբքս պատուամատոյց , ըստ մարգա-
րէին , այլ ոչ եթէ սրտիւս : Եւ եթէ պարտ
է զբստմնելիսն ասել աստանօր , չար քան
զտանջանսն յանդգնութիւն , իբր զուր իմն

պաշտօնատարս Աստուծոյ, ի միտս անկայունս երկեակ ճանապարհաւ մահու վարանեալս՝ ջանամ և ոչ ինչ օգտիմ, պընդիմ և ոչ հասանեմ, փութամ և ոչ ժամանեմ, անձկամ և ոչ տեսանեմ, փափաքեմ և ոչ հանդիպիմ, կարօտիմ և ոչ պատահիմ, ունիմ զամենայն երկրի՝ և եմ պատգամաւոր ազօթանուէր ամենայն աշխարհի . Այլ թող զբազումս զայսոսիկ, բարբար, և մի ունիցիս . դիւրինք են քեզ զսոսին եղծանել, քան ինձ տաժանաւորս աջով նըկարել . վասն այնորիկ զրեցի առանց խընայելոյ, զի դու առատապէս ջնջեսցես, օրհնեալ, որ վասն մեր մեղաւորացս երկայնամիտ անուանեցար, ըստ մաղթանաց բանի հեծութեան սրտի Եզրի երջանկի, յոյժ նեղեալ անձն և ճանձրացեալ ոգի բանին յիշատակաւ, որ զսոյն պատմէ . յամենայն կրից մահացուցանողաց վտանգեալ, անկեալ ի վիհ զարշուծեան մեղաց անդընդականաց ապականութեանց . քանզի չհաւատամ, թէ լսես իսկ ինձ, ըստ Յոբայ ձայնին : Արդ ես ինձէն ինքնադսրով անձնադատ գերի՝ կամաւորապէս մատն եղեալ

բնութեանս, արգելի փակեցի կնքեցի առ
 յինէն յամենայն մասանց զկենացն հնար,
 զի ի փրկութիւն մեղօք կապելոյս կրկին
 մեծասցիս գովեալ:

Պ. Եւ բանզի ի մարգարէէն բարուք խը-
 րատեալ փորձ գտցուք, մաղթել ընդ նմին
 հոգևով քո երգեալ՝ յուսով հաստատնով ի
 քեզ ապաստանեալ. Առէք ընդ ձեզ բանս,
 ասէ Ովսէէ, և դարձարուք առ տէր Աս-
 տուած ձեր, և ասացէք ցնա, կարող ես
 թողուլ զմեզս. զի ընդունիցիք զբարիս, և
 վայելեսցեն ի բարութեան անձինք ձեր:
 Ահա Աստուած խօսեցաւ, և իմ է որ ոչ
 լուիցէ. նոյն ինքն վկայեաց, և իմ է որ ոչ
 հաւատասցէ: Արդ այսոքիկ վճիռ պաշ-
 տելի, նուիրեալ պայման, սահման նոյնա-
 գոյ, կենաց աւետիս, կէտ տէրունի, դուռն
 բարութեան, սփոփանաց հրաւէր, ճշգրիտ
 պատկեր, անստգիւտ զանձ, անմոռաց յի-
 շատակ: Այսու առ սոյն և ես հաւատ ըն-
 կալեալ, աստուատ վկայեմ սմին՝ ընդ մար-
 գարէին, կարող ես յամենայնի թողուլ ըզ-
 մեղանս բազմաբեղունս. և ևս զօրասցիս
 կրկին բարձրացեալ՝ առ ամենամշուառ

կործանեալ հոգիս : Յամենայնի իշխես ,
ամենայնի բաւես , ամենայն ուրեք հասա-
նես , ամենից բռնութեանց յաղթես , զա-
մենայն կարծրութիւն փշրես , զամենայն

ընդդիմահար վանես , զամենայն խստու-
ծիւն վատնես , զամենայն սրացեալ ըն-
դոտնես , զամենայն դառինս անուշես , զա-
մենայն դժուարամոքելիս բաղցրացուցա-
նես , զամենայն զպարտս շնորհես , զամե-
նայն յանցանս թողուս : Կարող ես , զօրա-

ւոր, հզօր, հնարաւոր, ամենարուեստ,
զամենեցուն զմեղս ընկղմել և չքացուցա-
նել բառնալ ի միջոյ, իբր զճաճանչ փոքու
կայծական սահմանեալ ի չափ ոչէից՝ ան-
կեալ ընկլուզեալ կորուսեալ ի տիեզերա-
տարածն ծովու:

Գ. Արդ բանիւ մաղթանաց վերձանո-
ղացն այսմ մատենի, ողորմեան վասն խաչի
և չարչարանաց մահու Որդւոյ քոյ, Հայր
զՅուծեան: Սկիզբն առաքողի ողբերգու-
թեան ձայնի այսմ արտօսբաժին նուազի,
որ զայս դեղ փրկութեան կենաց մեզ յար-
մարեցոյց, եղիցի բժշկեալ յանուն քո հը-
զօր: Որ հետս ելից խոստովանութեան մեզ
նկատեցոյց այսու պայմանաւ պատշաճա-
կանաւ, լիցի անարատ յիւրոցն պարտեաց:
Որ զհպարտութեանն թևս հարձել մեզ վար-
դապետեաց ի սոյն կանոնի կենաց պատ-
գամի, եղիցի զերծեալ ի չար կապանաց
մահու արկածից սկզբնականաց վերջնոց և
միջնոց, Երրորդութեամբդ բարեգործեալ,
ի նորոգութիւն լուսաւորութեան. ընդ ո-
րում և մեք զբեսցուք երջանիկ զտեալ
ընդ սմին:

Ընդդիմաբարս դիւաց այս նուագ աղօ-
քից, եւ դիւասարսուռ ջերմնասագնապ
ախսաւորութեանց Ասուծով փարասիչ:

Ե. Արդ այսքանեացս անբաւից հրաշից
հանդերձիչ Հայր ամենաստեղծ՝ անունդ
ահաւոր, ձայն սարսափելի, կոչումն ըն-
տանի, բան համբուրելի, ազդումն սքան-
չելի, հրաման սուկալի, էութիւն անբըն-
նելի, գոյութիւն անճառելի, իսկութիւն
անբաւելի, զօրութիւն անզննելի, կամք
ամենաբարի, տէրութիւն անսահմանելի,
մեծութիւն անչափելի, բարձրութիւն ան-
բովանդակելի, որքանութիւն անկշռելի,
առաւելութիւն անհասանելի, պատճառ
որդւոյ հայրութեամբ, այլ ոչ նախադրու-
թեամբ. քեւ եւ ի ձեռն քոյդ անպարագիր
զօրութեանդ սաստեան տագնապող եւ դի-
ւական տենդիս ջերմութեան, որ սպրդեալ
մուծաւ ընդ մեղաց, զի փախիցէ ի մար-
դոյս՝ զարհուրեալ ի սխրալի եւ յանբաւելի
արեան վտակի գառինդ երկնաւորի, որով
սրակեալ մի անգամ ի մշտնջենաւորս հա-
մայն մաքրեցաք:

Զ. Եւ արդ յայս պատկառելի խոնար-

հուժենէ արարչակերտս խորհրդոյ՝ ամա-
չեսցէ սատանայ ի գործս չարեաց իւրոցն
հրեշտակաց . տանջեսցի և հալածեսցի,
հեռացեալ և արտաքս առաքեալ ի շինուա-
ծոյ խորանէ քումդ բնակուծեան յարտա-
քին խաւարն : Եւ ջնջեալ մաքրեան զար-
տասուս ողբոցս ի դիմաց մերոց, և զհա-
ռաչումն ձայնիս հեծուծեան ի սրտից մե-
րոց : Եւ յիշատակաւ հարման հեղուսիցն
քստմնափուշ տաժանատեսիլ ոգեպահան-
ջից, որով պնդեցաւ Միածինդ քո յաշտա-
րակ խաչին, ցաւեսցի չարին : Եւ ի կողա-
հերձ սայրատուր սլաքէ ուժգին բախմա-
նէ, որով զվէրն մեծ ընկալաւ, ի սպառ
սատակեսցի սկզբնարար մահուն : Եւ զի
խոնարհեցոյց զգովեալն զլուխ յաւանդել
զոգին ի ծոց քո, բարձրեալ, ապստամ-
բութիւն անբարի բարուցն Բելիարայ ի կոր
կործանեսցի, ամենայնիւ հերքեալ ի կո-
րուստ : Եւ զի ղողեալ ծածկեցաւ անմահն
Իսկուծիւն յորովայնի երկրի, այսու ամ-
բարձեալն հպարտութիւն կարծեալ զոռո-
զին ի յատակս մահու դժոխոց մծին ըս-
տուերին յառեալ դիտեսցէ . և յիշեսցէ զա-

ռաջին հարուածն անբժշկական, որով մահացաւ դիմամարտութիւն Թիւնից վիշապին կենարարն կրիւք ամենագորին: Վասն զի ի փառս քո, Հայր ողորմութեան, իբր ի զովեստ Որդւոյ քոյ Հոգւովդ սրբով զայս խոստովանիմ. քանզի ոչ պիտակ ինչ սոսկ զօրութեանն ունի զմիւսմէն առ մի խորհրդականն խորութեան, այլ զանակիզքն Բանդ անձնաւոր ընդ անժամանակդ Հօր փառաւորեմք: Եւ քեզ միայնոյ սուրբ Երրորդութեանդ, հաւասարապատիւ տէրութեանդ, համարուն անբաժին ինքնութեանդ՝ օրհնաբանութիւն, գոհութիւն, զօրեղութիւն և անճառ վայելչութիւն մեծութեան, բարեվիճակ հարթութեան, զուգակշիռ հաւասարութեան յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԻԹ.

Վերսիև յաւելոռած կրկիև հեծուրեան
ևորիև հակողի.

Ս. **Ե**րբ դու միայն սկիզբն բարեաց, գթութիւն անճառ, Որդի բարձրեալ միոյդ Աստուծոյ, որ զողջոյն զօրն թողութեան ցուցեր փրկարան, և ոչ կորստեան դատապարտարան, յեղանակեալ ինձ զաւուրն չարառ մեծ աւետիս ակնկալութեան: Բժիշկ ախտացելոյս, հովիւ մոլորեալ ոչխարիս, տէր ապաւինեալ ծառայիս, գինի անապակ մեծ տրտմեցելոյս, սպեղանեաց դեղ վիրաւորեցելոյս, ազատութիւն մեղօք զբաւելոյս, օրհնութիւն բարեաց մերժելոյս, կնիք շնորհաց խտտելոյս, օծումն կոչման կապտելոյս, կանգնումն վերբատին կործանեցելոյս, սրատսպարան հըզօր զլորեցելոյս, օժանդակ վեհ զայծակլեցելոյս, դուռն բարձրութեան տարակուսելոյս, սանդուխք երանութեան եղկելոյս, ճանապարհ շաւղաց մոլորելոյս, Թագաւոր ներող պարտելոյս, քաղցր յուսադրութիւն,

լքելոյս, ձեռնկալ կենաց հերքելոյս, մեծդ միայն և ամէնառատ, որ զլիութիւն բարեաց սահմանեալ հեղուս անչափ յաճախութեամբ քան զոր խնդրեմք և իմանամք, ըստ Պօղոսի գոհաբանութեան: Քանզի իննունց յիսնից և թուոց երից և չորեակ տասանց ի վաղորդայնէ տուրնջեանն առ մուտըս արևուն, անդուստ առ նմին յաւէտ կարկառմամբ իսկ և իսկ ի սոյն անարգել սրտիւ, ի վեր է քան զաղերսանաց ակընկալութիւն մարդկան, բարեգործել միմեանց շնորհատրութիւն. իսկ առ իմս թըշուառութեան և անարգութեան զքոյդ եղեալ փառս, ամենակարող զօրութիւն ահեղ, բոլորից Աստուած, օրհնեալ տէր Քրիստոս, որո՞վք սահմանեսցի կշռութեամբ չափոյ հաստողիդ ընդ հողոյս հաւասարութիւն կցորդեալ: Քանզի մնաս յայտոսիկ անբաւ և անհետազօտելի, ամենեին բարի անմասն բարկութեան խաւարի, ուստի յոյժ նուազ են քում մեծութեան աստեղացն թիւք, զորս գոյացուցեալ յոչէից յորջորջմամբ անուանց կնքեցեր, և կամ հիւժ երկրի՝ ի յօդս հեղեալ, զոր ի չգոյից

հաստեալ տարածումն յատակի կառուցեր, քան ինձ նախագրեալ համարդ սակաւութեան, որովք քեզ նմանիլ վարդապետեցեր :

Բ. Ահա ծածկեցաւ և ընկղմեցաւ ի քոյզ լոյս կամաց երկայնմտութեան՝ հանուրց չարութիւն, իբր դոյզն մռայլ ի տապ արևու, և որպէս աստուած իսկ կիրք բնութեանց զհասարակաց բարուց ցուցանէ : Քանզի ո՞վ որ ի մարդկանէ մեղաւ և ոչ զղչացաւ . ո՞վ որ զազրացաւ և ոչ տմաշեաց . ո՞վ որ զարշեցաւ և ոչ պատկառեաց . ո՞վ որ սխալեաց և ոչ ապաշարեաց . ով որ կործանեցաւ և ոչ հեծեծեաց . ո՞վ որ գայթակղեցաւ և ոչ ստրջացաւ . ո՞վ որ պարտեցաւ և ոչ ինքեամբ ըմբերանեցաւ . ո՞վ որ պատրեցաւ և ոչ յոգւոց ելաւ . ո՞վ որ ճաշակեաց լեղի և ոչ դառնացաւ . ո՞վ որ անկաւ ի բարձրութենէ և ոչ ընդոստեաւ . ո՞վ որ կորոյս մեծութիւն և ոչ աշխարեաց . ո՞վ որ զրկեցաւ յերանութենէ և ոչ ելաց . ո՞վ որ կապտեցաւ ի շնորհէ փառաց և ոչ ողբաց . ո՞վ որ գտաւ ինքեան վնասակար և ոչ ըստգտաւ . ո՞վ որ մերժեցաւ յերե-

սացն Աստուծոյ և ոչ հառաջեաց . ո՞վ որ
 լուաւ զԱստուծոյ սպառնալիսն և ոչ սու-
 կացաւ . ո՞վ որ ընդ մի չարեացն հազարս
 չաւաղեաց . ո՞վ որ մերկացեալ յաւուրս
 ձմերայնոյ և ոչ զովացաւ . ո՞վ որ անօրի-
 նեցաւ և ոչ քարամբք զմիտսն կոծեաց . ո՞վ
 որ ետես զստրուկն յիւրում մեծութեան և
 ոչ զկծեցաւ . ո՞վ որ կատարեաց չարիս և
 ոչ զինքն իսկ նշովեաց . ո՞վ որ ախտացաւ
 և ոչ զանձն դսրովեաց . ո՞վ որ յամօծա-
 լեացն գործեաց և ոչ զիւրն մարմին ձա-
 դեաց . ո՞վ որ ի պատկառելիսն հպեցաւ և
 ոչ զօրն իւր անիծեաց . ո՞վ որ զգործե-
 ցեալսն յիշեաց և ոչ տապացաւ . ո՞վ որ
 զգաղտնիսն մտաբերեաց և ոչ խորովեցաւ .
 ո՞վ որ զժածուկսն նկատեաց և ոչ մահ կո-
 րբստեան խնդրեաց . ո՞վ որ զաներևոյթսն
 կերպաւորեաց և ոչ կրկին յերկիր կորա-
 ցաւ . ո՞վ որ ընդ մեղացն հեշտութեան բոց
 անշէջ հնոցի ոչ խառնեաց . ո՞վ որ զվա-
 սակարսն բնութեանն , և ոչ պապակեցաւ .
 ո՞վ որ զկամաւ ներգործեալսն , և ոչ սա-
 տակման ինքեան աղօթեաց . ո՞վ որ զան-
 հառելիսն , և ոչ խոռովեցաւ . ո՞վ որ զան-

կըրեւիսն էութեանն, և ոչ թախծեցաւ. ո՛վ
 որ զմեծամեծսն, և ոչ մաշեցաւ. ո՛վ որ
 զանբռութեանն ապականարարսն, և ոչ տո-
 չորեցաւ. ո՛վ որ զտարագրութեանն պատ-
 ճառ յանցմունս, և ոչ տազնապեցաւ. ո՛վ
 որ զերեսացն աղտեղի տեսիլ, և ոչ բար-
 կութեան վերնոյն զանձն պարտ վարկաւ.
 ո՛վ որ զմի ի կարևորացն մեղաց յաչս կեր-
 պացոյց, և ոչ զինուք մահու խոցեցաւ. ո՛վ
 որ զխայտառականացն, և ոչ վայս վհա-
 տութեան ընդ հեծութունս ձայնին հիւ-
 սեաց. ո՛վ որ յարքայական զահոյիցն տը-
 նանկացաւ, և ոչ կարկամեալ ի վայր զը-
 լորեցաւ. ո՛վ որ ընդ պսակին պերճութեան
 հող ի գլուխ եղեալ, և ոչ կրկին չարչա-
 րեալ յոգի մահացաւ. ո՛վ որ ընդ պայծառ
 պատմունսնին քրճազգած եղեալ, և ոչ
 տխրեցաւ. ո՛վ որ զկեանս իւր կորոյս, և
 ոչ արեան արտասուս երկնեաց. ո՛վ որ ընդ
 արկանելեաց լուսոյ խաւար զգեցաւ, և
 ոչ նուաղեցաւ. ո՛վ որ ի վերայ սգոյ սի-
 րելոյ ոչ թառամեցաւ: Ահա այս կերպու-
 րանք ճշգրտագոյնք պարտաւորիս յանդի-
 մանութեան, տխուր դէմ, քաղեալ ճա

մանչ, ցամաքեալ խոնաւութիւն, երիթացեալ շուրթն, անշքեալ տիպ, տրտմեցեալ ողբի, այլայլեալ ձայն, կրկնեալ պարանոց: Եւ զի թէ ոք զխսկութիւնն խսկ նշանակեսցէ, ոչ անօրինէ. անամբարտաւան միտ, անհպարտ սիրտ, անխնդրող պարզևի թշուառ, անաղերսալի պասքեալ, ինքնակըշտամբելի դեգերեալ, իրաւամբրժ սովեալ, արդարալլուկ քաղցեալ, պատշաճադատ հարուածեալ, ինքնավկայ մահապարտեալ, արժանապէս հանեալ, անձնանէժ եղկելի: Եւ զայս թարգմանեալ ցուցանէ արդարագործ փարիսեցին կշտամբեալ. և մեղապարտ մաքնաւորն բարեհամբաւեալ:

Գ. Եւ արդ եթէ զչարինն՝ հնարաւորութիւն բանաարկուին գտողին զմեզ զայն թակղեալս, զիւրսն ի մեզ սերմանիս առօրն համարեսցի, զիմարդ ոչ զբարիսն տընկեալս ի մեզ հոգւոյ արուծիւնս ի խնամակալութենէ կամաց կեցուցչիդ օն և օն գրեսցես, տէր բարեգութ, հզօր և յաղթող, քաւիչ մեղուցելոց, կարող յամենայնի առ ամենայն փրկութիւն: Եթէ զանդունդս

առ երկինս փոխես, և կամ զխաւար մը-
ծութեան ի լոյս հաստատես, եթէ զդաւ-
նութիւն լեղւոյ ի մանանայի քաղցրութիւն
կազմես, և կամ զկոծ տաստկութեան վըշ-
տաց ի սարս դասու բերկրութեան հար-
սանեաց կարգես, դիւրինք և հնարաւորք
են քեզ այսոքիկ. և ևս քան զսոսին բա-
ւես առ նոսին տիրեալ համայնից ահաւո-
րապէս. և քեզ փառք յաւիտենից յաւի-
տեանս, ամէն.

ԲԱՆ Լ.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ա. **Ե**ւ արդ նշմարտեսցի բան քո,
ողորմած բոլորից Աստուած, ներող և օրհ-
նեալ, ի բազմագթելին դարձաւորութիւն
աւուրն պատկերի զղջման մեղաւորին. թէ
և առ յետին իսկ շունչն իցէ ընտրութիւն,
և կամ ի մէջ չարութեանն փոխադրութիւն:
Մանաւանդ զի դժնեայ կցորդս այս անձ-
նիշխանական՝ միշտ մարտիկ, խաբող շո-

դորքորթ, յարեալ ի ստուծիւն, ըստ առա-
կողին արածող հողմոց, դժուարունելի հաս-
տողին փախչող, գերեալ որսողին՝ մոլե-
կան մարմնոյս, ներհակ տնկակից, յոգ-
նապատճառեան ամենավարան, զոր քո է
գիտել զքանեացն յաճախուծիւն: Եւ զկնի
մեղանացն, ողորմագինս իմն ողբարկու-
ծիւնս վհատականս տաժանակոծս բազմա-
ւաղելիս, քո առաջի տէր գթարկուծիւնս
գրեալս արտասուօք, Թառանչս Թշուառու-
Թեանց կարգելոց անբաւս չար վտանգից
մեղստագնապ պատկառեցելոյն:

Բ. Եւ զի մի կրկնաբանուծիւնս ի շա-
տախօսուծիւն կրթեսցի, առաւել քան ըզ-
սոյն այսու ողբալի. քանզի ոչ երբէք հա-
մարձակի խնդրել իւր զարբայութիւն, այլ
զտանջանացն Թեթևուծիւն. ոչ ընդ կեն-
դանեացն ի լոյս, քան Թէ ընդ գերեզմա-
նականացն զգայական շնչովէ ի խաւար.
ոչ ընդ ամբարձեալսն, այլ ընդ բեկեալսն
և ընդ խորտակեալսն: Ի հանգստեան իւ-
րում վաստակեալ, ի խրախուծեան ին-
քեան տրտմեցեալ. դիմօք ժպտեալ և մը-
տօք խոցեալ. կերպ ի ծաղր և աչք ի յող-

բունն . երեսք զսփոփանս ձևացուցանէ և արտասուքն զդառնութիւն սրտին ճշմարտէ : Ըմպանակք երկու յերկոսին ձեռին , մինն արեամբ և միւսն կաթամբ . երկու բուրանոցք կայծակնաւորք , մինն խնկով և միւսն ճենճերիւ . սկաւառակք կրկին կրաւորականք համոց , մինն քաղցու և միւսն դառնութեամբ . բաժակք զոյգ առ երկուս բերմունս , մինն արտօսք և միւսն ծծումք . տաշտք կրեցեալք ի ծայրս մատանց , մինն գինի և միւսն լեղի . դրունք տեսանելեաց ներհակաց , մինն ի լաց և միւսն ի վրիպումն . խանութք հալոցակաւնաց հակառակութեանց , մինն արծարծէ և միւսն շիջուցանէ . հայեցուածք դիմաց երկուց , մինն դոյզն ողորանօք և միւսն անանխայելի բարկութեամբ . համբարձումն երկակի բազկաց , ոմն ի հարուածս և ոմն ի մերժումն . դէմք կրկնակի կերպից , մինն տխրեալ և միւսն ցասուցեալ . կշտամբանք ընդ միոյ երկու ; մինն աստեացս և միւսն ասպառնեացն . ապուինութիւնք կարծողականք , մինն զոնէ և միւսն թերևս . ի մի բերան երկակի բարբառ , մինն եղկութիւն

և միւսն խոսովութիւն . երկուս ազգմունս
ի միում սրտի, մինն կեղակարծ յուսոյ և
միւսն ճշգրիտ կորստեան . ամպ լրժագոյն
ահագնատեսիլ կրկին տեղացմանց, մինն
նետս և միւսն քարինս . որոտումն ահեղ
երկոցունց բերմանց, մինն կարկուտ և
միւսն հրացան . ցայգ ցաւագին երկուց
վտանգից, մինն լալոյ և միւսն մահու . ա-
ռաւօտ սգոյ երկուց բողոքմանց, մինն սաս-
տից և միւսն սպառնալեաց . արեգակունք
երկու ի յերկուց ծայրից, մինն խաւարի
և միւսն կիզման :

Գ. Եթէ հարուածոց աչ կառուցանի, ին-
քեան վարկանի . և թէ ձեռն պարգևածիր,
ոչ իւր ակն ունի : Ի պարծանս ուրուք կո-
րանայ, յամբարձումն գլխոյ ընկծի, ի չա-
րեացն յիշատակ հեծէ, ի ճառս մաքրոց
պատկառէ, ի պատմութիւնս հանդերձե-
լոցն երերի : Եթէ օրհնի յումեքէ յայտնի,
ի ծածուկ զանձն անիծանէ . եթէ գովեստ
յումեքէ լսէ, պարսաւանօք զինքն կշտամ-
բէ . եթէ դսրովեսցի սաստկապէս, ին-
քեամբ ինքեան վկայէ . եթէ ձաղեսցի ուժ-
գին, սակաւ հատուցումն առաւել պար-

տուցն գրեսցէ. եթէ ըղձումն մահու ինքեան լսիցէ, այն ապէ, և դարձեալ կրկնէ. եթէ որոգայթ մահու ճայթեսցէ յերկնէ, հազիւ զդէմն համբառնայցէ: Զիւրոց իրաւանցն մատեան խփեալ, զպատասխանութեանն յոյս լքուցեալ, զհամարձակութեանն ընծացս փակեալ: Եւ եթէ ոչ էր անփրկանաւոր կորուստ գերելոյն, զիւրովին երթալ ոչ ինչ դանդաղէր: Արդարև վնայ մեղաւորին՝ որ տարակուսեալ կայցէ ի վերայ երկուց ճանապարհաց, ըստ հոգելից բանի Իմաստնոյն:

Ռ. Եւ արդ զիմարդ ոչ ողորմեսցիս, բնրեզուծ, այսքանեացս ձայնարկութեանց կողկողագինս հեծեծանաց, որ անուամբս այսու մեծացար, թէ ողորմած եմ ես Տէր: Ահա առ չարութիւն գերոյս բարութիւնքո, առ մահապարտիս դառնութիւնքաղցրութիւնքո, առ կորուսելոյս յայտնութիւն ճառագայթքո, առ յանդգնելոյս մոլութիւն ողորմութիւնքո, առ խակութիւն վնասակարիս հեզութիւնքո, առ կործանելոյս այցելութիւն աջքո, առ ընկղմելոյս վերբերութիւն ձեռնքո, առ բժշկութիւն ա-

նողջանալի խոցուածոյս մատն քո, առ
պակուցելոյս պաշտպանութիւն ոգի քո, առ
ապախտաւորիս իմ վստահութիւն երկայն-
մտութիւն քո, առ օծումն ամենադժնէիս
զօրութիւն քո, առ մեղաւորիս քաւութիւն
հրաման քո, առ փախուցելոյս ապաւի-
նութիւն ոտք քո, առ սրացելոյս պատըս-
պարութիւն բազուկ քո, առ վրիպելոյս
առաջնորդութիւն լոյս քո, առ տարակու-
սելոյս հնարաւորութիւն հանճար քո, առ
անիծելոյս կրկին ստացումն օրհնութիւն
քո, առ վհատելոյս քաջալերութիւն խրա-
խոյս քո, առ վշտագնելոյս մխիթարութիւն
բաժակ քո, առ նեղելոյս ընդարձակութիւն
կամք քո, առ ատեցելոյս կոշումն սէր քո,
առ հաստումն սասանեցելոյս բան քո, առ
հոգևով վիրաւորելոյս կածուած արեան
քո, առ աներևոյթ մտերս ցաւոցս ակնար-
կութիւն քո, առ յուսահատելոյս անդրէն
ընտրութիւն իշխանութիւն քո, առ պա-
տուաստումն կտրեցելոյս կցորդութիւն քո,
առ խաւարաւ մահու ծածկելոյս նշոյլ կե-
նաց քոց, առ խռովեցելոյս իմ հանդար-
տութիւն խաղաղութիւն քո, առ վայրա-

գութիւն օտարացելոյս ողջոյն քո, առ մո-
լորելոյս դարձաւորութիւն ձայն քո: Զի
դու տիրես ամենայնի գթութեամբ, և չիք
ի քեզ մասն ինչ խաւարի. և ոչ է բարու-
թիւն առանց քո, և քեզ վայելէ փառք յա-
ւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԼԱ.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
և որիև հսկողի.

Ա. **Ե**ի արդ քանզի բազմացուց
պայմանաւ բանիս զաղէտ տազնապի հի
ծութեան ձայնիս մեծ հառաչանացս անբա-
փովելի իմոյս վտանգի. զի դու ողորմած
սկզբնահայրդ խոստովանութեան անյայտ
ծածկութից Որդի Աստուծոյ կենդանոյ
տէր Յիսուս Քրիստոս, բաղցրութեամբ
նայեսցիս քաւել: Արդարև կարող ես,
եշմարտապէս բաւական ես, եթէ կամիս
հնարաւոր ես, կամիս առաւելապէս՝ որ-
պէս և կարես: Հարստանաս մեծապէս
ընդ տալն քան եթէ ընդ առնուլն. բազ-

մանան քեզ զանձք ի ցրուելն քան ի ժողովելն . յաճախեն ստացուածք քո ի սփռելն քան ի ճշղելն . կուտին քեզ համբարք ի տարածանելն քան ի շտեմարանելն : Հաւատամ այսմ ամենայնի՛ Տէր, զտանել քե

կէք փրկութեան . հաւատամ անարգս ընդ պատուականին , յուսամ ընդ Արրահամու և ընդ Աննայի . զի մինն քանից քո հաւատաց և միւսն քահանայապետին բարբառոյ անտաց : Վասն որոյ և ոմն ի խորին ծերութեան անհամար որդւոց հայր հաստատեցաւ , զառանցեալն և զամուլն տր-

զանդ Սառայի՝ անդաստան պտղածին արդեան օրհնութեան բազում ժողովրդոց մարգարէից սրբոց և Թագաւորաց ընտրելոց հայել յուսացաւ : Իսկ միւսն զանհանդերձելի երկիր որովայնին սենեկի եօթնեակ զաւակօք բարգաւաճեցոյց, որ է Թիւ մի անբաւութեան զբնաւն նշանակելոյ զէութիւն՝ աստուածութեանն յարակայութեան սահման անհետազօտելի, և աւազանին նորածին որիւոց անհատ յորդութիւն : Այս Թիւ պանծալի, որում ոչ է կէտ կցորդի և ոչ սպառուած վախճանի, այլ կոյս ոմն է ուրոյն ընտրութեամբ նուիրեալ յաւէտ անճառ վիճակաւ համայն յաւիտենիւ, զըժուարաթարգմանելի մերոց իմաստից :

Բ. Արդ համարեան յարդարութիւն անյուսալի փրկութեան հոգւոյս զամենավարան ձայն կողկողանաց սրտիս հեծութեան, ընդ նախագրելոցն երջանկաց եղեալ և դասեալ զայս դաւանութիւն փոքր հաւատոց իմոյս խնդրուածոց . զի կեցից և ես առ նոքօք բերկրեալ ընդ նոսին, բուռն հարեալ քան զիմոց զործոց զբոյղ շնորհաց : Մանաւանդ զի կրկին բարձունք են

և փաստաւորք և քան զչափ կշռութեան
բանի գերագոյնք, իմումս խոտվութեան
հաշտարանք և հզօրապէս քաւարանք, և
կարծեաց Թերութեան մտաց սլացեալք .
ընդ արեան քո ահաւորի և ըստ մարմնոյ ծը-
նողդ քո խնկելի . պարք առաքելոցն, դասք
մարգարէիցն, գունդք մարտիրոսացն՝ ձիա-
ւորեալքն հետեակ սպառազէն արիու-
թեամբ մերկամարտիկն մրցութեամբ, գու-
մարք միանձանց, բոյլք բանականաց ըն-
տրելոց, ժողովք բարեկրօնից, հոյլք հո-
գեղինաց յերկրէ երկնաւորաց, զինուորու-
թիւնք վերնականաց ընդ մեզ կցորդելոց, ա-
ւանդք երախայրեաց, մատուցմունք զուա-
րակաց, լուցմունք զամբարաց, բուրմունք
խնկոց իւղոց հանդերձանօք, յաղթանակք
փրկական նշանաց, կառուցմունք խորա-
նաց աստուածարնակաց, ձեռք քահանայից
շնորհիւ կատարելոց : Առ շարժումն անձին
յիշատակ Աստուծոյ, առ փոփոխումն զար-
շապարի, առ կարկառումն աջոյ և ամբար-
ձումն բազկի, առ բարիս գոհութիւն, և առ
գթել աղաչանք, առ բանս ընտանիս, առ
խօսս հասարակաց, առ ձայնս բնաւորաւ-

կանս, առ զործոց յաշողուածս, առ առա-
քինութեան շերմութիւնս, որ ի տուրնչեան
և ի զիշերի ընծացմունս օգտակարաց հո-
գևորաց քե առաջնորդեալք. ի նիրհել և ի
զարթնուլ, ի պատերազմի ազգաց, ի մար-
տրս դիւաց, ի հակառակութիւնս հերձուա-
ծողաց, առ փոքունս, առ մեծամեծս, առ
ձորունս ըմպելեաց և ճաշակունս կերակրոց,
և որ ինչ մի անգամ ի կիրս մեր կերպա-
ւան, եթէ հեշտականս եթէ տատամսելիս,
խանս ոմանց աղօթս՝ մնալ ի նոսին, և յա-
ղագս ոմանց՝ զի զերծ արասցես սքանչե-
լապէս հնարիւք անճառիւք. հառատա-
ցեալ յամենեցունց, թէ բաւականս ես յա-
մենայնի, կամնարոյժ հասակաց, տխոց
պատանեաց, մտաց վայրենեաց, ստամ-
բակաց գոռոզաց. մինչ զի առ թատերո
տետարանաց, և առ կոյտս խառնիծաղանձ
բազմութեանց, և կամ առ կարասս կայ-
թից անախորժականաց կամաց հզօրիդ՝ ոչ
ես մոռացեալ :

Գ. Արդ զու տուցար զամենեսեան և բո-
ենամենեքեան, և ողորմեսցիս ամենեցուն՝
միանյն բարեգում. զի թէ և մեղիցեն բուն.

վասն զի ի քում համարի եւ . քանզի գիտեն զգօրութիւն քո , ըստ առակողին մաղթանաց : Որում և ես կցորդիմ թշուառս քանիւ վկայեալ սորին յանցաւորապէս . յանդգնիմ ասել , թէ որ կարդայ զքեզ գովեստիւ , ծանուցեալ զքեզ թէ իցես , թէ և եօթամբք իցէ վարակեալ կրկնապատիկ պատժաւորութեամբ , առայս օրինակ կիրթ ձեռնարկութեան , զիմրդ ոչ քո իցէ : Յորս է տեսանել ի մէջ արջնատես ագռաւուց սպիտականիչ երամս աղանեսաց , ի մէջ խրոխտականաց ձիոց անմաքրից որոջս հանդարտաբարս , ի թիւ շանց զազանականաց գառինս նուիրելիս . հեղութիւն ի խտութեան , կատարելութիւն ի թերութեան , խոնարհութիւն յամբարհաւածութեան , ճշմարտութիւն ի ստութեան , միամտութիւն ի մանկութեան , անբժութիւն յայլամտութեան , բարօրութիւն ի չարութեան , պարկեշտութիւն ի լկտութեան , ողորմութիւն յանգթութեան , սպաշաւանք յանյուսութեան , քաղցրութիւն ի բարկութեան , հաշտութիւն ի թշնամութեան , անոխութիւն ի խածանողութեան , քաջալե-

րութիւն ի Ակութեան, օրհնութիւն ի նե-
տաձգութեան: Յոր ոչ բաւականացայ եր-
բէք ի դատել ճշգրտապէս, Թէ ո՞վ յերկ-
րածնաց աստի կանխեսցէ ժառանգել ըզ-
քեզ, որ միայն անաչառաբար կշտամբես
իրաւամբք զարդարութիւն՝ առ ամսա-
րիշտ մարութն և առ պոռնիկ զղջացեալն .
առ ամենեսին բարեգործ՝ միայն Թագա-
ւոր օրհնեալ ի բարձունս և յամենայն յա-
ւիտեանս. ամէն:

Faint text or caption below the illustration, likely describing the scene or the figure.

ԲԱՆ ԼԲ.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
ևորիև հսկողի.

Ա. **Ե**րարդ ես յետնեալս ինախա-
դրութեանց արժանաւորաց գրեալ ինձէն
ընդ պարտաւորսն պատժոց, հայցեմ զո-
ղորմութիւն ընդ ամենեցուն մաղթանոց.
ընդ նկունս և անհամարձակս, ընդ տկարսն
և փոքրկունս, ընդ ընկեցիկսն և արհա-
մարհեալս, ընդ տարագրեալսն և առ քեզ
դարձեալս, ընդ երկուացեալսն և ճշմար-
տեալս, ընդ կործանեալսն և յարուցեալս,
ընդ ընկճեալսն և հաստատեալս, ընդ զը-
լորեալսն և կանգնեցեալս, ընդ մերժեալսն
և ընկալեալս, ընդ ատեցեալսն և կոչե-
ցեալս, ընդ ապշեալսն և զգաստացեալս,
ընդ անառակեալսն և զսպեալս, ընդ հեռա-
ցեալսն և մերձեցեալս, ընդ հերքեալսն և
սիրեցեալս, ընդ պատկառեալսն և զուար-
թացեալս, ընդ ամաչեցեալսն և խնդամը-
տեալս: Այլ ես պատմեմ աստանօր դար-
ձեալ՝ ոչ զմեղսն Երուսաղէմի, ըստ մար-

գարէին հրամանառութեանն որ առ ժողովուրդն նախկի, և կամ տանն Յակոբու զանօրէնութիւնս նորա, այլ իմոյս ժամանեցից յայտնութեան. քանզի աւաղ ընդ աղէտս մահու յարելով, ըստ մարգարէին, յանդիմանեցից զիս ինքն ինձէն իմովս ճայնիւ ըստ սաղմոսողին. որպէս զի յանձնառական յայսմ համայնապատում խոստովանութենէ ոչ կարօտացեալ կրկնակին, միանգամայն ի սպառ սրբեցայց օրհնեալ հրամանաւ էիդ:

Բ. Եւ արդ կրկնելով ծունր բարերարիդ բաղցրութեան, տարածեալ զանձն իմ առաջի, զի մահ գլորմանն ցուցից կերպարան. որ ի հող խոնարհեալ մածայ ընդ երկրի, և ընդ անցաւորս այս կենցաղ կորստեան՝ անասնական զեանաբարշտութեան սողնոյ սահեցմամբ՝ կամօք բեւեռեցայ: Այլ ի քեզ Տէր յեցեալ՝ իբր ի հաստարան կենաց գաւազան ի յարմատոյն Դաւթի ընձիւղեալ մարմնով անճառ շաղկապմամբ յանեղ աստուածութիւնոյ, կանգնեցայց անդրէն կիսայար՝ պատկառեալ ի քոցդ երախտեաց ի վայր կորացեալ դի-

մօք, աչք ի բարձունս յառեալ ողորմագին տեսութեամբ ի քեզ մերձդ ի հեծութիւն, բնաւին ողորմութիւն, բոլորովին քաղցրութիւն, զլիճ լուսոյս արտասուօք լցեալ պսղատանս յուսոյ առաջի մեծիդ վերջն-ծայեցից: Լնւր ամենառատ աննուազ երկայնմտութեամբ քո դառնացուցչիս, միայն դու ի յամենայնի սահման փրկութեան, Աստուած բոլորից, անճառ մեծութիւն, անբովանդակելի բնութիւն, անքննելի իսկութիւն, հզօր զօրութիւն, կարող բարերարութիւն, անպակաս լրութիւն, անճառ ժառանգութիւն, վայելչական վիճակ, առատ պատրաստութիւն, անստուեր իմաստութիւն, տենչալի տուրք, անձկալի ձիր, բաղձալի բերկրութիւն, անտխուր հանգիստ, անտարակոյս գիւտ, անկապուտ կեանք, անժախելի ստացուած, անփոխանորդելի բարձրութիւն, ամենարուեստ բժիշկ, անասանելի հաստատութիւն: Դարձուցիչ մոլորելոց, զտիչ կորուսելոց, յոյս ապաւինելոց, լոյս խաւարելոց, քաւիչ մեղուցելոց, ծածկարանդ փախուցելոց, անդորրիչ խոռվեցելոց, փրկութիւնոյ մա-

հացելոց, արձակիչդ կապելոց, ազատիչդ մատնելոց, պատասպարանդ սահեցելոց, վշտակիցդ զայժազդելոց, երկայնատու-
թիւն տարակուսելոց, լուսոյ տեսակ, ցըն-
ծութեան ցոյցք, օրհնութեան անձրև, հոգի
երեսաց, զօրութիւն դիմաց, հովանի գըլ-
խոյ, շարժարան շրթանց, ազդումն բանի,
կառավար անձին, բարձումն բազկի, ձը-
գումն ձեռին, երասանակալդ սրտի, ըն-
տանի անուն, մերձաւոր ձայն, կցորդու-
թիւն հարազատ, խնամածութիւն հայրենի,
խոստովանեալ անուն, պաշտեցեալ պատ-
կեր, անպարագիր տիպ, երկրպագեալ
տէրութիւն, բարեբանեալ յիշատակ, խըն-
դութեան մուտք, անվրէպ շաւիղ, փառաց
դուն, ճշմարտութեան ճանապարհ, երկ-
նաճեմ սանդուխք : Եւ այլ բազմութիւն
բանից գովեստից անհամար կարգաց և
տանց անբաւից, զոր ոչ բերէ բերան երկ-
րածին, և ոչ տանի զորժի մարմնեղէն, և
ոչ կշռեն իղձք հոգեղէնք :

Ք. Առ բեզ հայի ամենայն ակն տեսողի,
Աստուանդ ամենայնի, նայեալ ի պաղա-
տանս հառաչման ձայնի քոյոց ծառայից,

և թէ յաղախնաց ոք աղաչեսցէ : Եւ ընկան զցօղ ողբերգութեան լալոյ արտասոււաց աչացս ցանկասիրի՝ յանարատ ոտս մարդեղութեան քոյ , Քրիստոս , և օրինակաւ խորհրդոյ հերաց կնոջն յանցաւորի՝ զառքեզ դարձն և զղաւանութիւն , և համբուրիւ շրթանցս առ ճաշակ փրկութեան կենացդ հաղորդութեան՝ համաշնչապէս զանքակ միութիւն , և զնոյն գթութիւն նորին ողորմութեամբ ընկալեալ ի քէն , բարերար , գրաւականեսցես զմեծդ պարգև ընդ փոքու հաւատոցս . և ի ձեռն գթութեան սիրոյ քոյ առ քո անձկալի անունդ խոստովանեալ ծառայիս , դարձցին ձմերունք հողմոյն խստութեան ի յօդ հանդարտութեան , և մրրկին սաստկութիւն ի սիկ ախորժութեան , և կարծիք երկիւղին ի մեծ վստահութիւն , և պատուհաս պատժոցն յերանութեան պատահումն , և վտանգ քմախճանացն ի հոգևոր խրախճանութիւն , և ալէկոծութիւն ժփանացն ի խոր խաղաղութիւն , և ղեկացն թևարկմունք յանքոյթ նաւահանգիստն , և բերք բեռանցս մեղաց փոխարկեսցի ի թոշակ շնորհաց : Եւ յայս

բանեացս ամենից բիւրուց բարութեանցս
ի բէն եղելոց՝ մեծացի անուն հոգորիդ խըն-
կեալ և խոստովանեալ, ամաչեսցէ բան-
սարկուն չարեաց՝ հերքեալ և հալածե-
ցեալ, ունայնացին մուրհակք մեղացս
խզեսցին հաղբքն, որոշեսցին որոզայժքն,
կապտեսցին կապանքն, վանեսցի վիհն,
վերացին վնասքն, պարսեսցին պատ-
րանքն, ջրեսցին մեղքն, պատառեսցին
պարտիքն, խորտակեսցի լուծն, քակցե-
ցին քեղիքն . Եւ ընդ մռայլ մթութեան
չարեացն յանցանաց և ղիւացն բանակաց
պաշարողաց՝ արևփառաց քոց ժամանեսցէ
կեցուցանել փրկել և լուսաւորել, յաջմէ
և յահեկէ, ի դիմաց և ի թիկանց . և եղիցի
նշոյլ առաւօտու հոգւոյ զարնայնոյ ընդ
ակնկալութեան սպասողացն բուժդ երև-
ման : Զի դու ես բարերար առ ամենեսին, և
հնարաւոր են քեզ ամենայնք . և ամենեցուն
զկեալն կամիս և զփրկութիւնն բաղձաս :

Դ . Ո՛վ ամենապարզ և ձեռն Յիսուսի
Քրիստոսի, և առ իս դարձցիս կարկառ-
մամբ շնորհի աջոյդ քոյ սրբոյ բնակեալ
միացեալ, և ոչ հեռացեալ յանձկութեան

արտէ սիրոյ սենեկիս . և անեղծական քո
նկարագիր՝ նշխար պանծալի լուսոյ քրիս-
տոնէական փրկաւէտ կոչմանս՝ ընդ իս
պահեսցի, միջնորդեալ ընդ քեզ ի մատեան
յաւիտեան կտակաւդ կենաց հոգւոյդ աւե-
տեաց երկնից յօրինողիդ : Եւ քեզ միայնոյ
պատճառիդ, և միոյդ ի միոյ պատճառէ,
և ունողիդ զպատճառ միոյ, երբեակ անձ-
նաւորութեանդ և միոյ աստուածութեանդ
վայելեն փառք յերկնաւորացն վեհից, ի
սրբոցն դասուց, յաւիտեանս յաւիտենից .
ամէն :

ԲՍ.Ն ԼԳ.

Վերսիև յաւելոռած կրկիև հեծուքեան
ևորիև հսկողի .

Ս. . **Ս**ճՐԴ զյարմարութիւն պաշտա-
ման բանիս ի խայրեաց հոգւոյս քեզ նուի-
րելոյ, օրհնեալ բարեգութ, կցորդելով ընդ
խնկազգեստիցն զուգամասնապէս խառ-
նեսցես ի յանուշութիւն կազմութեան իւ-
ղոյն Մարիամու կնոջ բարեպաշտի : Յոր

հաւասարեալ նոյնութեամբ ընդ երջանիկ պոռնկացն ի քէն ընկալելոցն յաւէտահրաշ յարգանօք, պարարեսցիս մեծապէս իմովս բանիւ նուաստիւ, ընկալեալ յանհաս և ի բարեբանեալդ գլուխ բարձրելոյդ, անկըշտամբելի ի բամբասանաց սաղմոսին, մի օծցէ զտերև ոստոց զագաթան իւղ մեղաւորին: Այլ արասցես զօրանալ կրկին յաճախութեամբ բուրման խոստովանութեան այսր մատենի ի բազումս ազդեալ, համասփիռ ամենատարած և աշխարհալիր տանն տեսակաւ, ըստ օրինակի համեմատութեան նոցայն յիշատակի: Քանզի դու նոյն Տէր զգաստացուցիչ նախնի չարախորհից կանանց մեղաւորաց. որոց առակեալ զմարգարէին կերպարան՝ բումդ ճշմարտատիպ պատկերի յեղանակեցեր, անդուստ առ սոսին անճառ ներգործութեամբ ի յիս վերաբերեալ զծայրագոյն շնորհին կատարումն: Ընդ անասնական գարւոյն կերակրոյ զբազմահամբար պտուղ ցորենոյդ կենացդ հացի, ընդ ապականացու արծաթոյն զարբոճականդ պատկեր, ընդ յիմարարար Թմբրութեան գինւոյն զբա-

ժակդ արեան արարչիդ, ընդ իւզոյն առե-
լոյ ի յայրատ կնոջէն հնոյ ժողովրդեանն՝
զօծումն շնորհին առ իս դարձելոյ, ընդ
զերծման գլխաշուք կտաւոյն զանապա-
կանութեան վերարկուն, ապարանջանին
պճնութեամբ՝ զթուիչս բարեմասնութեան
օրինին և աւետարանաւն՝ հանդերձ գործ-
նական առաքինութեամբն, ընդ ունկանն
գնդի վայելչականն զարդու՝ զանստուեր
յիշատակ տէրունականդ ձայնի, ընդ քայ-
ուրս պերճութեան լանջացն՝ զյորնահաւաք
աւանդս ուղղութեան քոյինակրօն լծոյդ
բաղցրութեան :

Բ. Բայց զի է յայտոսիկ ինձ պարծել, և
ոչ վերստին ի սոյն պատկառել: Այլ յայլ
օրինակ փոխեալ զմատեան մաղթանաց
այսբողբերգութեան, որ ինչ ինձ է յարմա-
րաւոր, ամենայնիւ հատուցից զպատիժ
պարտուցս իմոց մեղանաց, ի մարգարէիցն
տառից բերեալ համառօտս՝ ի սոյն յարկ
մուծից սաստիկ դատախազ. ընդ ողբոց նո-
ցին լծակցեալ, քան թէ ընդ բերկրումն նո-
ցա պարել. յորս հառաչանս, ձայնս հեծու-
թեան, բողոքս բարկութեան, նախատինս

խորտակման, լալունն կարևոր: Այլ մեծից
Աստուծոյ զթուծիւն ամենսժաման' կա-
նուխ ազդեցաւ յիմ յուսատրութիւն, առ
որս' զղջմունս, խոստովանութիւնս, աւե-
տիս, պարզես, լուսոյ երևմունս, խրա-
խոյսս աստուածայինս, փառաց ժառան-
շութիւնս, հրաշից յայտնութիւնս, սքան-
չելեաց տեսութիւնս, յորոց ոմանք յոյս
ընձեռեն, և ոմանք վհատութիւնս բազումս
մատուցանեն. յորս ես կամաւ կործանեալ'
կորստեանն վիճակեցայ: Զի եթէ զգեսա
Աստուծոյ զվարագուրին պատրուակասաց
Եզեկիէլ, յորում արտր ժողովուրդն կուռս
կարկատունս, որով պոռնկել ասէ ինոսա,
իսկ զհրէան պատիժ անմաքրութեանս ե-
ղիցի զԱստուած զգեցողիս ներքոյ և ար-
տաքոյ: Զարմանամ, թէ զիւրդ ոչ կիզում,
հիւանամ, թէ իբր ոչ այրիմ. տիշիմ, թէ
օրպէս չյափշտակիմ տանջեալ, լքեալ,
չարչարեալ, ջախեալ, մանրեալ, խոր-
տակեալ, կտրեալ, բաժանեալ ի յօրինա-
կէ ժանեաց կորուսչին, ըստ զրոյն: Այլ
այս միայն է խահեցեալ ինձ նշոյլ յիշա-
տակի փրկութեան յուսոյ, զի քրիստոսեան

աւետարանն կեանս է ամենևին, ի կերպարանաց պատկերի բանին ծանուցեալ. որով առ մեղանսն դարձն, առ պարտիսն շնորհն, առ եղծուն նորոգութիւնն, առ անօրէնութիւնն քաւութիւնն, առ վէրն բժըշկութիւնն, առ վտանգն անդորրութիւնն, առ պատիժն ներումն, առ պատերազմն հանդարտանալն, առ հուրն անձրևն, առ պատուհասն պարգևն, առ ակնկալութիւն սատակմանն՝ ձիրն, առ գործարան մահուն՝ կենացն ազատութիւն :

Պ. Եւզինչ է ինձ զայսքանեաց յիշմանց ի թիւ արկանեւ, և ոչ զանճառելիան սատանօր դասել : Յիշատակաւ Հօրն բարձրելոյ՝ յՈրդին կցորդութիւն, յանուն միածնին՝ առ Հայրն ընտանութիւն, սոցին ակնորկութեամբ ընդ Հոգւոյն հազորդութիւն, խաչին փրկանք, բանին սփոփութիւն, բարւոք վարձ կամացս առ կշռութիւն գիտողին, աւագանն կենդանարար՝ հաշտութեանն միջնորդութիւն, և այլք ամենայնք անթիւք բարիք ի Բարեբարէն բարդեցեալք, աշատք ի հարկէ, արձակք ի լծոյ, իշխանականք և ոչ իշխեցեալք : Այսոքիկ

են, որ ինձ ի մէջ դառնութեանս մահու՛
կեանս անտարակոյսս աւետարանեն. քան-
զի եթէ ոչ զայսոսիկ ունէի, կանխաւ ար-
դեօք կորուսեալ էի իսկ և իսկ, ըստ բանի
երգողին: Ոչ փոքրկութեամբ Որդւոյ զՀայր
փառաւորեմ, ոչ նուաստութեամբ Հոգւոյ
զՈրդի նախադասեմ. համափառ ունիմ զե-
րեսեան՝ և նոյն արարչութեամբ: Քանզի
և ի դէմս Հոգւոյն սրբոյ այս են աղաչանք,
նախընծայ սկզբան պատարագին՝ յորում
գառնդ երկնաւոր զենանի, զայս աղօթեցի:

**Աղօթք, որ նախ քան զպատարագն
մատուցանի:**

Դ. Ամենակալ բարերար մարդասէր Աս-
տուած բոլորից, յօրինող երևութից և ա-
ներևութից, փրկող և հաստատող, խնամող
և խաղաղարար, Հօր հզօր Հոգի, հայցեմք
բազկատարած մաղթանաց գոչմամբ հեծու-
թեան յանդիման եղեալ բեզ ահաւորիդ:
Մատչիմք մեծաւ դողութեամբ սաստիկ
երկիւղիւ մատուցանել նախ զքանականս
զայս պատարագ քում անզնին զօրութեա-
նըդ, իբր ամոռակցի փառակցի և արար-
չակցի հայրենի անկապուտ պատուոյդ, և

քննողի ծածկութեան խորոց խորհրդոց ամենակատար կամաց Հօրդ Էմմանուէլի՝ զքեզ առաքչի, փրկչի և կենդանատուի և արարչի ամենայնի: Ի ձեռն քո ծանուցաւ մեզ երբեակ անձնաւորութիւն միասնական

աստուածութեանդ, յորոց մի և դու ճանաչիս անհաս. Բե և ի ձեռն քո առաջինքն նահապետական տոհմին շառաւիղք՝ տեսանողք անուանակոչեալք զանցեալսն և զգալոցսն, զեղեալսն և զոչ գոյացեալսն անատուերաբար բարբառով բանի վերապատմեցին: Ոգի Աստուծոյ քարոզեալ ըզ-

քեզ Մովսեսի, որ ի գնալն քո ի վերայ ջըրոցն, անպարագիր զօրութիւն, ահեղ շըրջարկութեամբ տաժողականաւ՝ Թևապարփակ պաշտպանողօրէն զԹասիրեալ ի ծընունդս նորոգս՝ զաւագանին խորհուրդ ծանուցեր: Յոր կերպարան օրինակութեան՝ նախ քան զկառուցանել զլոյծդ մածուած վերջնում վարագուրիդ՝ յօրինեցեր, կարող տիրապէս, զբովանդակ բնութիւնս ամենից բնաւից բոլորից գոյից ամենայն էից յանէից: Քե ստեղծանին ի նորոգութիւն յարութեան ամենայն եղեալքս առ ի քէն յայնմ ժամանակի, որ է օր վերջին այսմ կենցաղի, և օր առաջին երկրին կենդանեաց: Քեզ հնագանդեցաւ միութեամբ կամացն որպէս հօրն իւրում ազգակիցն քո, էակիցն Հօր անդրանիկն Որդի մերովս կերպիւ. զքեզ աւետարանեաց ճշմարիտ Աստուած հաւասար և համագոյ հօր իւր հօրի, և զառ ի քեզ հայհոյութիւնն անքաւելի քարոզեաց, և իբր զաստուածամարտիցն զքո հետեւոցն չարաբանական բերանս կարկեաց, և զիւրն շնորհեաց արդարն և անաբատն գտիչն

ամենայնի, որ վասն մեղաց մերոց մատնեցաւ, և յարեաւ վասն զմեզ արդարացոյցանելոյ: Նմա փառք ի ձեռն քո, և քեզ օարեբանութիւն ընդ Հօր ամենակալի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Գարձեալ կրկնեսցի ի նոյն կարգ բանի, մինչև վաստուրիւնն լուսոյ հրաշապէս յայտնեսցի ազդեալ աւեստրանել վերստին զկրկին խաղաղութիւն:

Ե. Աղաչեմք և աղերսեմք արտասուալից հառաչմամք յամենայն անձնէ զփառաւորեալ արարչութիւնդ անեղծ և անըստեղծ անժամանակ Հոգւոյդ զՅածի որ բարեխօսդ ես վասն մեր յանմունչ հեծութիւնս առ ողորմածդ Հայր. որ զսուրբսն պահես, և զմեղուցեալսն մտքրես և տանարս կազմես կենդանի և կեցուցիչ կամաց բարձրեալդ Հօր: Արդ ազատեա՛ն զմեզ յամենայն անմաքուր գործոց, որ օչ է հանոյ բունդ բնակութեան, և մի շիջցին առ ի մէնչ լուսոյդ շնորհաց փայլմունք ի տեսականացս աչաց իմաստից. վասն զի ըզքեզ ուսաք միանալ ի մեզ ի ձեռն ալօթից,

և ընտիր վարուց խնկելոց : Եւ քանզի մինդ յԵրրորդուԹենէդ պատարագի , և միւսդ ընդունի՛ հաճեալ ընդ մեզ հաշտարար արեամբ անդրանկի իւրոյ , իսկ դու ընկալցիս զմեր պաղատանս , և յարդարեսցես զմեզ օժևանս պատուականս ամենայն պատրաստութեամբ ի վայելումն ճաշակման երկնաւոր զառինդ , առանց պատժոց դատապարտութեան ընդունել զայս անմահացուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկութեան : Եւ հալեսցի ի հրոյս յայսմանէ զայժագղութիւնս մեր , որպէս մարգարէին կենդանախարոյկ կայծակամբն ի ձեռն ունելեացն մատուցման . զի յամենայնի քոյդ քարոզեսցի գթութիւն , որպէս Որդովրդ Աստուծոյ՝ Հօր քաղցրութիւն . որ զանառակ որդին մերձեցոյց ի հայրենի ժառանգութիւնն , և զպոռնիկսն յառաջեցոյց յերկնային արքայութիւնն արդարոցն երանութեան : Այ՛ն այ՛ն և ես մի եմ ի նոցանէ . և զիս ընկանլ ընդ նոսին իբր մարդասիրութեան կարօտեալ մեծի , շնորհօք քո ապրեալ , զարեամբ Քրիստոսի ստացեալս : Զի յայսմ ամենայնի՛ յամենայնի ծանիցի

բո սատուածութիւնդ ընդ Հօր փառաւորեալ համապատուաբար ի մի կամս և ի մի իշխանութիւն գովութեան . զի բո է զՅութիւն և կարողութիւն և սարդասիրութիւն, զօրութիւն և փառք յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

Բ Ա Ն Լ Դ .

Վերսիև յաւերջում կրկին հեծուքեան
նորին հակողի .

Ա . **Ա**ՐԴ առ այսոքիկ Թշուառացեալ շնչոյս իմոյ իղձք, և առ քեզ դաւանութիւնք յարմարականք, որ բովանդակես բանիւ զամենայն՝ Աստուած, զոր ի նախնին ճառեալ և Վերկրորդումս ցուցից : Իսկ յանդիմանութիւնս գրաբանականս՝ ի կոյտս բազմութեան ազգաց, և Թարգմանութիւնս ժողովրդոց, զայս արգահատութիւնս մաղթողականս նուիրեցի, զոր ներբնաշարեալքդ սահմանադրեն զոհաբանութիւնք :

Ի հանդիսարանս խօսից ասեցի բանս
մաղքանաց, որով Հոգին Աստուծոյ հաւ-
սեալ հասանէ յօգնականութիւն :

Բ. Ազաչեմ զանփոփոխելի տէրութիւն
ամենազօր Հոգւոյդ հզօրի, առաքեան զցօղ
քաղցրութեան քոյ, և բարեգործեան ի յան-
ձին և յիշխանական ազդման զգայութեան
զամենալից շնորհս բազմապարզ և քոողոր-
մութեան : Եւ հերկեան զբանական անդաս-
տան մարմնեղէն կարծրացեալ սրտիս՝ յըն-
դունակութիւն արգասեաց հոգևոր սեր-
մանդ : Քում ամենիմաստ էութեանդ խոս-
տովանիմք զամենայն պարզ ևս իմեզ ծաղ-
կեալ և աճեցեալ . որ ձեռնադրես առա-
քեալս, լցուցանես մարգարէս, ուսուցա-
նես վարդապետս, բարբառեցուցանես հա-
մերս, և բանաս զփակեալ ականջս իսլից .
որպէս ազգակիցն քո էակիցն Հօր անդրա-
նիկն Որդի քոյին գործակցութեամբ ներ-
գործելով զայս ամենայն, քարոզեաց ըզ-
քեզ Աստուած հաւասարակից իսկութեանդ
Հօր : Շնորհեան և ինձ մեղաւորիս խօսել
համարձակութեամբ զկենդանարար խոր-

հուրդ աւետեաց աւետարանիդ, հետեւել
արագամուտիչ ընթացիւք մտաց ընդ անհուն
ասպարէզս քոյինաշունչ կտակարանաց:
Եւ ի մատչել իմ ի գլուխ հանդիսի մեկ-
նութեան բանի՝ նախաժամանեցէ առ իս
գթութիւն քո, խօսելով յիս զարժանն և
զպիտանիսն և զհաճոյսն քո ի ժամանակի,
ի փառս և ի զովեստ աստուածութեանդ
քո, և ի լրութիւն շինութեան կաթուղիկէ
եկեղեցւոյ: Եւ կարկառեան ի վերայ իմ զա-
մենամերձ աջ քո, և զօրացո՞ զիս շնորհօք
գթութեանդ քո. փարատեան ի մտաց իմոց
զմէզ մթութեան մոռացութեան, ապաքի-
նեալ ընդ նմին զխաւար մեղաց, ամբառ-
նալ ուշիւ իմաստիցս՝ ի կենցաղոյս երկրէ
ի բարձունս: Լուսաւորեան ի յիս վերատին
զժագումն անատուեր հրաշից զիտութեան
աստուածութեան քոյ, հզօր, արժանի լի-
նել առնել և ուսուցանել յօրինակ բարեաց
աստուածասէր լսողաց: Եւ քեզ ամենայն
փառք յամենայնի ընդ Հօր ամենակալի
և ընդ Որդւոյդ միածնի և բարեբարի,
այժմ և յանվախճան յաւիտեանս. ամէն:
Իսկ զհաւատոյ սահման բանի ընտրու-

Թեան շնորհի կենաց կանոնի առ համազոյ սուրբ Երրորդութեան զայս վարդապետեցի, զոր շաւիղ կարգիդ վերանկարէ:

ԵՐՐՈՐԴՈՒՔԻՆ անայլայլական նորոգ քսեղծաբանութեան ազդեալ յՅԱՏՈՒԾՈՅ, յոր ինչ ի Նիկիայն սահմանեցաւ հաւատ:

Գ. Խոստովանիմք և դաւանեմք, պաշտեմք և երկրպագեմք զգուգափառ միութիւն ամենասուրբ Երրորդութեանն, աստուածութիւն անճառ, միշտ բարի, նոյնագոյ, հաւասարապատիւ, անհաս իմաստից Թեոց սլացման, ի վեր քան զօրինակ և անդր քան զնմանութիւն, գերազանց գորով տահմանի անպարագիր բացարձակութեամբ, յառաջ քան զհիմն յաւիտեանցս անտարրափակ էութեանց ստեղծականացրս կարգաց, օրհնաբանութեամբ անթարգմանելեաւ ամենահարուստ մեծութեամբ յաւէտ պսակեալ, հաստիչ ժամանակաց և որ ի ժամանակի են կերպաւորեալք, ինքն պատճառ հանդերձիչ և յարմարապէս յօրինիչ տեսականաց և աներևութից: Ոչ անուամբ չափեալ և ոչ յորջորջմամբ

նշանակեալ, ոչ որակութեամբ նմանեալ
և ոչ քանակութեամբ կշռեցեալ, ոչ օրի-
նակաւ ձևացեալ և ոչ որպիսութեամբ ծա-
նուցեալ, ոչ ի թերութենէ տարածեալ և
ոչ ի լրմանէ ամփոփեալ, ոչ ուրեք երբէք
գրաւեալ և ոչ ի տեղւոջ վայրի երևեալ :

Գ. Հայր զթութեանց՝ ունոզ ամենայնի,
և Աստուած հանուրց որ յերկնի և որ յերկ-
րի, բաց ի Բանէն միայնոյ՝ որով զամենայն
ինչ ունի. ստեղծիչ և տուիչ շնչոց ամե-
նից, բաց ի Հոգւոյն իսկակցէ՝ որով զհա-
մայնն կազմեաց :

Ե. Մինն յերջանկափառ համազօրահա-
ւորութենէ երիցն անձնաւորութեանց խո-
նարհեալ ի վերուստ անդուստ ի ստորինս,
որ էրն իսկ ի բնէ անբաժ ի ներքնոցս՝
անկապուտ մնալով փառացն ամոռոյ, և
անկարօտ դիմացն ծնողին իւրոյ, մտեալ
ի սենեակ կուսին արգանդի պարզաբար,
և ելեալ անտի յօդաւորաբար մարմին էա-
պէս անորոշելի, անթերի մարդկութեամբն
և անպակաս աստուածութեամբն : Մի որ-
դի հօրն միայնոյ, և միտձին անդրանիկ
աստուածամայր տիրածին կուսին, արա-

րիչն յեղականումն մարդ ելով ճշմարիտ
սկզբնածին . ահա ոչ զկնի եղելոց երկրաս-
տեղծիցս նմանութեան , այլ նոր և չքնաղ,
Թագաւորաց վեհափառ , որ ոչ ցուցաւ ի
դարս , և ոչ զոյացաւ ի ժամանակս , ան-

դրանիկ ըստ սաղմոսողին , քան զամենայն
Թագաւորս երկրի . անապական խառնու-
թեամբ կերպացեալ զմերս իմարմնի , ըստ
օրինի հոգւոյ ընդ մարմնոյ , և ոսկւոյ ընդ
հրոյ , և կամ յայտնապէս իսկ ասել՝ լուսոյ
ընդ օդոյ , ոչ փոփոխեալ և ոչ անջատեալ :
Նոյն ինքն եկեալ կամաւորութեամբ ի

խաչն մահու, իբր զգառն անարատ ի սպանող վարեցաւ, և հանդերձեաց զօրեղ ինքնիշխանութեամբ զարարածոց իւրոց փրկութիւն. չարչարեալ իսկութեամբ կենդանեօք՝ եղաւ ի շիրմի անորոշելի յաստուածութենէն. եռօրեայ թաղմամբն՝ ի դժոխս սանդարամետականացն վհատելոցըն ընտարագելիցն քարոզեալ ցուցաւ նորոգումն և լոյս: Եւ աւարտեալ զանօրինականացն զփրկանաւորն զանտեսութիւն, աստուածապէս վերակենցաղեաց, և կառավարեալ ի թեւ հողմոց ելեալ ի Քրովբէս ամպով անքննութեան ծածկեցաւ. համբարձեալ գեր ի վերոյ ամենայն երկնի, նստաւ ճոխութեամբ յամոռն իւրական սկզբնածառանգ հօրն հաւատարութեան, յորմէ և բնաւ իսկ ոչ մեկուսացաւ, անկորուստ առեցելովն և աննուազ սեպհականօքն: Որով և եկեսցէ ի դատաստան հատուցման, բննել զծածկեալսն կշռութեամբ չափոյ արդար իրաւանց, որում սպասեմք և յոր աղօթեմք, հաւատացեալք յամենայնի՝ ամենայնիւ ամենակալ տէրութեան նորա. որ արդարև մինն է միայն ի միայ-

նոյն՝ ի միոյն փառակցութիւն յաւիտեան
երկրագագեալ :

Զ. Բարեբանեմք միշտ և օրհնեմք ընդ
Որդւոյ և ընդ Հօր և զՀոգի էութեան նոցին,
ամենագօր, ճշմարիտ, կատարեալ և սուրբ,
որ յանէից գոյացոյց զբոլոր եղեալքս ամենայն . ինքնագործ հովիշխան երկուցն
ևս ընդ նմին անեղծ և անսահման Թագաւորութեան . որ ինչ պատճառն առաջին և
բանն ահաւոր նորին ինքնութեան, նոյն
ինքն և հոգին բարձրացեալ : Բարի ինքնակալ,
ամենից բաշխիչ զհօրն պարգևս ի գովեստ անուան փառաց միածնին . որ
ազդեաց յօրէնան, շնչեաց ի մարգարէան,
փչմամբ ազգակցին տպաւորեցաւ յառաքեալսն,
կերպիւ աղանելոյ ցուցաւ ի Յորդանան ի մեծութիւն փառաց եկեւոյն,
փայլեաց ի գիրս աւանդականաց, արար
հանճարեղս, զօրացոյց իմաստունս, լցոյց
վարդապետս, օծ արքայութիւնս, օծանդակեաց
Թագաւորս, ետ վերակացուս, հրամանատրեաց
փրկութիւնս, շնորհեաց ճիրս, հանդերձաւորեաց
բաւութիւնս, ըզմկրտեալսս ի մահն Քրիստոսի՝ ի բնակու-

Թիւն իւր մաքրագարդեաց . զոր Հայր և Որդի , զնոյն և Հոգին ներգործեաց , և ինքն է Աստուած խնկեալ տիրապէս ամենայն յամենայնի :

Է . Քանզի ոչ նախածուելոյն յԵրրորդութեանն որ մեծ ինչ քան զմիւսն , և կամ զկնի անուանիլն նուաստագոյն առ նմանն , և կամ ի մինն ասելով խառնակութիւն զոլ դիմացն , և կամ յերիցն տրոհումն ուրոյնութիւն ել կամացն : Քանզի անմեծար հայր ամենայնիւ , եթէ ոչ զքանն ունիցի ինքեան զօրութիւն . որպէս ոչ զոլով ընդ նմա հոգւոյն՝ անհազագ ոմն և անկենդան և առ ամենայն հրաման նուազեալ : Իսկ բանն եթէ ոչ անուամբ հօրն ծանիցի , որք ոմն և կամ լքեալ և կամ ի մահացուէ ումեմնէ ոչէի : Որպէս և հոգին եթէ ոչ ի պատճառէն նշանակեացի , ապաշուք ոմն Թափառեալ՝ իբր զշունչ ինչ անդասելի : Այլ եթէ որ հակաճառական բանիւ յաւակնի կապտել զհայր ի յիւրմէ բանէն , որ թէ էր երբեմն յորժամ և չէր , և անբանութեանն բամբասանօք պատուել վարկանի զվեհին մեծութիւն , և կամ ստրկու-

Թիւն տացէ բղխողին՝ ոչ բնաւորաբար գո-
լով հոգևոր, որով այլ իմն գոչուծիւն օտար
մուծանել և կամ ամբոխումն ինչ այլայ-
լական յանարատ պատիւ միութեան սուրբ
Երրորդութեանն, զայնպիսիսն քարամբք
պարսից հաւատոյ բանից, իբր զդժնդակ
դևս դիմամարտիկս զազանականս հեր-
բեալ ի միջոյ ի բաց հալածեմք, եղեալ ի
նզովս զնոյնս ընդ նոսին՝ փակեմք ընդ-
դէմ նոցին զկենացն մուտ եկեղեցականս
գաւթի : Ուստի զսուրբ Երրորդութիւնն
փառաւորելով ՚ի նոյն տէրութիւն միակը-
ցորդ հաւասարութեան, զուգաձայն սրը-
բաբանութեամբ, հանգունատիպ հարթու-
թեամբ, օրհնեալ և փառաւորեալ յերկնի
և յերկրի, ի ժողովս անդրանկացն, և յազ-
գըս երկրածնացս բանականաց, յաւի-
տեանս յաւիտենից՝ ամէն :

Ը. Արդ զայս գոչումն ծածուկ խորհրդոց
կերպաւորելոց յայսմ մատենի՝ ամենալուր
ականջաց մեծիդ Աստուծոյ ընծայեցուցի .
սովիմք սպառազինեալ, և ապա մտի ի
հանդէսն : Այլ ոչ եթէ կարօտեալ իմոյս
ինչ ձայնի աւսու մեծանաս, որ մինչ չև

ստեղծեալ էր քո զամենայն՝ նախ քան
զլինելն երկնի փառաբանչօքն անմահից
և երկրաստեղծս բանաւորօք, դու քեզն
ի բումդ լրուծեան փառաւորեալ իսկ էիր .
այլ զի զմերժեալս զիս յարգեսցես, սն-
ճառ քաղցրութիւն, ճաշակել զքեզ բանիս
հաղորդութեամբ : Իսկ զինչ պարտ իցէ
ըստ արքունական հրամանիդ կենաց կա-
նոնիդասել, աղոնայիտէր, և զհրամայեալ
պատուէրդ ոչ առնել . որ ինձէն իսկ զիս
զօսկեղէն տախտակս խօսուն՝ նուիրեալ
բումդ պատգամի, զգրեալս մատամբդ Աս-
տուծոյ եղծի, որ և խորտակելն է իրա-
ւացի, և ես տխրատեսակ մրով զերկրորդն
նմանութիւն առեալ հայժայթեմ : Այլ արդ
քանզի բազմօք պաղատեցայ դրուակօք
խանդաղատականօք, որ ոչ է գրեալ ի յայս
կարգ ձայնի, լուր բարեգութ, ըստ սմին
բանի այնմ ամենայնի : Եղիցի և այս աղերս
բարբառոյ հայցման աղօթից յօղեալ ընդ
նոսին . Թերևս ի մաքրոց և ի կամարարից
այս նուէր հացի պանից բաղարջուց իւղով
զանգելոց ի սեղան փառացդ քոց մատիցէ :

Թ . Այլ դու բարերար և յամենայնի մար-

դասէր, Քրիստոսդ մի Աստուծոյ միոյ, հզօր և ամենակալ, որ յաղծես զԹուծեամբ ինամոց քաղցրութեան քո, ոչ հասարակականաց միայն մարդկութեանս իմոց գոյակցաց, առ որս յաւէտ է ամբոխութիւն և բխրամասնեայ հակառակութիւն, այլ և հրէշտակացն անախտականութեան, նաս և ևս քան զայս՝ սրբասնելոցն անարատութեան. յորոց մի էր և Հեղիաս, որոյ ցոյցք խատութեանն ի Քորեք լերինն նշանակեցաւ յերիս օրինակս, ի շարժումն մեծ, ի հողմն ուժգին, ի հուրն կիզանողական. իսկ քոյդ հեզութիւն երկայնատութեան ի հանդարտութիւն մեղմութեան օգոյն քաղցրութեան. քանզի կամաց ողորմութեանց դու միայն ես, ըստ զբեցելումն: Վասն զի թէ և հաճոյք գտան մերասերքս առաքինութեամբն յեղանակեալ յայլ նմանութիւն վերնային, սակայն երկրածինք են և նոքա, ընտրեալք ի մարդկանէ. իսկ դու ոչ ունիս չարանալ իսկութեամբ բարիդ, յամենայնի օրհնեալդ, ամենն ին վրկութիւնդ, ամենայնիւ հանգիստդ, համայնից անգործութիւնդ, համօրէն ախտացելոց դեղ ա-

ողջութեան, աղբիւր ջրոյ կենդանւոյ ըստ
 Երեմիայ : Դնրձ առ իս և ողորմեան ինձ,
 որ այնքան ծարաւես պասքիս անկարօտդ
 Աստուած իմում փրկութեան, մինչ զի
 զուարթնոցն երկնից անմահից օրհնաբանո-
 ղաց բան իմն ընծայեցեր մարդկօրէն փրկ-
 կական քահանայապէս և քաւչապետա-
 բար՝ անեղձական յարակայութեամբ մըշ-
 տընչենաւոր պաղատանս օրհնեալդ քո
 զթութեան ի մերոց զիմաց կենցաղականաց
 վասն իմ լքելոյս հաշտութեան մաղթել,
 ողորմեան Երուսաղէմի . որ է լուսաւոր խոր-
 հուրդ յայց ելանելոյ մեծիդ յայտնութեան
 առ հրեշտակականն Թափուր տեղի ստո-
 բանկելոց ի ձեռն մարդկան՝ քո կցորդու-
 թեամբ աւետարանեալ առակաւ այսր օ-
 բինականս Երուսաղէմի :

Ժ Արդարև լուար բարեգութ, անասցեր
 Թնգաւոր, ունկնդրեցեր կեանք և յոյս, ի
 միտ առեր երկնաւոր,՝ յարգեցեր հզօր,
 նկատեցեր ծնծկագէտ, տեսեր խնամա-
 կալ, կարեկցեցեր անպատում, խոնարհե-
 ցար միշտ բարձրեալ, նուաստացար ս-
 հաւոր, յայտնեցար անճառ, ամփոփեցար

անտահման, քանակեցար անքննին, մա-
ծար ճանազայթ՝, մարդացար անմարմին,
շօշափեցար անքանակ, կերպաւորեցար
անտրակ, լցեր իսկապէս զաղաչողացն
բաղձանս : Դու իսկ եղեր թշուառացելոյս
ինձ՝ ձայնիւ զուարթնոցն՝ բարի բարեխօս,
միջնորդ կենդանի, պատարագ անմահ,
սպանդ անվախճան, նուէր մաքրութեան,
ողջակէզ անծախ, բաժակ անսպառ : Ահա
նորմած, մարդասէր, օրհնեալ, միշտ
կատարեսցես առ մեղուցելոյս զբարեբա-
տութիւն կամաց քոց կենդանատուաց,
գովեալ երկայնամիտ . և քեզ վայել է
փառք յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԼԵ .

Վերսիև յաւերժած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի .

Ա . **Ե** ի արդ՝ Տէր զօրութեանց, մե-
ծութիւնահեղ, անտարակոյս տեսաւորու-
թիւն, կամք ամենընդարձակ, առատու-
թիւն անպակաս, ո՞վ ոք զօրեսցէ տօնել

հանդիսիւ պարերգութեամբ ի միոյ կա-
թուածոյ ցօղոյ բումդ բարութեան, որ ցանկ
դեգերիս պատրաստել պատճառս հնարից
խնում փրկութեան: Եւ զոր մեծն է գրեցից
պատմել յապառնիսն. քանզի ոչ անուա-
նեցար հրեշտակասէր, և որ զպետութիւնս
նոցունց հաստատեցեր, այլ և զերկինս
վամբարօք նոցին զմատանց բոց գործ, ոչ
գրեցեր երբէք սիրել զնոսա. այլ առեր
ի պատիւ մեծաց զովեստից առաջին դա-
սեալ զմարդասիրութիւնն: Վասնորոյ կըր-
կին մեծացուցեր քեզ անուն անճառ ի խոր-
հուրդս սոսկալիս. զերկնայինս լուսակեր-
պիցն կոչեցեր զնոսին սպասաւորս և զըլ-
խաւորս յատուկ մատակարարութեանց.
Իսկ զստորնային ծնունդս մահկանացուաց
տիրական և աստուածական պաշտելի ա-
նուամբդ պերճացուցեր: Անցեալ վերստին
ըստ սահման կշռութեան չափոյ, լայնե-
ցեր քեզ կտակս գրոց ճառից անբաւից
զանապակ ծորմանն ծայրագունին վեր-
նում բարութեանն: Եւս և ի մարդանալդ
քո միդ յէութենէն, ոմանց վասն ինքեանց
և կիսոց վասն առոց գեղէջ առատութեամբ

յեսպետորից վայելու յանգստի մարտիրոս

զատերս կենաց, արուեստս բազմօրինակս,
սքանչելիս աստուածագործս, նշանս ճշ-
մարտատեսիլս: Որպէս զի Թէ անդամա-
լուծին պակասելոյն ի հաւատոցն հոգա-
բարձացն առաջարկուծեամբ զցոյցս յու-
սոյն՝ գծացեալ ողորմեցար, և որչափ զօ-
րեսցէ առաւել բան քո ամենակար առ
ախտալից մարմնոյս մաքրուծիւն աղաղա-
կողիս հառաչման. քանզի արդարև մեծ
են չափք հրաշից, քան զանմաքրեալս
հոգի սուրբ հաստել, զլուացեալս պատկեր
անտիրելի աղտոյ ներգործել. նս զի և
երկրորդս առաւելուծեամբ յաւազանին
շնորհ յաճախեալ՝ զփառսն հայրենի բար-
ձրացուցանէ:

Բ. Դու ես Տէր, որ սրբես զմեզ, որպէս
ընտրեցելոյն քո նախաստպաւորեցեր Մով-
սեսի. դու ես, որ ի մեղս և յանօրէնու-
ծիւնս վերակացու եղեր տոհմին Յակոբայ,
մինչ յեզրիպտացւոցն երկրի ընդ խաւարն
հեծանոսաց ընտանեհային: Դու ես, որ օ-
րէնսզէտ առնես զմեղաւորսն ի ճանապար-
հի, ըստ բանի երգողին Դաւթայ. դու ես
որ փոխատրես զբարեղէն սրտից կարծրու-

Թիւն ի լոյժ կակղութեան մարմնոյ զոյութեան բանի ընդունելութեան: Դու ես, որ բաւես ընձեռել սիրտ այլ, և ճանապարհ մի՛ երկնչել ի քէն զբովանդակ կենացն սահման, դու ես, որ տաս զերկիրդ քո ի միտս խատութեան առ քեզ ուշ ունել հաւատովք, ըստ մարգարէիցն ձայնի:

Գ. Զօրհնեալ քո շրժանցդ զաշխարհաստեղծ բերանոյդ՝ զաստուածեղէն անձրեացդ զկեցուցանուող կաթուած՝ մատն լսելեացս դրանց բացարան, որով զօձին խորամանկութիւն բանասրկութիւն Թիւնից բարձցես և բժշկեսցես: Ամենակալդ ձեռօք զխօսնականացս շարժողական գործի ըմբռնեալ՝ ազդեան զօրութիւն ձայնի, որ տաս բնաւից ընտրութիւն բանի. զի դաստիարակեալ զպատշաճականն՝ մի յանդրգնարար խօսելով իբր զնախնին լքայց ի յուսոյդ, և անբանութեան մատնեցայց վանեալ յորսողէն: Լուսաւորեան վերատին զխաւարեցեալ հոգւոյս աչս կենդանարաշխաշոյդ կարկառմամբ, զի մի համարձակութեանն շիջեալ լապտեր շնչմամբ վիշապին՝ ինեբրոյ զբուանին ստորածածկե-

ցայց : Բնորձ զանօրէնութիւնս իմ, Տէր,
 և ընկեան ի խորս ծովու. որ է փոքր առակ
 մեծութեան քումդ անբաւութեան, ըստ
 մարգարէին, զիմս ընկղմել չարութիւն:
 Կանգնեան կործանեալս անձին նշան վըս-
 տահութեան, զի մի յուսահատութեանն
 կոծող կառուցեալ զժածկեցելոցն բողո-
 քեսցէ: Բնց, հզօր և զթած, զբժշկարա-
 նիդ կենաց վարդապետարան, զի զառ ի
 ներքոյսն մշակութեան կորուսչին սեր-
 մանց՝ մանգաղաւ կամացդ հուպ առ ար-
 մատ խուզեալ հնձեսցես: Դէմ եղեալ հե-
 տեւել առ քեզ բոլորիցդ Աստուած՝ պետրո-
 սեան օրինակութեամբն, ի կենցաղիս ծովու
 մեղանացս ալեաց ընկլուզայ, մատն ժա-
 մանեան զաջդ կեցուցիչ յօգնականութիւն
 ինձ սասանեցելոյս: Ընդ քանանուհւոյն
 ձայնի ի խորոց սրտիս պաղատիմ, սովեցե-
 լոյս անպականասպաս կաղկանձողական
 ամենաթշուառ վտանգաւորիս, ապրուստ
 կերակրոյ փշրանաց հացի ի բազմազեղի
 քո սեղանոյ մասնաւորեսցես: Արան փլը-
 կութիւն նիւթոյ խորանիս որդւոյս դառ-
 նութեան, որ եկիր խնդրել և կեցուցանել

զիս զկորուսեալս . Զի բո է մեծութիւն ,
յաղթութիւն և զօրութիւն , և դու ես քա-
ւութիւն և բժշկութիւն , նորոգութիւն և
երանութիւն , և քեզ վայելէ փառք և եր-
կըրպագութիւն յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԼԶ .

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հսկողի .

Ա . **Ե** րանգի անթիւ են յաճախե-
ցեալ և գերազանցութեամբ միշտ առա-
ւելեալ՝ փրկանաւորդ արգասիք շնորհաց
առ պարտուցս իմոց առաւելութիւն , չար-
չարանացդ հանդէս և յանձնառութիւն :
Զառիդ ամփոփիչ ամենից հոգւոց գոյից
արարիչ ի գործարանի մահուն նշանի խա-
չին հեղուսեր , զի զձեռնարձակութիւնն
իմ ընդդիմութեան կամաց բոց լքցես :
Զընծացողականդ լծակցութիւն երկոցունց
ոտիցդ կեցուցանողաց՝ յանարգելութեանս
պատճառ՝ ի պատժարանի փայտին մա-
ծուցեր , զի զփափուցեալս վայրագու-

Թիւն Թշուառացելոյս գրաւականեսցես
զԹաժարար :

Բ. Ոչ գօսանալ ձեռաց կռփողացն հրա-
մայեցեր օրհնեալ զագաթանդ, որ զԹզե-
նւոյն տունկ առ ժամայն չորացուցեր, զի
և զառ իս ներելոյդ օրինակ կանխաւ
աւետարանեսցես : Ոչ զանողացն ապի-
րատութեան զխոստովանեալդ Աստուած
սպառնացար, որ զարուսեակն մԹացու-
ցեր, զի մահացելոյս անձին բարութիւն
հանգստեամբ հանդերձ գործեսցես : Ոչ
զհայհոյչացն հնարաւոր չարարանութիւն
կապտեցեր, որ զլուսնին պատկեր երան-
գաւ արեան զունեցեր, զի զանհամարձակ
լեզուս ի գովեստ քեզ զօրացուսցես : Ոչ
նախատողացն մոլեգնութեան սաստեցեր,
որ զտարերս սասանեցեր, զի զԹշուա-
ռացեալս զլուսն զԹութեանդ օժմամբ խ-
ղեսցես : Ոչ ի մոլորեցուցիչն կարդալ
զքեզ աստուածասպանիցն՝ զօղուած ծնո-
տիցն բաժանեցեր քակտեալ ի միմեանց,
որ զկարծրութիւն վիմացն հերձեր, զի
զանունակս բարեաց հոգիս՝ ի բերմանէ
ընդունայնութեան ողորմութեամբ հան-

դարտեցուցես : Ոչ զպահապանացն սուրս
 ընդերաց իւրեանց մատուցեր, որ զորո-
 վայն օձին սահեցման հողոյ մատնեցեր,
 զի զտառապեալս մարմնոյ ոսկերս իբր
 ի գանձարանի պահեալ, կենաց յարու-
 թեան արժանացուցես : Ոչ ի կնքելն
 զշիրմին փականս կենդանակիր քո գե-
 րեզմանին անդրէն յորսայսեալս զնոսին
 յանդունդս երկրի սուզեցեր, զի ի տա-
 պանակի անձինս զնշխար լուսոյդ հան-
 զուցես : Ոչ ի համբաւելն զքեզ կորու-
 սեալ, և իբր զերկրաւոր մարմին գո-
 դացեալ, համայնաջինջ և ամենասպառ
 զսերմն ծննդոցն կրճատեցեր, զի զիս զա-
 նարժանս յիշատակի ընտրութեան բա-
 րեաց՝ անկորուստ և անվնասելի ընդ
 փրկեցելոցն հաղորդեսցես : Ոչ յարժա-
 թոյն կրկնակապէն կաշառաձգութիւն, որ
 ի գանձարանէ հօր քում նուիրանաց քեզ
 գրաւ մատնութեան և անարգութեան մաս-
 նաւորեցին՝ զուրացողացն մոլեգնելոց,
 ըստ հին հարուածոց հանոյն Մովսէս
 ի յարձան քարի յեղանակեցեր, զի զիս
 զվրիպեալս ի հաստատութեանց և ընդ

իշխանութեամբ մահու վաճառեալս՝ արեամբ քո փրկեալ, ի հաստատութիւն վիճիդ կառուցես : Օրհնեալ կրկին, օրհնեալ վերստին, յամենայնի միշտ օրհնաբանեալ յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ԼԷ.

Վերստին յաւերջած կրկին հեծուքեան նորին հսկողի .

Ա. **Ս**Պ այդ գումարտակ վերադասեցեալ բարեշնորհութեան քոյդ պարգևաց առ իմս երախտիս, ո՞վ ամենագութ բարերար գովեալ և ամենագօր, Թէ և սակաւք շարագրեցան աստանօր եղեալ, այլ արքայագունք են և իշխանականք ինքնակալութեանց, որդիք զօրութեանց, ծնունդք վեհից, մեծափառք, լուսանորոգք և հրաշապատիւք . յաղթողական վերամբարձութեամբ դրօշիւք հռչակեալք ըստ Ղլխոց զլխոց պսակապաճոյճ գեղազարդելոց, բերեալ ընդ ինքեանս անձիւ պետութիւնս օրհնաբանողաց, համ-

բոյրս հեզս երջանիկս և խաղաղականս
աստուածային հարազատութեանց այնո-
ցիկ նահանգաց, զորոց մարգարէն մաղ-
թեաց ասելով. Չարժո՞ տէր զգորութիւնս
քո, և եկ կեցուցանել զմեզ. որք յոյժ
գօրեն հալածել զՎեդս, և զանյուսու-
թեանն կարկուտ հալել և փախուցանել,
քան թէ նախամարտիկն զինուորութիւն
երկնային պարուն զգիշերավարն խաւա-
րասէր սկզբնաներհակ բարւոյն Աստու-
ծոյ : Քանզի և զբնաւն այսբանեացս
ճրից որ ի բարձրելոյն ինձ անձրևեցաւ
տկարիս, թշնամոյս և ապախտաւոր ծա-
ռայիս, անճար է ասել. իսկ եթէ համար-
ձակեսցի որ գօրել խօսել, զսակաւս ի
բազմացն քան թէ զխսկութիւն համան-
գամայնիցն. առ այսոսիկ զառաջին նիւթն
յիշելով յորմէ հաստեցաւն, իբր զտկար
որ նկուն ի գօրութենէ մեծէ հերքեալ
պարտեսցի :

Բ. Այլ թէպէտ և այսպէս գրեցի, և
դարձեալ զնոյն վկայեմ առ թերի խա-
կութիւն հողոյս՝ և կատարելութիւն հաս-
տողիդ, և առ բարխն իմ չարժանութիւն,

սակայն ամենալոյս աննախանձ և բազմազեղուն գովեալ արարչութեանդ զօրեղութեան վանեալ են կարծրութիւնք արտաբերութեան սրտի բանսարկուին . որ քարին առակաւ՝ յուսահատն վիատութեան, սպառմամբ խոպանացման աղբերացս երկուց, որ ի զգայականս Եղեմայ բղխել պատրաստեաց տնկողն, զի ոռոգեալ ծաղկեացի նովաւ որ ի յիս բարեգործութեան կենսատունկն դրախտ, ահա մի ցամաքութեամբ արտասուացս՝ աղանդահնար պատրանօք՝ չարաչար խորամանկեացէ վերստին հանել ի փափկութենէ նախնոյ վիճակին : Իսկ յորժամ կացցէ Աստուած համբարձեալ հրաշիւք արուեստից ի մէջ աստուածոց հաշտարանացն խաղաղութեամբ, բարձեալ ընդ ինքեան զշնորհացն կօակ, առ որ ամենայն վնասակարութիւնք խարդախութեանց և կարճատուծիւնք սրտնեղութեանց իբր ընդ վիմեղէն լերին պնդութեան բաղխեցեալ ցնդին, ջրոյ օրինակաւ սակաւու հեղեալ և կամ հողոյ խորտակմամբ վշրեալ :

Ք. Արդ չև իմ կշտամբանքս ըստ ձայ-

նին Յորայ ի մարդկանէ իցեն, այլ յամենատես աչաց վերին հրամանիդ, մտեալ ընդ խղճիս տազնապ երկիւղիս, սոսկմամբ սասանեալ յամենայն կարծեաց. ապաւինիմ և արդ անձամբ բեկելով ի յոյսդ հաստատութեան կենդանի անեղծ. զի ողորմութեամբ նայեցեալ ի յիս իբր ի պարտաւոր կորստեան պատժոց, առաջի բարերարութեան երկնայնոյդ յանդիման եղեալ ապաձեռն անթոշակութեամբ, ըզբոյդ երախտիս անպատում փառաց բերելով ընդ իս՝ յուշ քեզ արկանեմ. որ ոչ մոռացմամբ զբաղեալ նիրհես, և ոչ թարթափմամբ աչաց ընդմիջեալ՝ զհեծութիւն կրից անտեսես : Վերացո՛ յինէն, աղաչեմ զքեզ, խաչիւղ լուսոյ զխեղդ վտանգիս, հոգարկութեամբ տրտմութեանդ՝ զտարակուսելի տխրութիւնս, փշանիւծ պսակաւն՝ զբողբոջ մեղացս, զարկուածով զանին՝ զհարուած մահուս, ապտակին յիշմամբ՝ զկարիս ամօթոյս, թշնամանօք թքոյն՝ զանգոսնելի զարշութիւնս, լեղւոյն ճաշակմամբ՝ զհոգւոյս դառնութիւն : Ահաքո են այս ամենայն բարութիւնք անբո-

վանդակելիք՝ Սատուծոյ միոյ միածին
որդի. առ որովք զչարութիւնս իմ յիշա-
տակեալ՝ զամենօրինեալ անուն քո կար-

դամ բարձր աղաղակաւ իմանալեացս պա-
ղատանօր : Տես ի խոստովանութիւն զըղջ-
ման պարտութեան ամաչեցելոյս, և տուր
ողորմութիւն որդւոյս սատակիան մահուն
անձահի. զի ի բազմութեան իմոցս մեղաց՝

վերստին կրկնեալ նովին անեցմամբ առաւելութեամբ՝ քո ողորմութիւնդ աւետարանեացի, հոչակեալ հնչմամբ ահաւորութեան յերկնի և յերկրի : Եւ քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս, ամէն :

ԲԱՆ ԼԸ.

Վերստին յաւերժած կրկին հեծուքեան և որին հսկողի .

Ա. **Ք**ՅՅ արդ որպէս երբեմն յայլ ընթերցուածի որ ի սկզբնաւորականացն կարգի՝ զվեզանացն զխաւարային ծնունդս զխաւորացն՝ օրինացն մարմնականացն անդամոց գրեցի, յորոց տիրեցայ ժառանգս մանու, նոյնպէս և յայսմ սահման ընտրութեան բանի զլուսածնելոցն զազատարարն օրէնս հոգւոյն կենսոց որ ի տէր Յիսուս՝ յիշատակեցից նուազս յորունց : իբր յանբաւ բազմութեանց ծովու կանխի մի առեալ :

Բ. Քանզի են արդարև կայսերականք

ոմանք ի բարձրութեանն գահի բազմեալք,
Թոշակաւն շնորհաց լցեալք և հարստա-
ցեալք : Թագաւորն և սիրեցեալք իւր,
արքայն և պատուաւորք իւր, պսակեալն
և իշխանականք իւր, բարեհռչակեալն և
հնչմունք իւր, յաղթողականն և փողք իւր,
զօրաւորն և մարտիկք իւր, գովեցեալն և
փառք իւր, փեսայն և պարաւորք իւր,
ղշխոյն և օրիորդք իւր, փեսաւէրն և հան-
դերձանք իւր, ազատութիւնն և շնորհք
իւր, այցելութիւնն և ձեռն իւր, խոստումն
և քաւութիւն իւր, պահպանութիւնն և աջ
իւր, պարզեն և զարդ իւր, նշանն կենաց
և ամբութիւն իւր, կնիքն և նկարագիր
իւր, ամպն և հովանի իւր, արուեստն և
հրաշք իւր, հոգին և անեղծութիւն իւր,
բանն և կատարած իւր, ուխտադրութիւնն
և լրումն իւր, զօրութիւնն և հրամանք
իւր, լուացարանն և սքանչելիք իւր, մա-
նանայն և անապականութիւն իւր, վէմն
կենդանի և վտակք իւր, սիւնն հրոյ և
ճառագայթ իւր, որոտումն և ազդմունք
իւր, յոյսն վերին և փրկութիւն իւր, ծառն
օրհնութեան և պտուղք իւր, բարունակն

և բարութիւնք իւր : Եւ զի մի զքնան
ասելով յամենայնէն վրիպեցայց, իբր յա-
րեգակնէ այլայլեալ աչաց տկարութիւն,
իշատն ասել լռեցից և ի սակաւն ժամա-
նեցից, բաւականացեալ ամենապիկար
կարիւ :

Գ. Բայց աւանդ յաւէտ աստանօր Թը-
շուառացելում եղկելի անձինս, քանզի
կարգ բանիս բերէ ինձ խառնել ընդ ձայն
աւետեացս բողոք գութիս. վասն զի ընդ
այսոսիկ առընթեր սորին գայ արդարու-
թիւնն և կշիռքն, վճիռն և հատուցմունքն,
քննութիւնն և լոյսն, յանդիմանութիւնն
և դամբարքն, մերկութիւնն և պատկա-
ռանքն, յայտնութիւնն և ամօթն, ամբիժն
և վաստակքն, Թիւրեալն և պատիժքն :

Գ. Դարձեալ վերստին աշխար կրկին
եղկելոյս, քանզի գայ հասանէ առ հասկ
հասակիս անհնարին բարկութեամբ ման-
դաղն առ հունձսն, դատաւորն առ ա-
տեանն, հզօրն առ բեմն, սպառնացեալն
առ կորուստն, բազուկն առ դատաստանն,
գաւազան խրատուն առ հարուածն, ըս-
պառազինութիւնն առ նախանձն, հո-

վիւն առ ընտրութիւնն : Քանզի բանն զոր խօսեցար ընդ իս, նա դատի զդատապարտեալս ի վերջնումն աւուր հատուցմանն : Այլ կանխեան, բարեգում, նախընծայ քաղցրութեամբ առ նուազ հեծութիւն վարանական երկիւղիս. և զօրութիւն ընձեռեան ձեռամբդ օրհնութեան ի յետին տազնապիս առաջինդ քո օգնութեամբ մխիթարել, բժշկել, բուել և կենագործել : Եւ բեզ փառք յամենայնի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

ԲԱՆ ԼԹ.

Վերսիմ յաւելուած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի.

Ա. **Ե**ր քանզի զկերպարանն առաջին լքի ի վնասակարին թելադրութենէ խնովս ծուլութեամբ կորուսեալ ի սպառ, ցուցից արդ այժմուս զհնոյն յիս տեսակ ողորմելի հեծութեամբ թախճեալ ի հոգի, անասառ խայտառականօք հրապարակաւ ի յեկեղեցիս բազմութեան ազգաց վերա-

պատմեցից բարձր ձայնիւ, բարբառով
մեծաւ աղաղակելով :

Բ. Մատեանս շնչական բարդեալ իշին-
քեան ներքոյ և արտաքոյ ողբս և վայս
և ձայնս, ըստ տումարի տեսլեանն Եզե-
կիէլի, բաղաքս անպատուար և անմա-
հարձան, յարկս ունայն ի դոնափակաց
ամրութեանց, աղս տեսակաւ՝ այլ ոչ հա-
մեղութեամբ, ջուրս աղտաղտին անա-
խորժելի ծարաւեաց արբման, գետինս
անօգուտ հերկագործութեան, սահմանս
լքեալ հեղեղալայրս կնիւնոյ, խոպանա-
ցեալ և տատասկարեր անդաստանս, աս-
տուածախնամ երկիրս անձնաւոր՝ որ բան-
տարկուին պատրանաց մշակեցայ, իւղըն-
ծիւղ փայտս պտղակորոյս, հատանելի
ժառս ունայնարոյս, կրկնամեռ խօսուն
տունկս անյոյս, ամենաշէջ ճրագարանս
անլոյս : Արդ վերստին առ սոյն բերելով
զայս նմանութիւն աւաղականաց, բազ-
մօք կրկնեցից. որ ամօթոյն դառն պա-
տուհաս պահեալ կայ հիբոյս, կրճումն
ատամանց և անկէտ լալումն աչաց եղկե-
լոյս, հայրական ցասումն անաշուժելի՝

զառնութեան որդւոյս, ապականութիւն
աննորոգելի՛ մեղուցեալ մարմնոյս, նոր
կշտամբութիւն գտողիս չարեաց՝ ախտա-
ցեալ հոգւոյս, տարտամ տագնապի տարա-
րակուսանաց ելից գերելոյս, զոր երկնային
զօրքն մատուցանեն թշուառացելոյս, ի
խրճունս որումանցն վկայելով՝ վտանգե-
ցելոյս, ի ձայն ահարկու զանբժշկութիւնն
ազդել լքելոյս :

Գ. Ահա արդարև երգս կատակերգու-
թեան ջնարահար պոռնկի, յածեալ և կո-
ծեալ բաջ հնչեցուցեալ ողբս ողորմելիս
և զկծեցուցիչս, ըստ առակաւոր բանին
Եսայեայ՝ որ ի պատգամին Տիւրոսի : Զի
թէ՛ նա զղիպուածն փոքր անցից ապառ-
նեացն ի մօտոյ իմն տպաւորեալ, բողոքէր
դիմակս դիմակս կերպից կերպից աւա-
ղականաց՝ ըստ կոծողացն կաքաւելոյ,
իսկ առ իս հրչափս և հրպիսիս ձայնս
մրմնչեցից վհատեցուցիչս. որ գալստեանն
տեառն սպասեալ առանց վրիպանաց,
մնացի անպատրաստ և անհանդերձելի :
Արդ եթէ՛ զղատաստանացն ահաւորութիւն
կրկնեցից, բազմացուցից ինձ աշխար :

ուպա եթէ, զփորձն իսկուծեամբ ցուցից,
յաճախէ ինձ երկիրդ . իսկ եթէ զկերպա-
րանացն տեսիլ զրեցից, առաւելուն ինձ
հատուցմունք, զի կանխաւ նկատեալ
զսոյնս և ոչ անագան ապաշաւեցի : Այլ
իննայեան յիս, գթանձ, մարդասէր, հզօր,
բարեբար, ամենապարզև Քրիստոս Թա-
գաւոր, օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն .

ԲԱՆ Խ .

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հսկողի .

Ա . **ԱՄԵՆԱԿԱԼ** Աստուած բարե-
բար ստեղծիչ բոլորից՝ լուր հառաչանաց
ձայնիս վտանգի, և յերկիրդէ տազնապի
ապագայիցն կարծեաց փրկեան կարող զօ-
րութեամբ զերծեալ ի պարտեաց . քանզի
բաւական ես յամենայնի առ ամենայն
հնարս զօրանալ անբաւ մեծութեամբ և
իմաստութեամբ անսահմանելեալ :

Բ . Եւ քանզի ուշիւ մտացս տեսեալ ի
հեռուստ զհանդերձելոցն հանդէս ահա-

տրտախայլ, նկատեմ ինձէն աստանօր կան-
խաւ զտիւն լուսոյ սրբոցն յուսոյ, զօրն
խաւարի պատժապարտիս պատուհասի.
ուստի ոչ զօրէ որ յէիցս առ պատասխա-
րան փախստեան, ոչ անդունդք խորոց,
ոչ վիհք վիհց, ոչ բարձրութիւնք լեռանց,
ոչ անձաւք քարանց, ոչ կարծրութիւնք
արձանաց, ոչ ծերպք ծակաց, ոչ փապարք
փոսից, ոչ սորք հեղեղաց, ոչ բաւիղք խոր-
շից, ոչ շտեմարանք յարկաց, ոչ ծած-
կութիւնք սենեկաց, ոչ եմակք հովտաց,
ոչ ծործորք դժուարաց, ոչ վերադրութիւնք
բլրոց, ոչ արձակմունք շնչոց, ոչ անբա-
ւութիւնք ծովուց, ոչ սահանք յորձանաց,
ոչ հեռաւորութիւնք եզերաց, ոչ ողբմունք
ձայնից, ոչ հեղեղք արտասուաց, ոչ տա-
տանմունք մատանց, ոչ համբարձմունք
ձեռաց, ոչ պաղատանք շրժանց :

Գ. Այսոցիկ սաստկութեանց մասանց
անճողոպրելեաց դու ես, տէր Քրիստոս,
հնարք և դադարք դիւրութեան և անդոր-
րութեան փրկութեան ամենուրեքս հոգւոյ.
արդ հայեան ի յանգերժ վտանկիցս շրջա-
ջրութիւն՝ միայնդ բաղցր առ ամենեւեան:

Սզեան սուսերաւ յաղծական կենազէն խա-
ջիդ զցանցս վարմիս, որ յամենայն կայից
պաշարեն ի մահ՝ զգերիս, և հանն ի յան-
դորր զոտս սասանեալ Թիւր ընծացողիս :
Բժշկեան զհրատապ ջերմնական տոշորունն
մղձկեալ սրտիս, մերժեան զղիււային չա-
րահնարութեանս շշուկ քո պարտաւորիս,
հաշտեան զյուսահատ անձկութեան հո-
գւոյս մթութիւն չարի կենակցիս, ցրուեան
զժխամած Թանձրութիւն բռնութեան մե-
ղացս երևոյժ մտելոյս ի յիս, կորն՝ զգա-
ղիր Թխատիպ կրիցս սպականութեանս
կորիս : Նորոգեան զպատկեր լուսոյ պաշ-
տեցեալ փառաց մեծութեան անուան հզօ-
րիդ յոգիս, զօրացն՝ զշնորհիդ փայլունն ի
գեղ դիմացս և ի կերպարան տեսութեան
մտացս հողեղինիս, յարմար յերիւրմամբ
կացն՝ յարդարեալ՝ որ զքոյդ բերէ՝ նկա-
տունն՝ նշուլագարդ մաքրութեամբ զտեալ
զմռայլս մեղաւորիս, աստուածային կեն-
դանի անեղժ երկնաւոր լուսով քո ծած-
կեալ յօրինակս երիս : Զի դու միայն ես
օրհնեալ ընդ հօր ի գովեստ Հոգւոյդ սրբոյ
յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն :

Բ Ա Ն Խ Ա .

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
հորին հսկողի .

Ա. **Ո**րի Աստուծոյ կենդանւոյ
օրհնեալ ամենայնի, Հօրդահաւորի անբը-
նին ծնունդ, որ տկարանայ առ ի քէն և
ոչ ինչ : Որ ի ծագել անասուեր նշուլից
ողորմութեան քոյ փառաց, հալին մեղք,
հալածին դեք, ջնջին յանցանք, խզին
կապանք, խորտակին շղթայք, կենդա-
նածնին մահացեալք, բժշկին հարուածք,
ողջանան վէրք, բառնին սպականութիւնք,
տեղի տան տխրութիւնք, նահանջին հե-
ծութիւնք, փախնու խաւարն, մեկնի
մէզն, մերժի մառախուղն, փարատի
մռայլն, սպառի աղջամուղջն, վերանայ
մութն, զնայ գիշերն, տարագրի տագ-
նապն, չքանան չարիքն, հալածին յու-
սահատութիւնքն, և Թագաւորէ ձեռն քո
ամենակար, բաւիչդ ամենայնի :

Բ. Որ ոչ եկիր կորուսանել զմարդկան
ոգիս, այլ կեցուցանել. Թող ինձ զանձիւ

չարիսն իմ բազում ողորմութեամբդ, զի դու միայն ես յերկնի անճառ, և յերկրի անզնին, ի տարր գոյի, և յեզրս ծագաց աշխարհի, սկիզբն ամենայնի և յամենայնի ամենայն լրմամբ, օրհնեալ ի բարձունս, և բեզ ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ փառք յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԽԲ.

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուքեան նորին հսկողի.

Ա. **Տ**է՛ր Աստուած զթութեան, փրկութեան և ողորմութեան, բաւութեան և նորոգութեան, բժշկութեան և առողջունեան, լուսաւորութեան և կենդանութեան, յարութեան և անմահութեան, յիշեան զիս յորժամ գայցես սրբայութեամբ քո՝ սնաւոր, հզօր, բարեբար և ամենաստեղծ, կենդանի, գովեալ, ամենակատար, մերձ ի հեծութիւն համայն եղելոց : Ընդ խաչեցելոյն ընդ բեզ պաղատիմ, որ ոչ ըմբռնեալ վասն քո և ոչ կապեցեալ, ոչ

կախեալ և ոչ բեռեալ, ոչ կռփեալ յա-
նուն մեծիդ և ոչ անարգեալ, ոչ լկեալ
և ոչ նշկահեալ, ոչ խորտակեալ և ոչ մա-
հացեալ, և արքայութեանն արդարոց մա-
սին անձկալեաց լուսոյ արժանի ցուցեալ,
իրաւամբք ուխտի երզմնականաւ ամե-
նիւն ազդեալ զանփոփոխութիւն բա-
րեացն տուելոց, փառաւորեցեր առ յոյս
փրկութեան ի սպառ լքելոյս :

Բ. Օրհնեալ օրհնեալ և դարձեալ օրհ-
նեալ, և զիս ընկալեալ նովին հաւատովք,
կանգնեալ ի կործանմանէս, բարերար .
բժշկեալ ի հիւանդութեանցս ախտից, սողոր-
մած. յեզերաց մահուս դարձն զիս ի կեանս,
կենդանութիւն. քո եմ և ես, կեցն ընդ
նմին, սպաւինութիւն. անձամբ մեռելոյս
կենդանական շունչ ընծայեցն, յարութիւն,
կեանք, անմահութիւն, անպակաս բարու-
թիւն, անսպառ շնորհ, անփոփոխ ներո-
ղութիւն, աչ ամենազօր, ձեռն ամենիշ-
խան, մատն ամենամերձ : Կամենց Տէր
և փրկեցայց, անկնարկեալ միայն գթու-
թեամբ և արդարացայց, ասն բանիւ և
վաղվաղակի անարատ գտայց, մոռացիր

զԹիւս չարեացն և անդատին համարձակեցայց, առատաձեռնեա՛ և արդէն ի քեզ իսկ պատուաստեցայց . փառաւորեալդ յամենայնի յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԽԳ.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հսկողի .

Ա. **Բ**ԺՇԿԱԿԱՆ կրթականութեան
ամենափորձ հնարաւորութեամբ պատճառ
կենաց անախտականաց, Թագաւոր զօ-
րաւոր երկնաւոր՝ տէր Յիսուս Քրիստոս .
Աստուած ամենեցուն, իմանալեաց և տե-
սականաց . ահա դու ի յիս ըստ մարգա-
րէին՝ որ ընդ ասելոյն՝ նոր կցորդութեան .
առ որ բարեզարդ դաշամբ այս բանի ընդ
քեզ միութեան , լուսաւորեցայց | կրկին
ողջացեալ շնչով և մարմնով ամենայնիւ
կարող և անվանելի :

Բ. Որ ոչ կարօտանաս սպեղանեաց
առ պատրաստութիւն պատանաց հոգե-
կան վիրաց, ոչ ժամանակի, ոչ միջնորդի,

ոչ աւուրց երկարածգութեան, ոչ կոտորիս
 մատուցանելոյ, ոչ հատման, ոչ խարման,
 ոչ սրագործութեան, ըստ երկրաւորս դե-
 դատութեան. սա որս միշտ է վրիպու-
 թիւն և ամենասխալ տարակուսութիւն :
 Այլ քեզ արարչիդ հոգւոց և մարմնոց
 ամենայն ինչ լուսաւորեալ է, ամենայն
 ինչ առաջի է, ամենայն ինչ զրեալ է,
 ամենայն ինչ դիւրին է, համայնն հնա-
 րաւոր է, իմաստն զլիսաւորեալ է, խոս-
 տունն լցեալ է, կամելն կատարեալ է,
 քո կտակն աւետարան է, քո վճիռն ազա-
 տութիւն է, քո մատեանն շնորհ է : Ոչ
 փակեալ ես ընդ օրինօք, ոչ պարունա-
 կեալ ես ընդ կանոնաւ, ոչ արգելեալ
 ընդ նուազութեամբ, ոչ խոնարհեալ ընդ
 հնազանդութեամբ, ոչ պարագրեալ ընդ
 փոքրկութեամբ, ոչ չափեալ ես ընդ սահ-
 մանաւ, ոչ վրիպեալ ի բարկութենէ, ոչ
 այլայլեալ ինչ ի ցասմանէ, ոչ սխալեալ
 ի խտտութենէ, ոչ ամբոխեալ ի խռովու-
 թենէ, ոչ դղրդեալ յանգիտութենէ, ոչ
 փոփոխեալ յողորմութենէ, ոչ պակասեալ
 ի բարձրութենէ, ոչ լքեալ յայցելութենէ,

ոչ տկարացեալ ի փրկութենէ : Դու սկիզբն
և լրումն ամենայնի, և ի բէն է ամենայն.
և բեզ փառք և երկրպագութիւն յաւի-
տեանա . ամէն :

Բ Ա Ն Խ Դ .

Վերսիին յաւելուած կրկին հեծուքեան
և ուրիև հակողի .

Ա . **ՍՍՏՈՒՍԾ** անսահման, ծնունդ
Սատուծոյ հարազատ անթարգմանելի ,
արարիչ բնաւին եղելոց, Քրիստոս Թա-
գաւոր, լոյս ի խաւարի սրտից մթացելոց .
ընդ մեզ լրմամբ և ընդ առաքչիդ իսկու-
թեամբ, մերայնովս զքոյինազ ծանուցա-
նող հրաշապէս : Հայր քո օրհնեալ երկ-
նաւոր անճառ՝ որ առաքեացդ զբեզ ի
վերուստ, ում փառակիցդ ես արարչու-
թեամբ . այնքան հոգացաւ փրկութեան
իմոյ տարագրեալ զերւոյ, մինչև զբեզ
իսկ մասնեաց մարդկան : Իսկ դու կա-
րող զոլով ի վեր քան զվիշտս, զանտե-
տութեանն աւարտեալ խորհուրդ՝ հաճե-

ցար ընդ պարտեցելունս զմահունն ճաշակել բաժակ անձերի մարդկութեամբ և անպակաս աստուածութեամբ : Եւ Հոգիդ սուրբ կենդանարար՝ որպէս քո, և Հօր

քոյ իսկակից, և համապատիւ էութեամբ ծնողիդ և ծնիցելոյդ : Մի Երրորդութիւն կատարեալ ի դիմաց երկց անորոշելի հաստուածոց, անակիզքն և անժամանակ, բնաւին բարերար, համայն կենդանարար,

բոլորից խաղաղարար, ստեղծիչ գոյից և յօրինիչ ամենից, անքակուծեամբ և միով բնութեամբ փառաւորեալ :

Բ. Իսկ եթէ Հայրն զԹած երկնաւոր հզօր՝ մին յէութենէ՝ վասն մահապարտիս յանցանաց մատոյց զմիայնակ ծնունդդ յանքնին ծոցոյն, ոչ անխայեալ յՈրդիդ ի համապատիւդ և ի սիրելիդ, այլ կամաւ նուիրեաց մահու չարչարողացն զինու, ըստ մարգարէութեանն Զաքարիայ. վասն զի զարթնուլ սրոյն ի վերայ հովուին, և հարկանիլ նոյն ինքն հօտապետին, և ցրուիլ ոչխարացն հօտին, որպէս օրինակն նուրբ նախագրին և ուխտադրութիւն խորանին և նուիրումն արեան սպանողին և առակ խորհրդոյ արբահամեան պատարագին, զվերկութիւն Թշուառացելոյս ի կամաց կեցուցչիդ յառաջագոյն նըկարագրէր. և արդ հիմ տրտմիս անձն իմ կործանեալ՝ ոչ յԱստուածուստ հնարաւորութեանց, այլ ի բոււմդ ինքնագործ հակամիտութեանց. կամ ընդէր զիս խռովես՝ յուսահատութեամբ սատանայականաւ զմիտս հարեալ. յուսն յԱստուած,

խոստովան լեր նմա, և նա հոգայ վասն
քո, ըստ դաւթեան սաղմոսին, և այլ մար-
գարէի կենսախրախոյսն բանի:

Գ. Իսկ յեղանակ խնամարկելոյ հաստո-
ղին ի վեր է քան զսահման կշռութեան
մտաց հրեշտակաց և երկրականաց, և եթէ
բիւրս կրկնեսցի, ոչ լինի չափեալ. քանզի
անբովանդակելոյն և բարերարելն է ան-
ճառելի: Նա զի ոմն օրհնեալ զոմն օրհնա-
բանեալ յերրորդական համագոյութենէն
առաքեաց. իսկ նա ի հաճութիւն կամաց
առաքչին մեռաւ. և միւսն ահաւոր՝ ի յեր-
կուցն հաւանութիւն՝ մեծաշան բաղձանօք
մաղթէ: Իսկ համարարոյ միակամութեանն
ցուցակ՝ առ ի զնոյն բարի ներշործել,
որպէս հոգին կենդանւոյն և բանն բանա-
կանին, պայծառութիւն փառացն և կեր-
պարան էութեանն: Առ կեանան փոյծ, առ
ողորմութիւնն սթափ, առ ձեռնկալութիւնն
պատրաստ, առ փրկութիւնն կազմ, առ
առատութիւնն յորդ, առ յաճախութիւնն
զեղուն, առ անբաւութիւնն լի, առ ան-
նուագութիւնն փարթամ, առ երկայնատու-
թիւնն ճոխ, առ անհասութիւնն բարձրեալ.

սկսեալ մինչև ի կատար կանոնի այնր պայմանի, և որ հասեալ են, ասէ, յԱստուծոյ իրաւանցն վերայ, եթէ որք զայսպիսին զործեն և կամ կամակից են, արժանի են մահու: Արդ ես ինձէն զիս ինքն պարտ վարկայ կրկին հատուցման կորստեան սատակման ի մահ դատապարտութեան: այլ անխայեան յիս ողորմութեամբ բարեգութ, կենդանի, հզօր, կամարար, կարող, հնարաւոր, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԽԶ.

Վերսիև յաւերում կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի.

Ա. **Ա**րդ վրիպեալս ես յաւէտ ամենապատիժ, միշտ դժնեայ վայրենարարոյ անձամբ անձին մահու կշտամբիչ, արածողս զերամակս զազիրս վայրագասունս խոզից արօտականաց զարշուժեան մեղաց նախատ վարձկանութեանց, հովիւս տածողական զհօրանս ուլուցն ամայարնա-

խոստովան լեր նմա, և նա հոգայ վասն
քո, ըստ դաւթեան սաղմոսին, և այլ մար-
գարէի կենսախրախոյսն բանի:

Ք. Իսկ յեղանակ խնամարկելոյ հաստո-
ղին ի վեր է քան զսահման կշռութեան
մտաց հրեշտակաց և երկրականաց. և եթէ
բիւրս կրկնեսցի, ոչ լինի չափեալ. քանզի
անբովանդակելոյն և բարերարելն է ան-
ճառելի: Նա զի ոմն օրհնեալ զոմն օրհնա-
բանեալ յերրորդական համագոյութենէն
առաքեաց. իսկ նա ի հաճութիւն կամաց
առաքչին մեռաւ. և միւսն ահաւոր՝ ի յեր-
կուցն հաւանութիւն՝ մեծաշան բաղձանօր
մաղթէ: Իսկ համաբարւոյ միակամութեանն
ցուցակ՝ առ ի զնոյն բարի ներգործել,
որպէս հոգին կենդանւոյն և բանն բանա-
կանին, պայծառութիւն փառայն և կեր-
պարան էութեանն: Առ կեանան փոյթ, առ
ողորմութիւնն սթափ, առ ձեռնկալութիւնն
պատրաստ, առ փրկութիւնն կազմ, առ
առատութիւնն յորդ, առ յաճախութիւնն
զեղուն, առ անբաւութիւնն լի, առ ան-
նուագութիւնն փոսրթամ, առ երկայնատու-
թիւնն ճոխ, առ անհաստութիւնն բարձրեալ.

մի Երրորդութիւն կատարեալ ի յանձանց
երկոց, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԽԵ.

Վերսիւն յաւերժած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի.

Ա. **Ե**րարդ յոյս բարեաց տնկեալ ի
սրտի՛ անձն իմ կործանեալ, և զօտեաւն
հաւատոց պնդեալ զերիկամանցդ երկակի
մատունս՝ զկրկնապղտոր խորհրդոցդ ըզ-
ցանկականիդ գործարան, խոստովան լեր
բարերարին Աստուծոյ՝ զմտացդ իբրև ըզ-
գործոց, զխորհրդոցդ իբրև զլուծեանց,
զանտեսիցն իբրև զյայտնեցելոց, զսրտիդ
ծածկութից իբրև զբարբառունս ձայնից,
զակնարկութեանցդ իբրև զարդիւնակա-
նաց մեղանաց, զազդել շրժանցդ իբրև ի
զլուխ ելելոց չարեաց, զոտիցդ հետոց
իբրև զպատուիրանաւն Աստուծոյ վազո-
ղաց, զձեռացդ ձգունս առ ցասունս իբրև
ի հեղունս արեան գործողի, զծիծաղելն
բնաւին իբրև զկամաւորական լբունս շը-

նորհի, զերդմնականն՝ որ թէ ի հանդէպս
թէ ի տարադէպս՝ իբր զգործակցութիւն
խաբողին, զամբարտաւանութիւնն իբր
զհին կործանիչ նախաստեղծին բարձրու-
թեան, զսրտին նեղութիւն իբրև զթերու-
թիւն հաւատոց, զմեղկութիւնն իբրև զպար-
տութիւն զօրաւորին պնդութեան, զտրր-
տունչն առ վտանգս կրիցն՝ իբր զուրացու-
թիւն ուխտին որ առ տէրն, զապարասա-
նութիւնն իբր զթողն իմն անգթութեանն,
զամբարհաւածութիւնն իբր ոչէիւք առ
վեհանգոռոզութիւն, զհպարտութիւնն իբր
զկամակոր հարազատ գտողին չարեաց :
զակամայիցն ընդ կամաւորացն, զբռնա-
ցելոցն ընդ հաւանականացն, զեկամտիցն
ընդ բնաւորականացն, զանօրէնութիւնն
ընդ ապաստուածութեանն, զփոքունսն
ընդ սաստկագունիցն, զնուագունսն ընդ
յոլովիցն, զանճառիցն իմոց իբր զճառե-
լեաց զիտողին, զանգրեւոց վնասուցն իբր
զնկարեւոց տեսողին ի յարձան մագնես-
տիս վիմի, զթեթևագունիցն առ խտիր
մտաց իբր զստուար ծանրութիւն բեռանց,
դիւնդիր չափոյ ծածկելոցն իբր զճշդով

պատանջումն սատերն սակի ի բերանոյ
կիտին կորիւնի չորեքդրամեան կշռու-
թեամբն, զանդնդականացն զործոց իբր
ի յականջս Աստուծոյ արագ ժամանելոց :
Զայսոսիկ յաճախեան կուտեան կրկին յանձ-
նառութեամբ, վերստին պատմեալ աս-
տանօր մեծաւ հեծութեամբ զչէոցն իբր
զեղելոց, ընծայեալ Աստուծոյ զպարտու-
թիւն վանեցեալ անձինդ. զի ընկալցիս ի
փոխատուէն զշնորհօք թողութիւն պար-
տուց մեղաւորին, զոր տէրն արդարացոյց
և հրաշափառ ապէս հռչակեաց, ամենա-
պատիկ ներբողիւ կրկնեալ զգովեստ զղջ-
մանն քան զպարսաւանս մեղացն :

Բ. Բարդեան և դիզեան անձինդ մեղա-
պարտի բամբասանս յորունս զքոյսն խո-
հերս բազմամասնեայս, անձն իմ կշտամ-
բեալ յոքնախածանդ բանիւ. զչարութիւնն,
զանօրէնութիւնն, զվրիպութիւնն, զառ ի
մարտին հանդիսէ փախուստ, զպարտու-
թիւնն, զմոլեգնութիւնն, զամբարշտու-
թիւնն, զասպշութիւնն, զժմբրութիւնն,
զքունն արթնական, զառ ի յընծացսն ըզ-
նիրհումնն, զխորհուրդն օտարտաի, զբա-

նիցն նանրութիւն, զգազրութեանն հաճու-
թիւն, զյամենալն ի նմին, զփափագելն
Աստուծոյ ատելեացն, զաներկիւղու-
թիւնն, զանսաստութիւնն, զանհարթու-
թիւնն, զթերութիւնն, զթիւրութիւնն,
զլուծութիւնն, զճշդութիւնն, զանկապ
արձակումնն, զծիծաղականն, զվրնչո-
ղականն, զկատակերգականն, զգայթա-
գղականն, զպատրողականն, զանդէպ
բաշութիւնն, զանյարմար մարտն, զա-
ւանց օրինի արիութիւնն, զխեղդմունս
հոգւոյն, զտատանողականն զերկչոտու-
թիւնս, զբազմաստեղնեան ճիւղն զբա-
նետականս, զանպատկառ փարաքմունն,
զգժտութիւնն, զգժդմութիւնն, զան-
դատ ատելութիւնն, զմարմաջմունն
դիւրըմբռնողականս, զփոքունցն զանկըշ-
ուութիւնս, զխոտամանցն դրժողութիւնս,
զուխտիցն մոռացութիւնս, զնմանեացն
այլակերպութիւն, զկեղծեացն բողարկու-
թիւն, զփառամոլութեանն մորոտութիւն,
զյօնիցն յաւակնութիւն, զապիրատու-
թիւնն, զինքնասիրութիւնն, զնախա-
գահիցն տենչութիւն, զհատուցանելն ե-

դեռնականացն, զնոցինսն զանշահ աղճա-
տանսն, զվայրապար բերմունսն, զըն-
ծացակցութիւնսն խորամանկութեան բան-
ասրկութիւն, զբանին սերմնականութիւն,
զվաճառումն կենացն ընդ զնոց սատակ-
մանն, զկորուստ աւանդիցն, զհայրենեացն
ծախս, զկապարանն ձգողական, զփոկով
լծոյ երնչոց անխզելի ըմբռնամբ զանօ-
րէնութիւնս, զյարածածառ տղմարնակու-
թիւնս, զլքումն լաւացն, զընծադրութիւնս
անկարծիցն, զկնի դարձին առ նոյն դարձ
տաժանական, զնորոց մտացն, զօտար
խորհրդոցն, զանկայաւն կամացն, զհաշ-
ման հագագին, զէութիւն շնչոյն, զկան
բան գտահման կանոնացն դրութեան՝ զիշ-
խանականին զամենասփիռ բացարձակու-
թիւն, և զոր չէ ճառելի և կամ զրելի
և կամ պատմելի և կամ յերեսս դիմաց
բերելի :

Գ. Եւ արդ զխնորդ բժշկեսցիս, անձն
խմ եղկելի, ի յայսբանեաց տիգաց խոցո-
տեալ, բարձեալ թողեալ այր մի տարագիր
անողջանալի, ըստ մարգարէին. քանզի
մի ի վերագրելոցդ բաւականասպէս գօրէ

սատակման, Թող Թէ այսքան դասք սպա-
նողաց դժնէից դահնաց շուրջ պաշարողաց:
Մանաւանդ զի ոչ այսու և եթ նմանագրու-
Թեամբ կշռի տարացոյց տարժանեցելոյս,
այլ զոր օրինակ անձիւ բազմութիւն կայ-
տառաց կարծաց խայթողականաց՝ ի ստո-
րին մասունս ծայրից տտնոցն զօրհասա-
կան Թոյնս բերելոց, և յաման մաշկեղէն
արկեալ ամփոփէ զելիցն շաւիղ կապա-
րանին շրջափակութեամբ, ցուցանի ար-
տաքուստ բարիոք, իսկ ի ներքուստ համ-
բարք չարի և պահեստ կորստեան և կոյտ
կսկծման և գործօնեայք սատակման և մշա-
կըք մահու: Արդ այսոքիկ են ամբարեալքն
քո անօրէնութեան տաժանեաց Թշուառա-
քիրտն Թոշակք, անձն իմ պարտական կըր-
կին սատակման, որ կամաւորաբար ընկա-
լար ի քեզ, զոր Թշնամին սերմանեաց ի վե-
րայ ցորենոյն՝ յագարակի աշխարհիս. ո՛վ
այր անմաքուր ամբարիշտ և ծոյլ, բնաւին
ատեցեալ, սիրողդ մտացդ ասորժմամբ
զլցեալսն ամենայն անառակութեամբ, և
զոր առաքեալ ցուցանէ զԹիւս բանիցն
սարսափելեացն կշտամբողաց, աստուատ

սկսեալ մինչև ի կատար կանոնի այնք
պայմանի, և որ հասեալ են, ասէ, յԱս-
տուծոյ իրաւանցն վերայ, եթէ որք զայս-
պիսիսն գործեն և կամ կամակից են,
արժանի են մահու: Արդ ես ինձէն զիս
ինքն պարտ վարկայ կրկին հատուցման
կորստեան սատակման ի մահ դատապար-
տութեան. այլ անխայեան յիս ողորմու-
թեամբ բնութեամբ, կենդանի, հզօր, կա-
մարար, կարող, հնարաւոր, օրհնեալ յա-
ւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԽԶ.

Վերսիև յաւերժաժ կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի.

Ա. **Ս**ՏԻ վրիպեալս ես յաւէտ ա-
մենապատիժ, միշտ դժնեայ վայրենաբա-
րոյ անձամբ անձին մահու կշտամբիչ, ա-
րածողս զերամակս զազիրս վայրագա-
սունս խոզից արօտականաց գարշութեան
մեղաց նախատ վարձկանութեանց, հովիւս
տածողական զհօրանս ուլուցն ամայարնա-

կաց ի վրանս հովուացն, ըստ երգոյն երգոց սու իս սուակին. որ ոչ իսկ ծանեայ զիս երբէք զխել, Թէ յով և յոյր պատկեր և վասն ոյր գոյացայ :

Բ. Ահա ի յոտս տանողականս կրողաց երկուց միակցորդ խորհրդականաց, ըստ ձևոյ հրեշտակի կառուցար, իբր ի Թռիչս Թևոց կրկնաբարձ բազկաց վերատանողաց յաշխարհն հայրենական հայել, ով յխնար, զիսորդ քեզէն կորացար յերկիր, զաստեացս միշտ հոգացեալ դիպուածս, ընդ ցիռս անապատականս համարեցար: Իբր զծրագ բազմաբերանեան ի յաշտանակի մարմնիդ հաստեցաւ զլխոյդ բոլորութիւն, զի և այսու ի յօրինակէն շնորհէ մի օտարացիս զԱստուած տեսանել, և զմնացականացն իմաստասիրել: Տանականութեանըն յարգանօք կրկին ճոխացար, զի զյաղժանակ բարեմասնութեանն որ սու բեշեղեն՝ անարգել լեզուով խօսեացիս: Չեսիրդ հաստմամբ յարմարոտեան մատանցդ շառաւիղօք՝ զգործնականացն տնօրինել զանտեսութիւն, իբր կցորդ համացեղութեամբ ամենաբաշխ աշոյն Աստուծոյ՝ աս-

տուած կոչեցար : Երից հարիւրոց և տասանց վեցից յօղիւք շաղկապեցար, յարեալ ի բեզ ընդ նոսին ի նոյն և պատշաճական մատունս չափոց ազդողականոց Ռինգ զգայութեանց, զի մի և երևելիդ նիւթականութիւն քումդ տեսութեան՝ մտացդ դիտման անդատ եղիցի. զի ոմանք ստուարք են և զօրաւորք, և այլք փոքունք են և պիտանիք, կէսք կարծրակերտք և ազդողականք, են և գողտրականք և պատուականագոյնք, դարձեալ կարևորք և պատկառելիք : Իսկ Թարգմանութիւնք սոցին տեսութեան ի բեզ են նկարեալ իբր յարձանի անջնջականի անձն իմ եղկելի. որպէս զի և տարր ժամանակաց և շարունակ հեռեման աւուրցն առ պսակ ամին, իբր կանոնաւ իւիք սահմանեալ մասամբքդ՝ անսխալ և անայլայլելի պահեսցի :

Մ. Դարձեալ այլ օրինակ հոգևորական, որ զսիրոյն յօղուած շաղկապէ ի մի առ եկեղեցի, քև խորհրդածի. իբր զի առանց բնաւից զուգամասնութեան կապակցել լրծով հաւանականաւ զվեհն ընդ փոքուն, վնասեալ է հաստուածոյն անարատութիւն

յանունն Քրիստոսի ժողովելոցն՝ որպէս ի հատուցն և ի նուագումիւն միոյ յանգամոցս անարգացս պատուաստելոցս իմարմնի, կրճատեալ իմն է յօրինուած կազմութեան մարմնոյդ քում սենեկի զգայականի, և շրջեալ է ընտանութիւն պատկերին յանարգ փոփոխութիւն: Եւ արդ այսպիսեօր, և ևս բազմօք անզուգական հրաշակերտութեամբ եղական պատկեր Աստուծոյ՝ կըշտամբեալ ի սպառ ողի իմ գերի. և թէպէտ յառաջին նմանութենէն կողոպտեալ զտար պատուիրանին յանցաւորութեամբ ի դրախտին կենաց, այլ աւագանին լուսազարդ շնորհիւն զհոգւոյն փշումն աւեալ, և նմանութիւն ես կերպարանին. և արդ ընդէր կորուսեր զփառսն երկնաւորս, իբր նախաստեղծն երբեմն զվիճակն երկրաւոր յԱդին դարաստանի. ընդէր փակեցեր քեզէն քեզ զերկին, և զվերելիցն դունն աղիսեցեր. ընդէր խառնեցեր ընդ ջրոյն մաքրութեան զախտ արտասուացդ տարժանութեան. ընդէր զլուացեալ զձորձ վերարկուին զարշելի գործովք զազրացուցեր. հիմ զեղեալ հանդերձին մեղաց պատ-

մուճան անստակ վարուք քեզ արկեր .
ընդէր զտանողացոյ ոտից սրբութիւն ճա-
նապարհաւն ժանդից աղտեղեր . ընդէր
կրկնեցեր իրաւադատին զուխտազանցու-
թիւն հին պատուիրանին . ընդէր մերժե-
ցար ի պտղոյն շնորհաց՝ իբր զԱդամ ի
ծառոյն կենաց . ընդէր նենգեցեր քեզէն
քո կամաւ զանստուեր յուսոյն յարակայու-
թիւն . ընդէր պատկառանք անհամարձա-
կելիք քոյին դիմացոյ նպաստեցեր . ընդէր
զինեցար ընդդէմ քո ներհակ , ո՛վ ընդու-
նարան խելագարութեան . ընդէր որսա-
ցար ի ծուղակ մահու՝ Թողեալ զարահետն
վստահութեան . ընդէր կարծիւ պատրա-
նաց ածար հաղորդոյ մարմնոյ կենդանա-
րարին : Այլ վերստին յուսացեալ ի նա
կարդն նմա ապաւէն և լոյս քաւիչ նորո-
զիչ փրկիչ կեցուցիչ և կենդանարար , ո-
ղորմած խնամող մարդասէր և անօխակալ
բազմազուծ , օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԽԷ.

Վերսիևն յաւելուած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի.

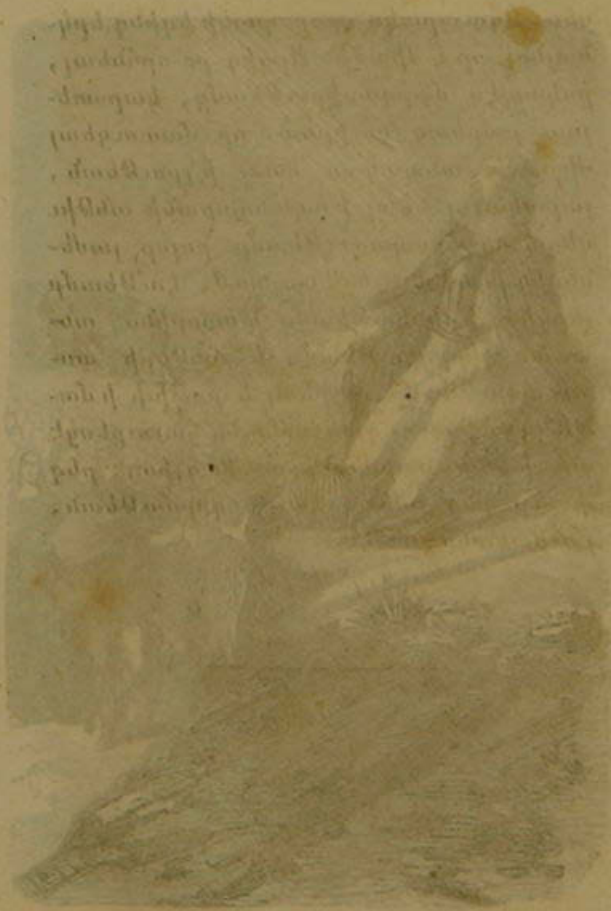
Ա. **Ե**րարդ զի՛նչ գոյ ասել ամաչեցելոյս յերեսաց մեծիդ անաւորութենէ, բայց եթէ համբանալ և հող ի բերան եղեալ լուել ի սրտի, ըստ մարգարէութեանն խըրատու, անա ի բարւոյն կարկառեալ ի յոյս: Իսկ եթէ զփականս շարժողութեան շըրթանցս բացից, բռնադատեցից խօսել կամեցեալ, դարձեալ զնոյն ձայն կրկնակական եղերերգութեան լալեաց բազմութեան խէթ մտացս յառաջադրէ:

Բ. Եւ արդ ողբակից մեծ մեղաւորին անօրինեւոյ կամաւ առ ի մահ, զնորին գոչումն երկրորդեցից և ես ընդ նմին մեղայ տէր մեղայ, և անօրէնութեանց խնոց ինձէն վկայեմ: Հիւսեալ ընդ նմին զբանս յիսներորդի սաղմոսին, անթիւս գրեմ զպարտուցս սակ անձինս մեղանաց քան զհիւղ երկրի հողմահոս փոշւոյ ընդ օդս ամենայն տարածեցելոյ:

Գ. Մեղայ յերկինս և առաջի քո, ընդ անառակ որդւոյն պատկառեցելոյ հայրենի զթոյդ վերստին դարձեալ Թախանձ արկանեմ. զողորմելին ձայն աղերսանաց արտօսրածին ողբովք զոչման ի տխուր դէմս մատուցեալ առաջի քոյ տարածանեմ, Հայր զթուժեանց, Աստուած բոլորից, չեմ արժանի կոչիլ և ոչ բնաւին առ այս անուանիլ, ոչ միայն որդի, այլ և անպիտան ապարան վարձկան : Ընկնլ զսովեալս տարագրական, պարտական ինասուց. և զցաւ քաղցոյս լլկանաց նեւոյս նուաղեցելոյս՝ կենաց քո հացիւդ բժշկեսցես : Լէր ընդ առաջ քո ողորմութեամբդ ի սկզբնաւորս ապաւինութեան. զգեցո՛, զթանձ և անոխակալ, անօրինեալս մեղապարտի զնախակապուտ հանդերձին ծածկոյթ. աւանդակորոյս ձեռացս աղտեղեալ մեղօք՝ զկնիք մատանւոյն համարձակութեան ամենառատ կամօք մատուցես. զգարչապարացս Թշուառութիւն մերկութեան ոտիցս՝ պատասպարութեամբ աւետարանական ամբավերարկու օղիցս. կօշկաց ի յօձին Թիւնից միշտ ամբացուս-

ցես : Զգուարակդ պարարակի եզինդ երկ-
նայնոյ, որ է միածին Որդիդ քո օրհնեալ,
խակապէս մարդասիրութեամբ, կարօտե-
լոյս բարեաց նուիրեան. որ մատուցեայ
միշտ և անպակաս մնայ ի լրութեան,
յարակայ զենեալ ի սպանդարանի անթիւ
սեղանոց անսպառութեամբ բոլոր յամե-
նեսին և բնաւ յամենայնում, էութեամբ
յերկինս և իսկութեամբ ի ստորինս, ան-
նուազ մարդկութեամբ և անծերի սս-
տուածութեամբ. փշրեալ և բաշխի ի մա-
տունս անհատս, զի զհամայնն հաւարեսցէ
տո ի նոյն մարմին իւրումն զլիսոյ. բեզ
փառք ընդ նմին, Հնայր ողորմութեան,
յաւիտեանս. ամէն :

1777

ԲԱՆ ԽԸ.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
ևորիև հսկողի.

Ա. **ԲԱՐՉՐԵԱԼ**, հօօր, անակիզքն,
անեղ, անբովանդակելի, աննիրհելի ակնդ
նկատող, ծնող անքնին փառաց միածնիդ.
իրաւացուցես զիմս ողորմութիւն հեր-
քեցելոյս ընդունելութեան առ երկնայինս
և առ երկրաւորս : Տօնեան զկեալս կորու-
սելոյս վերնականացն պարերգութեամբ,
աւետարանեան բանիւղ օրհնութեան զկեն-
դանութիւն իմ մահացելոյս, զբարեբաս-
տութիւն կամացդ յայտնեան, զովեալ բո-
լորից գոյից եղելոց, ստացիր անուն քեզ
անճառ և ինձ թշուառիս նորոգ փրկու-
թիւն, կորուցես զգիր մուրհակի մեղու-
ցելոյս ամբաստանութեան, զվճիռ հոգւոյս
մահու ջրեացես կայլակօք արեան Որդւոյդ
սիրելոյ, վստահութիւն փրկութեան բա-
րեաց արեամբ Քրիստոսի բոնկարեացես,
ցոյց զսքանչելիս քո բարեգթութեանդ ի
ճաշ հարսանեաց քում հարագաաի : Մի

իշակեսցես դիմելոյս առ քեզ զառագաստ
սրահի կենացդ յարկի, մի տրոհեսցես ի
բազմականացդ և ի բարեացդ քո զրկես-
ցես, մի պահեսցես ի գանձարանիդ զնիւ-
ծեալ իմ պարտուցս անօրէնութիւն, մի
կնքեսցես ի բասկ բարեացդ զզազրու-
ծեանց իմոց զարշուծիւն, մի երկարս
ինձ զվէր մեղացս ի յախտալից մարմնիս
ծածկեսցես, մի զփտութիւն նեխութեան
ցառոցս ինձ տնկակից մահու մնացուցես,
այլ բնորձ բանիւ քոյդ ողորմութեան զժան-
տութիւնն սպականարար, որպէս զի զա-
տեալ ի հիւժմանց ախտից՝ առողջու-
ծեանն պատրաստեցայց. հնարաւորեան,
զթութեանցդ հայր, մեծ խոցուածոյս զօ-
րեղ սպեղանիս, կարևոր կործանմանս՝
բարի այցելութիւնս : Զի քո եմ, Տէր
ողեսէր, թէ և առ մի նուազ բիւրս մեղի-
ցեմ, բայց ոչ զրեցայց համայն մեղուցեալ,
տուիչ կենաց իմոց բարերար, ի շնորհ
պարգևաց կենաց քոց ապաւինեալ. զի
ճանաչելդ զքեզ բովանդակ արդարութիւն
է, և զիտել զզօրութիւնդ քո՝ արմատ
անմահութեան, որպէս և կանխաւ իսկ

զրեաց իմաստունն . և դարձեալ՝ տիրելի դո, ասէ, ամենեցուն, խնայել տայ քեզ յամենայն . և դարձեալ՝ մօտ է քեզ յորժամ և կամիս կարող գտանել :

Բ. Այս Սողոմոնի յուսոյ աղերսանք ինոյս առեալ տիպ . քանզի ոչ այլ ոք բազմամեղ որ քան զնա ինձ զուգաշաւիղ . երբեմն որդի, ապա ատելի . երբեմն միջնորդ խաղաղութեան Աստուծոյ ժողովըրդեանն, և յետոյ խտրոց որոշման բազում խռովութեան . երբեմն օրէնք կենաց կացեալ, և յետոյ մութհակ մահու հաստատեալ . զերկնաւորին պաշտօն ընդունեալ, և զօտարին նուն ծանուցեալ : Անպատճառ օցտող, անկարօտ զրկող, անտովելի գող, զրգեալ արտնջող, փափկացեալ փախստական, սեղանանենգ սարսուցեալ, անպատասխանի վնասապարտ, քաղցրասնոյց հայհոյիչ, զաւակ հայրատեաց, կտակարանացն մատնիչ, Մովսեսի չարախօս, մոռացող երախտեացն, իմաստուն սխալական, ամենազէտ յանցաւոր, ամօթապարտ զղջացեալ, տարակուսեալ աշխատող, աղաչաւոր կռնազաշտեալ,

յամբային դարձաւոր, կաղակարծ ընկա-
լեալ, կասկածաւոր հաշտութիւն, յա-
պայտ յիշատակ, յերկբայս փրկութիւն,
չաւատալի գիւտ, ի մասնէ մնացուած,
խարդաւանեալ գերի, կիսակտուր պըր-
ծեալ, կամաւոր անձնամատն, տմարդի
յղփացեալ, բազմավրէպ հանճարեղ : Ի
յընթացս բանից երկեակ որոշմանց՝ ամե-
նայն ուրեք բանս արկեալ ողբոց և ճա-
ղանաց, մեծ պարսաւ և փոքր գովեստ՝
իբր ի վերայ ինքնագրաւ կորստականի,
երգիծանութիւն խառնեալ ընդ աշխար-
բան նորա թելադիր բարգաւանութեան
ամենայն հասակի, և խոտորումն նորին
ի շրթունս բնաւից թառանչ թախծութեան
ողորմելիս իմն ազդեալ :

Գ. Զարմանամ վհատիմ տարակուսեալ
ապշութեամբ. զի թէ նա այնքան գթեաց,
ինչ զինչ պատահեացէ. զիւրդ անկաւ
ամբարձեալն, զիւրդ սասանեցաւ հաս-
տատեալն, զիւրդ կործանեցաւ կառու-
ցեալն, իբր օտարացաւ ծանուցեալն,
զիւրդ զակատեցաւ զաւակն ընտրու-
թեան, զիւրդ սրացաւ մերձաւորն, զիւրդ

աղօտացաւ փայլեցեալն, զիւնրդ պատան-
դեցաւ ազատեալն, զիւնրդ անօրինեցաւ
ուսուցիչն, զիւնրդ նուաղեցաւ հոչա-
կեալն, զիւնրդ անարգեցաւ փառաւորն,
զիւնրդ փոքրկացաւ մեծատունն, զիւնրդ
ամբարշտեցաւ բարեպաշտն, զիւնրդ ամ-
բարհաւաճեցաւ ընտրողն, զիւնրդ ունայ-
նացաւ պատարունն, զիւնրդ կտրեաց
զուխտն որ ընդ բարձրելոյն : Պատկառեմ
սաել, Թէ և ընդ սանդարամետականին
կապեցաւ. զի կայր նորա և կոոց, ուստի
սէրն ընդ պատկերաց, վասն էր կամքն
ընդ խտրանաց, զիւնրդ ոչ յիշեցաւ յան-
դիմանութիւնն Սամուէլի առ Սաւուղ
եղեալ, հմայք, ասէ, մեղք են, և ցաւս և
աշխատութիւն ամէ Թերափ ի վերայ .
զիւնրդ ոչ հայրենի յանդիմանութիւնն,
կոռք, ասէ, հեթանոսաց դեր և ան-
շունչք են, և նման նոցա լիցին պաշտօ-
նեայք նոցա : Տէր միայն ամէր զնոսա,
Մովսէս նախագրեալ յառաջաձայն ձա-
ղանօք սաստիկս իմն ամբաստանէ. ոչ
էր ընդ նոսա, ասէ, աստուածս օտարո-
տիս, զոր ոչ ճանաչէին հարք նոցա :

Ո՛ր է մահամատոյց այլազնեայ արձանն
 Փագովբայ, ո՛ր տգեղն և անպանծալին
 սիրոնացւոց իգական ամենանգով ճուրա-
 ծոյն, ո՛ր կանացի կերպին անգրեւին
 խայտառակութիւն զազիր տեսակին,
 որով ամօթոյ մարգարէքն զանասնօրէն
 դիմեցումն անխորաքար յանուն չարու-
 թեան անժուժկալ դիւին անաստուածա-
 բար ձօնեալ մոլէին : Տարաւ գէութիւն
 բարերաստութեանն՝ որ զնախնին որսաց
 ի կորուստ, յաղթեաց մեծութիւնն իմաս-
 տիցն առաւելութեան, գերեաց գոռո-
 զութիւնն, յիմարեցոյց փառիկութիւնն,
 վանեաց արծամն ծառայեցուցիչ, յոգի
 դատեցաւ զայրն տօնելի հին զէնն կոր-
 ծանողին, ի գրկացն Աստուծոյ հանեալ
 ի յոտս ստամբակին գթեցոյց, մեռոյց մեղ-
 կութիւնն, Թմրեցոյց ծուլութիւնն, ար-
 բեցոյց շուայտութիւնն : Ո՛վ դիւրապատիր
 մարմին երկրածին, որովք ճայնարկու-
 թեամբք զքեզ աւաղեցից . բանզի ոչ ար-
 բապէս առ նա հանդիպի ընդդիմարա-
 նութիւնս, այլ ամենից սխալողաց՝ կամաւ
 վրիպելոց . վասն զի նովաւ է իմանալ,

Թէ անխրու է պարծել յիմաստս մարմնոյ, եթէ ոչ Աստուծով դատեալ ընտրեսցի. որ զի թէ առ այս պայմանի յիմար որ իցէ, և ի հաստչին կամս յուսացի, ոչ ևս ի նորայոց անտի ինչ կրեսցէ :

Գ. Այլ քանզի սաստիկս և քստմնելիս ունի Սողոմոն զդարձին իւրոյ յիշատակարան ինքնապարսաւն կշտամբութեամբ, իբր մեռեալ իսկապէս համայն աշխարհիս անձնասիրութեան. զոր եթէ զիսկն որ նկատեսցէ, Ունայնութեամբքն է իմանալի. այլ և ի մատեանս քահանայիցն և ի գիրս Աքիայ սիլոնացւոյ, յորում զփոյթն իւրում ընծացիցն արտասուելիս իմն յեղանակէ. զուր ջան, անօգուտ վաստակ, անմիտ հետեումն, անշահ արշաւանք, անկայուն երկք, օտարին իմաստք, ոչնչից հոլովք, բամբասելի բերք, անյարմար վարկածք, սնտոի սերմանիք, աւազափուլ շինուածք, ապականացուստացուածք, քամահանաց տաժանմունք, ինքնամարտ կռիւ, ընդ ոգւոյ իւրում դատ, ընդունայնամոպ քիրտն, վնասա-

կար փափարք, կորստական շաւիղ, վրի-
պակ ճանապարհ, կործանական կրթու-
թիւնք, մոլորապատիր վարժութիւնք,
հանապազասխալ տեսութիւն, ակնայայ-
րատ պչրութիւն, պոռնկակերպ կերպա-
րան, ախտաբորբոք նիւթ, դժնէատեսիլ
գոյն, յոքնատխուր գեղ, յոլովամեղծ
ծուխ, շոգի ցնդելի, վաճառ մերձ ի յառ,
տաղաւար քակտելի, ընդվայր աղաղակ,
անպատճառաւոր ծաղր, արհամարհելի
ասպարէզ, անձնավաճառ գիր, սատակ-
չական ելք, անաստուած մտածմունք,
ստայօղ ճառ, զայրացուցանող զրոյցք,
եպերանաց խժրիծ, խելագարութեան
խնդիր, ամօթանաց ցոյցք, խայտառա-
կանաց յայտնութիւնք, առակ ապառ-
նեացն, ապաշաւանաց զործ, ըմպահկա-
նաց պատմութիւն, հեղգացելոց օրինակ,
խորխորատ ծածուկ, որս խաւարային,
մահազուշակ վիհ, անյատակելի ան-
դունդք, ուղեկցութիւն սպանողաց, յիմա-
րութեան բարբանջմունք, դարանակալաց
վայր, խարխուլ յարկ, շինուած սասա-
նեալ, կամուրջ խախտեցեալ, երևոյթ

փախչելի, խարող շողորորթ, անուպայ
մատնիչ, ընդդէմ բարձրելոյն հակառա-
կութիւն : Չայս ամենայն մասունս բանից
խոստովանական կանոնադրութիւն, ի
սիրտս բնաւից նախասերմանեաց ժողո-
վոյս կանոնադիր դարձելոց զղջման . որ-
պէս զի մի պարծեսցի ոք ի մարդկանէ
բամբասաւորօք զինուորեալ նետիւք՝
զանձն և զընկերն խոցոտելով . քանզի
կռապարիշտ է քողով ծածկեալն, որ
զկերպարանսն միայն ունի, և զոչ ախոր-
ժելիս ստեղծչին կատարէ :

Ե. Եւ արդ նա՛ որ ոչ այնքան մեղաւ՛
որբան զղջացաւ, մի ի սպառ պախարա-
կեսցի . այլ յիշեսցի այրն այն ի բարի,
իբրև զհիմն յուսադրութեան ի տէրունի
ոտան դիմելոց, յորժամ հոգւովն էջ յայ-
ցելութիւն աստուածութեամբն անբաժա-
նելեալ՝ կենագործել զանդ խոստովա-
նեալսն . զոր մեռեալքն ահա կենդանեացս
անտարակոյս բերին աւետիս : Ընդ որում
մաղթեալ իմ պարտաւորի՛ իմաստութեանն
ոչ ժամանելոյ, ի մեղանացն մասն կար-
գնալ . շատեաանեալ մեծիդ պաղատիմ .

լից զնուազդ իմ բանագրութիւն ի յեր-
ջանկին հանճարեղութիւն, նիւթեցի՛ններ-
կայիս հայցմունք ի բարգաւաճին յար-
գաւորութիւն՝ ի գերաշխարան արքային
աղերս. այցելութիւն խնդրոցս դիցի քո
ընտրեցեալ վեհ արքայորդւոյն, զոր
միածնիդ օրինակեցեր : Յարեանն կցոր-
դութենէ՛ զքո փառակիցդ ճաշակեցաք .
տո՛ւր փրկութիւն քոյոյ ծառային, ամե-
նահնար, զօրեղ ահաւոր, ի ստեղծողիդ
փառս անեցուցեալ զանքաւելի մեղացն
ջնջումն : Յիշատակաւ խորհրդոց բարեաց՝
ընդ ողորմեալսն նորոգեսցես. որ ամե-
նահամ ախորժածաշակ բազմապատճոյժ
առակագրութեամբ գաստուածութիւնդ քո
բարոզեալ ի մատեան լուսազարդ կտակի,
եկեղեցւոյ ընծայեաց հետս բարութեան՝
խոստովանութեամբ մատչել առ բեզ,
Հայր : Քանզի ոչ հեռի յողորմութենէ՛ առ
այս ցոյց բանի է իմանալի, Թէ անյու-
սութեանն կաթուած չէր անկեալ ի յե-
ռանդն սրտին ըղձից, որ զճեպ զղջմանն
փոքր ինչ կասեաց :

2. Արդ ի յուշ բերեալ զոր ի բեզ ան-

ճառելի բարեմասնութիւնք, զգթութիւն
քո ողջունեսցես. որով զկոշկոճեալն ի բա-
զում դարուց՝ բամբասանաց բարաձգու-
թեամբ, երանութեան վերարժանացո՛ւ .
որ յոքնահոսան արտասուաց էլիւք զմէջ
յատակի յարկին հեղեղեալ ապարանիցն
իւր խրախճանութեան՝ սաստկակսկիծն
ապաշաւանօք, հօրն կրիցն գերազան-
ցեաց ողորմելի ոգւոյն հեծութեամբ. զոր
ի յաչաց բանիդ քո արտօսը՝ առ որ մե-
րովս ի յիւրն ախտակրեաց, երկայնամիտդ
ներողութեամբ միացուցեալ խառնեսցես,
զթանձ . և զանյարմարն առ նա կարծե-
ցեալ զսաղմոսին բարեբանութիւն, ի
փառս էակցի Որդւոյդ կնքելով նովաւ
կեցուսցես զնա քաղցրութեամբ ընդ աղ-
քատս ժողովրդոց : Զայս պուէտիկոս ոմն
բարեշնորհ արգահատէր ընդ Սողոմոնի,
ամենայնիւ վարձս վարկուցեալ համակը-
ցորդ զուգաձայնութեամբ՝ իբր կենդանեօք
նովաւ ընդ նմին վասն նորին աղերսել
առ քեզ, զոր յաւելուած կարգիդ տըն-
տեսէ : Քանզի և օստացւոյն ի նմանէ
ստեղծեալն բազմահրաշաւորն մարգա-

րէաճառն պատմագրութիւն աստուածութեանն արդարացուցիչ՝ զՍողոմոն ողորմեալ կարգէ. որ զի անպարսաւ է աղօթելն, քան չարաքանելն վասն նորին :

Է. Չոր և ես մաղթեմ մեծ վատահոութեամբ նմանակից այսր հեծութեան՝ և զիմս ընդ նմին ընծայել գոչումն. զի թէ կորուսցես զմեզ դատեալ ըստ գործոց, ոչ պակասին վառք քո, զի իրաւամբք քո ճանաչիս. իսկ և թէ գտցես, այնքան բարձրանաս, որքան մեծութեանդ քում վայել է. քանզի յաւէտ օրհնաբանելի ես դու երկրորդաւ՝ ողորմածութեամբ, քան նախահրաման սաստկութեամբն : Դարձիր, Տէր, դարձիր քաղցրութեամբ ի ինձանս գթութեան՝ ձրի և ամէնառատ պարգևօք սիրոյ՝ մխիթարել յաւէտ ըզարտմեալքս համաշաւիղ տազնապաւ տապոյ տոչորման անբժշկականի : Չեռն եղեալ փրկութեան նորոգեսցես վերստին, քաւեալ և պատսպարեալ ի մեղսակործանս խորտակմանէ : Եւ քեզ միայնոյ սկզբանդ և անսկզբանդ, ընդ սկզբնաւորիդ սկզբանց՝ սուրբ երրորդութեանդ և

միում աստուածութեանդ փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

ԲԱՆ ԽԹ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի.

Ա. **Ե** ի արդ մի տիրեսցեն անօրէնութիւնք քում պատկերիս կայսերականի արքայութեանդ վերնում, Աստուած բոլորից լուսոյ, մի կապտեսցէ գոռոզն ապրատամբ զզարդ փչմանդ շնորհի ի քո ստեղծեալս Վերպէ, մի Թագաւորեսցէ մեղքն խափանեալ՝ մարմնոյս մահացուի առ ի գրաւել զիս ի նոյն : Զիք իմ Թագաւոր առ իշխել շնչոյս բաց ի քէն, Քրիստոս, որ անբռնադատ հնազանդեցուցանես լծոյն քաղցրութեան, որ բառնաս զկարիս մեղաց ամենակարդ բանիւ, որ արեամբդ քո ստացար և մարմնովդ կերակրեցեր. որ կարգեալ սահմանեցեր ուխտ կենաց անսխալադրելի, որ յոգի քո կնքեալ կցորդ քեզ գրելով, հօր քում մատուցեր ժառան-

զակցապէս . որ յանուն զենման միշտ յիշատակաւ քո չարչարանաց առ նոյն բարերար աղօթել համարձակեցեր , ստեղծիչ ամենից և կեանք : Դու ես Աստուած ամենայն հողւոց , որ մեծացուցեր զայս տուր շնորհաց քան զամենայն գործոց քո հրաշս . ոչ զերկինս իւրովքն զարդուք և հրեշտա-

կացն պայծառութեամբք , ոչ զերկիրս և զմարդկութիւնս և որ առ սոսա են զարմանութիւնք , ոչ զսահման լայնութեան ծովու և որ ի նմա են եղելութիւնք , ոչ զանդունդս աղխիւքն հանդերձ և որ ի նմա են անբաւութիւնք , ոչ բարձրացար յօրինմամբ այսբանեօք վեհիւք որչափ առ իմս կարեկցութիւն , յասելն քո սուրբ մարգա-

րէիւն՝ բնորոշութեանց յուսոյ բարութիւն,
ով է Աստուած իբրև զիս կարող թողուլ
միշտ զմեզս և ջնջել զանօրէնութիւնս. Ահա
արդ խնկեալ են բանք քո, սղորմած, և
խոստովանեալ բարերարութիւնք, փառա-
ւորեալ խորք խորհրդոցդ, և երկրպագեալ
զեղմունք շնորհացդ :

Բ. Արդարև ոչ ոք բաւէ յէիցս թարգմա-
նել խօսիւք նիւթական լեզուի ի մասանց
այտի քումդ զթութեանց զոր առ իս ցու-
ցեր, յօրինիչ, քանզի և մեծ իսկ է զօրու-
թիւն՝ զհնացեալն անդրէն նորոգել ըստ
առաջնումն պայծառութեան, քան յան-
դոյից ստեղծագործել: Եւ զի ոչ է քո տը-
կարութիւն, որ զօրութիւնդ ես ամենայնի,
առ որ բան քո միայն ազդեալ՝ զլրութիւն
գործոցն զլխաւորէ, ահա յարիցես փա-
ռաւոր լինել, բարեգործ, ի ստացուածս
այս կրկին անյուսալի փրկութեանս. զի
իրաւամբք ուխտի բարձրացի՝ հաստա-
տուն եղեալ մեծապէս օրհնաբան աւե-
տեաց քո ձայն ի քաւելոյդ շնորհ ծանու-
ցեալ, ողորմութեան լուսովդ ուղերձեալ,
քան ի ճանապարհ ստեղծանելոյն : Զի առ

մինն արարիչ միայն ճանաչիս, իսկ առ
միւսն՝ առաջնով կոչմամբն և երախտաւոր.
ընդ կերպացուցանելոյն և քաւիչ, ընդ նո-
րոգելոյն և քարերար, ընդ հաստելոյն և
ողորմած, ընդ կազմելոյն և հնարաւոր,
ընդ յօրինելոյն և հեզ, ընդ նկարելոյն
ամենագօր, ընդ առաջնորդելոյն և լոյս,
ընդ տածելոյն հովիւ, ընդ դարմանելոյն
խնամիչ, ընդ ողջ պահելոյն բժիշկ, ընդ
ձեռնկալութեանն զօրավար, ընդ անպար-
տութեանն թագաւոր, ընդ արարչութեանն
քաղցր, ընդ ամենատուր պարգևացն ա-
ռատ, ընդ միշտ անսալոյն ներող, ընդ ոչ
բարկանալոյն անոխակալ, ընդ կարեացս
վշտակցելոյ ծածկագէտ, ընդ յանձանձե-
լոյ զթոցն ապաւէն, ընդ գերունակ գորո-
վոյն Աստուած, ընդ անսպառ բարութեանն
օրհնեալ յամենայնի :

Ք. Արդ որպէս ստեղծեր մինչ ոչն իսկ
էի, և ծանուցար ինձ զոյացուցիչ, և
այժմ զհոգի մալթողիս մարմնոյս տաղա-
ւարաւ յարդարեան անդրէն վերստին յա-
նարատութիւն մաքուր սրբութեան նախնի
լինելութեանն. զի բազմասցի առաւել

աճեցուն եղեալ յաճախ տուչութիւն ան-
սահմանելի բոյդ սքանչելեաց նորոգ ներ-
կայիս, քան զանցելոց հնոցն ստուերա-
կանաց: Եւ ընդ ճառելոյս զԹիւս մեղացս՝
որքան մտացս Թևս ընթանայ զանբերե-
լիսն յիշատակել, արդարացայց յանուն
քո հզօր, և ի պատմելս ինձէն զանձին
իմոյ բիծ, և դու թողցես զամբարշտու-
Թիւն բազում մեղանաց խոստովանելոյս,
հզօր, ծածկատես, ամենափրկիչ. զի մի
ժայրագոյն լրութեամբ աւետեացս, դար-
ձեալ նախնումն կարօտացայց՝ երանելով
սաղմոսիւն զշնորհօք փրկեալսն մկրտու-
տեամբն. և փշովք մեղաց յոգի խոցոտեալ,
ձեռն քո մխեսցի յիս առաւելապէս այժ-
մէն վերստին, ծանրս առնելով զբեռն
պարտեացս քան զքաղցրութիւն պարգե-
ւացդ, այլ ազատեան զիս օրհնաբանեալ
Հոգւովդ սրբով, աղաչեմ զքեզ՝ Տէր ամե-
նայնի, յօրինաց մեղացն և մահու: Քաւ
լիցի, Թէ անկցի ընդ տկարութեամբ սահ-
մանաւ ճշմարտութեանդ ծագումն իբրև
զգրոյն օրինակ. քանզի ուր բաւութիւն
է ծագաւորեալ՝ վտարեալ են մեղք, և ի

խրախոյս կենդանի բանիդ՝ ոչ է յուսահատութիւն, և ամբարձեալ քոյոցդ շնորհաց՝ հալածեալ են պարտիքն, և մերձ գոլով ձեռինդ Աստուծոյ՝ ոչ գոյ անհնարութիւն, այլ ամենեին լուսաւորութիւն բովանդակապէս զօրութիւն, անպարտելի կարողութիւն: Քո է փրկութիւն, կենդանութիւն, նորոգութիւն, ողորմութիւն, միանգամայն և քաղցրութիւն, արբայութիւն, անեղծութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ Ծ.

Վերսիև յաւելոռած կրկիև հեծուքեան
նորիև հսկողի.

Ա. **Ա**ՅԼ արդ, քանզի որպէս ոչ է առանց Քրիստոսի Աստուծոյ ոգւոց փրկութիւն, և ոչ առանց տեսման աչաց՝ առ լոյս զուարճութիւն, և կամ առանց արուսեկին նշուլից արևու երբէք քաղցրութիւն, այսպէս և ոչ առանց խոստովանութեան ծածկութից և ստղտանաց անձին՝ քաւութիւն: Զի զինչ օգուտ քեզ է մաքրութիւնդ, եթէ

ընդ փարիսեցւոյն դատեսցիս, և կամ զինչ
վնասեսցեն զիս պարտիրքս, եթէ ընդ մաք-
սաւորին գովեցայց, և կամ ո՛ւր ասի պար-
սաւեալ մարգարէն Յովէլ՝ երիցս կրկնելով
զանձինն եղկուծիւն, և կամ զի գուցէ
սրբոյն դատաստան առ ի յիշատակաւուրն
մեծի, և կամ իբր արդեօք անմաքուր
իմասցի շրժամբք Եսայի՝ հեռին ի գործոց
տանն Իսրայէլի, և զիւնրդ Աստուած պար-
տաւոր պաշտի ադամեան մարմնովն՝ իմոյս
կարեկցեալ յանցաւորապէս առ հայր ա-
ղօթել, և կամ յորս Թարգմանի առած ա-
ռակին, թէ սիրտ իմաստնոյն ի տան սգոյ,
և սիրտ անմտին ի տան ուրախութեան:
Զի որ զսխալելն Ադամայ անձին իւրում ոչ
զրեացէ, և զմեղս ամենից ինքեան ոչ հա-
մարեսցի, իբր երջանիկն արքայից զհարցն,
կորոյս զիւրն արդարութիւն՝ որպէս ա-
նախտակիր գոլ բնութեանս. և ոչ բերկրի
սիրտ առ զուարթութիւն երեսաց աւե-
տեօք յուսոյն, ըստ ասացելոյն, եթէ ոչ յա-
ռաքելոյն Քրիստոսի ուսեալ՝ ամենայնիւ
ահա ըստ Աստուծոյ տրտմեսցի:

Բ. Արդ ըղձալի է ինձ յաւէտ աստանօր

խրատն հին նորոգ ընկալեալ՝ հոգևոր հան-
ճարեղին, զոր տէրն իսկ երկրորդեաց,
երթալ նստել ոչ յառաջին բարձին հպար-
տից ընդ ամբարշտացն նանրախորհուրդ
ժողովելոց, ուստի Դաւիթ և Երեմիա ուխ-
տիւ կանոնի սահման հաստատեալ հրա-
ժարեցուցին, այլ ընդ զղջացեալսն սրտիւ
պատկառեալսն մեղօք՝ և ի դատաստանաց
մեծին պակուցեալ ահիւ հատուցմանն, յետ-
նոցն հաւասարեալ աստէն ի յերկրի կա-
մաւ խոնարհութեան, ուստի բարձրեալն
Աստուած պարարեալ բերկրի. որով ընդ
նախադասեալսն ի բազմականան երանու-
թեան համարձակեցայց, Թէ ես և Թէ նա
հետեւեալ սովիմբ: Առ որ զերծեալ ի բամ-
բասանաց բանի մարգարէին, որ ի վէսս
ոմանս ակնարկի. Մի յիս, ասէ, մերձե-
նար. մաքուր եմ, և ո՞վ զիս տեսանիցէ:
Այլ զանկշիռն խոնարհութիւն երջանկին
Դաւթի ինձ նպաստ առեալ ասել ընդ նմին,
ես իբրև զանասուն համարեցայ հերբեալ
ի զգայութենէ, և հասին չարիք ինձ շուր-
ջանակի. և նեխեցան և փտեցան վէրք
իմ ի յանզգամիս անբժշկութիւն, և զայլոց

ումանց ընտրելոց ի յասորեստանի՝ զկամա-
ւորն կշտամբութիւն մեղապարտութեան
անձանցն անարատից . ընդ որս և զԵզրի
մեծի քահանայի զասելն՝ ես ինձէն առեալ
բարբառիմ, Թէ և ոչ զերեսս բաւական ի-
ցեմ համբառնալ ի վեր առ քեզ Աստուած :

Գ. Արդ ես ճշգրիտ պատկեր ամենայն
երկրի՝ զիմս խառնեալ ընդ նոցին պար-
տիս, և ի նոցայոցն զառ իս դառնութիւն
կրկին առաւելեալ, նոքօք հեծեծեցից .
Թէպէտ և չէ ինչ պիտոյ զարշուծեան գու-
նոյ՝ դարձեալ տգեղութիւն : Ահա արդ մե-
ղայ, զի անմտութեամբ գործեցի զոչ հա-
ճոյսն քո բազմօք սխալեալ յանցաւորու-
թեամբք, նայեան յիս, գթանձ, որպէս եր-
բեմն յուրացութեանն ըմբռնեալ Պետրոս,
զի յոյժ ունայնացայ : Լուսաւորեան ինձ
զողորմութեանդ քո ճառագայթ, ամենևն թն
բարբարութիւն . զի ընկալեալ զօրհնու-
թիւն քո, Տէր, արդարացայց կեցից և մա-
բուր եղէց յանատեղծիցն քո խնոց լիկողաց :
Չունիմ համարձակութիւն զմեղապարտ ձե-
ռինս հաստուած առ քեզ տարածանել,
մինչև մատուցես զօրհնեալդ քո զաջ ի

նորոգութիւն դատապարտելոյս : Արդ յաղ-
ծեան վերատին իմումս յամառութեան քոյին
հեղութեամբդ առ իս ժամանեալ մարդա-
սիրապէս . և զամենայնն յամենայնի ա-
մենայնիւ քո կարողութեամբդ՝ զառաջին
չարիսն միջնովքն և վերջնականօքն Թող
ինձ , հնարաւոր անհասից Քրիստոս Թա-
գաւոր լուսոյն արդարոց :

Գ. Ձեմ արժանի յիշել զանուն քո օրհ-
նեալ , զի վնասակար եմ բարեգործիդ մա-
հու հարուածոց առ կնիքն , առ շնորհն , առ
փշումն , առ պարզեւն , առ աւանդն , առ
ձիրն , առ անունն , առ որդէգրութիւնն ,
առ պատիւն արքայական , առ պատկերն ,
առ դրոշմն , առ օծումն , առ նոխութիւնն ,
առ համարձակութիւնն , առ ընտանու-
թիւնն , առ կեանսն , առ լոյսն , առ երա-
նութիւնն , առ յոյսն , առ փառսն , առ
անխոնարհելի բարձրութիւնն , առ պսակն
անկապտելի , առ խոստմունսն ծածկեցե-
լոցն , որ քեւ , տէր Քրիստոս , բազմօք ա-
ւետարանեցաւ ինձ յամառելոյս իժիս և
քարբիս՝ ունկնախից և լսելափակ անլուր
ականջացս . որ միշտ յառաւելութեան

բումդ բարութեան յոքնապատիկ յաւէտ
բան զսոյն չարիքն իմ յաճախեալ, ի սպառ
կործանեցին, մերժեալ ի կենաց ընդ մահ
կապեցին, ծառայ կարգեալ ապականու-
թեան : Եւ արդ դու միայն իրաւակշիռ և
ճշմարտադատ բարերար՝ օրհնեալդ ի գը-
թութեան, մեղայ քեզ անօրինեցայ անի-
րաւեցայ . վասն որոյ և եղծայ, զեղծայ,
յանցեայ, ամբարշտեցայ . և ոչ լուայ
խոստովանեալ և երկրպագեալ գովեալ քո
բանիդ, որ դու իսկ երևեցար անձառե-
լեաւ քո սիրովդ, զոր զրելն իսկ մեծ է,
և նշանակելն սարսափելի : Քեզ արդա-
բութիւն և փառս և մշտնջենաւոր գովու-
թիւն, և ինձ պատկառեցելոյս ի քէն,
խնամակալ, քաւութիւն և ողորմութիւն
և բժշկութիւն, օգնութիւն և պահպանու-
թիւն սրտի և ոգւոյ, բարեբանեալդ յա-
մենայնի յաւիտեանս, ամէն :

Բ Ա Ն Ծ Ա .

Վերսիին յաւելուած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի .

Ա. **Ե**ի արդ առ երկրածին որ պա-
ղատեցայց այրս մահացու ամենապատիր
եթէ, ընդունայն է աղաղակելն. առ մահ-
կանացո՛ւ բանական եթէ, սուտ իցէ փըր-
կուծիւնն առ յուսոյն վստահութիւն. առ
մանրդ որ եղծական եթէ, ընդ տկարու-
թեան բանին և նանիր է զօրութիւնն .
առ իշխանս երկրաւոր զահից եթէ, ան-
ցաւոր է ընդ ինքեանս և իւրեանցն բա-
րութիւն . առ եղբայր որ հարազատ
եթէ, կարօտ է կամելոյն առ անձինն ան-
դորրութիւն . առ հայրն իմ երկրաւոր
եթէ, պակասեալ են խնամականքն ընդ
աւուրց նուազութեան . առ մայրն իմ որ
երկնեաց եթէ, կասեցան զթութիւնքն ընդ
նահանջել կենդանութեանն . առ թագաւո-
րութիւնս աշխարհի՛ արդեօք, որք զմա-
հացուցանելն միշտ արուեստաւորեն՝ քան
զկենագործելն . այ՛ առ քեց բարերար

Աստուած օրհնեալ ի բարձունս, որ կենդանի ես և զկենդանութիւն տաս ամենայնի, որ և յետ վախճանին զօրես անեղծապէս նորոգել :

Բ. Որ եթէ փախնումք ի քէն, դու զկնի ընծանաս. եթէ տկարանամք, զօրացուցանես. եթէ վրիպիմք, շաւիղ դիւրութեան ուղղես. եթէ պատկառիմք, քաջալերես. եթէ ախտանամք յանձն և ի մարմին, բժշկես. եթէ զարշանամք մեղօք մաքրես. եթէ ստեմք, քո ճշմարտութեամբդ արդարացուցանես. եթէ յանդուս ներքինս սուզեալ զլորիցիմք, յերկինս ցուցանես. եթէ ի կամաց մերոց ողորդումք, դու դարձուցանես. եթէ մեղանչեմք, ողբաս. եթէ արդարանամք ժպտիս. եթէ օտարանամք, սգաս. եթէ մերձենամք, տօնես. եթէ տամք, ընդունիս. եթէ յամբանամք, երկայնամտես. եթէ մեք ժխտեմք, դու առատապէս շնորհեալ ընձեռես. եթէ լքանիմք, տրտմիս. եթէ արիանամք, խնդաս :

Գ. Որպէս հարիւրորդ երկրորդ սաղմոսն օրհնաբան հրաշաւորական՝ զվհա-

տելոյս զսիրտ սիրտիէ, և մեծ յոյս կենաց
աւետարանէ առ փրկութեանն հանդէս,
որ յաղթականն է դիւաց և տարակոյս
բանսարկուն . որ իբր զխաչին տէրունի
նշան բարեբախտ պանծալին սքանչելա-
փառ, անխոնարհելի ռարձրութեամբ լու-

սոյ և անպարտելի վերնոյն զօրութեամբ
կանգնեալ է ախոյեան անվանական և
անշարժական ամենայնիւ յաւիտենական
ընդդէմ անբարի բարուց բռնութեանն Յե-
լիարայ, որ ունի յինքեան զանձս հոգևոր
օգտից գիտողաց մտաց ընծայեալս ըզ-
պարտումն մահու և զլուծումն մեղաց, և

յոյսս կրկինս յերկուս յաւիտեանս , և զնորոգումն խոստման անեղծութեան արդարոցն , կանոնս բարեհրաւէրս և կենդանատուրս գրեալս հոգւովն Աստուծոյ . որպէս ամենայն իսկ երգ սաղմոսացն մաքուր սրտից է տեսանելի կտակ կենաց մարդկան նկարեալ :

Գ. Զի թէ ի նախնու մն տկար կերպարանն զայս աւետիս և վստահութիւն ընդգոգեալ ունէր՝ կործանման մահու նախաժաման մեծ աւետադիր և կեանս երկնակրօնս վերնակենցաղս միշտ անճառելիս , և այն՝ ջնշական գիրն և յեղանակաւոր օրինակն , և պաշտօնն դատապարտիչ վհատութեան յանցաւորացն , և խափանելի կտակն երկրային , և տկար հաշտարարութիւն միջնորդացն , և թերութիւն բանից մաղթողացն : Որ զի թէ Մանասէի փրկութիւնն խոստովանելի է , անդուստ վկայեալ յետ այնքանեաց մեղանաց անբժշկականաց . որ արեամբն արդարոց ելից զնուիրեալն մեծի թագաւորին հրաշանուն քաղաք հայրենի , ըստ մարգարէագիր անսուտ պատմութեանն , որ և

զմեծն իսկ տեսանողաց բազմերախտիս
ձեռնկալուժեան խնամողօրէնն պաշտպա-
նութեան նախնակերտ յարկին տեսչու-
թեան, մանկավարժ ինքեան և նախնի,
մեքենայիւ մահու սղոցեաց, ի յերկուս
մասունս խզեալ՝ դժնդակ տանջանօք մա-
շեաց, իբր խորհրդով ապստամբութեան
զյուսոյն փրկանակ կտրեալ : Առ որով
զչար յաւելուածն մոլեգնական՝ զքրէա-
կան վերնամարտութիւնն ի բարձրեալն
յանդգնութիւն. քանզի ոչ պատկառեաց
երբէք զստեղծողին պատիւ և զանուն
յիւրաբնակ խորանէն մերժել. հալածեալ
զԱստուծոյ հոգին, Բելխարայ զանձն
դաւանեաց : Քանզի զնոյն տաճար տիրա-
կան խնկարկութեան հաստողին սահման՝
հռչակաւորն երկրի տեսարան՝ զսարսա-
փելին ազանց սրբարան, ուր տեսիլք
հրեշտակականք և Աստուածային հրա-
մանք յաղթողականք լուսաւորապէս յայտ-
նութեամբ ազդեալ երևէին, զայն վայր
երկնանման ահաւոր սքանչելատես՝ Քլեա-
նայ ումեմն քառադիմակի նախանձարկու
պատկերի աւերածոյն անապատի՝ պաշ-

տօնետեղ գարշելի և դիւանճենճեր զոհարան պատրաստեալ կազմեաց : Զրկեալ զարքայն երկնաւոր ի յարքայականն կայից, զամենահարուստն՝ ունայն ի ստացուածոց իւրոց, զտանուտէրն՝ անհանգիստ և Թափառական տատանեալ, Բէէղզերուղայ ձեղուն նկարեալ, և զանունն ահեղ վտարանդի արարեալ . զերի տարեալ զաւանդ գովելոյն, ողբալի զողորմածին մասն նուազեցուցեալ, աղուեսուն փոքու ապարանք զսրահն լուսոյ կարգեալ, և բնաւից ունողին և ոչ զլխոյն տաղաւար յիւրայնոցն եղեալ . հստեալ զցանկ հզօրին, բախտից հմայից զսեղանն մեծախորհուրդ արեանն սրսկման երևեցուցեալ : Լայնեալ հետս բազումս ընծացելոց ի զայթակղութիւն, հովիւ կորստեան հօտին սատակման, մոլորութեան բուռն վարդապետ, և այն՝ գիտութեամբ կրօնիցն օրինաց, հայր ունելով զմեծն Եզեկիա զնմանակիցն Դաւթի :

Յ. Այնքան ստացեալ զամունս չարեաց, որ և զԱստուծոյ պատիւն՝ որ զարքայութեան փառս ընծայեաց նմա, հայհոյեալ

և թշնամանեալ, և զաղօթկերացն բազմութիւն սուսերաւ մահու խողխողեալ : Ընտանի դաւաճան, մերձաւոր վատնիչ, հարազատ սատակիչ, կցորդակից սպանող : Առ Աստուած ոչ գոյր դառնալ, զի ուրացեալ էր զնա . զԱբրահամ ոչ էլ յիշել, զի խորթացեալ էր ի նմանէ . Իսահակաւ ոչ էր աղօթել, զի նզովեալ էր ի նմանէ . Իսրայէլիւ ոչ էր պարծել, զի տարագիր էր անուան կոչմանն մեծախորհուրդն շնորհի . զդաւթեան երգն ոչ էր նուագել, զի կշտամբիչ էր նորին . Ի քաւարանն ոչ էր մերձենալ, զի պլլծեալ էր զնա . Ի տապանակն աստուածագիծ ոչ էր ապաւինել, զի ընդ գարշութեան ձուլածուին էր փոխանակեալ . առ Մովսէս ոչ էր կարդալ, զի անքաւելի էր պարտիքն որ առ նա . առ Ահարոն ոչ գոյր աղաչել, զի վնասապարտ էր առ նա . առ մերձաւոր մարգարէիցն գունդ ոչ էր դիմել, զի սպանող էր նոցա : Եւ նորա քաւութիւն մեղաց, և արքայութիւն թագաւորութեան վերստին պարզեալ տուաւ, զի քեզ, բնրերար, բազմացուցես

կարգեսցես զովեստս անճառս և անլռե-
լիս ի յազգս տոհմից և ի դարս ժամանա-
կաց, և զղուռն յուսոյն մտից անփակելի
պահեսցես ի փառս քոյդ բարձրութեան
և ի փրկութիւն դատապարտելոյս, ան-
մահութեանց պարգևաց տուիչ Քրիստոս,
զովեալ յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԾԲ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ա. **Օ**ՐՀՆԵԱՂ տիրաբար ի բունդ
էութեան, անսահմանելի և անփոխա-
դրելի իսկապէս բարի, պաշտօն խնկելի
և երջանկութիւն խոստովանելի ամենայն
երկրի, երկայն յուսոյ ամենապատրաստ
տեսութիւն, զժած ողորմած, որ ոչ պա-
հես ոխս բազմութեան ամաց մեղանաց
քթթել մի ական, որ հրաշաւորս զարմա-
նալիս գեր քան զամենայն ազինս նախ-
նեացն անսահման առաւելութեամբ կրկին
ընդ միոյ հաճեցար հեղուլ զողորմութեան

վերնահոտս վտակս ամենախնկաւորս ի
շնորհարաշխութեանս նորում : Եւ զան-
յուստ զմուտս լուսարանի պատուհանին
անձկութեան նշուղիցն աղօտականաց,
չափով զխտութեանցն ըստ Սողոմոնի, և
իւր իսկ նմին և ինձ ընդ նորին բացեր
ընդարձակեցեր Թշուառացելումս զառա-
գաստն անջրպետարան ելիցն ողորմու-
թեան ձրի պարգևացն Աստուածականաց.
զոր ընդ մէջ իմն մասնաւորօք աւետաւոր
յիշատակաց և ի հնումն զայսր տպաւո-
րութիւն օրինակաւ նկարագրեր, զդար-
ձարուքն առ իս և ես դառնամ առ ձեզ.
և յորժամ դարձցիս և հատուչեցես, յայն-
ժամ կեցցես : Նա զի և զաղչամզջին սևու-
թիւն գունոյն փոխարկել ի ձեան պայծա-
րութիւն, և զարանցն արեամբ ներկելոցն
յեղանակել ի պատահումն գեղման, ըստ
Եսայեայ և Զաքարիայ, և ի մէջ բարկու-
թեան դարձեալ զոյգ զողորմութիւն. բանզի
անապատանալ քաղաքացն Իսրայէլի և
դարձեալ բնակիլ, և ճանապարհացն ա-
մայի լինել ի չգոյէ մարդկան և անդրէն
հետևիլ, և լքանիլ ի սովոյն ոգւով և դար-

ձեալ զօրանալ ձեռամբ, և գնալ Աստու-
ծոյ ի տեղի իւր զայրացմամբ և դառնալ
ողորմութեամբ, ըստ ներողութեան զելսն,
և ի մէջ սաստիցն սպառնալեացն կրկին
պաշտպանութիւն, և ի սրտին խռովու-
թեան յուզումն խնամոց գթութեան :

Բ. Այս մարգարէիցն ձայն խնկելի, որ
զօրհնեալդ քո զալստեան զազատարարդ
հրաման կանխաւ ազդէին, և զոր չէ բա-
նիւ նիւթեղէն լեզուի ընդ թիւ արկանել
վասն անբաւութեան, փոքունք են և
նուազունք օրինակք և նմանութիւնք,
հինք և յժամանակաւորք առ աւետեացդ
քո յայտնութիւն և խաչիդ փրկագործու-
թիւն : Որ յամենայն վայրի կառուցեր
զխորանն վկայութեան արեան քո ուխտի,
որք մեծաբարբառ միշտ աղաղակեն քան
զզատակնիք մահուն Հաբելի զյաղթանակ
բարեաց բումդ հանդիսի, կեանս կրկինս
և անմահականս շնորհաց, մկրտութեան,
յարութեան, նորոգութեան, առ քեզ ըն-
տանութեան, ընդ Հոգւոյդ սրբոյ միու-
թեան, քաւութեան, ազատութեան, լուսա-
ւորութեան, մշտնջենաւոր մաքրութեան,

իսկապէս երանութեան, ընդ վերնայնոցն
կցորդութեան՝ անկապուտ փառաց, ի
շրժունս մեր ձայնիւ բարձրելոյն հաշտե-
ցուցիչ բանից աղաչանք : Եւ զոր ահա-
ւորն է ասել, կարգեմ աստանօր յիշատակ
եղեալ մեծիդ երախտեաց, աստուած իսկ
լինել ընտրութեամբ շնորհին, և ընդ հաս-
տողիդ միանալ տէրունի մարմնոյդ ճա-
շակմամբ, և ընդ լուսոյդ կենաց խառնու-
թեամբ զոր կատարումն երջանիկ խոստ-
մանն, ըստ Պօղոսի բանին, ոչ ունէր
օրէնն : Այլ դու, փրկութիւն, եկիր հայ-
րենիդ քո հարստութեամբ, արարեր և
կատարեցեր զյուսոյն յերկարածգութիւն,
որ առ քեզ պահեալ անհամառօտելի,
քաւիչ ամենայնի : Եւ քեզ փառք ընդ
Հօր քում ի գովեստ բարեբանութեան
Հոգւոյդ քո սրբոյ, յաւիտեանս յաւիտե-
նից. ամէն :

ԲԱՆ ԾԳ.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
ևնրիև հսկողի.

Ա. **Տ**է՛ր տէր զօրութեանց, բոլորից
զոյից Թագաւոր, օրհնաբանեալ ողորմու-
թիւն, Աստուած ամենեցուն, որ յաղծես
սահմանի լայնատարած ընդարձակու-
թեան, ամենայն անբաւութեանց դու ես
որքանութիւն. մինչ զի կարծրն քեզ հո-
սանուտ է, և լոյժն քեզ պնդակազմ,
և չիք քո իր անհնարաւորական, յանձնող
զօրութիւն ահեղ. հուրն ցօղ իմն է զովա-
կան, և անձրևն բոց կիզանողական :
Զքարն բաւես ցուցանել կերպարան ազդ-
ման, և զքանականն դնես անխօս և ան-
շունչ արձան . Զպարտաւորն ողորբեալ
պատուական առնես, և զկարծեցեալն
մարութ՝ իրաւամբք քննեալ դատիս :
Զմատուցեալն ի մահ՝ բերկրութեամբ բա-
րեաց արձակես, և զամաչեցեալն՝ զուարթ
տեսութեամբ օծեալ դարձուցանես : Կանգ-
նես զմատնեալն հաղբից զլորման, և

զասանեալն՝ ի վատահուժիւն վիմիդ հաստատես : Զախտացեալն բազմահառաջ՝ երջանիկ կարգես, և զյառաջատեալն դարձեալ անդրէն ի յետս նահանջես : Եւ յորժամ սպառին առ ի մէնջ բարիքն, զառաւել զարմանալիսն յայնժամ ներգործես. քանզի վասն քո գիտես Թողուլ զմեղս և ջնջել զանօրէնութիւնս, և քաւիջ լինել անիրաւութեանց և զմեղս մեր ոչ յիշատակել, ըստ Եսայեայ և Երեմիայ .

Բ. Այլ առ շնորհ նորոգ փրկութեանս բազմօք գոհարանութեամբ հետևեալ, ի յաճախութիւն անբաւիցն լռեալ առ ամին իսկոյն կտրկեցայ . քանզի կրկնեալ զլուսոյդ անսպառ բարիսդ, որ ի քէն առ իմ յամառս Թշուառութիւն, քոյին աղերսիւ առ քեզ մաղթեցից, յարմարեալ դարձեալ ի նիւթս բանիս զտառ ողբերգութեան այսր մատենի . լցից Թախժութեամբք և հեծեծանօք . Այլ առեալ խառնեցից ի տուողիդ հաճութիւն՝ ընդ ցաւոցն զդեղն, ընդ վհատութեանն զխրախոյսն, ընդ յուսահատութեան զյիշատակդ անուան հաստողիդ, ընդ տխրութեանս զսփոփանսդ

ընդ իմումս դառնութեան զքաղցրութիւն կենարարիդ, ընդ պատիժ օրինին ըզշնորհն, ընդ պարտս անիծիցն զազատարար օրհնութիւնդ, ընդ մարմնոյ մահուն զամենայնիւ նորոգութիւնդ :

Գ. Հաւատամ հզօրիդ բանի, ուստի վկայեմ. լնր լոութեան՝ սրտիս, տէր Յիսուս, որ հնչումն է առ քեզ հեծութեան ձայնի երկար գոչելոյ : Որ մարմնակից և պատկերակից մեր եղեալ, և բահանայապետապէս անօրինակդ զօրինակին խորտակեալ զլուծ, ընդ զենման մահու անասնոցն՝ բարեբանեալ մարմնոյդ նուիրմամբ անմահապէս միշտ մատուցանիս, և աննուազաբար քաւութիւն շնորհես, ոչ սակաւամեղիցն միայն, այլ և որոց հատեալ է ակնկալութիւն առ ելս կենաց : Զի որքան զօրէ մարմնոց անդամոց առ մեղս կենդանութիւն, թէ և բիւրուց ամաց ունիցի յերկարաձգութիւն, յորժամ Աստուածդ բոլորեցուն վասն սորին կամաւ և յօժարութեամբ զենումն ընկալեալ, մահու համբերես բաշխեալ ի քաւութիւն : Զի ոչ եթէ մաքրութեանդ աղբիւր պար-

տական գոյ մահու յօր ըստ օրէ կատարին, այլ կամօք քովք Հոգւոյդ գործակցութեամբ՝ ի հաճութիւն Հօր և ի մեր հաշտութիւն ցանկ մատուցանիս : Իսկ եթէ ամենիցդ Աստուած անքնին՝ իմովս վասն իմ առ իմ փրկութիւն, ի դէմս իմ, իբր թէ ընդ քոյդ էութեան ես իցեմ մարմնով պարունակողիդ կցորդ միացեալ. և դու, բարբերար, յաղագս իմ ի յիմս կերպի փոխանակեալ ընդ իմում պարտեաց, և մահ ընկալեալ անպարտդ զմահապարտիս յլաստուց պատուհաս, և ի յիմ անուն յանցաւորապէս, որպէս թէ կամաւ ընդ բեզ ես կրիցեմ, բազումս մեռեալ և մնաս կենդանի. ոչ ուրացողացն ձեռօք, այլ դաւանողացն հաւատովք աստուածապէս նուիրեալ և ի մասունս անհատս բաշխեալ :

Գ. Ասէր ոմն ողորբաւոր՝ Հաւատաւեացն պաշտօնատար. մեծ ինձ և անկըշուելի առ սմին դատէր անյարմարագիր անձին յուսողիր, Հաւատամ զփառս և զերջանկութիւն, քան թէ մարտիրոսութեամբ իսկ՝ Թող թէ ուղղութեամբ իմս

աստուածախառն մարմնոյն կամաւորա-
կան նուիրումն առ անասնական սպան-
դին մատուցումն, և անմահն առ մահկա-
նացուս, լոյսն ահաւոր առ ստուերայինս,
յաւիտենականն քան զանցաւորս, բարձ-
րեալն քան զերկրաւորս, անստեղծն քան
զեղականս, բարին իսկութեամբ քան ըզ-
թիւրեալս բնութեամբ, մանաւանդ զի իւր
է կամելն և իւր կենագործելն, օրհնու-
թեանն առ ի՞ծ քան զանիծիցս պատճառ :

Ն. Արդ տուր խոցելոյս ի սիրտ և յոգի,
աղաչեմ զթանձ, զառ ի յերկնուստ ըն-
ծայեալ զդեղդ կենաց. մատիր քաղցրու-
թեամբ առ ախտացեալս մեղօք, քաւեն
ի պարտեաց՝ ամենակատար բաւականու-
թիւն : Իսկ առ ի յինէն այս է ճշմարիտ
և անխաբելի կերպարան բանի, որ զի
հաստիչդ ամենից ի սուրբս բնակես, և
ըստ տարազու սերմանն և հնձելն է իրա-
ւացի, ըստ ճշմարիտ բանին Պօղոսի, և
աչացաւացն ի տապ արևու ոչ է զօրու-
թիւն : Այլ դու, բարերար հաստիչ յո-
չէից, յարգես յաւէա իսկապէն համայն
զդաւանելն զքեզ՝ բաւական առ կենդա-

տրաստել ինձ հետս ճանապարհի՛ որ առ
քեզ բերէ, վիհ է ինձ խորոց յաջմէ և
յահեկէ :

Բ. Ահա ոչ պարծիմ ամենայն իրօք նա-
խատեալս, ոչ պանծամ դարովեալս, ոչ
խրոխտանամ լքեալս, ոչ մեծաբանեմ
պապանձեալս, ոչ ըմբոստանամ ձաղեալս,
ոչ երջանկանամ եղկելիս, ոչ արդարա-
նամ ամբարիշտս : Զի ոչ երբէք հարթ
ընթանայ երիվար առանց սանձակալի,
և ոչ նաւ համբառնայ հանդէպ առանց
ուղղչի, և ոչ արօր կշիռ ինչ գործէ ա-
ռանց մաճակալի, և ոչ երկուորեակք
լծոցն ի ճահ ճեմեսցին առանց եզողի, ոչ
ամպ վերաչուէ առանց հողմոյ, ոչ աս-
տեղք ցնդին և կամ գումարին առանց
ժամանակին, ոչ արեգակն փոխաբերեալ
շրջանակի առանց տարրական օդոյ, և
ոչ ես նորօք հանդերձ առանց բարեգոր-
ծիդ հրամանաց ակնարկութեան : Զի դու
միայն ես տուիչ կենաց բանականաց և
խնամիչ կարգաց հոլովման արարածոց,
և ի քէն է ինձ փրկութիւն, ըստ սաղմո-
սողին. և դու ձայնես բարբառ խնդալից

աւետեաց հնչման յականջս լսելութեան
ամենայն հասակի, Եկայք ի հանգիստ իմ
բնաւին աշխատեալք՝ և ես մաքրեցից
զձեզ ի պարտեաց : Իսկ զինչ օգուտ ի
լուացմանէն, եթէ կրկնակի զազրացայց.
և կամ ո՞ր օգուտ ի ճաշակմանէն, եթէ
զեհենին մատնեցայց : Եւ կամ զիւրդ
յԱբրահամ պարծեցայց խորթացեալս ի
զործոց նորին, որդիս զարշուծեան հօր
ամովրհացւոյ, և մօր քետացւոյ կամ քա-
նանացւոյ, ըստ մարգարէին որ առ իս
յանկաւոր ձայնի. Ժառանգս մերժելի
եթովպացի և ոչ սենեկին Սառայի, ըստ
տեսանողին առ իս առածի, եղբայրս
Շամրնի և կամ Գոմորայ, համբակս ան-
լուաց և անաղելի՛ խակակուծ պորտոյն
խակուծեան Ողայ և Ողողիբայ, ըստ
Եզեկիէլի կրկնանախատն կշտամբու-
ծեան :

Ք. Եւ քանզի ի ծուփս բազմավտանգս
ալէտանջ հողմոյ սաստկապէս զգուեալ
ուժգին լլկանօք ի սպառ տազնապմամբ
ի ծովին, փոխեալ ընկեցեալ ի վտակն
վայրենական ողողիչ, առ որս զմատունս

ձեռացս այսր անդր տարաբերեալ, իբր
ի հոսանաց բռնութեանց գարնանազայր
գետոց, արտաձգեալ յակամայ ընծացս
ողորմագին գլորման, ջրակուլ ոգեսպառ
պղտորարբութեամբ, դաժանահոտ սկա-
խառն մամռարմատ խառնախոլի մա-

հարեր երկամբբ վանեալ, ըստ որոց
յուզխիցն հեղեղիցին հեղձուցեալ : Այսու
առակաւ և ես եղկելիս՝ խօսին և ոչ խնա-
նամ, գոչեն և ոչ ինչ լսեմ, բարբառին և
ոչ զարթնանամ, հնչեն և ոչ փոխադրիմ,
փողեն և ոչ գումարիմ, վիրաւորիմ և ոչ
ևս զգամ, կոոցն գարշութեան նմանեալ

Թափուր յազդմանէ բարեաց իմաստից :
Արդարև չար առաւել յաւէտ իսկապէս
քան զօրինակդ ճշմարտութիւնս , ատելի
և մեղադրելի և ատենին Քրիստոսի ար-
ժանապէս մատնելի :

Գ. Եւ քանզի անդառնալի ուղւոյն յի-
շատակ աստեացս պարտեաց զայս կտակ
Թողի որոց ընթեռնուն , իմովս բանիւ առ
Աստուած կարդալ հանապազորդութեամբ ,
այս կացցէ սահման յանձնառական խոս-
տովանութեան մշտնջենաւոր ձայնարկու
առաջի քո , ամենակալ . զոր գիրդ ընդ
մարմնոյս և բանդ ընդ հոգւոյս զանսահ-
մանելիդ միշտ Թախանձեցցէ , իբր յանեղ-
ձական մաղթողէ ընկալեալ աղերս ի յի-
մոյս ձայնէ , բնրեզում , մարդասէր ,
օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԾԵ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
նորիև հսկողի.

Ա. **Ե**ր վասն զի սլացեալ ոգւոյս
Թևօք ի Թիւս անբաւից ծննդոց մարդկան
եղի ի կշիռս իմանալեացս մտաց, ոչ
զտի զոք համեմատ ինձ պարտաւոր. և
առ այս զդաւթեան սաղմոսին զբանն ի
յերգ ինձ առի դառն կշտամբութեան
զաւազանաւոր գործավար. ո՞վ յարիցէ
ընդ իս ի չարիս հաւասարել յանօրէնու-
թիւնս : Եւ բանզի այս ըստ սմին մասին
կնքեցաւ և ճշմարտեցաւ առ այրս մահու,
և ես վկայեմ կրկին հաստատեալ. առ
այսր իրաւունս գրեմ՝ ինձ միայնոյ զեղ-
ծանիլ ի սպառ, բան իմովս բանիւ բազ-
մաց տարագրիլ. Թերևս սովիմք առ այսու
արդեօք և ինձ շնորհեսցես, շնորհողիս
չպարտիս իմոցն :

Բ. Եւ արդ զինչ քեզ աղերս հաճոյա-
կան ի յայսմ և ի սոյն, և ծուխ անուշից
ընդունելի խնկոց մատուցից, գո՞վեալ

Ընդառնաբերելով երկնաւոր Քրիստոս, եթէ ոչ
զառ ի յինէն անիծեալսն օրհնել մաղթեմ,
զկապեալսն արձակել, ազատել զդատա-
սպարտեալսն, բարեգործել զնզովեալսն,
պսակել զԹշնամանեալսն, սփռիլ զտրտ-
մեցեալսն, դարմանել զխորտակեալսն,
խնամել զսարսուցեալսն, պատսպարել
զնենգեալսն, զվիրաւորեալսն ի մարմին՝
յոզի բժշկել : Եթէ օրհնութեան բանիւ
առ ոք մատուցայ, լուիցես . իսկ եթէ
անիծիւք, մի հայեցիս ընդունել, զԹանձ :
Ես տառապեալս ամենամշուառ ի վերջին
սպասաւորութեան մաղթանաց այսր մա-
տենի, ի բովանդակ մտաց շնորհեցի իմոցն՝
փակեալ առ ի քէն զանիծիցն դժնդակ
ըղձիցն չարաշուք ձայն . և դժնէից նեն-
գողացն իմոց՝ ընդ բարիսն ի բոլոր սրտէ
հաշտութեան արգահատեցի, վասն որոց
և ծունր պաղատանաց կրկնեցի . որչափ
դու ինձ ահա յայց ելեալ առաւել ողոր-
մեսցիս ըստ բոյդ մեծութեան, գովեալ
խնամակալ, կեանքդ՝ մահացուիս, հզօրդ՝
տկարիս, ամենակարդ՝ վարանելոյս,
իմաստութեանդ աղբիւր՝ յիմարիս և Թըմ-

բրեցելոյս : Քանզի յաւէտ սխալեալ անկայ իբրև զողողակ մթային ոչ ընդելական ի հաղբս մահու անզգայապէս, չիմացայ զկորուստն, չգիտացի զորոգայթն, չտեսի զըմբռնող որսոյն ծածուկ մեքենայս, չկարծեցի զխաբուճն կերպարանաց կեղծաւոր վարմին, չնկատեցի զգայթակղուծիւնն շուրջանակի, չշօշափեցի զպատանդիչ զցանցարկ կարծին, ժամանեցին ինձ չարիք, և ես ոչ կարացի ճանաչել, ըստ սաղմոսողին :

Գ. Քանզի և որպէս իմաստակի ումեմն արտաքնոյ բարւոք թուեցաւ՝ չարասել զմահ առ չիմանալոյն պատճառի, և ես վկայեմ իմովս բանիւ. քանզի իբր զանզգայ պաճարս անսանոց մեռանիմք և ոչ զարհուրիմք, կորնչիմք և ոչ հիանամք, թաղեցեալ լինիմք և ոչ խոնարհիմք, տարագրիմք և ոչ տազնապիմք, եղծանիմք և ոչ զղջանամք, մաշիմք և ոչ մտառեմք, պակասիմք և ոչ պատրաստիմք, գնամք և ոչ զգուշանամք, գերիմք և ոչ ևս զգամք : Իսկ հանգիստ ասել երջանկին Յորայ զվախճան մարդոյ, և

ես խոստովանիմ զսոյն ընդ սրբոյն, եթէ ոչ ունէի զբեռն աշխատութեան մահացու գործոց ստանձնեալ : Մանաւանդ զի որոգայթն զաղանի և հնարադիրն աներևակի, տարր ժամանակիս յանէից, անցեալն անյայտ և ազատնին կարծողական, ես անհամբեր և բնութիւն Թերահաւատ, ոտք անհաստատք և միտք ցնդեալք, կիրք հարկաւորք և բարք անժուժկալք, մարմին մեղսամակարդ և յօժարութիւն երկրասէր, դիմամարտութիւն տնկակից և խառնութիւն ներհակական, բնակութիւն կաւեղէն և անձրևք ուժգնակիք, կարիք անթուելիք և պատահարք ամենագրաւք, միտք չարախնամք և տենչմունք բարիատեացք, կեանք առօրեայք և զմբաղք սակաւաւորք, խաբմունք յիմարութեան և խաղալիք տղայականք, աշխատութիւնք ընդունայնք և վայելմունք երազականք, համբարք ոչնչից և պահեստք հողմոց, նմանութիւնք ստուերաց և կերպարանք ծիծաղելիք : Քանզի իբրև եկն եհաս պատուիրանն, ըստ պօղոսեան բանին, անպատրաստ զտեալ զիս ին-

քեան, մեղքն կենդանացան յանդիմանեալ
յարդարութեանցն, և ես մահացայ կենացն
և կենդանացայ կորստեանն :

Պ. Գողացան օտարք, չարին զումարք,
զստացուածս սրտիս իմաստից, ըստ
գլխոյն կանխաբանութեան. որով եկն եհաս
խակոյն աստանօր իմաստութեան ինձ նուա-
զանալ, ըստ առակողին, և առաւելուլ
ոչ բարւոյ ցանկութիւն : Ոչ յառեցի զակն
ոգւոյս ի զլուխն իմ կենաց Քրիստոս,
որով ընդ ուղիղն հետևեցայց : Քանզի
կամելով ուժգինս ընթանալ՝ ընկլայ սաստ-
կապէս, յանչափն ձգտիլ՝ իմոյն ոչ հասի,
ի մեծագոյնն ամբառնալ՝ աստուատ զլո-
րեցայ, յերկնային ուղւոյն անդնդոց մատ-
նեցայ, ի զգուշանալն առաւել՝ յաւէտ
վնասեցայ, յանարատն պահիլ՝ մանր
խորտակեցայ, կարծելով ընդ ահեակն
մրցիլ՝ յաջն գթեցի, ի զերկրորդն խուզել՝
զնախնին կորուսի, ի խնդիր սակաւուն՝
ի կարևորացն զրկեցայ, ի յուխտին պա-
հել՝ դաշինն դրժեցի, առ սովորութեանն
կտրիլ՝ կորուսիչս զտի, ի փոքունցն փա-
խուցեալ՝ մեծամեծացն մատնեցայ, զոր

ես ինքն ինձէն ստեղծեալ՝ չարաչար
դատախազ անձին կարգեցի : Յորոց փըր-
կել զմատնեալ գերիս դու միայն զօրեւ-
ցես, կենոց մատուցեալ զընծայեալս մա-
հու զհոգիս . զի դու միայն, տէր Յիսուս,
ճանաչիս բարերար, անսահման փառօր
ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ օրհնեալ յաւի-
տեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ԾԶ .

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
և որիև հսկողի .

Ա . **Ի**ՍԿ զառիժան մահու դիպուածս
դժոխարմատ ծառոյս դառնութեան պը-
տուղք, ընտանիք Թշնամիք, հարազատք
հակառակք, և որդիք դաւաճանողք ստո-
րագրեցելովք մասամբք նշանակեցից՝ զը-
րեալ յանուանէ, որ են այսոքիկ :

Բ . Միրտս նանրախորհուրդ , բերանս
չարախօս , ակնս յայրատատես , ականջս
վրիպալուր , ձեռնս մահաձիգ , երիկա-
մունքս անփորձ , ոտնս մոլորաշաւիղ ,

ընթացքս աներկիւղ, հետք խոտորնակ,
շունչք ծխախառն, գնացք խաւարային,
գոյութիւն լերդի վիմական, խորհուրդ ծո-
րեալ, կամք անկայուն, չար անփոփոխ,
բարեմասնութիւն սասանեալ, անձն տա-
րագիր, աւանդ վաճառեալ: Գազան վի-
րաւոր, Թռչուն նետահար, Վիախստական
քարավէժ, ըմբռնեցեալ վնասապարտ,
աւազակ ծովակուր: Զինուոր նենգաւոր,
մարտիկ անպատրաստ, սպառազէն ան-
ժուժկալ, մշակ հեղգացեալ: Աղօթական
անխրախոյս, բեմական ստորնաքարշ, քա-
հանայ անկնդրուկ, օրինական աննուէր:
Դպիր կշտամբեալ, իմաստակ խելագար,
ճարտասան անճոռնի: Կերպ անպատկառ,
ղէմք անամօթ, երեսք լպրշեալ, գոյն ան-
համբոյր, տիպ տմարդի, գեղ ծանակեալ,
Խորտիկ խանգարեալ, ճաշակ զարշեցեալ,
այգի գաղձնաւոր, որժ որդնահար, պար-
տէզ փշարեր, հասկ ուտճահալ, մեղր ի
մկանց ճարակեալ, անպատսպար անկեալ:
Մնապարծ յուսահատ, անհամոզելի նզով,
անհաշտական բաժանեալ, ունայնաբան
շաղակրատ, պաճարամիտ գոռոզ, անաս-

նօրէն ապիրատ, դժոխային ազահ, անե-
րասան յանդուզն: Մոլեգնութիւն անաս-
տուած, ձեռնածղութիւն սպանող, տա-
տասկացան երկրագործ, երջանկութիւն
եղկելի, մեծութիւն վատթարեալ, վայել-
չութիւն անշքեալ, կարողութիւն տկարա-
ցեալ, բարձրութիւն խոնարհեալ, փա-
ռաւորութիւն ընդոտնեալ, պատուիրանա-
զանցութիւն յարակայ, սխալանք ինքնա-
կամ: Մատակարար կամակոր, խորհրդա-
կից նենգաւոր, բարեկամ հատուածեալ,
հազարապետ գողամիտ, մերձաւոր կծծի,
բաշխող ժլատ, վերատեսուչ կարկամ,
ոգի անախտակիր, իղձք անսէր, բարբ
ատեցող, ալիք անգթականք, զնացք ան-
խոհեմ, աներևոյթ վնասեալք, ծածուկք
անիծեալք, դիպուածք թշնամանեալք:
Վաճառական վատնիչ, շահարար շուայ-
տեալ, պաշտօնեայ արբեցող, զանձուց
ոստիկան երկմիտ, պատգամաւոր բան-
սարկու, դռնապան քնէած, աղքատ հը-
պարտ, մեծատուն ժխտող: Դիւանապետ
անօրէն, պահապան մատնիչ, բնակակից
չարախօս, սուրհանդակ անժաման, Թըղ-

Թարեր պարտաւոր, առաքեալ խոովարար, միջնորդ անխմաստ : Արքայ արտալած, Թագաւոր Թարմատար, կայսր ոգէկործան, իշխան տիրադաւ, զօրավար զրկող, դատաւոր ակնառու, ռամիկ ինքնագործ : Նախատողի ծաղր, սիրելւոյ աշխար, բանագրի դսրով, յանդիմանչի դատախազութիւն : Քանզի և ի վեհագունից կոչմանց էր ուրեք արդեօք զի էի, իսկ ի վատթարականացոյ մասանց եկն երբեմն եհաս զի եղէ : Արդ այսքան վնասակարութիւնք խարդախութեանց յաճախագունից, յորոց յոմանց խարեցայ իբրև զյիմար, և յոմանց տիրեցայ իբրև զտկար, կամաւ մատնեալ զիս ինքն մահու :

Գ. Արդ զորս ի վերագրելոցոյ մասանց քեզ ատելեաց և իմ կորուսչաց ի սպաս պաշտաման քեզ ընծայեցից. զորպիսիս ապականութեամբ պարագրեալս ամենասուրբդ քո մեծութեան հանդէպ կացուցից, և կամ որքանեօք երկայնմտութեամբք համբերեսցես այսքանեաց պարտուց, որքան ներես, որպէս լուեսցես, զիմորդ իսկ անսայցես, իբր ոչ մատնեսցես հարուածոց

զանից զարժանիս սատակման մահու : Արդ
այսոցիկ աննշոյլ մթուծեանց հոգւոց խա-
ւարի ողորմութեամբ լուսոյ քոյ պատա-
հեսցես բժշկել քաւել և կենագործել ,
զօրեղութիւն անվթարելի . և քեզ փառք
յամենայնի . ամէն :

ԲԱՆ ԾԷ .

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
ևորին հսկողի .

Ա . **Ք**ՐԻՍՏՈՍ Աստուած անուն ա-
հաւոր , մեծութեան տեսակ , անքնին բար-
ձրութեան պատկեր , անսահման զօրու-
թիւն , կերպարան փրկութեան լուսոյ ,
պաշտպան կենաց , դուռն արքայութեան
վերնում հանգստեանն , ճանապարհ հան-
դարտութեան , ապաւինութիւն նորոգ և
անտխրական երանութեան , ամենակալ
ինքնիշխանութիւն բոլոր էականութեան ,
օրհնութեան կոչումն , աւետեաց ձայն ,
բերկրութեան բարբառ , անմահութեան
դեզ , որդի անհառ Աստուծոյ միոյ : Որ

ինձ անհնարին է, քեզ դիւրին է. որ ինձ
անհասն է, քեզ սահմանեալ է. որ ինձ
անանցն է, քեզ հպաւոր է. որ եղկելոյս
ինձ ծածկեցեալն է, քումդ երանութեան
մերձաւոր է. որ ինձ անկարելին է, քեզ

կատարեալ է. որ ինձ անկշռելին է, քումդ
անճառութեան չափեալ է. որ ինձ յուսա-
հատութեանն է, քեզ սփոխանաց է. որ
ինձ անբժշկականն է, քեզ անվտանգելի
է. որ ինձ հեծութեանն է, քեզ խնդու-

Թեան է . որ ինձ ծանուներ են , բեզ Թեթե-
ւագոյնք են . որ ինձ եղծեալն է , քումդ
զօրեղութեան զրեցեալ է . որ ինձ կորու-
սեալն է , բեզ ըմբռնեալ է . որ ինձ ան-
ճառն է , բեզ համարեալ է . որ ինձ մռայլն
է , բեզ ճառագայթ է . որ ինձ անթիւն է ,
օրհնեալդ քում ձեռին բովանդակեալ է .
որ ինձ սոսկալին է , բեզ հեշտալի է . որ
ինձ փախչելին է , բեզ վանելի է . որ ինձ
անմատոյցն է , բեզ դիւրահերբելի է . որ
ինձ մահաբերն է , քումդ էականութեան
զօրութեան ընդ ոչգոյսն համարեալ է :

Բ . Այլ դու , սղորմած Աստուած բոլո-
րից տէր Յիսուս Քրիստոս . և այսմ զօրես
առ ելիցն հնար՝ եթէ զԹասցիս . վասն
անուան փառաց մեծութեան Հօր քոյ օրհ-
նելոյ , վասն կամաց զԹութեան Ոգւոյդ քոյ
սրբոյ , տես ի Թաժանաւորս կրից յանդի-
մանական յայտնութիւն , և ի խորոց սրտի
ինքնամատոյց դատախազութիւն . նայեա՛ն
ի բնութեանս ամենապատաղ խակութիւն ,
և պարզեան բժշկութիւն վիրացս և հնա-
րաւորութիւն կորստեանս , զերծումս բազ-
մամասնեայ մահուս և շաւիղ կենաց ապա-

կանելոյս, նորոգութիւն եղծմանս և մուտք
յուսոյ ամբարշտելոյս: Եթէ ես զաննմանն
ինձ կամս ցուցի, զորչափ առաւել դու
զբնաւորականսդ քո զընտանի բարերա-
րութիւնսդ. եթէ ի փշոց պտուղ ընծայե-
ցաւ քաղցրութեան, զորչափ առաւել ի ծա-
ռոյդ կենաց ճաշակ անմահութեան. եթէ
ես իմոց ատելեաց ողորմութիւն մաղթեցի,
դու քոյոյս զիմրդ ոչ կրկին մատուցես,
հզօր, յաննուազդ առատութենէ:

Գ. Արդ տես ի քոյդ մեծութիւն, բար-
ձրեալ, նայեցեալ ի յիմս փոքրկութիւն.
ընկալ զսակաւ խոստովանութիւնս անհա-
մար մեղացս, որ զբնաւն համայն տեսա-
նես. և որպէս զՎիմին գծել ոչ գրեցեր,
և զաւազոյս փոքու սասանել մի համա-
րեսցիս. և իբրև զԴաւթին ընդ մեղայն
ասել իսկոյն անցուցեր զպատիժ պար-
տուցն, և առ իմ ձայնիս հեծութիւն զնոյն
գործեսցես երկայնմտութիւն. որ տաս ա-
մենեցուն առատապէս անաչառութեամբ
որպէս յաղծող բարի բազմիմաստ, և ոչ
նախատես զյետնեալ ստրուկս որպէս ո-
ղորմած և ամենաստեղծ. ստացիր վերըս-

տին, և մի կորուսաներ զբուժեալս արեամբ
քո և զբուժեալս ստեամբ քո, զթնած: Ձի
քո է փրկութիւն, և ի քէն է քաւութիւն,
և քեզ վայել է փառք յամենայնի յաւի-
տեանս. ամէն:

ԲԱՆ ԾՂ.

Վերսիև յաւերուած կրկիև հեծուքեան
և որիև հսկողի.

Ա. **Օ**ՐՀՆԵԱԼ տէր Յիսուս ընդ Հօր,
ի կամս հաճութեան Հոգւոյդ քո սրբոյ. և
օրհնեալք ամենայն սու ի յօրհնելոյդ օրհ-
նեցան. օրհնեալ միայն Որդի օրհնելոյ.
չիք իմ Թագաւոր իշխեցող շնչոյս բաց ի
քէն, Քրիստոս: Այս է օրհնութիւն Յակո-
բայ, ասէ Եսայի, յորժամ բարձից ըզ-
մեղս նորա:

Բ. Արդ ողորմեաց ինձ, Տէր բարեգութ,
ըստ նախնիդ քո սովորութեան, և օրհնեան
զանօծս քո բանական, ըստ ճայնին Դաւթի
և ըստ Մովսէսի. զի բանիւղ քո փրկու-
թեան ժամանեալ հասից քաւութեան օրհ-

նեալ առ ի՛քէն : Աստուածապէս ինձ հրաշագործեան, հղորմած արքայ երկնաւոր, որպէս անկելոցն ի բազմաժամանակեայ մահճացն խշտիս, ժողովելոցն ի սրահին Բեթհեզդայ : Յորոց մի էր և կրկին Թերահաւատն երից տասանց և ութի միոյ ամօք ախտացեալ յօղիցն լուծմամբ, որում ոչ անխայեցեր զբժշկութեանն ձեռնտուութիւն, իբր գիտելով զանբոյժ չարութիւնն՝ որ նիւթեացն քեզ յաւուր մատնութեան դառն գիշերին տիրամարտութեան երախտաւորիդ, մեծիդ և բարերարիդ : Որ Թէպէտ և կանխաւ իմն զգուշացուցեր, Թէ մի մեղանչեր, զի մի կրկնեսցին կրկին քեզ չարիք, ոչինչ վերջացաւ լինել ձեռներէց սկզբնաւոր անհամբուրելի դատողացն զքեզ ի խաչին : Եւ դու այնպիսոյ անյարիր ջատուկ մահու ծնգեցեալ չարաշուք առն ողորմեցար, անճան բարութիւն, սխրալի մարդասիրութիւն, սարսափելի ներողութիւն, սոսկալի երկայնատութիւն, անբաւելի քաղցրութիւն, փառատրելի հեզութիւն : Որ միշտ յաղծիս ի գթութենէ և ոչ Թշնամանիս, պարտիս յողորմութենէ և

ոչ պարսաւիս , բռնադատիս ի մարդասիրութենէ և ոչ անգոսնիս , հարկիս ի բարութենէ և ոչ հայհոյիս , ստիպիս ի սիրոյ և ոչ բամբասիս : Պաղատիս դարձին իմ առքեզ և ոչ ձանձրանաս , արագես զկնի ապերասանիս և ոչ լքանիս , ձայնես չխողիս և ոչ սրտմտիս , փութաս մեղկելոյս և ոչ խափանիս : Առ չարս ես բարի , առ ամենապարտս ես ներող , առ մեղաւորս ես քաւիչ , առ խաւարեալս ես լոյս , առ մահացեալս ես կեանք :

Վ. Այս են զիրք ամենայն հոգեշունչ օգտակարութեան , որ յաճախս ծնանին երկնաւոր պտուղս անճառս և զարմանալիս : Ասան և ինձ թշուառացելումս , օրինեալ ամենապարզև , արի սնո զմահիծս խշտացդ մեղաց ի վայր կործանմանդ , և հետևեալ ժամանեան յանդորր հանգիստ անաշխատ կենաց : Խզեսցես ամենակարող սուսերաւ բանիդ հրամանի զերիզապընդեալ մահազգեստս պարփակութիւն դժոխազնեայ կապանացս , և լոյժ ինձ զհանգոյցս խեղդողականս ոգեպահանչ սաստկութեանս , առաքելով զարժանաւորս մա-

հու յազատութիւնն վերին անանց բերկրութեանն, կենսաբեր և աստուածային քո բանիւդ: Մի տակաւ տակաւ ազդեսցես, և մի օր ի յօր յերկարածգեսցես, զի մի ստուար ծանրութիւն բեռանցս մեղաց տիրեսցէ: Թիկանցս ազդերաց, և կործանեալ զիս կորացուցէ հայել ի դժոխս, և ուժգնակի գոռոզ բռնութեամբ անպարապ հոգևորական զինուն արարեալ՝ մահու ծառայեցուցէ: Այլ օգնեա՛ ինձ, բարի վըշտակից հեծութեան կարեացս մահու երկանց, առեալ յինէն զփայտ սատակմանն, որպէս երբեմն յուսոյ պահակին. որով կառուցես զվայելչականն յաղթանակի արի զօրութեանն, պնդապէս հաւատով յուսոյն կարծրութեան ընդ քեզ բևեռել անսայթաբելի: Եւ քեզ ընդ Հօր Հոգևովդ սրբով փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ՄԹ .

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծութեան
նորին հսկողի .

Ա . ԱԻԱՏԱՄ և վկայեմ մտաց զի-
տուժեամբ՝ ի քէն ազդեցեալ ոգւոյս իմաս-
տիւ ուշիւս տեսման , զի ըղձալի են քեզ ,
բւրեւար , աղաչանք մեղաւորաց՝ քան
զինդրուածս արդարոց : Զի մինն զպար-
տութիւն անձինն յայտնեալ՝ շնորհիդ քո
սպասէ , առ որ ծանուցեալ զքնութեանս
չափ , և մեծ կշտամբիչ աստէն համբար-
ձեալ ինքնոգոր մարտակից նմին իսկ ին-
քեան և դառն դարովիչ և ծածկատես դա-
տախազ : Իսկ միւսն յարդիւնս բարեալն
իւրոցնայելով , յանձին հարեալ ձեռն վըս-
տահուժեան , մոռանայ զսահման բնու-
թեանն , և պարզեաց քան ողորմութեան
դիտեալ ակն ունի : Վասն որոյ առ մինն
անձիւ են ստեղծուածք ճառից , որ զողոր-
մութեանցդ քո փողով բարբառոյ ազդէ .
իսկ առ միւսն լռեալ են քոյդ , անքնին
ահաւոր և ամենախնամ , ամաչեմ ասել՝

Թէ և երկրաւորիս գործոց պատմութիւն
զբոյդ յառաջեալ : Արդ արի Տէր, և մի
զօրասցի քան զբոյդ աջ հողեղինի . մի
կշռեսցին ողորմութիւնք քո ընդ ջանից
մարդկան :

Բ. Եւ արդ առողջքն անդամօք անկա-
րօտք են բժշկութեան, և տեսանողականքն
աչօք չունին պէտս առաջնորդի, և փար-
ժամքն ընչիւք ոչ դեգերին առ դուրս լիոցն,
և ամենայնիւ յղփացեալքն ոչ սպասեն
փշրանաց սեղանոյ հացի, և սուրբքն վա-
րուք ապէնիազ են ողորմութեան : Եւ արդ
ինձ գծասցիս ողորմել, բարձրեալ երկնա-
ւոր հօօր, ամենատխուր վարանեցելոյս :
Քանզի Թէ էի իբրև զՅոբ, ասէի զանձն
իմ իբրև զնա արդար և անարատ . Թէ էի
իբրև զՄովսէս, ասէի վստահութեամբ
գնորայսն, ծանիցէ Տէր զայնոսիկ որ իւրն
են . Թէ էի իբրև զԴաւիթ, ասէի՝ արարի
զիրաւունս և զարդարութիւն, և դարձեալ
զմեձն քան զբնութիւն մարմնոյ, զմեղս
Թէ տեսանէի ի սրտի իմում, մի լուիցէ
ինձ Տէր : Թէ էի իբրև զԵղիս, ասէի
զանձն իմ այր Աստուծոյ . Թէ էի իբրև

զԵրեմիա , զքոյդ ճշմարտութիւն յանձն
օրինակէի . Թէ էի իբրև զՆզեկիա , պար-
ծէի զբարւոքն և զիրաւացին՝ զնացի ա-
ռաջի քո արդարութեամբ . Թէ էի իբրև
զՊօղոս , ասէի զիս բնակարան ազդարան
և ընդունարան Աստուծոյ բանին : Այլ ես
անօրէնս ի մէջ գիտութեան օրինացն , ոչ
միայն չունիմ զանձն իմ քեզ ընծայել յար-
զանօք բանից իբրև զնոսա և զբնաւին
չարս որպէս զայնոսիկ առաջի քո յիշա-
տակել , այլ և ոչ զամենուստ գոյից զբա-
րեհոչակեալ անունդ հզօր ամբարշտեալս
լեզուով գովել : Իսկ դու առ ամենայն հնա-
րըս զօրաւոր՝ մատո՞ ինձ ոգի փրկութեան ,
աջ պաշտպանութեան , ձեռնայցելութեան ,
հրաման բարութեան , լոյս ողորմութեան ,
բաննորոգութեան , պատճառ բաւութեան ,
զաւազան կենաց օգնութեան : Զի դու ես
յոյս ապաւինութեան , տէր Յիսուս Քրիս-
տոս , օրհնեալ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով
յաւիտեանս յաւիտենից , ամէն :

Բ Ա Ն Կ .

Վերսիւն յաւելոյւած կրկին հեծուքեան
նորին հակողի .

Ա. **Ե**ր արդ որպէս զի ոչ վայելէ
օրհնարանութիւն ի բերան մեղաւորի՝ ի
օշմարիտն առակէ կանխաւ իսկ ուսայ,
զիւնրդ յաւելից կրկնել զնոյն գովութիւն
տղաչաւորս բազմապատկառ, որ հանա-
պագ ընդունիմ անէծս ի սաղմոսիս բարե-
բաստութեան: Զի իբր երգեցից ինձ վը-
տանգս և արձանացուցից նախատինս, և
ի մերկութեանս զրկի փուշս ընդ շուշանաց
ժողովեցից: Զիւնրդ ընդ Դաւթի համարձա-
կեցայց ասել, Թէ զատամուէս մեղաւորաց
փշրեսցես. զիւնրդ դարձեալ, Թէ մի ա-
նօրէնք բնակեսցեն անաջի աչաց բոց .
զիւնրդ, Թէ դատ արն ինձ Տէր ըստ ար-
դարութեան բո, ըստ անբժութեան իմոյ
որ յիս. զիւնրդ, Թէ կատարեսցին չարիք
ի վերայ մեղաւորաց. զիւնրդ, Թէ խորտա-
կեսցին բազուկք մեղաւորի և չարի, և
զայլն որ զկնի. զիւնրդ, Թէ տեղացէ ի

վերայ մեղաւորաց որոգայթ հուր և ծր-
ծոււր . զխնրդ, Թէ սատակէ Տէր զշրթունս
նենգաւորս և զլեզուս մեծաբանս . զխնրդ,

Թէ փորձեցեր զսիրտ իմ և ոչ գտեր անի-
րաւութիւն . զխնրդ զյաջորդն սմին , Թէ
ևս պահեցի զճանապարհս խիտոս . զխնրդ
զկան , Թէ ես արդարութեամբ երևեցայց
երեսաց բոց զխնրդ , Թէ և ես կղէց անբիծ

ընդ նմա . զիմարդ զմիւսն , Թէ հատուցէ
ինձ Տէր ըստ արդարութեան իմում և ըստ
սրբութեան ձեռաց իմոց , զիմարդ անձամբ
ինձէն զստուծիւն իմ ծանակեցից' ասել
ընդ սրբոյն , Թէ լուացայց սրբութեամբ
զձեռս իմ . զիմարդ ի մէջ նանրութեան զամ-
բարշտացն անոռս բամբասեցից . զիմարդ
զերջանկին պարծանս Թշուառացելումս
կերպաւորեցից , Թէ դատ արն ինձ Տէր'
զի ես յանբծութեան իմում գնացի . զիմարդ
օտարս ի բարեաց' զիտողիդ զաղտնեաց
արգահատեցից , Թէ մի համարիր ընդ ամ-
բարիշտս զանձն իմ . զիմարդ ես ինքն գոյով
զայլս անիծեցից , Թէ տուր նոցա Տէր
զգործս նոցա , և ի կարգ բանիցն համար-
ձակեցայց :

Բ . Բանզի Թէ զյետինս բանիցն առաջ-
նովքն աստանօր եղից , կրկին ծանրանան
ինձ ցաւք և յաճախեսցեն դառնութիւնք :
Բայց ի շեղչեցելոցն արտասուաց' դոյզն մի
չափեալ , բաւականացայց հանապազոր-
դեան յանդիմանութեամբ սաղմոսարանին
ընտանի ձայնիւն , որ զպարտաւորեալս
միշտ կշտամբէ . առ որս և սպառուած

քառասներորդի իններորդի հատուածի բանի յանդիմանողի զիս գարշեցուցեալ, հանապազ խայտառակէ . խցեալ զբերանս ի փառաբանութենէ, եղկելի զանձն իմ ցուցանէ, աստուածային ձայնիւն դատախազեալ, յակնկալութենէ կենաց լքանէ, միանգամայն և վիրգս մահու ինձ իբր ի պատնշէ առաքէ : Քանզի Թէ չար է անէծս առնուլ յօտարէ, ապա անձամբ զանձն անիծանել կրկին չարաչար . իսկ եթէ չառնուլ նախատինք ի մերձաւորաց օրէնք են, ապա ի տեսողէն հայել զայսոսիկ, կրից արեան տաժանմունք, վիշտք աղէտից և խէթք մշտց : Բայց Թէ առ խոնարհութեան անձին իւրում մատնեսցի, ջնեալ և կըշտամբեալ անիծիւք ի լեզուէ իւրմէ, ի խոստովանեալ և յամէնիշխան շրթանց բերանոյ վերնոյն օրհնեսցի . զի ճշգրտեալ Թարգմանեաց զդարձն իւր առ նա՝ զհետս կենաց ոչ լքանելով . սահմանաւն սիրոյ զպարտեացն արմատ կրճատեաց, ոչ տիրեալ ի խարդաւանաց չարաբանողաց . ոչխար հօտին Քրիստոսի գտաւ բժշկեալ՝ դիմելով ի յաղն բուժիչ աղեացն արկածից : Բայց

ևս անբանական բարոյից է՝ ասուն կենդանեաց ի մէջ դալարոց ծաղկածին վայրից կենածիր բանից թմբբուծեամբ մտաց ի յարօտս մահու ճարակել :

Գ. Եւ արդ քանզի իմ է առակս վերջին կշտամբողական, և առ իս ակնարկէ ըզդիպուածոցն չար պատահմունս, որ ինձէն անձին նիւթեցի միշտ զեղմունս կիզանողականս հրոյ տոչորման, հոսեալ ի յերկնուստ զգոյիւ գագաթանս իմաստնարանի բազմակիս: Քանզի զիմարդ ի յարդիւնս ինձ օգտից սաղմոսն եկեսցէ, յորժամ անպտուղ ի բազմերգութենէն լինիցիմ, ոչ նուագել հոգւով, ըստ Թելաղբելոյն Պօլոսի. Զիմարդ ընդ մարգարէին ևս զտէրունին խառնեցից մեծս մեղաւորաց՝ նկունս պիտանեաց, ասել ընդ սրբոյն, Թէ ի բաց կացէք յինէն ամենեքեան որ գործէք զանօրէնութիւն. զիմարդ ոչ ունելով ի բազմացն պատուիրանաց կատարեալ՝ շնորհին և օրինին՝ բարբառեցայց զերջանկին, որ նախ ինքն արար զոր մեզ կանոնեաց, Թէ քանզի ծառայս քո պահեցի զայս, և որ զհետն զան ասացեալքն. զիմարդ Թափուրս ի կրու-

Յենէ՛ իմաստից կենաց ընդ երկիւղածս
Տեառն օրհնեցից . զիւնրդ ընդ մեծին մաղ-
Յանաց զիմս յօղեցից , թէ զմին խնդրեցի
ի Տեառնէ՛ զտեսիլ վայելչութեան նորա
և զհրամանատարութիւն տաճարի նորա .
զիւնրդ ի հրաժարելին ինձ ձեռնամխեցից ,
յորժամ լսեմ , թէ ուղղոց վայել է օրհնու-
թիւն . զիւնրդ շրժամբք իմովք զանձն իմ ա-
նիծից՝ ասելով զկնի յոլովից առեալն , թէ
երեսք Տեառն ի վերայ չարագործաց՝ սա-
տակել զյիշատակս նոցա յերկրէ . զիւնրդ
զմիւսն դարձեալ , թէ չարք վաղվաղակի
սատակեսցին . զիւնրդ զկերպարանացն իմ
նմանութիւն , թէ բազուկք ամբարշտաց
խորտակեսցին . զիւնրդ սատակման ինձ
պաղատեցայց , թէ ահա մեղաւորք կորի-
ցեն . զիւնրդ զբազմայածեան լեզուս ի յօրհ-
նեալն բան մխեցից , թէ ասացի պահել
զճանապարհս իմ , զի մի մեղայց լեզուաւ
իմով . զիւնրդ փշովք մեղաց հեղձեալս զա-
նարատին պարծեցայց , թէ այլ զիս յան-
բրժութեան իմում ընկալար . զիւնրդ ես
մեղաւոր և կրկին պաշտաւոր զհանգու-
նակիցսն զսրովեցից ապրել ի նոցունց ,

Թէ ի մարդոյ մեղաւորէ նենգաւորէ փրկեան գիս Աստուած :

Գ. Զիւնրդ իբր ոչ կուպաշտեալ անպատկառապէս պերճացայց ունայն պանծանօք ասել ընդ Դաւթի, միթէ մոռացեալ իցէ մեր զանուն Աստուծոյ, կամ ձգեալ զձեռս ի մաղթանս օտար աստուածոց . քանզի որ ի մեղս գարշումեան խոնարհեսցի, առաջի կայ նորին կառուցեալ առեալ ի պաշտօն յաւսնականացն ախտարժարծիցն պոռնկապատիր պատկերացն կերպարան՝ Աստարտայ և Քամովսայ և Մեղքոմայ արուարձանի և Թարահատայ Զարմատարի, ընդ զազրոտեացն կանացեաց՝ իշանդամիցն պատկառանք անվերարկու ծանակութիւնք : Ի՞բր ոչ պատկառեցից սովիմք ասել ընդ նահատակին, որ զայս դիմագրաւութիւն առ բարին ունէր միշտ, Թէ վասն քոյ մեռանիմք զօրհանապազ, և որ ի կարգին է սորին սաղմոս : Ի՞բր յիմարս յարս և վատթարս ասել ժըպըրհիմ, Թէ բերան իմ պատմեսցէ զիմաստութիւն և սիրտս զհանճար . իբր մարդելոյզ կերպարանաւոր՝ զմարդահաճոյիցն

ուսկերս ցրուել մաղթեցից . իբր զկրկին
երկրորդեալսն մեծանունն բարութիւնս ,
Թէ հաճոյ եղէց առաջի Տեառն յերկրին
կենդանեաց : Չիմարդ ունողս անբաւից մե-
ղաց զարդարոյն առեալ կարգացից , Թէ
ոչ մեղք իմ և ոչ յանցանք , առանց մեղաց
լնթացայ և ուղիղ եղէ . զիմարդ զիս ինքն
մատնեցից կորստեան յասելս զայս բան ,
Թէ մի ողորմիր գործողացն զանօրէնու-
թիւն . զիմարդ , Թէ որպէս հալի մոմ առաջի
հրոյ , այնպէս և մեղաւորք յերեսաց Աս-
տուծոյ . զիմարդ զրգեալս ապականացու-
փափկութեամբ՝ սահմանեցից զաննմանն
ինձ բան , Թէ խոնարհեցուցի պահօր զանձն
իմ , և զազգակիցս նորին բնդ նոյն . Թէ
ես ի նեղել նոցա քուրձ զգենուի , և իբրև
զսգաւոր և զտրտում խոնարհ առնէի :
Ո՞րպէս հանդարտեցից զնմանեացն իմ պա-
տիժ միշտ յիշատակել , Թէ սակայն մրուր
բարկութեանն Աստուծոյ ոչ սպառեսցի ,
և արբցեն ի նմանէ ամենայն մեղաւորք
երկրի . իբրև զեան առ սմին , Թէ զամենայն
եղջիւրս մեղաւորաց փշրեսցես : Չիմարդ
զսպերախութիւնն Յակօրայ ի ճատ ու-

ուեալ հենգնեցից, որ ընդ սառերին զճըշմարտութիւնն ընկալեալ, մոռացայ ընդ նոսին նոցին թերութեամբ զերախտիսն Քրիստոսի աստուածայնովքն արուեստիւք խաչին փրկանօք, քան նոքա զզօրավարութիւնն Մովսէսի ցպոյն սքանչելեօք, որ զօրինակն նկարագրէր տէրունական տընտեսութեանն: Զիմարդ զյարուցելոցն ի վերայ դիւաց զաղէտս ցուցից, իբր նոքա զօտարացեղից խուժադուժ ազգացն ասելով, Թէ արկին զդիակունս բարեացն որ ի մեզ՝ կուր վնասակարացն թռչնոց, այս է՝ այսոցն օղայնոց. ճրպէս զանկեալ ըզսերմն բանին ի ճանապարհին, և զմիաբանեալ զկամս ընդ չարին՝ սուրբ անուանեցից, իբրև զնմանակիցն առ ի նոյն շաւիղ չարին պատերազմի՝ գուպար գազանամարտ մտացս օցտելոց զոր ես զօրացուցի գործակցեալ հնարից բանաարկութիւն: Եւ ոչ ունիմ աղերսել, Թէ մի լուեր և մի դադարեր, Մ'ստուած, և խորհեցան ի վերայ սրբոց քոց և ասացին, զոր ի կարգէ սաղմոսիս է աղօթել: Քանզի յոյժ պատահագոյն է առնուլ զայսոսիկ ի վերայ բըռ-

նութեան մոլեկան դիւաց միշտ ճակատե-
լոց առ ներկայիս խոռվութիւն, և ընդ
նոսին նոցին մշակաց :

Ե. Յորոց դու, տէր Քրիստոս, Որդի
բարձրեալ մեծիդ Աստուծոյ, պահեսցես
և ամբացուցես երկնային զօրուդ շրջա-
փակութեամբ յամենայն ընթացից խարո-
ղին հողմոց խաչիւդ լուսոյ զմեզ պաշա-
տանեալ. որ զի Թէ գտցին յիս անօրէնու-
թիւնք բազմօրինակք, այլ ոչ հայհոյու-
թիւնք : Որ ոչ հանգեար ի կորուստ նա-
նեացն իմոց ամբարշտելոց, այլ ամենա-
գորով Թախանձամբ ընդ եղծման ջրոզողն
զազրագործաց կրկին վշտացար, տաղա-
կալի զմահու նոցա դիպուածն քեզ գրե-
ցեր, ասելով զզարմանալիսն լսողաց բան,
ամեալ զմտաւ ոչ ևս յաւելից անիծանել
զերկիր վասն գործոց մարդկան : Եւ մի-
թարին մեծ իմն պարարեալ ընդ կեանս
անմաքրից և պարտաւորաց սատակման .
որ երբեմն առական դիմենուոյն զանխայելն
ի կործանելիսն ցուցեր, նորմած, և առ
այլ ումեմն նեղեցար տաստիկ վտանգեալ
ընդ յամբանալ անձրեին առ ուրացողացն

դարման : Անճառելիս ցուցեր բարութեան
տեսակս յիշատակաց տօնելիս՝ ի վերջին
աւուրս . քև ի ձեռն առաքելոցն քոց՝ ող-
ջոյնս հասարակաց անհամբուրիցն նեռա-
ւորաց քաղցրածաշակս հրամայեցեր : Անս
և յիս ցօղեան կենդանի զհայրենի զԹու-
թեանցդ զսէր, զի և ես փրկեցայց քաւեալ
ամենառատ քո այցելութեամբդ : Եւ քեզ
ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք յաւի-
տեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԿԱ .

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի .

Ա . **Ե** ի ընդէր է ինձ բնան որ ի
սաղմոսին այնպիսեաց բանիցն ի կիր ար-
կանել, որ ի նախատինս միանգամայն և
ի նզովս ինձ յարակային, հանապազ եր-
զել իմովս տաւոթ . Բանզի զիմարդ ար-
դեօք զշուք երջանկին ինձ դատապարտե-
լոյս նմանեցուցից՝ տսելով ընդ նմին, Թէ
ոչ մերձեցաւ սո իս Թիւրեալն սրտիւ .

Զիւնրդ զկարգադրութիւնս տանցն ի յայս-
մանէ զկնի թուելոցն զարհուրեցուցչաց
ընդակից կայից կանոնաց օրինաւորին՝
զինուորին և թագաւորին և մարմնական
հրամանատուին, որք և երկնայնոցն են
համբուրելիք ասելով, ոչ յուսահատ եղէց
ի կենաց պատմողս աւետեացս և նորոյս
աշակերտ անմասն յամենուստ բարեկար-
գութեանց: Զիւնրդ ըստ իրաւախորհ ար-
դարոյն, ընդդէմ մեղաւորացն մահու զի-
նեցայց առակաւ առաւօտին և սկիզբն
արթնութեանն միշտ պատրաստական լի-
նելոյ, որ և ոչ զանդամս մարմնոյս գանեալ
խրատեցի: Զիւնրդ մտնակցեալ մեծին
արութեան սատակեցից ի ռազաքի Տեառն
լանօրինեալսն, որ և ոչ չբուսեալ բիծս
նոզոյս խնոյ մեռուցի: Զիւնրդ ստեցից
զբողին չև յայտնելոցն, թէ զմոխիր որ-
պէս հաց կերայ. զիւնրդ, որ ոչ միացուցի
յիմոցս կրից կամիլ մի պղտոր ընդ յատակ
արտօսը աղբերց երգողին՝ ասեմ ընդ նմին,
Թէ զքմպելիս իմ արտասուօք խառնեցի,
և արտասուօք իմովք զանկողինս իմ թացի:
Զօրս ինձ զրեցից մեղօք մահացեալս, յոր-

ժամ սիրողն Աստուծոյ ի բոլոր սրտէ
զյանցմունս նոսխեացն իւր վարկանիցի,
Յէ՛ մեղաք մեք ընդ հարս մեր՝ անօրինեցաք
և յանցեաք, և որ ի վախճանն յանգի
սաղմոս իրաւամբք առ իս, քան առ Իս-

ռայէլ: Որովք յարգեցայց դասիլ ընդ բա-
րիսն, յորժամ մարդկային հնարից այս դեղ
պատուեցաւ՝ որ ոչ յիս գտաւ, ի գարշու-
թենէ կերակրոց ի մահ սովեցեալք և յա-
ճախութենէ, ճգանց ի հոգւոց նուաղեալք,
ըստ խտրութեան ինքնօրէն կրօնից հրէից

և հեծանոսաց : Զիւնրդ արդարութիւնս
իմ մնայ յաւիտեանս , զոր ոչ բնաւ իսկ
կատարեցի :

Բ. Եւ զի մի տաղտկացայց յամեալ ի
բանիս , ի համառօտել զսոյն փութացայց :
Զինչ ունիմ ասել ի տեղի բանիցն՝ զոր
աստուածաշունչ ձայնն նուագեաց օրհներ-
գոյն Դաւթի , Թէ բոլորով սրտիւ իմով
խնդրեցի զքեզ . զիւնրդ ընդ սմին զմեծն
բան զայս , Թէ յամենայն ճանապարհէ
չարաց արգելի զոտս իմ . իբր ընդ եղեալս
և զայն մատուցից , Թէ ի սրտի իմում Թա-
քուցի զբանս քո , որպէս զի մի մեղայց
քեզ : Ո՞րպէս զունայնութեանցս իբր զլրու-
թեանց ճառեցից ընդ պարս մաքրոց , Թէ
ի պատուիրանաց քոց իմացեալ , ատեցի
զամենայն ճանապարհս չարաց : Զիւնրդ
զհեզոյն ճշմարտութիւնս իմում ստութեանս
մշտնջենական երդմնահարութիւնս կարգե-
ցից՝ ուխտեալ ընդ հաւատարմին , երդուայ
զոր հաստատեցի պահել զդատաստանս
արդարութեան քոյ : Զիւնրդ ինձ հրեշտակ
մահագոյժ անհրաժեշտ վճռի՝ զբանին
պատգամ կրկնեցից , Թէ հեռի է ի մեղա-

ւորաց փրկութիւն: Զիւնրդ չարս իսկապէս՝
զբարեացն գրեցից՝ որք ի Տեառնէ առնուն
զնոյն հատուցումն՝ զայս տուն յեղյեղել,
Թէ բարի առնէ Տէր ուղղոց սրտից: Զիւնրդ
զհամառօտն փոխատրութիւն անաչառու-
թեան՝ վրիպեցելոյս ինձ սահմանեցից, Թէ
զթիւրեալսն յափշտակութեամբ տանի ընդ
այնոսիկ, որ գործեն զանօրէնութիւն:
Զիւնրդ զաստուածազգեստին պանծանս
ամաչեցելոյս ինձ պատուաստեցից՝ ասել
զնորայն, Թէ Տէր՝ ոչ բարձրացաւ սիրտ
իմ և ոչ զբօսան աչք իմ, և որ յետ սորին
պատմին ասացեալքն: Զիւնրդ զանճառն
բան զմարմին բան՝ ի ցոյցս առից բաշա-
լերութեան վիատելոց ես գանձ գեհենին,
ասել ընդ օծեալն Աստուծոյ հողւովն, Թէ
յառաջագոյն տեսեր, զի ոչ գոյ նենգու-
թիւն ի լեզուի իմում, ի սկզբնաւորն նու-
խաձայնեալ սաղմոսիս մինչև ի լրումն
աւարտման բանիս: Զիւնրդ դատակցու-
թեան դժնէից մարդոց համաբան այրս մա-
հու և որդիս սատակման բարբառիմ ըզ-
բարեշնորհին, ոչ անա զատելիս քս Տէր
ատեցի, և զմնացուածն սորին կարգի:

Զիւնրդ մեծաւն վատահուժեամբ տօնելի վեհին, անձն իմ և դու աշխար աշխարհի, զանդատ քո ողի յառաջ ընծայեալ՝ մեծացուցանես ընդ պսակելոյն, Թէ փորձեան զիս Տէր և տես, Թէ իցէն անօրէնութիւնք ի ձեռս իմ, և զյաւելուածն որ զհետ սորին: Զիւնրդ ես գոլով՝ և յայլոց աղօթեալ սպրեւլ՝ յուսացելոցն յԱստուած ձայնակցեալ, պահեսն զիս Տէր ի ձեռաց մեղաւորի և ի մարդոյ չարէ: Զիւնրդ համարձայց ընդ փառաւորեալն մաղթել Աստուծոյ, Թէ դու ես յոյս և բաժին իմ յերկրին կենդանեաց: Զիւնրդ իբր հանդիսացեալ ընդ ճգնաւորին՝ զմրցանակն յաղմանակի Թագաւորին մատուցանելով՝ զառաւելեալն քան զօրինակ աղերս աղօթից, Թէ ինձ սպասեսցեն արդարք քո մինչև հաստուցես ինձ:

Վ. Բարեբանեալ է և այս իմաստ հոգևոր և տէրունի գործոյն նմանի, որ զփորձիչն պատկառեցոյց, յորժամ զամենայն արհամարհիցէ և զսկզբնապատճառն եղելոց միայն ընտրիցէ տեսելով, Թէ երանի՜ ժողովրդեան, որոյ տէր Աստուած է նոցա:

Մե՛ձ է և այս բարձրութիւն շնորհի և զգուշական համարձակութիւն լցեալ երանութեամբ, Թէ սուրբք քո օրհնեսցեն զքեզ: Բի՛ճալի է և այս ընտանութիւն մերձաբանական հոգևոր հաղորդութեան՝ յԱստուած յուսալ և ի նոյն արձանանալ բանիւ սաղմոսին բերկրեալ, Թէ զկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ Տէր. և զկարգ բանին կատարէ, մինչև զողբալին և զզուարճալին ազդեսցէ, Թէ պահէ Տէր զամենեսեան որ սիրեն զնա, և զամենայն մեղաւորս սատակէ Տէր. ի գլուխս լրման գրոց նուագարանաց սաղմոսիս՝ իբր Թէ զօրինակն իսկ եցոյց վերջին հատուցման արդարոց և մեղաւորաց: Զուզակցորդք են միմեանց և զկնի երգեցեալքս. զի Թէ ընդունի զհեզս Տէր և խոնարհ առնէ զամբարտաւանս մինչև յերկիր, ապա ինձ որքան եղկութիւնք կան առաջի. իսկ եթէ հաճի Տէր ընդ ժողովուրդ սուրբ և բարձր առնէ զհեզս ի փրկութեան, ապա հերքեալս ի բարեմասնութեանց ես ուր հաստատեցայց. իսկ եթէ օրհնելի է Աստուած ի սուրբս նորս տիրապէս, ապա օտարս ես ի մաք-

րուծեանց ընդ ինչս դասեցայց . իսկ եթէ ի
կանխերգիցն մերձ այսր եղից յիշատա-
կարան ինձ կշտամբուծեան , թէ սիրեցէք
զՏէր սուրբք նորա , զի ստուգութիւն
խնորէ Տէր' և կրկին հաստուցանէ ամբար-
տաւանիցն , ապա յորո՞ւմ գնդի ես գտայց
գերեալս ի գաղտնեաց գտողին Նշարեաց :
Քանզի զոր օրինակ տատանին տազնա-
պաւ տերեք տնկոց եղևին ծառոց շար-
ժեալք ի հողմոց ուժգին բախելոց հոսեալք
ի խոնարհ , այնպէս ջանացաւ ջարդել զըն-
ծացից ինոց վերարձակութեան քաջաբեր
ուղէշս' զյարմարեալս ձեռամբ անեղ մը-
շակիդ : Զոր հաստատեացես արմատացու-
ցեալ վերստին դարձեալ նոր պտղաւորու-
ծեամբ անապականաւ , յանդատտան կե-
նաց ինամոց քոց կամացդ' անենապար-
զև Թագաւոր Քրիստոս , օրհնեալ յաւի-
տեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԿԲ.

Վերսիև յաւելոռած կրկին հեծուքեան
նորին հակողի .

Ա. **Ս**ՅԼ արդ ընդէր ոչ ի վերագրե-
ցեալն սաղմոս նախաճառական և յայլ
մարգարէիցն մասն ինչ յօդեցից : Քանզի
զինչ վայելումն իցէ կերակրոյն , եթէ
անզգայեալ ցաւովք ուտիցեմ , և կամ զոր
շահ սաղմոսն ունիցի , եթէ ոչ ի միտ առ-
նուցում : Քանզի նզովեմ զիս ինքն ի նոսին
և ոչ իմանամ , լուացեալ լինիմ և ոչ պայ-
ծառանամ , արևու ծագեալ և ոչ լուսա-
ւորիմ , մեղր ճաշակեմ և ոչ քաղցրանամ ,
ռետնիւ ընանիմ և ոչ բժշկիմ , միշտ կան-
խեմ ի նոյն և դատարկ երևիմ , հանապազ
ձաղիմ և ոչ երբէք խրատիմ , ողորքիմ դար-
ձեալ և ոչ զգաստանամ :

Բ. Արդարև մեղք և անօրէնութիւնք իմ
յիս , և ես մաշիմ ի նոսին , ըստ մարգա-
րէին որ ի դիմաց պարտաւորացն բանի և
տէրունական առակին հին տկոցն և նոր
զինւոյն : Վասն զի թէ սատակին անօրէնք

և մեղաւորք ի միասին, ըստ Եսայեայ ձայնին, ապա և ինձ դժնէիս նոյն բաժին հանդերձեալ պահի: Քանզի ասեմ զսաղմոսն, Թէ հատուցանէ այնոցիկ՝ որ առաւել առնեն զամբարտաւանութիւն, և կըցորդեմ ամին զընթերցուածն, Թէ օր Տեառն ի վերայ հպարտից և ամբարտաւանից, ասեմ, Թէ օտար եղեն մեղաւորք ի մօրէ, և որ ինչ կարգ սորին ցուցանէ. յարեմ առ ամին, Թէ կործանեացին անօրէնք երկրի, և ամբարիշտն բարձցի յերկրէ, և անիրաւք մերժեացին ինմանէ: Ողբք ինձ կարդացէք առ ձայնն, Թէ զոր օրինակ վատի եղէզն ի կայծականց հրոյ, այնպէս այրեացին մեղաւորք ի բորբոքեալ բոցոյն. լացէք առ սաղմոսն, Թէ արկցես ի վերայ նոցա կայծակունս հրոյ. աշխարս պատմեցէք ի բանս աստուածեան վճռին մարգարէիւն ազդեցեալ, Թէ ոչ կամիցիք լսել ինձ, սուր կերիցէ զձեզ. կոծեցարուք առ սաղմոսն, Թէ մահ հովուեացէ զնոսա. ազի արտասուս ողորմ հառաչմամբ ընդ հեծութիւնս իմ յարմարեցէք, յորժամ բարձրեալն ընդ Իսրայէլի և ինձ ասացէ

բանիւ սաղմոսին, թէ ժողովուրդ իմ ոչ
լուաւ ձայնի իմում. աւանդ կարդացէք
Թշուառացելոյս. յորժամ այլ մարգարէ
զնոյն դիցէ, վնայ նոցա զի վազեցին զինև:
Բարբառ փողեցէք ի սիրտ մղձկեալ նոր
աղաղակի, յորժամ տեսանողն Աստուծով
ամաչեցուցեալ զիս կշտամբեսցէ ընդ ա-
պարասան տանն Յակոբայ, տեսէք անհա-
մարհոտք՝ զարմացարուք և եղծարուք:

Գ. Այլ դարձուսցես և ամփոփեսցես ըզ-
բարձրացեալ զսուր բարկութեան անառ-
րիդ սպառնալեաց ի սարտուցելոյս յերե-
սաց մեծիդ, և խնամովք աշոյղ բարե-
բաշխութեան առ իս ժամանեալ՝ օծումն
կենաց պարգևատրեսցես քո աղաչողիս: Եւ
քեզ փառք յերկինս ի բարձունս, և ի մահա-
ցուաց յերկիր ի խոնարհ, ի նամանս բոլոր
ազանց և յամենայն յաւիտեանս, ամէն:

ԲԱՆ ԿԳ.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուրեան
ևորիև հսկողի.

Ա. **ԲԱՐԵՐԱՐ** և բազմագում, մար-
դասէր և երկայնամիտ միայն թագաւոր,
ընդ Հօր քում պատուեալ և օրհնաբանեալ
Տէր ամենայնի, Որդի Աստուծոյ կենդան-
ւոյ. անպատճառդ միշտ իմում կորստեան,
որ ամենևին անփորձ էս ի չարեաց, որ ոչ
կամիս զմահ մեղաւորի, որ փրկութիւն են
ի քոց կամաց ընծայեցեալ, որ դարձա-
ցանես զմրրիկ մեղաց ի յօդ քառութեան,
որ զհուր բարկութեան յանձրև փոխարկես:
Որ զյետնեալ զկինն ի բարեաց՝ կրկնակի
գոյիւ նահանջեր երկեակ բնութիւն ի նոյն
արձանի, ոչ իսկապէս ընդ անպարտսն,
և ոչ համայն ընդ պատժաւորսն: Որ զլու-
ծութիւն ծովուն սահանաց իրր զկարկառս
քարանց կառուցեալ յեղանակեցեր. որ
զկարծրանիւթ վէմն անապատին ի վիժակն
վտակաց հոսեալ քղխեցեր: Որ զՅորդա-
նանու ջրոյն սրաշնրթ վայրեկութիւն՝ հրան-

շաւոր անդրադարձութեամբ ի յետնորդս
հեթանոսաց լուսցումն աւագանին ի Թի-
կունս առաքեցեր : Որ զպատուաստեալ
սպարիսպ Երիբովի, յօրինակ կործանման
բռնութեանն սատանայի իբր զԹեթևու-

Թին յարդի ցնդեցեր . որ զվնասակար ջուր
նորին ի յառակ այլայլութեանն առ ի բար-
րին փոխարկութեան՝ բանանսցւոցն փըր-
կութեան խորհրդականն աղին համեմեալ
անուշեցեր : Որ զՄեռային դառնութիւն,
իբր զմտաց անհաւանութիւն, կենացն փայ-

տիւ ի քեզ յարմարեալ պիտանի արարեր :
Որ զառեալն ի գետոյն՝ ի գծագրութիւն
անասնմանդ քո հրամանի անորակիդ գու-
նակութեան՝ ի նոր երանգ բոսորային մա-
ծեր արիւն ի ցամաքի : Որ զանկենդան
ցուպ գաւազանին, ի կերպառութիւն առ ի
զքոյդ մերովս նկարագրիլ, այլ և յօտա-
րազնիցն ընտրութիւն, ի տիպն ապածոյն
կերպիւ վիշապի նմանեալ ցուցեր : Որ
զերջանիկ ձեռն աջոյն Մովսեսի, ի ցոյցս
տեսութեան ապագայիցս հրաշից մարդե-
ղութեանդ քո, բարձրեալ, և քև ախտաւոր
մարմնոյս մաքուր լինելոյ անփոփոխ փո-
խատրութեամբ՝ կրկին գուշակեցեր : Որ
յայսքանեացս շրջադրութիւն բարեխնա-
մապէս արուեստիւ սիրոյ զանակնկալն
գիւտ մեղաւորաց կորստականաց նշանա-
կեցեր :

Բ. Օրհնեանլ ամենագում, որ բուսուցա-
նես յերկրէ դալարի զմեռեալն յանշնչա-
կանէն, որ զանշարժն իբր զընծացող կա-
ռավարես, որ յանարգ արգանդէ կոչես
քեզ պատկերակիրս, որ տասս պատնեկաց
աղօրիս ըմբոշխնելիս, որ յայտս մաքուրս

հերս ընծայես, որ զսաղարթ սևուժեան վարսից ի ձեան կերպարան զարմանազոր-
 ծես, ցուցեալ՝ Թէ առ ամենայն ասհման հե-
 ուաւորական յաղթող ես, հզօր, որ փոխո-
 խես զշրթունս բնաւորականս, ըստ բանին
 Յորայ, ի կամս հաւատարիմս: Որ սոսանես
 զերկիր և զսիւնս նորին ի հիմանց, նշանա-
 կեալ հաստուածին գոյիւ՝ Թէ դու միայն
 մնաս անկորնչելի. որ հոլովես զտարերս
 իբրև զանցաւորս, և դարձեալ ի նոյնն կա-
 պես իբրև զյարակայս, յայտարարեալ՝ Թէ
 և առ մեզաց բազմութիւն դիւրապէս ունել
 կամ Թողուլ դոյնպէս զօրաւոր իցես: Որ
 զարուսեկին անզգայ էութիւն իբր երս-
 սանաւ իմն դաստիարակես, երևեցուցեալ
 այնր իրի կերպիւ, Թէ զբնութեանս չար
 դիմեցումն յորժամ և կամիս հանդարտ
 առնիցես: Որ զանբարբառ բոլորակ լուս-
 նին կարգես ունայնս և պատարունս, լու-
 սաւորեալ զպատճառն առ աւետիս տե-
 սողաց՝ Թէ ինուազութենէ բարեաց զօրար-
 տաւորս մարմին դու ածես ի լլուծիւն
 տուաչնատեղժ հարստութեանն: Որ ըզ-
 պատկերս անխոս և ստեղծաց իբր զդասակս

դոյզն հօտից արոհես և ժողովես, յոյս իմն
 կենաց առ այս խորհրդաբերես, բնօրհա-
 հայեաց տեսութիւն, Թէ և անաղաչաւորաց
 լեզուաց կարողապէս բաւես ողորմել: Որ
 ի մէջ մահու և կենաց շաւիղ վստահութեան
 ուղղես ի ծովու, վկայութիւն եղեալ հա-
 ւաստի, Թէ և յանկասկածաւորն վայրի
 քե սրաշտպանիմք անգայթազղելի. որ իբր
 զջուր կաթսայից ի հրոյ եռացեալ, որպէս
 զմեղաց մրրիկ պղտորեալ՝ բանիւ կամաց
 բոց խափուցանես: Որ հայիս յերկիր և
 տատանես զսա, զի անբանիւն զմտաւորս
 զգաստացուցանես. որ իբր զակատ մի
 անձուկնաւի ի վերայ շարժութեան ալեաց՝
 զանբաւ Թանձրութիւն գետնոյս զղրղես,
 որով ծանուցեալ լինիս ամենից հատուա-
 ծոց՝ Թէ իցես աներկբայելի, որ ի բան
 քո զօրեղ հիմնացեալ ունիս զամենայն:
 Որ սերմանես զարտաշնչացեալ մարմինս
 յերկրի, և զնոյն անկորուտտ պահեսալ
 կրկին կենդանաճնես, որ ապականացուս
 աւանդեալ՝ անեղծս ստանաս, որ ընդ մա-
 հացու նիւթոյս՝ զնշխարդ կենաց խառնես,
 որ նրաւհանուս ակնարկութեան ի խուն

վայրկենի կազմեցեր՝ պատրաստ կացուցեր զանգարդութիւն ամենից եղանակաց։ Քո է զօրութիւն և կարողութիւն, որ շըրջանակես զժամանակս ամաց հոլովման աւուրց յայլ նմանութիւն բարեպատեն տեսողութեան, որ կարգաս զանմուռնչան իբրև զկենդանիս, որ ազդես միայն, և նոքա ընթանան, որ միայն հենուս անկանես անճառ արուեստիւ հնարագիտութեան մէջ և առաւօտ։ Որ յետ նախակարգ յօրինուածոյն առաջնաստեղծ լինելութեան, արարեր զփառաւորեալսն մեծամեծս հրաշակերտիցն հանդիսից, ըստ գրոյն երջանկութեան կանխահիացն զարմացման, այլ իմն գոյացութիւն տօնելի տեսակի անեղծ աշխարհագործութեան ևս քան զսոյն ի մարդանալդ քո, որոց ոչ գոյ թիւ։

Գ. Որ անա զվնասն մեր քեզ գրեցեր, որ զարդարութիւնն քո մեզ շնորհեցեր, որ ընդ քեզ կրեցեր զհաշտութեանն մերում փրկանակ, որ ոչ երբէք լքանիս յողորմութենէ, դարձն զամբարշտեալս ի պաշտօն բարի երկիւղի, զթմբբեալս ի

զգաստութիւն արժնութեան սրտի, զան-
մաքուրս ի սրբութիւն պայծառութեան
կերպարանի, զբազմաբիծս յանբծութիւն
հանդարտական սուրբ պատկերի, զբե-
կեալս յողջութիւն՝ որ ի դիպմանց ոչ խոր-
ասկի, զլացեալս ի խնդութիւն զուարժու-
թեան անտխրելի, զյուսահատեալս ի սէր
միաւորիչ անքակտելի, զամաչեցեալս ի
վստահութիւն հաստատութեան անշար-
ժելի, զխաւարեալս ի լոյս երանութեան
անմեկնելի, զմահու գերեալս ի կեանս՝ որ
ընդ եղծմամբ ոչ անկանի: Ձի փառաւո-
րեսցի անունքո, Յիսուս, խոստովանեալ
յամենայնի ընդ Հօր և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ
ի բարձունս երկնի և ի ստորես երկրի
և ի բնակիչս նոցա, յաւիտեանս յաւի-
տենից. ամէն:

ԲՍՆ ԿԴ.

Վերսիև յաւելոռած կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հակողի.

Ս. **Ե**ի արդ առ ամենայն բան յա-
մենայնի ուղիղ ես, Աստուած, իրաւամբք
դատիս, արդարութեամբ կշռես, ճշմար-
տութեամբ չափես, օրհնութեամբ հետեիս,
բարեոք ընծանաս, ստուգութիւն սիրես,
յստակութիւն կամիս, լուսաւորութիւն
համբուրես, փորձիւ յանդիմանես, եր-
կայնմտութեամբ քննես. ոչ ունիս նենգու-
թիւն և ոչ գողգողութիւն, այլ ամենեին հե-
զութիւն, հանդարտութիւն և ողորմութիւն:

Բ. Արդացացար վերին իմաստութիւն
անայլայլական Հօրդ հանճարոյ՝ կրկին
վկայեալ անզեղջ գովեստիւ յորդեգրելոցն
շնորհօք. ըստ բանին սրբութեան՝ որ աւե-
տարանաւն կենաց ի բէն ընկալաք. որ ոչ
ի կոծելն ողբացի, և ոչ ի փողելն կաքա-
ւեցի: Ասացեր անօրինիս՝ Թէ մի անօրի-
նիր, և ես ի նոյն չարիս պնդեցայ. մեղա-
ւորիս՝ Թէ մի ամբառնար եղջիւր ի բար-

ձունս, և ես զընդդէմսն քեզ զործեցի, և ոչ զգացի երբէք զառածեալս, Թէ ի ձեռին բո են եղջիւրք արքայութեան հալարտից ամբարձելոց, խոնարհեցուցանել և բարձրացուցանել, ըստ Ամբակումայ, Դաւթի և Զաքարիայ: Օրհնութիւն ինձ կամեցար, ողորմած, և ես անիծեալս՝ մեծ տարագրութեամբ խոտորեցայ յարժանին ինձ մասն. սիրեցի բարկութիւն և ոչ բարութիւն, շօշափեցի ըստ գրոյն զխաւար և ոչ զլոյս, կենդանի ձայնիդ բո, զԹանձ, սպառումս պատասխանեցի: Զորդնն անմահ սասցեր բանիւ Եսայեայ, և զհուրն անշէջ և զկշտամբութիւնն անվախճան և զտեղին յաւիտենից և զօրինակ նմին սոսկալի, և ես ոչ իմացայ ըստ սաղմոսողին և ոչ մտառեցի, այլ ի մռայլ մտաւորական կուրութեան գնացի: Յուցեր մարգարէիւն, Թէ զօրհնութիւն ստասցի որ զօրէնս ցնէ, և ես համարօտել զնոյն փութացայ: Արձան հոգևոր վիմի զրեալ մատամբ բո, տէր Յիսուս Բրիստոս, զԴաւիթ իւրովքն բանիւք կանգնեցեր, ասելովն ինքեան ընտրութեամբն առ սոյն, Թէ պահեցի

զօրէնս քո յամենայն ժամ, յաւիտեան, անդրադարձութեամբ բանին միջնորդեալ զկրկին հաստատութիւնն, թէ և յաւիտեանս յաւիտենից. ընդ որս և զսորին նմանիս պարծանաց առ իմս խրախոյս, և ոչ զկծեցայ. ճեպեցայ իտունս Բահադու և ոչ Աստուծոյ. ի յերկուս հետս երկմտութեան կրկին կաղացի կասեալ ի բարեաց, ըստ երզիծանելոյն Հեղիու: Ունիմ զՄովսէս իւրովքն օրինակօք եկեալ ի մեռելոց, և զտառս մարգարէիցն զրեալ ի յոգի, և զմատեանս առաքելոցն ընդ մտացս մտոն յեռեալ, և զՏէրդ հասարակաց կտակաւն աւետեաց յարուցեալ ի թաղմանէ անթիւ ննջեցելովք, և անհաւատագոյն բան զհրնգեսին եղբայրակցութիւնս այնր մեծատան, որ է առակ իմն յարմարական, նմանեալ զգայականացն մասանց անողորմիցն յղփացելոց, մնացի իբրև զսալ դարբնաց անոստ՝ յամառեալ քարացեալ սրբտիւ, որպէս օրինակն է Բելիարայ, և ոչ սպաշխարեցի:

Գ. Այլ ազդեան վերստին առ սոյն կերպարան լքեալ կրկին ողորմութիւն՝ բնորի,

անաւոր, մանրասէր, խնամակալ, կեն-
դանի, սուրբ, լուսաւոր և անվախճան
Թագաւոր, զօրութեամբ պանծալի խաչիդ
խորհրդոյ, ի կարծրացեալս մեղօք անբեր
անդաստան, երիկամանցս յիմարութեան
և անպտուղ սրտիս լքութեան. զի առեալ
նպաստ օժանդակութեան ի գթութենէ կա-
մաց ամենակալիդ, որոտասցէ քղխեսցէ
հոգիս, ընծայեալ աչաց վշտագնեցելոյս
վտակս արտասուաց արբուցանողաց ինձ
ի փրկութիւն և ի մաքրութիւն, և քեզ ի
հաճութիւն ընդունելութեան, ամենապար-
զև Տէրդ բոլորից, փառաւորեալդ յաւի-
տենից. ամէն :

ԲԱՆ ԿԵ.

Վերսիև յաւերջում կրկին հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ս. **Ե** ի արդ ես նախնիս ամբարըշ-
տաց, զլուխս մեղաւորաց, պետս անխ-
րաւաց, առաջինս պարտաւորաց, պատ-
կերս յանցաւորաց, ատախկեցիս ըստ վատ-

Թարուծեան՝ այլ ոչ ըստ բարեբաւտու-
ծեան, ահա զանճառիցն իմոց ճառեցի,
զպատկառելիսն խայտառակեցի, զգաղտ-
նիսն հրապարակեցի, զժածուկսն յայտնե-
ցի, զթագուցեալսն ցուցի, զամփոփեալսն
տարածեցի, զդառնութեանս մաղձ ժայթ-
քեցի, զգործակցութիւն չարին մատնեցի,
զամբարեալ Թարախ վիրիս քամեցի, ըզ-
խորս պարտեաց իմոց ծանուցի, զպատ-
րուակն կեղծեաց առ ի, զքող տգեղութեանն
վերացուցի, զամօթալեացն զգեստ մերկա-
ցուցի, զգարշելիսն յանդիմանեցի, զմը-
րուրն մահու փսխեցի, զպալարս հոգւոյս
խածուածոց քահանայապետիդ Քրիստոսի
բացի: Յանձինս վտանգ ոչ անխայեցի,
մարմնոյս սիրոյ ոչ աչառեցի, զարմատն
հնութեան տեսիլ արարի, բնութեանս կա-
րեաց ոչ ողորմեցայ, զմիաբանութեանն
կապ խզեցի, զղղեակ սրտիս քանդեցի,
ընդ կամացս որսոյ իբր ընդ դարանակալի
մահու կռուեցայ, զպահեստ անյայտիցն
արտաքս հանի, զմթերիցն զանձ՝ մեծին
գուշակեցի, զդատախազն դատաւորին
հանդէպ կացուցի, զապառնեացն զփորձ

այժմէն իսկ գտի, զդաշն կործանողին կտրեցի, զուխտն խաբողին ցրուեցի, զկատարած մարտին յաղթութեան ի քեզ տէր Յիսուս ապաստանեցի, զպատերազմին խուճբ գրգռեցի, զդիմադրութիւն դիմեցմանն բանիդ Աստուծոյ յուսացայ, ըզխաւարասիրացն փաղանդ լուսեղինացն զինուց ստղբեցի :

Բ. Եւ արդ, ստեղծիչդ ամենայն եղելոց Քրիստոս որդի բարձրեալդ Աստուծոյ, զաստէն դարովեալս յայսպիսեաց բանից և զհարուածեալս յայսքանեաց գանից մի կշտամբեսցես կրկնակի դատել ի մեծի աւուրն: Ահա, հզօր անքնին անճառ բարերար Թագաւոր անմահ, առ այս կերպ պատկառանաց ինքնապարսաւս խոնարհութեան, որ ինձէն զանձն մեծաւ ճաղանօք յոգի դատեցի, լից նուագօք այսր մատենի անարգանօք ամօթոյ զդէմսն սատանայի, և զերեսս կերպի պատկառեցելոյս նշանաւ խաչիդ զօրացն: Միասցի կնիքդ լուսոյ ի գեղ տեսակիս, ամբուծեանդ նշան հաստատեցի ի տիպ դիտակիս, երևակ կենացդ փայտի ձևացի ի

սրատկեր այտիս, արուեստդ հրաշից ի
ճակատիս շուք նշանակեսցի: Մի այլայ-
լեսցի յինէն դրոշմդ լուսապաճոյճ, մի
բարձցի ի տեսանելեացս բբաց ճտճանչդ
օրհնութեան, մի մերժեսցի ի զլիտոյս առ-
հաւատչեայդ վստահութեան, մի սասա-
նեսցի ի բերանոյս ամբուժեան սեմոց՝
փառք տեառնագրութեանդ: Պահպանակդ
երկրպագելի ի զգայարան սրտիս միացի,
չորիցս նիւթոց իմոյս գոյութեան քառա-
թևիդ նշոյլ ազդեսցէ, ձեռինս կարկառ-
ման փրկչիդ իշխանութիւն օժանդակեսցէ,
մատուցման հաստուածոյ մատինս՝ խոր-
հրրդարանդ համարձակութեան բարեգոր-
ծեսցէ: Ի մեկնելս իմում մի հեռասցի
սրբութիւնդ, մի լքցի պատիւս ի պատիւն
պարտաւորիս, մի մերժեսցի ի յոգւոյս
անդաւաճանելիդ փրկութիւն, մի ջնջե-
ցին զիծք կենդանատուիդ ի քո գրեցեալս
շնչոյ, մի եղծցի նկարումն արեան զօրու-
թեան ի տիրատիպ խորանէս, ընդ իս
բնակեսցէ յիմում զերեզմանին. ի ծորել
մարմնոյս Թշուառի՝ օժումն շնորհիդ առ իս
պահեսցի, ի նորոգութեանն աւուր սովոր

հանդիպեցայց փառաց փեսայիդ, ի քոյոց
այտի ծանուցայց, քոյովքդ վաստակօք
պճնեցայց, երախտօք մեծիդ յարգեցայց,
աւագանին զգեստիւ պերճացայց՝ քաւալ
ողորմութեամբ: Մատո՛, բնրեղութ, զվե-
րարկուդ անապականութեան տաժանե-
ցեալս մեղօք մարմնոյս, մի յարիցէ ընդ
քոյս՝ բանաարկուին, հնացուցիչ հոգւոյս
վատնեցի, խաւարաբնակացն պատիրք
մի ընդ իս վերերևեցին: Օրհնեցի ա-
նուամբ քո, գծանձ, վիհն իմ հանգստեան,
ողորմութեամբ քո լցցի զուբն իմ զերու-
թեան, ընդարձակեցի քւ ինձ տեղին
Թշուառութեան, անդորր եղիցի, խնամող,
ինձ բանտն բարկութեան, սնուցէ զիս
առ յաճունս արգանդն մթութեան, յուսով
քո շտեմարանեցէ զիս յարկն այն անձ-
կութեան, ձեռամբ քո պահեցայց ի խշտին
տարտամութեան, Թեօք քո ընկրալայց ի
տունն տազնապի, դու, գովեալ, ընդ իս
ի սենեակն վտանգի: Աւանդս ինձ աստա-
նօք ի Թիւս հազարաց, զի երբեմն էի վեր-
նային և այժմ անդնդային, երբեմն տօ-
նելի և այժմ աշխարելի

Պ. Այլ և արդ կրկին դու օրհնեալ ի բոլորից գոյից յերկնայնոց և ի ստորնայնոց և ի սանդարամետականաց մեռելոց, անգարտականդ այս տարագրութեան: Ես վրիպեցայ, ես օտարացայ, ես յիմարեցայ, պարտեցայ և խոտան գտայ. ես լքայ, կամեցայ և կործանեցայ. ես մոլորեցայ, ես մատնեցայ, ես մերժեցայ, ես խորթացայ, գերեցայ և գայթակղեցայ. ես նզովեցայ, ես թշուառացայ, արբեցայ և վատթարացայ. ես ընկղուզայ, ես խաբեցայ, ես անօրինեցայ, ես ապականեցայ, մահացայ և ի սպառ եղծայ. չիք քո առ այս ինչ մասն չարի, որ ես միայն անխօփօխ բարի: Արդ կամք քո յիս, և խաւարն ինձ ճառագայթ. ճրագ յուսոյ քո անդ, և գիշերն վաղորդայն. մարմնոյ քո հազորդեալ, և յամօթոյն կարծեաց ապրեալ: Իսկ ես ոչ գրեմ զանձն իմ կենդանի վասն անխախտ չելի վախճանին, դարձեալ զիս ոչ վարկանիմ կորուսեալ վասն աներկեան նորոգմանն: Որ և փակեալ համարիմ ինձ զելս կենացդ վասն անքաւելեացն պարտեաց, դարձեալ բացեալ ինձ զդրախան՝ վասն

փրկութեանն աւետեաց . քանզի ոչ այն-
քան վնասութեանն զոյժ տազնապէ, որ-
չափ փրկութեանդ քաջալերեալ ձեռն կար-
կառէ : Արդ տուր, Տէր, տուր ողորմու-
թիւն, սոս ամենայն ձայն զոնարանեալ,
օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն .

ԲՄՆ ԿԶ .

Վերսիև յաւերջուած կրկիև հեծուրեան
և ուրիև հակողի .

Ա . **Ս**ՐԴ որ որ և աոցէ զայս դեղ
հողթանաց այսր մատենի պարկեշտակա-
փ պաղատել սովաւ, եթէ ի մեղաւորաց
ցէ մատուցեալն, եղէց և ես իմովս բանիւ
կցորդեալ նմա . իսկ եթէ յարդարոց զուցէ
յառաջեալն, զտայց և ես սովիմբ ընդ նմին
ողորմեալ նովաւ : Ապա թէ երջանկասցի
այնպիսին ինքեամբ՝ ինձ միայնոյ զրեալ
զեղկութիւնն, և ես ինձէն վկայեմ այամիկ :
Քայց յիշեսցէ նա զՍոդոմոն և զբանս նո-
րա զհոգեշունչս, թէ ո՞վ որ փստահասցի
սիրտ սուրբ բննի, և կամ ո՞վ պարծեսցի

մաքուր լինել ի մեղաց, և զի ոչ յարեաւ
մարդ երկրածին ազատեալ ի պատաս-
խանեաց. և ոչ ընտիր՝ ինքնարշաւ վա-
զիւքն, և ոչ՝ թէ և ի թռիչս ամբարձման
թևոց բերիցի. առ որ զգոյշ լինիցի կրկին
երկուցեալ ի վիմին իսկ հաստատութեան՝
ուսեալ ի Պօղոսէ, զուցէ անկեալ ի յեր-
կիր՝ սահմանողի այսմ կանոնի իրաւադա-
տի կշռեալ նմանեսցի: Այլ առցէ զայս
կշտամբութիւն մաքուրննիւթ պսակաց, առ
ի չիջանել անընտրողաբար յանձեռնհասն
բարձրութենէ. և պատժապարտն՝ առիթ
ազատութեան, որով ամբարձեալ ի կոր-
ծանմանէ հոգևորական մահուն՝ ապրեսցի
յուսով: Իսկ ինձ եղիցի պատգամս այս
բանի արձան փորագրեալ ամենևին անեղ-
ծանելի, որ փոխանակ իմոյ եղկելուոյս ան-
ձին մահացուի՝ անդադար հնչմամբ հեծու-
թեան լալոյ սուանց լռելոյ միշտ աղաղակէ:
Լիցի և ոսկերացս բակտեցելոց ի հողապա-
տեան շիրիմ վերարկուին՝ անմոռնչ ճայ-
նիւ զայս խոստովանել. հասցէ և մարմնոյս
ի հող լուծելոյ՝ բարբառով իմն անազդե-
լեաւ ծածկատեսիղ զսոյն պաղատել:

Բ. Տէր գծութեանց, աղբիւր ողորմութեանց, պարգեւք բարութեանց, Որդի բարձրելոյ տէր Յիսուս Քրիստոս, ողորմեան, խնայեան, մարդասիրեան, նայեան ի վտանգս, ակնարկեան ի բեկութիւնս, խնարհեանց ի թշուառութիւնս, տես ի տարակոյս անձեռնհաս տագնապիս, հասիր հաղորդել կորստականս կարեաց: Շօշափեան բժշկապէս զամենամշուառ ախտաւորութիւնս, ունկն մատուցես քաղցրութեամբ ողորմագին հեծութեանս, լուր ի խորոցն անդնդոց մահուն գերեզմանի անմըռնչելի հառաչմանս, մտցէ յականջս ամենալուր լսելեացդ ձայն պաղատանաց վատնեալ անդամոցս: Եւ վասն զի գրաւական կենդանութեանս անապական է, անփոփոխ լիցի և սկիտոյդ քո գծութիւն. կցորդ լեր հեզութեամբ տաժանաւորս տկարութեան: Մեռեալ պատկերիս մի ոխս պահեսցես, ընդ անշունչ կերպարանիս մի ի դատ քննութեան մտցես, մահու տանջեցելոյս մի հարուածս յաւելցես, ընդ բեկեալ խեցեղէն անօթոյս մի ուժղնութեամբ մարտիցես, վնաս կոշկոճելոյս

մի քարկուճըն կրկնեսցես, կործանեալ
շինուածոյս մի պատուհաս մատուցես,
շանս սպանելոյ մի քարինս արձակեսցես,
լուոյս ջախջախելոյ մի սաստիկս որոտա-
ցես, հողոյս անպատուելոյ մի իբր ամբար-

հաւանի ուժգինս մոնչեսցես : Զմոխիրս
մերժելի մի ի դատ ընտրութեանս կոչեսցես,
զփոշիս ցնդելի մի իբր զքո դիմամարտ
գտցես, զտիպմս տաղտկալի մի իբր զո-
տիս վարկանիցիս, զգարշութիւնս անգոս-
նելի մի իբր զբռնամարտիկ վանեսցես,

զիւթս ի բաց ընկենլի մի նիւթ գեհենին պահեսցես, զայսքանեաց բազմապատիկ բանից կշտամբեալս մի վերստին յանդիմանեսցես :

Գ. Այս ամենամշուտս և խաւարարգել շիրմին են ահա սրտաբեկ և յոքնամախիժ արգահատութիւնք. հաստատեսցէ օրինեալդ քո բան անփոփոխական լինել, ըստ սրտի արգահատելոյս. բանզի և այժմ մինչ կենդանեօքս խօսիմ մեռեալ եմ անհասիղ. որպէս ի կորուստ մահուն սատակման՝ ամենազօրիղ հրամանի անեղծ եմ հաւատովքս : Արդ աղաչեմ զքեզ, տէր Յիսուս Քրիստոս, հայեանց յիս ողորմութեամբ, և մի Թողացուցես լինել տնակից ինձ Բելիարայ. և զմահազեկոյց տապանին ազդումն անկենդանաւորն Թնդման Թշուտոն Թաղման՝ աղաղակ ձայնի հառաչման լալեաց քեզ հաշտեցուցչաց՝ յարգեսցես լսել, միայն բարեգործ, հոգեսէր, հզօր, մարդասէր, և հոգիդ քո բարի բընակեսցէ ընդ իս՝ լոյս առնելով ինձ ի խաւարին : Մնասցեն ընդ իս կենարար քո կրից պաշտեցեալ մասունք, զի իբր զա-

ւանդ զանձու զիս պահեալ ի քեզ, կենաց նորոգման ընծայեցուցեն . օճառք անվատնելի զինուց ինձ պատկանեսցին, ընդ իս յարակայեալ քարինք պարսից հոգևոր հնարից՝ զչարին հալածել զգունդ : Մարտնոր առ իս, քև Տէր, վանեսցի . զի եթէ յարիցէ ի վերայ իմ պատերազմել, տեսեալ զքաղաքն ունայն ի զօրաց և զազդողականացն գործի ապաճայն, զքեզ Տէլ ունիմ մշտնջենաւոր և աննիրհելի պահապան :

Գ. Զի եթէ այժմ իսկ կանխաւ արագեալ յառաջ քան զօրն կատարածի, և անշաւիղ արգելան ինձ պատրաստեսցէ, առաքեմ զաղօթսն տէրունականս նմին զան մահու . եթէ ի վայր զիս հնարի կործանել, զծնրադրութիւն արարչին . եթէ ի մոխիր երկրի թաւալել ձեռն բերիցէ, երեսացն Աստուծոյ ի նոյն մածուցումն զնա հերքեսցէ . եթէ վաստակս ինձ ցաւոց նիւթեսցէ, բրտունքն յուռթի արեամբն զանգեալ փրկչին աշխարհի զնա խուեսցէ . եթէ յընթացից բարեաց զշունչս իմ պատանդեսցէ, կապանք ամենաստեղծին զիս

արձակեցէ. եթէ յուրացութիւն պարզեաց լուսոյն բռնադատեցէ, հայհոյութեանն համբերութիւն յաստուածամարտիցն՝ ըզնոսին ընդնոյն կարկեցէ. եթէ հարուածս նետից գաղտնաձիգ զինուց ինձ արձակեցէ, կարծ հնարից աղեղան փառաց հօրն կապարճից նմին պատահեցէ: Եթէ քողով լուսոյ խաւարականի մտանել ընդ աչս անամօթեցի, կռփումն զլխոյն ձորձով պատեցեալ լրմանն ամենից զնա տանջեցէ. եթէ մոլեցի զվստահութիւն ձեռինս կապել, եղէզն մատուցեալ ի յաջ գոյացուցչին զնա չարչարեալ ըմբերանեցէ. եթէ ձաղանօք այպանման զիս կատակեցէ, տանելն ծաղու ամենագօրին զնա հենգնեցէ: Եթէ բժժանօք ինչ յուռձից կախարդել խորամանկեցէ, ապտակն դիմաց հզօրին Աստուծոյ զնա սաստկապէս ամաչեցուցէ. եթէ ի մուտս զիշերային մթութեան խաւարաւ խաբէութեան լկնեալ մարտիցէ, ի ճառագայթից լուսոյ երևման քո, Տէր, խայտառակեցի. եթէ ի միջօրէական տապոյ փորձութեանցն արեգակնակէզ վաանիչ խորշակին զիս ի

յարմատոց խախտել կարծիցէ, ի զօրութենէ նշանիդ լուսոյ խլեալ գօսասցի: Եթէ ի փշմանն շնորհէ ունայն զիս առնել հնարաւորեսցի, թուքն զոր ընկալաւ Տէրն քրովբէից ընդ մեղաւորիս՝ զնա պատկանեցուցէ. Եթէ ժանիք խաժողք ինձ ցուցանիցէ, լռութիւն երկնաւորին բերանոյ զնա պապանձեցուցէ. Եթէ խաժմունս աղուականս հոգւոյս ազդեսցէ, բեւոճն հարմունք հաստողին բնաւից զնա կսկրծեցուցէ: Եթէ յընթացս անիրաւութեանց խորհրդոց զիս մոլորեցուցէ, սևեռք ոտից անհասանելոյն զնա կապեսցէ. Եթէ հրապոյրս ինձ դժնեայս արբուցէ, քացախն ընդ լեղւոյն խառնեալ ի յարբումն բարելարին զնա դառնացուցէ: Եթէ առաջին ճաշակմամբ փայտին զիս գտցէ, սոսկալի խորհրդով խաչին ըմբռնեալ ի սպառ պարտաւորեսցի. Եթէ ընդվզել ընդդէմ հնազանդութեան Տեառն հրամանի զանձն իմ ուսուցէ, բերումն պարանոցի անասհմանելոյն զնա կործանեսցէ. Եթէ ի մահ սատակման զիս վանեալ վիրաւորեսցէ, ստուար տէգ զինու մխելոյն ի կող ստեղծ-

չին Ադամայ զնա հերձեսցէ . եթէ երկամբք վշտաց դժոխականաց զիս պարփակեսցէ , պատանացն կտաւ էից ունողին զնա ըմբռնեսցէ . եթէ յատակս մահու հայել զիս խարդախեսցէ , բնակել կենդանւոյն ի վէմն մահու զնա մեռուսցէ . եթէ խնդասցէ ընդ մարդկօրէնս իմ գայթակղութիւն , կրկին կորացի կարկամեալ կամաւ , յորժամ անմահն Աստուած յարուցեալ փառօք ընդ իւր նորոգեաց զբնաւ մահացեալս : Եթէ ընդ լուծանել փոքր կապանաց հազարամէից բերկրեսցի , դողացի կրկնեալ վերբասին իսկոյն ընդ վերջին շրժայս անզերժ տագնապին ըմբռնման սաստկագունի յանվախճան տանջանարանին : Եթէ ընդ առաջին հարուածն դժուարեսցի , գոյժ կորստեան յետնում սատակմանն անշէջ գեհենին , որ պատրաստեալն է նորա և նորին հրեշտակաց , նմա պատմեսցի , որ յաւուրն մեծի մեծին ատենի :

Ն . Իսկ ինձ ապաւինելոյս ի բեզ , տէր Յիսուս , միայն թագաւոր ինքնակալ զօրեզ , արարիչ երկնի և երկրի և ամենայն զարդուն որ ի նմա , որ զալստեանդ քոյ

ակն ունիմ և ողորմութեան փրկչիդ սպասեալ յուսամ . ի յոռս քո անկանիմ , և զգարչապարիդ հետս համբուրեմ , զսարտութիւնս խոստովանիմ և զմեղանս հրապարակեմ , կշտամբանաց քարամբք կոծիմ և հառաչանօք սրտիս տապանամ , ի խէթ խղճիս խոցոտիմ և բոցով շնչոյս ճենճերիմ , աղի ցօղով արտասուեացս այրիմ և երիկամանցս ազդմամբ կիզանիմ , յուսակտուրօղով ցամաքիմ և դառնաշունչ հողմով շիջանիմ , Թախանձանաց բանիւս երերիմ և կողկողագլին հեծութեամբ դողամ , տաժաննելի կրիւք տուայտիմ և տագնապաւ հոգւոյս տատանիմ , ի կոծ մրրկաց ծփիմ և ի բախմանէ ալեաց սասունիմ , ի լրութենէ համբաւոյն սարսեմ և յիշատակաւ ահին կորնչիմ , կերպարանօք ստենին հալիմ և սպառնալեօք մեծիդ մեռանիմ , լուր բնզմագութ , քաւիչ , մարդասէր և երկայնամիտ , քաղցրութիւն անճառ , օր բարի և տիւ տենչալի : Քանզի կարող ես յամենայնի և առ ելս շնչոյս իմոյ՝ փրկութեան մեծի . և բեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ԿԷ.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
նորիև հսկողի .

Ա. **Բ**ԱՅՅ քանզի յոյժ արդար է բան
իրաւանցն Քրիստոսի Աստուծոյ առ իս'
բան առ սկզբնահայրն չարեաց սատանայ .
զի վասն նորա յայն սակս յայտնեցաւ ,
զի լուծցէ զգործս նորին . և վասն իմ' զի
զհնացեալ պատկերս նորոգեսցէ . առեալ
զկերպարանիս բոլոր էութիւն կերպին
իսկութեան մեծին Աստուծոյ' միացոյց ին-
քեան անշուշտ խառնութեամբ : Նորա ոչ
են շնորհեալ ի բազմացն , և ինձ զբովան-
դակն եհեղ առատութեամբ . վասն նորա
ոչ երբէք չարչարեալ , և վասն իմ հանա-
պազ պատարագի . նա անհաղորդ է կե-
նացն , և ես միշտ վայելեմ ի փրկութեանն .
նա վանեալ է խաչիւն , և ես զօրացեալ
նշանաւն . նա հերքեալ ի լուսոյն , և ես
միացեալ ընդ փառացն . նորա ոչ խոստա-
ցաւ հանգիստ և յերկրի , և ինձ զերկինս
սեպհականեաց . զնորայն կարեաց գառ-

հաւատչեայ, և զիմն առանց խզելոյ յարակայեաց. զնա յերամակս խոզիցն արգել, և յիս ինքն զօրացաւ. զնա կարճաց օրինակեաց, և զիս ճառագայթ նշանակեաց. զնա սողնոց նմանեցոյց, և զիս իւրովն անուամբ կնքեաց :

Բ. Իսկ ես զերախտիսն Աստուծոյ լքի զայսքանեաց բարեաց արարողի, և չարին զկնի միտեցայ՝ հայել ընդ նմին յատակս դժոխոց, անա անարժանս բարեաց, անձիրս երախտեաց, անընդունակս սիրոյ, տոռամբք մեղաց ձգեալս, յերիկամունս խորոց խոցեալս, քանցեալ ծառս արմաւենուոյ, գինիս յեղաշրջեալ, ցորեանս հեղեղեալ, մուրհակս ջրեալ, վճիռս պատառեալ, կնիքս այլակերպեալ, նմանութիւնս փոխեալ, արկանելիքս կիզեալ, ըմպանակս կորուսեալ, նաւս ընկղմեալ, մարգարիտս մանրեալ, ակնս պատուական սուզեալ, տունկս զօսացեալ, նեցուկս խորտակեալ, փայտս ամենեին փտեալ, մանրագորս աղաւաղեալ, յարկս տապալեալ, խորանս խարխալեալ, բոյսս արմատաքի խլեալ, ձէթս հեղեալ ի զռեհս

աղբեաց, կաթնս հոսեալ ի կոյտս մոխրոց,
այրս մահու ի յարեաց գնդից: Քանզի միշտ
խրատեալ ընդ Երուսաղէմի առակաւ Բա-
բելոնի ի մարգարէիցն ձայնից անձն իմ
ողբալի, և ոչ ինչ խրատեցեալ. որ աստէն
անգոսնեալ եմ և անդէն խայտառակեալ,
աստ դսրովեալ և անդ կշտամբեալ, աստ
ձաղեալ և անդ նախատեալ, աստ Թշնա-
մանեալ և անդ յանդիմանեալ, աստուստ
ապշեալ և անդանօր լքեալ: Աստ հեծումն
և անդ հառաչանք, աստ կարծիս և անդ
կատարած, աստ խէթ և անդ հատուցումն,
աստ արկածք և անդ հանդէսք դատաս-
տանի, ուր ոչ է բան իրաւանց և ոչ ձայն
պաղատանաց, ոչ Թիւք աւուրց և ոչ ելք
ժամանակաց, ոչ ուղք յուսոյ և ոչ դրունք
ողորմութեանց, ոչ աջ պաշտպանութեան
և ոչ ձեռն այցելութեան:

Գ. Այլ դու ապաւինութիւն, դու ինքն
փրկութիւն, դու այցելութիւն, դու և բա-
ւութիւն, դու երանութիւն, քե բժշկու-
թիւն, քո ողորմութիւն, միայն հզօր, կեն-
դանի, անճառ, տէր Յիսուս Քրիստոս
բարերար Աստուած. օրհնեալ, օրհնեալ

և դարձեալ օրհնեալ, ընդ Հոգւոյդ քո սրբոյ յաւէտ բարձրացեալ ի փառս հայրենի իսկուծեան մեծիդ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

ԲԱՆ ԿԸ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուրեալև
նորին հսկողի.

Ս. **Ե**ւ արդ ի յիշատակ անարկուծեան վերագրեցելոցդ՝ որք յաստուածուատ են սպառնալիք ինձ ժամանեցեալք, զիմորդ դադարեցայց ի նորոգողբերգութեանց, և կամ զրպէս զցամաքունս առցէ հեղեղք արտասուացս : Զի եթէ զչորեքվտակեան առաջս գետոցդ յորդահոսան ծաւալմանցդ, որ զԵդեմ և զերկիր առ հասարակ ոտոգանեն՝ լիապէս բաւականութեամբ բաշխեալ ամենայնի, և զբղիսունս ելից իւրեանց առ աչս իմ եղեալ, զանձինս մեղաց սաստկութեան զբոց զովացուցանել ոչ բաւականասցին : Եւ կամ մարգարէին սրբոյ ըղձականու-

Թիւն կրկին ինձ լցցի զլուխս ջուրց բազմութիւն, և ճրագարան տեսութեանց կերպիս՝ աղբերց կայլակմունք, զբեկման ոգւոցս չափել զվտանգ ոչ ձեռնարկեցեն. և ոչ եղերականք ջայլից համօրէն բանահիւսից կանանց լալականաց ի սիրտ և յոգի վիրաւորելոց՝ զաղէտ վտանգիս ի յերգ արկանել և կամ ի նուագս ձայնից բերել :

Բ. Իմ է օրն լինելութեան նզովեալ, և ոչ Յոբայ կամ Երեմիայ. քանզի տօնելի է օրն նոցա, զորոց մի ի նոցանէ ոչ արժէ աշխարհ, և ոչ տարագրելի. ապա ուրեմն զիս նկատ եղեալ զոչ արժանիս լուսոյ և կամ միոյ մասնաւոր բարւոյ, զհանդիպումն աւուրն անիծին՝ յորում ես գտայ կորստեան որդիս և մահու դրացիս, մըշակս մեղաց և արբանեակս անօրէնութեանց : Որ ոչ կացի յուխտին կենաց զոր դու սահմանեցեր, Աստուած բարեբար. ոչ զնացի ի քո պատուիրանն կենդանական անմահացուցիչ. ոչ վաստակեցի ի հունձս արմտեացն, որով ի մուտս ձեանն աւուրցն խոռվութեան կերակրել պատ-

րաստեցայց . ոչ կառուցի ամրութիւն որ-
մոց և ոչ ձեռուն յարկաց ձգեցի , որով
ի շնչմանէ մրրկաց օդոց պահեցայց . ոչ
համբարեցի նշխարս պաշարաց ի յուղին
անեզրական , որով զտագնապ սովոյն իմ
բժշկեցից . ոչ հանդերձաւորեցի քեզ աղերս
աղօթից , որով առաջի քո կալ համարձա-
կեցայց . ոչ կազմեցի թոշակ փրկութեան
վարուց մաքրութեան , որ զնորոգութիւն
ինձ երաշխաւորէ . ոչ ետու զընտրութեան
հաշիւն ի կենցաղոյս ճանապարհի՝ իմոյ
մատնչին , զի ի դատաւորին ձեռանէ աս-
տէն իսկ փրծայց . ոչ լրութեամբ ձեռին
օրհնութեան մատեայ յանդիման , որով
օրէնսդրին մասնակից գտայց սրբեցեալ :
Ոչ դիմաց ետու զգուշութիւն և ոչ թի-
կանց պատսպարութիւն , ոչ աջոյս իմ
զինուորութիւն և ոչ ահեկիս պարածաժ-
կութիւն , որով ի պատերազմիս վտանգէ
զերծայց . զերիվարս ոչ զգեցուցի զբա-
հիւք , և ոչ զմարտիկս սպառազինու-
թեամբ , որով զճակատն յարդարեցից :
Զկանուխն ոչ կապտեցի պտուղ , և անա-
գանին ոչ ժամանեցի , և ահա տարակու-

սիմ ունայն ի բարեաց, մաքրութեան ծա-
ղիկ ոչ ունիմ և ոչ իւղ ոլորմութեան, և
զիշերոյն մուսլ' աննշոյլ. ի նիրհումս մա-
հու ննջեալ եմ, և տագնապ կոչողին փո-
ղոյ ստիպէ. զգարդ հարսանեացն կրկին

մերկացայ, և զձե՛ծ վարուցն վերստին
լքի, և դուռն մտին հարսանեաց աւասիկ
փակի :

Ք. Եւ արդ զիմարդ առից մխիթարու-
թիւն այսբանեաց վշտաց, և կամ ընդ ո՞ր-
բանեաց տարակուսանաց խաւարի' լու-

սաւորութիւն յուսոյ կենաց խառնեցից ,
 և կամ ո՛ր արդեօք զգարչապարս ոտին
 կառուցից , և կամ յո՛ր վատահումիւն
 գաչս իմ յառեցից , և զի՛նչ անդորրու-
 թիւն ծփանացս նկատեցից , և կամ յո՛ր
 ըղձական դիւրութիւն ձեռն համբարծից :
 Զի եթէ ի ձեղուն բարձրութեան երկնի ,
 անտի անձրեւեաց հուրն Սողոմայ , որպէս
 ասացեալ է . իսկ եթէ յատակ խորութեան
 երկրի , սա եբաց զկոկորդն ըմբոնողա-
 կան և եկուլ զՌադան բանակօքն Արի-
 րոնի : Եթէ յանդգնեցայց փախչել յուն-
 դէն , գուցէ կալցի զիս վիշապն ահագին :
 Եթէ ընդ զազանս ինչ թափառեցայց ,
 արագունք են խնդրել զվրէժ ստացողին
 առաւել առ իս քան երբեմն զՇղխէին
 առ մատաղ մանկունս բեթելացիս քրմոր-
 դիս : Եթէ յամենատարած օդոյս պար-
 զութիւն , այն եղև եգիպտացւոցն խաւար
 շօշափելի : Եթէ ի թռչունս բարձանց ,
 նոքա են կոչեցեալք ի սպանդն զոհին
 բոսորայ դիականցն : Եթէ ի տկարսն խի-
 զախեցից , վատնիմ ի պիծակացն , և զի
 պիտոյ են ինձ առիւծունք : Եթէ յարջոցն

պատառողաց ապրեցայց, մծիխքն արեան
 ծարաւիք ինձ պատահեսցեն : Եթէ, յան-
 նոգս ուրեք նստիցիմ, մծղուկքն անար-
 գագոյնք՝ իբր ցնցուղս հրոյ եռացման
 զինև մաղեսցին : Եթէ յեղջերէ միեղջերոյ
 փախնուցում զերծեալ, նկուն ճիրանք
 աղկաղկաց մնոցն մորմոքողաց զիս կեղե-
 քեսցեն : Եթէ ի սենեակս շտեմարանաց
 խորշից ղողեալ ամփոփիցիմ, տաղտկա-
 տեսակ գարշուծիւն գորտոցն մեղաց օրի-
 նակքն զիս զագրացուսցեն : Եթէ ի վայրս
 ինչ անպատանաց կացեալ զետեղեցայց,
 շարք շանաճանճոցն տարմից զինև պա-
 տեսցեն : Թողում ասել զխառնիճն և զջո-
 րեակն զզօրն զօրաւոր ընդ թունաւորն
 Թրթուր և ընդ անկենդանական երևիլն,
 հանդերձ ջրակարծ կարկտիւն և ապակա-
 նագործ եղեմամբն. որ առ աչաց տեսիլ
 ապագէնք և նուաստագոյնք, բայց ի յակ-
 նարկելն Աստուծոյ յաւէտ գոռոզարար
 ուժգնութեամբ հարին հանին վանեցին
 զհպարտնամբարհաւաճութիւն Փարաւոնի
 բռնութեանն բուռն գաւազանին՝ յաղթող
 վիճակաւ. որ են կերպարանք Թարուցե-

լոցն կրից Լկողաց անձնականացն անե-
րևութից եգիպտացւոցն անօրէնութեանց՝
յոգի և ի մահ տանջողաց՝ գաղտնի վլաս-
տողաց :

Դ. Այլ դու ամենագօր արարիչ բնաւից
Տէրդ բոլորից, ի յատելիսն հանդիսացիր
հերքել զնոսա . և ինձ ողորմեան կրկին
գթութեամբ ձեռն մատուցեալ փրկութեան
տարակուսեցեալ կոշկոճեալ վարանեալ
ի մահ պարտելոյս : Զի դու միայն ճանա-
չիս Աստուած փառաւորեալ միշտ ընդ
Հօր Հոգւովդ սրբով յաւիտեանս յաւիտե-
նից . ամէն :

ԲԱՆ ԿԹ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
ևորիև հսկողի .

Ա. **Ե**ի արդ, վասն զի ի ձեռն մե-
ծիդ և ամենամեծար արուեստաւորիդ իմս
եղանութեան տեսուն և Աստուծոյ՝ իբր
ի բրայս ընարութեան փութոյ բոյ սիրոյ
հանապազ եռամ և ոչ երբէք պարզիմ,

միշտ խառնիմ զուզիլ և ոչ ևս միանամ.
անա զուր՝ արծաթագործդ երկնաւոր իմ
ճարտարապետ, ի սնտիս վաստակեալ
առ իս աշխատիս, ըստ մարգարէին
յայտնի առակի, և չարութիւնս իմ ոչ
հալեցաւ. զոր ինձէն մոլեալ չարաչար՝
իբր զխելագար դիւարախ իմն ողորմելի
յանդգնեալ անկարգս խօսիմ՝ զիմս ըզ-
պարտիսս աճեցուցանել, քան հաշտու-
թեան հնարս ինձ այսու կազմել: Եւ զի
մի անընդել դիպուած և անկիրթ պու-
տահունմս և անհաւասար հանդիպումս՝
պատրաստութիւնք հանդերձելոց տան-
ջանարանացն ինձ երևեսցին, ամենևին
անմոռաց պահեաց աստատին ի յիմում
մարմնի նշխար մնացուածոց նախնունմս
անխիժիցն. զոր ի փոքուէ տարրէ անարգէ
զմեծն է ուսանել:

Բ. Քանզի խաղալն ինքնաբերական
գիւտք որովայնի՝ բոտոտք ճապուկք շար-
ժողականք և ազգի ազգիք, որդունք ա-
ղեաց գաղտնակուրք, խաղաւարտք հրա-
կայծակք և բիծք բոցակիծք և անխիժ
անկերպաւորք և երամակք ոմանք բրտ-

նածինք զազրաթորմիք կոկծեցուցիչք և մարմաջողականք: Ասպատակք այլոց վայրենեաց, ըստ նմանութեան դիւաց գիշերամարտից և մեկնազէն բարբարոս գնդից խաւարասիրաց, և գազանութեամբ բանասար գայլոց արաբացւոց, կորակոր գնացիւքն, արջնաձոյր գունովն, կրկնապարոյր կռածագ կտցաւն, որ զօրէն ունի խայծոցաց կարծի, իբր դժնիկ փշովք խոցոտեալ ծծեն ձգեն զարեանն խոնաւութիւն, և յանկողինս մահճաց հանգըստեանն վաստակս կրից ցուցանեն: Եւ կարկառեալ ուրուք ձեռն՝ հատուցանել զհատուցումն նոցա նոցին, վաղվաղակի զգան գվնաս վտանգին՝ զոր ազդեն մարմնոյն. և անդէն իսկոյն լերկամարմին փոքր հասակաւն իբր թևօք իմն թռիչս արձակեն, և ըստ մարախի ձևոյ ոստոտեալ այսր անդր տարաբերին. և ըստ բազմապատիր նենգութեան բարոյից դաւող աղուեսուց՝ խորամանկեալ խուսափեն ի պատուածս բազում ելից, զի յերկիւղէ մահուն ապրեսցին: Եւ այնքան չքոտի և անբոստ անձամբքն ոչ միայն

զուամիկան և զխառնիճաղանճս, այլ և զՅագաւորս հզօրս և ահագինս փախուցանեն հանեն տարագրեն ի դատիկոն յարկի ապարանիցն բարձրութեան, և կամ ի բացի բնակեցուցանեն. քաջք արանց արեաց, որք իշխեցին ամբօխից և տիրեցին ժողովրդոց և առին զքաղաքս ազգաց, զպարտութիւն իւրեանց զօրաւոր ձեռինն ինքեանք վկայեն, թէ քանզի ոչ կարացաք ի դիմի հարկանել վեհիցն բռնութեան, վասն այնորիկ խոյս տուեալ հասաք յայս տեղի :

Գ. Եւ զհնչ է ինձ զփոքունց և զանկածից ծաղրականաց ոմանց գոյութեանց ի կիր արկանել, որք զօրեղ և անհերքելի ջատագովք են աստուածութեանն՝ յիշատակել ինձ զհանդերձեալսն, որք ի մարմնոյս անօրինելոյ ընծային պտուղք դառնութեան : Ընդ որս և եկամուտ սատակչականացն ախտից զիւտք, և կերչացն կոյտք անողոքելիք. յորոց չէ զերժանել, քան թէ հարկաւ մարմնոյն վտանգի զապագայիցն սորօք իմաստասիրել. և ոչ տեղի է գտանել ապաստանի՝ փախըս-

տեամբ անկանել առ նոսա . այլ առանց
կամաց քումդ ակնարկութեան և մարդ-
կային կարք և հնարք վրիպեցան : Իսկ
դու , բւրեւար , զամենայն ունիս բաւա-
կանապէս զկենացն հնար՝ եթէ կամեսցիս
փրկել , նորոգել , քաւել , բժշկել և կե-
նագործել . և քեզ փառք յամենայնի յա-
ւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

Բ Ա Ն Հ .

Վերսիև յաւելոռած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի .

Ա . **Ե** րանգի համբարձեալ զըն-
ծացս բանիս ի փոքունց աստի երկրայ-
նոց չհամարելոց ընդ գոյս եղելոց՝ ի մե-
ծագունիցն տեսակս , ասացից զտօնելի
հանդէս իրաւանց ահաւորին անաչառու-
թեան . Որ զի թէ մերձաւորագոյնք իցեն
Աստուծոյ իբրև զնախածանօթ հայրա-
պետութիւնսն , և կամ մաքրագոյնք որ-
պէս մարգարէսն , կամ անբժագոյնք իբրև
զառաքեալսն , կամ ընտրելագոյնք որպէս

մարտիրոսան, եթէ ոչ դու մարդասիրեացես աննուազ բարիդ և անփոփոխ խնամակալութիւնդ և անպակաս ողորմութիւնդ, ընդունայն է ինձ փրկութիւնն առ ինոցանէ :

Բ. Զի եթէ առ նոյն ինքն Աբրահամայն արձակիցեմ, իբր ողորմագին առակ ընչեղին ինձ վարդապետէ, ի տապոյ անտի պապակեալ, կաթի միոյ ջրոյ ոչ բաւականանայ. քանզի և նա փակեալ է ընդ կարեօք հասարակաց անհնարութեան: Իսկ եթէ առ Մովսէս, և նա զգածեալ է տկարութեամբ, որ ոչ զօրեաց առնն փրկութեան, որ զհայծայծանաց կրկուտն ի պահպանութեանն աւուր ժողովէր: Իսկ եթէ առ Ահարոն, և նա ինքնին իսկ կարօտացաւ մաղթողի: Իսկ եթէ առ Դաւիթ, իմէջ բարեացն առաւելութեան ստգտեալ է և նա: Իսկ եթէ առ Նոյ և Յոբ և Դանիէլ, զայս Եզեկիէլ մարգարէ մեկնեաց յանուանէ իսկ յիշատակեալ զնոսա, և զայն ընդ նոսին իբր ի դիմաց Աստուծոյ ազդեալ, կենդանի եմ ես ասէ Տէր, Թէ ոչ ապրեցուցեն զուստերս և զդստերս

իւրեանց ի բարկութենէն որ հասանիցէ, բայց եթէ ինքեանք միայն ապրեսցին: Իսկ եթէ առ Պետրոս վէ՛մն հաւատոյ, ի քումդ խնամոց խուն մի խիթացեալ և նա ընդ կրիւք իմն գրաւեցաւ: Թողում ասել զբազմացն գումարութիւն խոնարհեալ առ կարիս կարիս, թէ և յաւէտ երջանիկք իցեն. ընդ որս և Յովասու ոմն մարգարէի ի մէջ աստուածառաքն սպասաւորութեան մարդկօրէնն զայթակղութիւն մնայ յոլովից անթարգմանելի, թէ և ի դէմս իմն մեկնութեան ձեակերպեսցի:

Գ. Եւ քանզի չափեալ սահմանեցաւ զօրութիւն փրկութեան մարդկան, և ցուցան նոքա ողորմեալք բարերարիդ և զօրացեալք ամենակալիդ, կոչեցեալք պաշտպանողիդ և քաւեցեալք հնարաւորիդ, շնորհեալք ազատեցուցչիդ և բժշկեալք անախտականիդ, կենագործեալք անապականիդ և լուսաւորեալք նորոգողիդ, այսուհետև գիտացեալ զսակն որքանութեանց հողածին բնութեանս, որք միւթար են օրինակաւն նմանաբար հարազատապէս վհատութեան յուսահատելոց,

ահա առ քեզ դիմեցից՝ որդի Աստուծոյ
կենդանւոյ Քրիստոս օրհնեալ յամենայնի:
Մանաւանդ զառական ազգակից այսմ մաղ-
Թանաց աստանօր յիշեալ, զվերագրելոցդ
քան վերստին արդարացուցանէ. բարի է,
ըստ իմաստնոյ ումեմն երջանկի, անկա-
նել ի ձեռս Տեառն, և մի ի ձեռս մարդ-
կան. զի որպէս մեծութիւն նորա, և
ողորմութիւն նորին: Եւ այս քան թէ և
զԴաւթին իմն զծագրէր, որ զերեքմաս-
նեան հարուածն աստուածեան առաջի
եղեալ՝ ընտրեաց ինքնին կամաւորաբար
զդատակնիք մահուն սատակման՝ իբր ըզ-
կենդանի Քրիստոսի հաւատոցն յաճախու-
թեամբ, քան զերկուսն ևս այլ փոքրկունս՝
որք տանջենն և ոչ ողորմին. սակայն և
իմս օրինակութիւն քանիս պատկերի ճա-
րակեցելոյ հնարս կենաց կորուսեալս ան-
ձին՝ ոչ է այլայլեալ յարմարութենէ. զի
ոչ եթէ զփրկեալսն նուաստացուցանեմ
ի մատենի այսր ողբերգութեան՝ առանց
որոց ոչ է մատչել առ Տէր, այլ զփրկո-
ղին անուն պսակեմ, և զշնորհ նորին առ
ամենեսին բարեհոշակեմ, և զքնաւին

բարձունան ի Թռիչս վարուց խոստովա-
նիմ բանիս պայմանաւ յաւէտ կարօտեալ
ողորմութեանն դեղոյ :

Գ. Ահա դու կեանք, դու փրկութիւն,
դու բժշկութիւն, դու անմահութիւն, դու
երանութիւն, դու լուսաւորութիւն. արա
ինձ անդորր ի մեղացս աշխատութեանց,
զի և բեզ լիցի հանգիստ ի մշտադատս
հեծութեանց՝ ձանձրացուցիչս Թախանձա-
նաց. որ ոչ այլ իւիք, քան Թէ փրկու-
թեամբ մարդկան պարարիս, օրհնեալ
յաւիտեանս. ամէն :

Բ Ա Ն Հ Ա .

Վերսիև յաւերջած կրկիև հեծուքեաև
ևորիև հակողի.

Ա. **Ե** ի բանզի երջանիկքն և փա-
ռաւորեալք սրբոցն պարք, յորոց ոմանք
դոյզն ինչ գթեցին և յանախազոյնս հաս-
տատեցան, փոքունս սասանեցան, և մե-
ծագոյն վառմամբ նշուլից հողւոյն մար-
բութեամբ լուսաւորեցան. յորոց մինն

զգանգուածոյն յայտնէ՝ զհասարակաստեղծն տկարութիւն, իսկ միւսն զգերազանցն քան զբնութեանն օրէնս, վարս և առաքինութիւնս հրեշտակականս : Եւ արդ նորս որ օրհնեալքն են յամէնիշխան բերանոյ աստուածութեան հօրն Քրիստոսի, ընտրեալքն տօնեալքն խնկեալքն և բարեբանեալքն, իբրև զանդամս Քրիստոսի պաշտեցեալք, և իբրև զօթեվանս Հոգւոյն սրբոյ յարդարեալք, յորս չիբինչ նշմարանք և կամ զիւտք խաւարի, այլ ամենեին անկեղծութիւն և լուսաւորարդարութիւն, և որքան մարմ է զմարդն Աստուծոյ՝ Աստուծոյ նմանեցուցանել : Երեսք պարզք և անպատկառելիք, կրօնք բարձունք և անխոնարհելիք, կեանք զգաստք և անստգտանելիք, պաշտօն առ Աստուած կարծր և անխոխարկելի, ընծացք արիականք և անկասելիք, ճշմարտութիւն միատարր և անցնղելի, դիմագրաւութիւն զօրեղ և անհերքելի, տեսաւորութիւն պայծառ և անապշելի, իմաստասիրութիւն վերնական և անկոխելի, պատկեր մաքուր և անաղար-

տելի: Զորոց կերպարանս և զյիշատակս
անուանցն աղաչել՝ Աստուած իսկ վար-
դապետեաց, և նոքօք հաճութիւն ի մէջ
խոռովութեան արարչիդ բան լուսաւորեաց:

**Բանք պանծալիք հաւեցուցիչք Աս-
տուծոյ:**

Բ. Այլ ես անպիտանս յամենայնի, և
որքան բան զօրէ պարսաւեալս, որ մինչ
դեռ արթունս եմ՝ նիրհեմ, մինչ դեռ
զգաստ երևիմ՝ թմբբիմ, ի բարեպաշտելս
իմում գայթակղիմ, մինչ դեռ աղօթեմս՝
և վրիպիմ, ի յընթանալս իմում և կասիմ,
յարդարանալս իմ և մեղանչեմ, ի խաղա-
ղանալս իմում ամփոխիմ, մինչ դեռ ար-
շաւեմս՝ առ ի յետոյսն հակամիտեմ, ի
չուեչն իմում՝ ընդ կրունկն դառնամ:
Ընդ լուսոյն մասին և խաւար յարեմ, ընդ
բաղցրութեանն ճաշակ՝ օշինդր խառնեմ,
ընդ կուղս բարեացն՝ չարիս հիւսեմ, ընդ
կանգնեչն և կրկին զլորիմ: Ծաղկիմ և
ոչ պտղաբերիմ, ասեմ և ոչ առնեմ, խոս-
տանամ և ոչ կատարեմ, ուխտեմ և ոչ
վճարեմ, կարկառեմ և անդրէն ամփո-

փեմ, ցուցանեմ և ոչ ընծայեմ, մերձեցուցանեմ և ոչ մատուցանեմ: Ի ճարակել խոցուածոյս անդրէն վիրաւորիմ, ի հաշտեցուցանելն՝ վերստին խոռովեմ, զուր հանդիսանամ և իրաւամբք պարտաւորիմ, զրիմ և իսկոյն եղծանիմ, նաւեմ և ի գիծն թուլանամ, սկսանիմ և ի հանգիստն ոչ ժամանեմ: Կարգիմ և դարձեալ սասանիմ, լնանիմ և կրկին հեղում, շարունակիմ աստ՝ և անդ ի ստորևս հոսիմ, բարդիմ և անդէն տոչորիմ: Հիմն արկանեմ և ոչ գլխաւորեմ, սակաւ վաստակիմ և բիւրս վատնեմ, դոյզն գանձեմ և անթիւս սպառեմ, զայլս խրատեմ և ես ինքն անփորձ եմ, միշտ ուտանիմ և երբէք ի ճշմարտութիւն գիտութեան ոչ հասանեմ: Ձշիջեալ չարիսն նոյնչափ արծարծեմ, սուղ ինչ քաջալերիմ և առաւելապէս լքանիմ, լարիմ և իսկ և իսկ առ նմին մեղկիմ, զայս կարկատեմ և զայն պատառեմ, խլեմ զեղիծն և տատասկ տնկեմ: Ընդ ամբառնալն և այսրէն բերիմ, մտեմ ի բոյնն աղաւնի և անտուտ սզուաւ ելանեմ, զամ սակաւ մի

սպիտակ և սրանամ դառնամ բնաւին սեպեալ, ասեմ զիս քեզ դաւանել և սպանողին նուիրիմ, ընդ յանդիման լինելն և թիկունս դարձուցանեմ: Մաքրիւ և այլ մրճոտիմ, լուանիմ և նովին զազրանամ, կերպարանիմ զԴաւթին և զործք զՍաւուղայն կատարեմ, շրճամբք ճշմարտեմ և ստեմ երիկամամբք, աշուխ մատակարարեմ և ահեակ կողմամբս աւերեմ: Ընդ երկրագործութեան ցորենոյն որոմն սերմանեմ, ի բարձրագոյն իմաստիցն ի վայր իջեալ ես ինքն գտանիմ: Հրեշտականամ յերեսս և ի խորհուրդս դիւանամ, ի յոտս հաստատիմ և ի միտս տատանիմ, սուտ ձեանամ և իրօք խտտորիմ, կեղծաւորիմ արդար և արդեամբք ամբարշտեմ: Դասիմ ի պարս հեզոց և ընդ այսս կաքաւեմ, ի մարդկանէ զովիմ և ի տեսողէդ պարսաւիմ, ի հողածնելոցս երանիմ և յորդուոցն լուսոյ աւաղիմ, հաճոյանամ յետին ուսկին և թագաւորիդ մեծի յաչաց ելանեմ: Զատեանն դատաւորին թողեալ, խառնակրօնիցն աղերսեմ, հերքեալ ի վեհիցն, սոսկականացն սալըր-

դիմ. մարմնովս արտաքուստ պննիմ, և անձամբս երփնիւ ճային ճանաչիմ. հպաւորիմ դաշն հաստատել, և ուխտակորոյս արտաքս մերժիմ: Այսօր մաքուր հոգեկիր և վաղիւ մոլի խելագար. զտէրունի պատուէրն լքեալ, թելադրութեան օձին հետևիմ. արիանամ զօրապէս, և վատթարագոյնս ընկրկիմ. զժանրութիւն աւուրն բառնամ, և ի ժամ վարձուն անմասն ելանեմ. ի բացուստ ճոռոմս խօսիմ, և ի պատասխանատուութեանն պահու պապանձեալ կարկիմ. ի յելս արևուն հարուստ երևիմ, և ընդ երեկս ունայն դեզերիմ: Ի յաթոռս ծերոց բազմեալ, և խելայեղից կցորդիմ. ննջեմ խեթիւ, և արհաւրօք զարհուրեալ զարթնում: Զանդաստանս կամացս չարաչարս հերկեմ, փոյթ խնամով ի չարիս, միշտ անառակ որդիս, անդարձ տարագրեալս, անզղջական զառաժեալս, անմխիթար տրտմեալս, ինքնագրու գերեալս, մահու և ապականութեան ծառայեալս, անողորբելի տանջեալս, անփրկելի մատնեցեալս, անպատուատելի հատուածեալս, անարժարժելի շի-

ջուլցեալս, անկազդուրելի խորտակեալս, անհանդերձելի կործանեալս : Եւ եթէ պարտ է զսաստիկն աստանօր ասել անօրինեալս անձին նախատինս, ահա զրեմ զրեմ և ոչ անխայեմ զխաբիւս նիւթեալ գեհե՛նին : Ստացուածս նախանձու նորոյս Աղամայ երկնայնոյ, որպէս և Կայէնն առաջին հնոյն և հողեղինին, որ ունիմ զբնաւն աստուատ ի յանձին զնշանակ ամբաստանութեանս, ոչ զշնչոյս տուրեառութիւն, այլ զբանիցս կշտամբութիւն :

Գ. Եւ արդ ո՛ւր իցեն փրկութիւնքն, ուր սկզբնահայրն հաւատոց ի յուսահատութեանն վայրի զանգժութեանն իմ չարիս կրկնէ, մեծն մարգարէից քարամբբ բանից կոշկոճէ, արին բարեփառ աշտէին նիզակաւ ի մահ սատակէ, պատկեր ճշմարտին ընդ Աքարու համայնիւ ջնջէ, աստուածարեալն վեհից՝ յարագողացն վրիժուց մատնէ, մարգարէածին տեսանողն՝ ընդ ամաղեկացւոյն առաջի տեառն սպանանէ, նախանձաւորն Աստուծոյ երկնատեղաց բոցովն վատնէ, ստուերին

լրումն և նորոյս սկիզբն՝ հեծանոցին ըն-
տրութեամբ հոսէ, պետն առաքելոց ընդ
Սափիրայի ի կենաց զրուէ, զարմանալին
քննութեամբ հոգւոյն՝ բուրումն ինձ մա՞

հու ընդ կենացն քարոզ խառնէ : Արդ
անաչառք և ինձ կաճառք երջանկացն,
և ուժգնութեան հրամանի վերնոյն արի
սպառազէնք . ընդ հրեշտակացն և մար-
դիկ, ընդ տիեզերաց երկրի և տարերք,

ընդ անզգայիցն և շարժողականք, որովք դատեալ միշտ լինիմ տուժիւք լլկանաց յօրինակ և յիշատակ սոսկալեացն ապագայից . իբր հողմով փոթորկի ալեաց յաւէտ մրրկեալ կենացս վստահութիւն, մնայ անկայուն ի հաստատութեանց : Զոր եթէ որ իմաստութեամբ ի քննին առեալ խուզեսցէ զլուղակացն բազմատեսիլ զանազանութիւն, զմանունս փոքունս ընդ մեծամեծացն դասեալ, որ առանց թուոյ և քանակութեան համարոյ թինդս առեալ անբաւ երամոց եռան զեռան սլանան ի մարմնիս ծովու, վկայեսցէ և հաստատեսցէ ճշմարիտ լինել զասացելոցս բանագրութիւն :

Դ. Այլ դու ինքն օրհնաբանեալ անմահ թագաւոր բարի երկնաւոր մարդասէր Քրիստոս, Աստուծոյ կենդանւոյ միածին որդի, հզօր բարձրեալ անքնին անճառքաւիչ ահաւոր, սաստեան ի ձմեռն ամբոխեալ ալեաց ոգւոյս ծփանաց, արձանացն զժաւալս մոլեգին շարժման սրտիս խռովութեան, ընդոտնեան ի սանձս կապոյ երասանաց ըմբռնման զցնդեալ մտացս

վայրագութիւն : Եղիցի խաղաղութիւն
հրամանաւ մեծիդ ամենավարան բքոյս
սասանման, սատակեան խափանեան զբազ-
մազլխեան անդամս ուրուականս գաղտ-
նեաց ամօթոյս երկրակենցաղս հինից :
Գրեսցես աղօթս մշտամատոյցս զայս նո-
րընծայ տառ ողորմաղերս Թախծագին
ձայնի ողբերգարկութեան այսր մատենի.
հան ի խորոց մահուս անդնդոց չքնաղ
ապրեցեալ ընդ մարգարէին փրկելոյ .
ընկալ զխոստովանութիւն անձնադատ
բանիս ի հոտ անուշից. շնորհեան մխիթար
դառնութեան վշտաց ուժգին հեծութեան
յուսահատելոյս : Եւ քեզ ընդ Հօր Հոգ-
ւովդ սրբով փառք պատիւ և իշխանու-
թիւն յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ՀԲ.

Վերսիկն յաւելուած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի .

Ա. **Ս**ՅԼ, ահա ձեզ ասեմ, ո՛վ եկե-
ղեցիք միանձանց և աշակերտութիւնք
կրօնաստանաց, որք մերկամարմին մա-
տանցդ ձեռօք առ ակնկալութիւն յուսոյն
պարգևաց բարեացն անբաւից Տեառն
զինուորեալք, որոց զայս սեղան հանդեր-
ձանաց խորտկաց բանից ընծայեցուցի,
ընկալարձք զայս աւանդութիւն խոստո-
վանութեան ի շինուած փրկութեան հոգ-
ւոց: Ծաներձք սովիմք զմարմնոյս պար-
տութիւն, յիշեցէք զմարգարէականն ընդ
առաքելականին առեալ մեզ ի խրատ,
զի մի պարծեսցի ամենայն մարմին ա-
ռաջի Աստուծոյ, և զոչ որ է արդարն
և ոչ մի: Զտէրունականն մի մոռանայք,
ի կատարածն իսկ պատուիրանին զոգջիք
զձեզ ծառայս անպիտանս . մի եղիցի
լինել ձեզ որսք խաբողին. զգուշացարձք
և գրոյն, Թէ կերակուրք նորա ընտիրքն:

Քանզի և ես իսկ, որ զայս նուագութիւն մասնաւոր պտղոյ ձեզ ջամբեցուցի, վըկայեալ զանձնէ կամաւորական ստղտանք բիւր բամբասանաց անբժշկական մեղանաց, ի սկզբնահայրն սկսեալ մինչև ի սպառումն ծննդոց նորա՝ կամայականն յանձնառութեամբ հաստեցի եղի զիս ամենայնիդ պարտական չարեաց :

Բ. Լուայ յումեմնէ ոչ պարտաւորէ, և ոչ հաճեցայ, ի յասելն նորա անյարմարուպէս առ այն, որոյ առաջի ոչ է արդարանալ մարմնոյ երկրածնի, Թէ ոչ երբէք շնացայ, ոչ պոռնկեցայ և ոչ զաշխարհիս ինչ համբուրեցի ճաշակս մահու : Այլ ոչ ընդհատ ինչ յանօրէնութենէ. Թողք նմա տէր Աստուած զայսոսիկ. Թէ և ճշմարտիւ իսկ զրեցաւ, ոչ ընթացաւ, որքան Թէ գթեաց, ի յասել զանյարմարան ի դիմաց ժողովրդեանն Իսրայէլի բանիւ Զաքարիայ, օրհնեալ Տէր, և մեծացաք. որ է փարիսեցւոյն ձայնի կերպարան : Բայց ես քանզի գիտողին Աստուծոյ մատնեալ եմ դատաստանի, որ զկիրս աներևութիցն մտաց ի կշիռս եղեալ՝ համարի դատել

զիս նորօք ամենիրաւ հատուցմամբք, ոչ կերպարանեցայց տեսողին, ոչ կեղծաւորեցայց քննողին, ոչ ստեցից զոչ գործեցեալսն նկատողին, ոչ խարէութեամբ ընդ միտ ինչ մտից մեծին, ոչ ի տեսիլ բարւոյ ցոփութեան զչարս քողարկեցից, ոչ ի պատկեր ընտանի զապիկարս երբէք յարգեցից, ոչ խենեշացայց ի զարդ օտարոտի, ոչ պճնեցայց այլով պայծառութեամբ, ոչ պանուճանս յարմարեցից տգեղութեանս զեղոյ: Ոչ որ մեղաւոր իբրև զիս, ոչ որ անօրէն, ոչ որ ամբարիշտ, ոչ որ անիրաւ, ոչ որ չարագործ, ոչ որ վրիպեալ, ոչ որ սխալեալ, ոչ որ մոլեզնեալ, ոչ որ խարդախեալ, ոչ որ շաղախեալ, ոչ որ ամաչեցեալ, ոչ որ դատապարտեալ, ես միայն եմ և այլ ոչ որ, ես ամենայնն և յիս ամենեցուն: Ոչ հեծանոսք, զի ոչ զիտէին. ոչ հրեայք, քանզի կուրացան, ոչ տգէտք և խառնիճաղանջք, քանզի յիմարք էին իմաստից: Պետ վարժից կոչեցայ յանձինս դատախազ. ռաբբի ռաբբի անուանեցայ, և զգովեստն առ Աստուած եղծի. բարի ասացայ առ եղկութեանն ժա-

ռանգուծիւն, սուրբ վկայեցայ ի մարդկանէ, որ եմ անմաքուր առաջի Աստուծոյ. արդար դաւանեցայ ամենայն իրօք ամբարիշտս. հեշտացայ ի գովեստ մարդկան, զի ծաղր եղէց յատենին Քրիստոսի. յաւազանէ կոչեցայ Արթուն, և ես ի քուն մահու ննջեցի. ի փրկութեանն աւուր Հսկող յորջորջեցայ, բայց զզգաստութեան աչս կափուցի: Ահա դատաստան, ահա յանդիմանութիւն, ահա նոր կշտամբանք և հին դատապարտութիւն, ահա ամօթ դիմաց և տազնապ հոգւոյ, ահա խնդիրք փորունց և կշիռք մեծամեծաց:

Ք. Այլ դու միայն տէր Աստուած մարդասէր, անոխակալ և երկայնամիտ, համարեանց մեղապարտս անձին ընդ վերջին պարտաւորութեան աւուրն ահաւորի զայս կսկծեցուցանող ինքնաբանական նախատինս: Մի լուայց ի քէն զայսոսիկ, գթած, փոխանակ զի ես ինձէն անձինս գրեցի: Արդ բարձցես և վերացուցես զպահ պարտաւորութեան կանոնիս ընդ քեզ կապելոյս տենչանօք հոգւոյս: Հան զնախատինս պատկառանաց խայտառա-

կուժեանս, ծածկեան աշովդ կարողութեան
զտգեղ տեսակ մարմնոյս մերկութեան,
մատո՛ հանգստեան զթուպեալս ուժգին
մեղացս բեռամբբ, կարգեան ինձ սահման
հետոց բարութեան առ ելս կենացդ, պա-
հեան յիշատակ ինձ ողորմութեան և զկնի
մահու կեանք ամենևին, օրհնեալ յեր-
կինս և գովեալ յերկրի, բարեբանեալ
միշտ յամենայնի՛ յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն :

ԲԱՆ ՀԳ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ա. **Թ**ԱԳԱԻՈՐ բարձրեալ հզօր
ահաւոր, օրհնեալդ միայն տէր Յիսուս
Քրիստոս, քո է փոխարկել յանակնկալս
կենաց յուսահատութեան զսատակիչ ա-
նէ՛ծս առ կեցուցանող օրհնութիւնս,
զպարսաւանս վհատութեան առ զուար-
թացուցիչ գովութիւն, ընդ ամօթոյն՝ հա-
մարձակութիւն, ընդ պատկանուանացն՝

պատիւ, ընդ տարագրութեանն՝ յոյս բարութեան, ընդ բաժանմանն ակնկալութիւն միութեան, ընդ սպառնականացն բանից՝ ողորքական սփոփանս, ընդ մի անգամ դատապարտութեանն կրկին ազատութիւն :

Բ. Ողորմեան, Տէր, մահու մեղապարտիս յաւուր արձակման շնչոյս կենդանութեան, մինչ աչացս ողորմագին հայեցուածս ի բարձունս կողկողիցի, զբազմարկածեան ուղւոյն զանգերժ ընթացիցն զանփախչելին ճանապարհ յաչս բերելով մտացս տեսմամբ ամենայնիւ վտանգեալ. և ի յերդ բնակութեան յարկիս նկատեալ յելիցն շաւիղ, Թշուառացեալ կիսամեռութեամբ, դիմօք այլայլութեան, տատանմամբ մատանցս, կարկամ հառաչմամբ, նուաղ հեծութեամբ, նրբական ձայնիւ, յոգի Թախծութեան յօքնամասնեայ տարակուսանաց՝ ի խորոցս աներևութից զգործեցելոցս ողբալով հառաչեմ : Կարող ես, բարեգութ, և անդ հրաշագործել յաւէտ զօրեղութեամբ ասելով, Թէ ողջ եղիջիր յոգւոյդ խորտակմանէ, և կամ Թողեալ լիցին քեզ մեղանք քո, կամ Թէ երթ ի

խաղաղութիւն սրբեալ ի մեղաց : Եւ զոր
յայնմ ժամու ոչ ժամանեցից պաղատել,
այսօր ընկալցիս մարդասիրապէս, ո՞վ
երկայնամիտ բազմաշնորհ ամենակեցոյց:
Յորժամ, որ այժմս բանապանծոյճ խրոխ-
տաձայն սիգացող բարձրապարանոց, ան-
կեալ դնիմ դի անկենդան, կարկեալ ի
խօսից, կաշկանդեալ ձեռօք, լքեալ ան-
դամօք, խփեալ շրթամբք, կափուցեալ
աչօք, տախտակ անշարժուն, կոծղ կի-
սայրեաց, արձան անզգայ, պատկեր ան-
բարբառ, գոյութիւն անշունչ, ողորմելի
տեսիլ, աշխարելի կերպարան, ողբալի
օրինակ, եղկելի դէմք, արտասուելի նմա-
նութիւն, լուեցեալ լեզու, ցամաքեալ
խոտ, Թօթափեալ ծաղիկ, ծորեալ գեղ,
շիջեալ դամբար, դատարկ կոկորդ, խո-
ւանացեալ սիրտ, աղխեալ ազդարան,
սպառեալ աղբիւր, Թալկացեալ մարմին,
ժողխեալ որովայն, քակտեալ տաղաւար,
կոտորեալ ոստք, բաժանեալ յօղք, հա-
տեալ ծառ, սղոցեալ արմատ, Թողեալ
տուն, հնձեալ արտ, ստորախուզեալ
բոյս, օտարացեալ բարեկամ, մոռացեալ

պահեստ, Թաղեալ գարշուծիւն, մերժեալ
ատելի, բարձեալ խէթ, անարգեալ կը-
մախք, և իբր զանպիտան առ ոտն կո-
խեալ Կարօտեալ այլոց մաղթանաց,
որք զհաւատոց Թշուառիս ձայնիւ նուա-
գեալ աղերս հառաչման, ցողով արտա-
սուաց բարերարիդ գթութեան ի բարձունս
տարածանեն : Զառ քեզ դարձն յեղանա-
կեն արգահատելով, զոր օրհնեմ. զնշան
խաչիդ փրկութեան, զոր երկրպագեմ.
զյարութեանն ճշմարտութիւն, որում հա-
ւատամ. զփառացդ քո յայտնութիւն,
զոր փառաւորեմ. զդատաստանիդ ահա-
ւորութիւն, զոր խոստովանիմ. զբանիցդ
յանդիմանութիւն, յորմէ զարհուրիմ. զհո-
գւոյդ սրբոյ ինձ ուղեկցութիւն, զոր պաշ-
տեմ. զօծմանդ տեառնագրութիւն, զոր
և համբուրեմ. զթագաւորելն ընդ քեզ,
տէր Յիսուս, որում պաղատիմ : Արդ լքաւ
մերժեցաւ բարձաւ տրոհեցաւ փախեաւ
սրացաւ տեղի ետ կցորդութիւն զուգու-
ծեան կենցաղոյս կենդանութեան, և յոյսդ
որ ի քէն պարգև՝ մնացական և անջնջա-
կան յիշատակարան պահեցաւ :

Գ. Տես ողորմութեամբ իտարակուսանս
վտանգելոյս, միայն բարեգութ փառա-
ւորեալ որդի Աստուծոյ, բաւել բժշկել
կենագործել պաշտպանել նորոգել նկա-
րել կանգնել հաստատել, վերստին ստեղ-
ծագործել յերջանիկն անարատութիւն .
քո է կարողութիւն, քո է փրկութիւն, քո
ողորմութիւն . չիք քո անկարութիւն, այլ
ամենևին զօրութիւն, բարձրութիւն, իշ-
խանութիւն, անվախճան թագաւորութիւն,
խկութիւն, ինքնութիւն, ամենատեղի
բացարձակութիւն, բարերարութիւն, լու-
սաւորութիւն, փառաւորեալ տիրապէս,
անպակաս և անյաւելուած, ինկեալ խոր-
հրրդով անթարգմանելեալ յերրորդու-
թեանդ սրբում, զոհաբանեալ յաւէտ և
ևս առ ամին ի նոյն պաշտօն հաւասա-
րութեան միապատիւ զուգականութեան,
երէկ և այսօր և յաւիտենից յաւիտեանս,
ամէն :

Բ Ա Ն Հ Դ .

Վերսիև յաւելոռած կրկին հեծուրեան
նորին հսկողի .

Ա . **Ս**ՐԲԱՅ երկնաւոր , Տէր բոլո-
րեցուն , առ ամենայն բան յամենայնի
միշտ երկայնամիտ , Աստուծոյ կենդանւոյ
անքնին Որդի : Ահա անդ է ողորմելն իս-
կապէս , յորում հատաւ ակնկալութիւն
վաստակոյն . անդ է բարեգործելն , յորում
տեսութիւն իմաստիցն խափանեցաւ .
յայնմ ժամու է մարդասիրելն , յորում
տկարութեանն վտանգ պաշարեալ տի-
րեաց ներքոյ և արտաքոյ . անդանօր է
բժշկութիւն աստուածային քոյ ձեռինդ ,
յորժամ բնաւ անդամոցն տեղի ետ կեն-
դանութիւնն . այն վայր է այցելութեան ,
յորում ելք հնարից ոչ գոյ . այն է քո
մեծութիւն , յորժամ զյուսահատութեան
վէրն ողջացուցանես . այն է հարազատ
բունդ ազգակցութեան , եթէ յանակնկալն
ժամու արուեստաւորեսցես փրկութիւն .
այն է հանդիսարան բում յազմանակի ,

եթէ զփակեալն մուտս կենաց ի սպա-
ռումն շնչոյս բացես . այն են քո շնորհք
վայելչականք, եթէ զչարեացս իմոց մո-
ռացեալ՝ զբարեացդ քո յիշեսցես : Յայսմ

ես անոխակալ, եթէ ապախտաւորիս ընդ
երախտաւորացն խնամարկեսցես . ի սո-
սին ծանեալ գիտացից՝ եթէ նայեցար ի
նուէր բանիս նախնի գթութեամբդ, եթէ
զսովորութիւն չարեացս բարձցես :

Բ. Յաղագս այսորիկ հիւսիսն բանք և եղանակին նուագերգութիւնք, յորժամ տէրն բարի՝ չարն ծառայի զբարեգործացն պարգևեսցէ. որ մինչ իրաւամբք մնասցէ բանտի, նա յարքայական ապարանս զնա հանգուցէ. մինչ հրաւիրեալ է ի գուբ տղմոյ, նա ի բազմականս ամենապատիկս զահուց զրգեցուցանիցէ. մինչ բրելոյ զաչսն դիտեսցէ, նա ի բարձրութիւն բերկրութեան հայեցուցանիցէ. մինչ ծայրատութեան մատանցն սպասէ, նա մատանի համարձակութեան մատուցանիցէ. մինչ հայի հարուածոց զանից, նա զթոց զիրկս արկանիցէ. մինչ պատրաստեալ յուսայ կորստեան, նա երեւելի տեսողաց բազմաց առնիցէ. մինչ ակն ունի սատակման մահու, նա ընդ կենացն և փառս ընծայեցուցէ. մինչ հատման զլխոյն նայեսցի, նա զնոյն պսակաւ պայծառացուցանիցէ : Այս պրտուղք օրհնութեան, զթանժ, սքանչելարմատ քում շառաւիղաց. այս արգասիք կենաց արարչականդ քո հրամանաց. այս իղձք խորհրդոց խոստովանեալդ քո

տենչանաց . այս նշոյլք լուսոյ ամենա-
սիրող ճառագայթից . այս ասործու-
թիւն ճաշակաց բարեբանեալդ բո բաղց-
բութեան :

Գ. Քո միայնոյ են այտքիկ , Տէր . ի
բէն ազդեցաւ զրել ինձ զսոսին . ահա
զքոյսդ յատուկ աղերս աղաչեմ , օրհնեալ ,
ի բոյոց այտի պարգևեալ շնորհեան . բնց ,
Տէր , զգանձս բո բարիս , ըստ աղերսա-
նաց առակին : Մի խառնեցես ի համ-
բարս բարեացդ բոց ի չարեացն իմոց .
մի շտեմարանեցես զատելիսն բո՛ որ են
ոխութիւնք և ցասմունք , ընդ սիրելիսն
բո՛ որ են զթութիւնք և ողորմութիւնք .
մի պահեցես ի ստացուածս բո պաշտե-
լիս զանասորժելիսն բո՛ որ են մժու-
թիւնք և դաժանութիւնք , և զիմ վնասե-
լիքն՝ որ են մեղք և թշուառութիւնք : Մի
զրեցես աշովդ օրհնութեան ի մատենիդ
կենաց զմուրհակ պարտուց իմոցս անի-
ծից , այլ զանհնարաւորսն ինձ համա-
բեալս՝ մեծացուցես կրկին առաւել զա-
նուն բո Տէր ի նոսին , ցուցանել զգոյն
ինձ դիւրինս և հեշտականագոյնս : Շատ

են իմ պարտիքս և անդր քան զԹիւ, այլ ոչ այնքան հրաշալիք իբրև զքո զողորմութիւնդ . բազում են մեղանքս, այլ յաւէտ են նուազեալ առաջի քոյդ ներդրութեան . յաճախ են չարութիւնքս, այլ յաղթական են համայնից, հզօր ամենակալ, քոյդ մարդասիրութիւն . ինձ են անհամար իմոյս անձին բիծք, այլ քեզ յոյժ զբաւեալ են ընդ սահմանաւ : Ոչ են այնքան զօրաւորք առ կենդանութիւն զէնք մեղանաց պատկառեցելոյս պտղաբերութեան, որքան յիշատակ մահու կենդանւոյդ առ վանումն կործանողին բռնութեան : Զինչ ազդեսցէ փոքր խաւար՝ աւուրդ Աստուծոյ, զիմարդ բաւեսցէ դոյզն ինչ աղջամուղջ՝ մեծիդ ճառագայթից, զիմարդ համբարձցի կշռեսցի ընդ խաչի քո կրից՝ խակութիւն հեշտութեան մարմնոյս տկարութեան : Զինչ երեսցի յաչս ամենակալիդ քոյ առաստուծեան՝ կոյտք մեղանաց ամենայն տիեզերաց . ահա կոշտ մի հողոյ դիւրափխրելի ի կարծրութենէ բախման վանեցեալ, իբր զպղպջակ անձրևոյ բազմազեղ հոսմամբ քո կամացդ

չբացեալ պայծեալ անդատին : Չինչ սիրտոյ են բում զօրութեանդ ամենահնարդ կարողութեան ժամանակաց առաւելութիւն առ յանցուածոց խնոց բաւութիւն , ոչ բծեւ մի ական , ոչ խուն մի տեսութիւն ամանցական , ոչ սակաւ մի նայեցուած փայլական , ոչ կիսամասնեայ յամբութիւն , ոչ փութացելոց ոտից յեղեղումն , ոչ յելից բարձրութենէ միոյ կանգնոյ կամբ անկելոյ , ոչ գիծ մի չափոյ մտաց հետեցելոյ , ոչ նշուղից արագութիւն , ոչ շնչոյ տուբեառութիւն , ոչ ինչ յայսմ յանգոյ և յանտպաւորական նմանութենէ անձև օրինակաց յաւէտ անկայից՝ այնքան առժամայնք կամ հարեանցիկք , որքան եղծմունք , ցնդմունք և հալմունք մեղացս ստոնամանեաց պահեստի՝ բումդ զօրութեան , Աստուած ամենայնի տէր Յիսուս Քրիստոս , Որդի անրնին կենդանւոյդ Աստուծոյ : Որ տաս պարզեւս արև քաղցրութեան՝ չարաց ընդ բարիս , և անձրեւս երկարանչիւրոցն անաչառապէս . կշռես սահմանես իրաւամբք և զվտանգս կրիցն հաւասարադու , որոց մեծ է հանգիստն

առ ակնկալութիւն պարգևին, փոքր խը-
ժանաւ փորձութեան զսակաւութիւն պար-
տուցն աստէն վճարես. իսկ որ զերկիր
ընտրեցին, ներես ողորմութեամբ, տալով
և սոցա դարման ընդ նոցա՝ միշտ առ քեզ
դարձին սպասես: Եւ քեզ փառք ամե-
նագօրից առ ամենայն հրաշագործութիւն
բարեխնամող երկայնմտութեան, օրհնեալ
յաւխտեանս. ամէն:

ԲԱՆ ՀԵ.

Վերսիև յաւերում կրկին հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ա. **Ե**ւ որդ ընկրմեալ զմայլեալ և
ի սպառ ծածկեալ ի յանճառութենէ ա-
ռաւելութեան բազմամասնեայ յաճախու-
թեան մեծից երախտեաց, որ ամենառատ
լրմամբ աննուագելեաւ յաջմէ և յահեկէ՝
ի դիմաց և ի թիկանց համբարեալ կան
անբաւութիւնը:

Դարձեալ առ նմին կրկնապատիկ երկրորդութիւն աստուածային հոգւովն ազդեցեալ, յոր ինչ յառաքելոցն սահմանեցաւ աւանդութիւն՝ առ ամենայն լուսաւորութիւն եկեղեցւոյ դաւանութեան մեկնապէս եղեալ աստուած : Եւ որ առ անժնչականս նիւթեղէն ցուցանի երանաւոր կեցպաղբութիւն անճառելի :

Բ. Մատուցանեմ ընծայեմ դարձեալ աստանօր աւանդ գովեստի դաւանման ճշմարտականի : Զի որպէս երբեմն հերձուածականին չարափառութեամբ ամենապատիրն խարէութեամբ նենգողին կարծիւն հատուածեալ ի բաց հերքեցայ՝ ելեալ ի դրախտէն. արդ միաւորականաւս այսու ուղիղ անբժուածեամբ ի յաւանդ իսկապէս շնորհի անդրէն միւս անգամ համբարձեալ սովխմբ՝ ի Թռիչս Թեոցն լուսոյ անայերկինս ժամանեցից հետևեալ :

Գ. Այլ բանզի յարգանդէն՝ յորում յղացայ հոգևոր երկամբք ծնիցեալ, զմեծ և զերջանիկ զշխոյ անարատ՝ ամենից կուսից իսկուհի՝ զպանծալի մայրն իմ գովելի պարտ է կանոնաւ սահմանի բանի

արձանագրել յայսմ մատենի, զի ծանիցի
ցուցցի և այլոց ևս ապագայիցն ազգաց
սրտումեսցի որքանութիւն փառաց խնկե-
լոյն, արժանապէս պաշտմամբ պատուեալ
իրբ մարութ մարմին, ընդ զլիսոյ մարդե-
ղութեան բանին Աստուծոյ, ի յիշատակ
ճառիս հաւատոյ Երրորդութեանն դաւա-
նութեան: Եւ արդ ի յայս օրինակ հոգենը-
կար պատկերի բանի, որ զխորանէս լու-
սոյ յարմարի, ընկնլ զիս, զԹանժ օրհ-
նեալ, քաւեցեալ և սրբեալ ի սմին: Հան-
սովաւ ի հոգւոյս զնախատինս մեղացս,
անմեղս և անբիծս ընդ հովանեաւ սորին
բազմեցո՛, յաւել զտկարս իտունն Դաւթի,
և անդուստ փոխեալ ի տունդ Աստուծոյ,
ըստ մարգարէին ձայնի՝ որ ի քեզ Յիսուս
ակնարկի: Մի սոսկ զմտիցն, և մի անօ-
գուս զելիցն հետևութիւն արասցես. մի
զհաւատոյս ջերմութիւն ցուրտ համարես-
ցիս, և մի զհամբոյր ողջունիս անկարգ
ինչ վարկանիցիս, մի զպաշտօնն ապա-
շնորհ գրեսցես և մի զերկրպագութիւնն
անխորհուրդ լբցես. մի անպտուղ լիցի
տեսականութիւն պատկերին, և մի աննը-

շոյլ կերպարանին սքանչելութիւն, մի
անհուր ողջակիզին սպանող մեռցի, և
մի սլատարագ ուխտի այս ճառի՝ արտա-
քոյ ցրեացի. մի ճաշակղ լուսոյ ինձ մահու
լիցի, և մի բաժակ քո կողիցդ արեան
ի դատապարտութիւն եղիցի :

Գ. Աղաչեմ զքեզ, տէր Յիսուս միդ
յէութենէդ, որով զգիտութիւն Հօր քոյ և
Հոգւոյդ սրբոյ ճաշակեալ ծանեաք. քանզի
ի բէն իսկ վարդապետեալ զամենապարզ և
կարգս եկեղեցւոյ, և ի սմին աղօթանուէր
լուսարան կենաց փրկութեան բարեաց,
տարածեալ զսիրտս ձեռաց համբարձ-
մամբ զայս կնդրուկ բանի բնակողիդ ի
սմա տիրողիդ բնաւից երեքսրբենիդ մա-
տուցեալ յաւէժ ընծայեցուցանեմք այսու
բարբառով բարեշնորհութեան :

**Առ որ ի Նիկիայն սահմանեցաւ բան,
այլ իմն խորհրդածուրիւն աստուածային
աւանդութեան :**

Ե. Փառաւորեմք վերաձայնեալ նուա-
զօք օրհնութեան երգոց ի հաւատ պաշ-
տաման բանի զբարեհրաման սրտճառն

եղելոց զԵրրորդութիւնն անսկիզբն՝ անհամեմատ բարձրութեամբ անհատական խորհրդոց և անըմբռնելի իմաստից, անզննելի զգայութեանց և անբերելի եղելոց, քանակութիւն վերնականն երկնի և անսահման ներքնային խորոց, լրութիւն սպառմանց և նախադրութիւն սկզբանց . մի յերից անշփոթ կերպից, և երիս՝ ի միոյ անհատուածելի իսկութեանց, ի վերքան զմտաց անարգելութիւն յարածգեալ ամենայն ուրեք բովանդակ : Անփոփոխ բարի, անասանելի ուղղութիւն, անխառն կերպարան սիրոյ, մեծութիւն անյաջորդ, բարձրութիւն անխոնարհելի, անվատնելի տեսականութիւն, բարերարութիւն աննուազելի, կամք կայուն, հրաման կենդանի, ակնարկութիւն փրկչական, երանութիւն ճշմարիտ, ակնկալութիւն հաւաստի, խոստումն անստելի, աւանդ արգասաւոր, ստոյգ աւետիս, վերամբարձութիւն անձեռնարկելի :

Զ. Մի հայր միայնոյ Որդւոյ՝ միական հոգւովն սրատուեալ, ամենահարուստ բարութեամբ ամենևին ունայն ի չարէ, օրհ-

նաձայն գոհարանութեամբ անքնին ներ-
բողիւ գովեալ :

Է. Մին բարձրեալ ահաւոր անուն՝ հա-
մապատին կցորդութեանց, անպատումն
ազգականութեանց, եռալուսեանն զու-

գակցութեանց, անյաւելուածն լրակա-
նութեանց, ինքնիշխան կամաւորութեամբ
պատուասիրեալ առ Հայրն հանգունա-
տիպ՝ գործակցութեամբ Հոգւոյն սրբու-
թեան խոնարհեալ իջեալ ի յերկնից, ան-

նուազ գոլով ընտանի փառացն, հաճեցաւ
մտանել յարզանդ մայրենի Աստուածա-
ծին կուսին մաքրութեան. յորում աճեցոյց
զբոյսն օրհնութեան ի լուսասահման ան-
դաստանին անարատութեան. ընդ ամե-
նակատարն էութեան համասնեալ յա-
նանջրպետ միականութիւն, Թափանցական
խառնութեամբ յաստուածութեանն ոգի
բաղկացոյց զգոյութիւն շնչոյս հրաշապէս:
Որով անստամբակելի երատանաւ սան-
ձաց կրթութեան զստահակութիւնս իմ
հանդարտեցոյց. և կամաւ ընծայեալ խա-
չին՝ ամբարձաւ ծաղիկն պտղոյն կենաց
ի ծայրս լրութեան անմահականն տնկոյ,
ի մահ վիրաւորեցաւ՝ աստուածութեանն
անընդմիջելի ի մերասերն մարմնոյ, որով
կենսացոյց զգործին պարտեաց, արար-
չութեանն իսկութեան ի նմին յաւէտ ան-
բաժանօրէն ընդ նիւթական մարմնոյն
վշտացեալ: Իջեալ ի վայրս խաւարային
դժոխոց, եհան զկապուտն իւրաստեղծ
ի կապանաց օցտողին. և իբր ի նիրհմանէ
քնոյ զարթուցեալ, յինքն նահանջեալ
զղիմեցումն մահու, կանգնեցաւ կենդա-

նացաւ աստուածապէս՝ ելեալ ի յերկրէ
հացն կենաց և հովիւն հօտից բանաւորա-
կանաց : Հաւատարիմ եղև յաշխարհի ,
և երևեցեալ նոյնութեամբ ամենևին ան-
նուազելի , որպէս եկն համայն , և համ-
բարձաւ բովանդակ . բազմեցաւ նստաւ
ի գերունակն գահոյս նախնականին պար-
զութեան արարչական փառաւորութեամբ :
Ձոր խոստովանիմք Աստուած բարերար
և Տէր բոլորից , որ դատի զամենայն եր-
կիր արդար ընտրութեամբ յաւուրն մեծի .
որ ինքն է սկիզբն և ինքն կատարած ,
նոյն առաջին և նոյն առյապայ . անպա-
կաս բովանդակութեամբ Թագաւորեալ ի
լոյս անմատոյց :

Ը. Օրհնաբանեմք ընդ Հօր և Որդւոյ և
զանբաժանելի բղխումն՝ նոցին փառակից
Հոգւոյն տէրութեան . որ ստեղծ զբնաւս
և կենդանածնէ զամենայն , որ անդատին
խսկ ի բնէ համապարփակ մթութեան աշ-
խարհակալն միգի շրջէր նկարէր և կեր-
պարանէր ամէնունակ ջուրքքն անբաւու-
թեան երկրատարածն ծովու՝ ի կատարումն
արդեան խորհրդոյս՝ զսուրբ աւագանն լու-

սոյ : Նախ արար և այժմ գործէ , գոյացոյց
և միշտ կատարէ արուեստս սքանչելիս ,
նախատեսութիւնս սրբասնելոց , ազդմունս
աստուածօրէնս , զօրութիւնս զարմանա-
ւորս , մարգարէս , առաքեալս , վարդա-
պետս վարժողս կրթութեան հանճարոյ :
Զսրբարարն մատուցման արեանն Քրիս-
տոսի յարդարեաց , քառութիւնս անձանց ,
առողջութիւնս մարմնոց , ըստ նմանու-
թեան Քրիստոսի ողորմութեամբ հրա-
մայեաց : Մկրտեաց և զեր քան զչուր ,
ինքեան միայն քաւականութեամբ նորո-
գեաց լուսաւորեաց . հանապսզ նովին
բարեգործութեամբ զօրանայ : Վկայեաց
միածնին աստուածութեանն ի հոսանսն
Յորդանանու , օրինակաւ տեսութեան ամ-
պոյ ցուցաւ ձայնիւ Հօր ի լերինն Թափօ-
րական : Ի նոյն տիպ նմանութեան հո-
վանի եղև յակորեան տոհմին ի յէլսն
Եզրիպտոսի . յուղէգնացութիւն զօրավա-
րութեանն Մովսէսի՝ հողմով սաստկու-
թեան զՓարաոն ընկղմեաց : Քահանայս
կատարագործէ , իմաստունս կազմէ , Թա-
գաւորս զօրացուցանէ , քառութիւնս ըն-

ձեռէ, կեանս շնորհէ մահացելոց ի նորոգութիւն յարութեանն : Նոյն ինքն է օծումն մարդացելոյն Աստուծոյ . մշտնջենաւոր հաւասարութեամբ ընդ Հօր երկրպագեալ ի պատիւ մեծութեան Որդւոյ, անսահման փառաւորութեամբ օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

Նորին ասացեալ ի խորհուրդ սրբոյ եկեղեցւոյ, ընդդէմ պիղծ աղանդաւորացն բռնորակեցւոց, նոր մանիքեցւոց :

Թ. Դաւանեմք ի հաւատ ուղիղ և անխտտորնակ անբծութեան համբուրիւ շրթանց ողջունեալ զկառուցեալս խորան յանշնչական արձանաց՝ աստուածային բնակութեան եկեղեցւոյս շինուածոյ . որ զերազանց գտաւ և երկնի ամենազարդ բարձրութեամբ, որ ի նոցին իսկ յառաքելականացն դասուց հիմնեցաւ, յաշակերտաց վերնոյն խնկեցաւ, ի սպասաւորաց Բանին պաշտեցաւ : Սկիզբն առեալ կենացս այս գանձու ի վերնայարկն սրահէ, խորհրդակատարն վայրէ, զոր Հոգին Աստուծոյ լցոյց, փայլեցուցեալ ի նմա զօրու-

Թիւն յաւուր մեծի Պենտակոստէին . նախ
զտունն բարետեսիլ՝ յօրինակ սրբութեան
կատարման շնորհի այսր եկեղեցոյ կան-
խամեծար առաւելութեան , յորում ապա
և ի նմին բնակչացն տուաւ լուսանորոգ
բարեփառութիւն : Ուստի արիւն հզօրին
Աստուծոյ բաշխեալ մատուցանի՝ յաւէտ
քան զՀաբելին մահու գութարկու , մեծաւ
բարբառով ձայնի բերկրութեան կենդա-
նութիւն անմահութեան ի սմա ազդելով :
Քանզի ոչ է կար զօրութեան ուրուք ընդ
երկնաւ յանդիման արեգական ի սպասա-
ւորութիւն խորհրդոյ այսր անաւորութեան
ձեռնարկել , եթէ ոչ ընդ Թևօք սորին պա-
հեսցի . նա զի ոչ երկնիւք բաւականանայ
այս նուէր տէրունի մարմնոյ , եթէ ոչ
զայս ձեղուն օրհնութեան ծածկոյթ ունիցի .
վասն զի մահու անիծիւք հերքի այր ըստ
օրինին , որ արտաքոյ խորանի այս վկայու-
թեան զաստուածային պատարագն մա-
տուցանէ . մանաւանդ զի պարտաւոր ա-
րեան կոչեսցի , որ ոչ զանձինն օրինակ
արիւն յայս նուիրան ընծայեցուցէ : Մի
ի սմա յուազունն ի մահն Քրիստոսի , զի

մի յանգէտս անարգեալ աստուածութիւնն՝
ի ծանուցելումն զնախնին կրեսցէ . մի ձեռ-
նադրութիւն ի պատիւ օծութեան լուսոյն,
զի մի յանբծութիւնն խարէութիւն խառ-
նեացի . մի և շնորհօք քան թէ ապաշխա-
րութեամբ քառութիւն, զի մի ճշմարտու-
թիւնն կերպարանօք խորամանկեացի . մի
յընտրութիւնն ապառնի՝ հաւատ, զի մի
սպառնալիք հատուցմանն զրոյցս ինչ օ-
տար համբաւոյ գրեացի . մի երկաքանչիւ-
րոց գոյութեանց մերոց իրաւամբբ կշտամ-
բութիւն, զի մի կիսամասնեայ առ մարդն
ներքին և առ արտաքին՝ չարի և կամ բար-
ւոյ փոխատրութիւնն կարծիցի յանմահ
զօրութիւն արքայական որդեգրութեանն,
զի ընդելութեամբ երկրայնովս առաւելու-
թիւն վերնումն թագաւորութեան յայտնա-
պէս ճշմարտեացի . մի յոյս կենդանութեան
առ անեղծութիւնն սրբոց, զի աներկեա-
նութիւն խոստուցելոցն ի միտս ունկնդրացն
ծանուցեալ հաւատասցի :

Ժ. Այս դշխոյ պաշտելի անշնչական
եկեղեցի տայ կեանս և մահու իշխսէ, բոտ
օրինակի ադամեան պտոյոյն յարմարապէս

ճաշակելի . գերազանց քան զքանականս
յանչնչութեանն հրաշագործէ . մինչ զի
կատարումն ընձեռէ և նորոգ հաստատէ ,
վերստին նկարեալ ի մեզ զկերպարանն
փառաց լուսոյ : Գրեալ ևս է տեսակ մե-
ծութեան վերնումն կամարին սկզբնաւոր
յառնաշակառոյց քան զքնակիչս հոգեղի-
նացն ինմա զօրութեանց : Նոր իմն ընծայէ
Թոխս մարմնոց ընդ Թեթևութիւնս հոգւոց ,
այատուականին հարստութեամբ զանարզն
շարգաւորեալ : Ոչ ինքնակիր մեղօք զազ-
լանայ , եթէ ոչ ի մարդոց չարաց և կամ յան-
հաւատից կոխիցի : Տիպ իմն է զարմանա-
ւոր յաղթող իմաստից մերս տեսութեանց .
անբանն ի բանաւորէն կառուցեալ , նմին
օժանդակեալ իբր վեհագոյնն յաւէտ նու-
աստի : Մեծ է քան զմարդ , որքան ընտրե-
լոյն Մովսեսի ցուպն յաղթողական . առա-
ւել քան զբանաւոր , որքան զԱհարոնի
զաւագանն խորհրդական ծաղկեցեալ . գե-
րազանց քան զմտաւոր , որչափ զԵղիաս և
զԵղիսէոս գետահերձ մաշկեակն սքանչե-
լահրաշ փայլեալ արուեստիւ : Օգնութիւն
պարզէ կրկին ամենակատար սրբասնեալ

ձեռաց մաքրաբար, քան թէ զինապէս .
մարմին նիւթական քարի և հողոյ, գոյա-
կից հարազատ զգայականաց և սրբոց :
Իբր զվէմն անմահ կենդանի ի կործանումն
է և ի կանգնումն . որպէս զդատաւորն
ամենից հոգւոց հանդիսանայ հրաշապէս
ազդմամբ յանէծս և յօրհնութիւնս . իբրև
տեսող աներևութից զոմն հրասպարակէ և
զոմն տածէ . առ ինքն կոչէ յանուանէ
իբր զտիրող հրամանատար էիցս : Իբր
զլեառն յաւիտենական անհարուածելի է
ի դիմամարտից . ըմբռնէ զհոգւորս իբր
զհնարադրութիւն մեծին արուեստի . ան-
մեղս և անվրիպութիւնս ըստ Քրիստոսի
հետոցն ընթանայ, բարձր ճոխութեամբ
անպատկառաբար համարձակապէս զօրէն
գովելոյ զլուխ ամբառնայ :

ԺՄ. Այնքան մեծ ունի սրբութիւն, մինչ
զի զորս ըստ պատկերի Աստուծոյ եղեն,
կանոնաւ խտրէ : Յետ յոգունց ընտրու-
թեանց փորձից թէ համարձակեացի մարդ
որ սխալեալ ի գաւիթս նորին մտանել՝ ոչ
պղծի, այլ ընդ անպատրաստիցն թերու-
թեանց դժուարի . ոչ նզովի, այլ տեղի

տայ ոչ գիտողացն զշնորհին զչափ . ոչ
լքանի ինքեամբ պարտաւոր իւրովն զը-
տեալ , այլ ի մերոց գործոց խրճնանայ .
ոչ Թողացուցանէ երկիցս մատչել յըմբըռ-
նունն ոտիցն կենդանատուաց , ըստ տիրա-
կան անճառ խորհրդոյն . ոչ կրկին յաւուր
զնոյն ցուցանէ , զի մի անընտրաբար նուի-
րանն խայտառակեսցի : Վշտակցէ կասեաց
գօրապէս իբր անախտակիր ապականու-
թեանց որ ի մեզ շարժմանց . առանձն բար-
բառոյ տիրապէս հրամանաւ դատի :

ԺԲ. Նա զի և տապան իմն է մարքրա-
կան , կրկին երջանկական , ի հեղձմանէ
կենցաղոյս ալեաց պահապան . ոչ բազմօր
անբանիւք գազանաց դասուք և սակաւ
մարդկամբ , այլ ընդ երկրայնոցս և զվե-
րինսն յինքն հաւարէ . ոչ յալիս խոռվու-
թեան բերի , այլ ի բարձրութիւնն երկնի
համբառնայ : Իբր զաշակերտ հրահանգեալ
Հոգւոյն Աստուծոյ փախչի ինենգութենէ .
ոչ ի բողոք մահու մարմնոյ հարուածոց ,
այլ ի կենացն աւետիս ըմբռնեալ ածէ . ոչ
Նոյիւ ձեռն արկեալ գործի , այլ հաստո-
ղին հրամանաւ շինի . ոչ Մովսէս ընդ

Բեսելիէլ, այլ միածինն Աստուծոյ Հոգ-
ւովն սրբով զսա հանդերձէ. ոչ յարաշարժ
հանապագափոխ, այլ մշտակառոյց հի-
մամբ անսասանելեալ զսա հաստատէ :
Դարձեալ իբր զտապանակն անխօս փայ-
տեղէն մածեալ տախտակօք առանց զգա-
յութեան տեսողականաց մեզ առաջնորդէ .
որպէս կերպարան անքանակ էին յառաջ
հետեւեալ՝ ի հանդերձանս լուսոյն կենաց
տեղի պատրաստէ : Ընդ Ոգիէլի անտուստ
սատակէ, եթէ ոչ խաչապէս յոգի բերիցի .
սպանանէ վատնեալ վաղվաղակի առժա-
մայն, եթէ անասնայինն լծակցութեամբ
երկրասիրարար գետնակոխ սայլիւք՝ իբր
զանօթ ինչ ձեռնագնին բարձեալ տանիցի :
Ոչ լեզուաւ մարմնոյ, այլ բանիւ հրեշ-
տակաց խօսի. ոչ ունկան գոյականութիւն,
և արագապէս մտառեալ լսէ. ոչ ձայն
կերպաւորական բարբառոյ, և զպատգամս
գործոցն Յիսուսի համօրէն ազանց պատ-
մեալ հռչակէ. ոչ խաղալեաց շարժակա-
նութիւն, և աստուածայնով իմն կենդա-
նութեան հազագաւ ազդէ : Ոչ ոսկերաց
և ջլաց յօղուած, և երկուք հազարօ

կանգնօք լայնութեամբ՝ իբր զգունդն ան-
համար բարձրեալն Աստուծոյ զկենդանա-
կան զօրուն գումարտակ հեբբայական
վառեալ ամբօխին, և այժմ ընդնօսին իբր
զանմարուրս ի սրբութենէ՝ զումանս ախալի
մեղանաց շեռեալս հատուածեալ յինքննէ
հեռի, ուղեկցէ ապրեցելոցն ի տաժանաւոր
աղիւսարկութեանցն: Նոյն իսկ էութիւնն
Աստուծոյ մարմին եղելոյ՝ անուամբ այս
վիմի նշանակեցաւ, պատառամբ կողին
զքնաւս արբուցեալ: Ոչ արեան երակաց
ընթացք, այլ լուսոյ վերնոյն շառաւիղք
Թափանցանց միութեամբ զսոյն կենդանա-
ցուցեալ նորոգ պաշտպանէ. ոչ Սողոմոն
կամ Զորաբարէլ մահկանացուաց ոստի-
կանութիւն, այլ ամենից ունողին իմաստ
զսա զծագրէ. ոչ աննուիրական հասա-
րակաճաշակ իւզով առ ի Յակոբայ պա-
րարի, այլ ահաւորին արեամբ և փառօք
մեծին օձանի: Ոչ տուն երկրային նիւթոյ՝
քան թէ մարմին երկնային լուսոյ Աստուծոյ
զսորին որդիս կնքեալ ձեռնադրէ. ոչ կեն-
ցաղոյս յերկրէ յղացմունս, այլ արքայու-
թեանն երկնից ժառանգս կրթէ. զի ծոց

իւր գրգեալն զոգոյն Արրահամու ընծայե-
ցուցանէ : Փեսայ հարսնութեան սորա
Որդին Աստուծոյ կենդանւոյ , օրիորդք
խնճոյից սորին հայրապետացն գումարք :
Սոյն ինքն մոռացումն առնէ այսակիր բար-
ձանցն կռամոլութեան , զի զերկնայնոյն
Աստուծոյ ունի զձանօթութիւն . օտարու-
թիւն է ամենայնիւ դիցն զբոշելոց , զի ի
համօրէն քարինս սորա Քրիստոս երկըր-
պագի . քակտումն է յայտնապէս ուրուա-
կան ըղձիցն անտառաց , զի ի բնուից
մայրից աշխարհի նմանութեամբ կենացն
փայտի ի սմա Տէրն նուիրի . խորտակումն
է համայն դիւապատիր յուռթիցն արձա-
նաց , զի քարն գովեալ կարկեհան ակամբք
և վիմօք կենդանեօք այսրէն հաստատի :

ԺԳ. Այս յարկ չքնաղ և աստուածըն-
կալ ազատ է միանգամայն ի յամենուտ
ժառայութենէ , ոչ օրինակ վերնոյն Սիօնի ,
քան թէ ճշմարտութիւն նմին ճանաչի .
ոչ կռապաշտութեանն կապաւ բազին և
կամ լծով օրինին տեղի պարտաւորու-
թեան , այլ տէրունի բարերարութեանն
պարգևարան ի մէնչ համբուրի : Ոչ սա-

սանի երբէք յայլ իմն կերպարան ձևոյ
փոխարկեալ, այլ ի նոյն շուք փառաց
մեծապէս ընդարձակի. սոյն ինքն և երկին
երկնի յերկրի լուսապայծառ կերպիւ հըռ-
չակի: Որպէս չէ առանց հօրն Քրիստոսի,

և ոչ առանց այսր մօր արգանդի յոգի
կատարիլ: Անտուն շրջի անբովանդակե-
լին, եթէ ոչ ի սմին տան տաղաւարեացի.
ոչ ունի տեղի զլիսոյն հանգստեան Տէրն
բոլորից, եթէ ոչ ի յայս կայարան կենաց

մտեալ ազանիցի: Քան ի կամար վերնա-
յինն երկնի՝ ի յայս հիւժաւոր բնակութիւն
ստաւել պարծի. անբաւութիւն աստուա
ծեան լուսոյն, որպէս զդէմս մարգարէին
և զօրինակս սորին ծածկեցին, որպէս
փախեան ի փառաց երեսաց նորին, և
նմանութեան սորուն՝ որ ի տաճարին՝ ոչ
հանդարտեցին, ի տօն հանդիսի մեծի գո-
վեստի, և ի բանականացս դասուց խըմ
բեալ նուագի. աստ օրհնի կրկին բաղ-
ճանօք, քան ի դրախտն վայելչական:

ԺՎ. Այս մայր հոգևոր երկնաւոր լու-
սաւոր, քան թէ երկրաւոր շնչաւոր մարմ-
նաւոր, զիս զգուեաց որդի. կամն ստեանց
սորա արիւնն Քրիստոսի: Եթէ Աստուա-
ծածնին իսկ պատկեր զսոյն ոք զրեսցէ,
ոչ անօրինի: Իբր զնշան խաչին փրկու-
թեան զօրութիւնս զարմանազանս և ա-
րուեստս բազմօրինակս կատարեալ հրա-
շագործէ. բեմ ահաւորին ատենի՝ ի սմա
հաստատեալ տեսանի. սովաւ խորթարա-
րոյիցն հերձուածողաց մոլեգնաճառ բե-
րանք կարկին: Ունի և քարինս իմն իմա-
նալիս և բանաւորականս, որով զգազա-

նամիտս անմաքուրս բացուստ ի բաց հա-
լածեալ տարագրէ : Ծնանի և աստուածս
ունանս եղականս՝ պատկերս մաքուրս միոյն
Աստուծոյ Քրիստոսի : Ունի և զդիրն իւր
ընդ արևելս՝ ի տեղի խոստման բնակու-
թեանն մերոյ առաջնոյ . ձեռամբ իմն ցու-
ցանէ յայտնապէս զգալստեանն Աստուծոյ
շաւիղ , զփայլականն առակ տիրական ի
դէմս բերեալ մեզ վարդապետէ , զփրկու-
թիւնն ի յելից անտի ծագման արուսեկին
քրիստոսեան երևմանն ի վերջնում աւուրն
արարածոց երկրի Թարգմանէ : Յաւս հա-
լածէ , ախտաժէտս բժշկէ , դիւաց բռնու-
թեանց զօրէ : Արգանդ որովայնի սորին
աւազանն կենդանարար . ի պար հարսա-
նեաց սորա դասք առաքելոցն : Այնքան
ճոխացաւ բարգաւաճեալ երանութեամբ ,
մինչ զինոյն ինքն փրկչին անուամբ վայել-
չապէս յորջորջեցաւ . տիրամօրն լուսոյ
կոչմամբ ի մերձաւորաց միածնին ձայնեալ
կնքեցաւ : Ծփելոց մեղաւորաց նաւահան-
գիստ հանդարտութեան , խրախճանարան
վերնոցն դասուց , բժշկարան անսխալելի
տարակուսեալ պարտաւորաց : Երրորդու-

Թիւնն անպատում ի սմա փառաւորի օրնեալ յամենայնի :

ԺԵ. Իսկ եթէ որ ձեռն չարութեան ի վերինն արքայութիւն յանդգնաբար համբառնայցէ, և գիւտ ինչ մարմնաւոր և կամ հընարք մարդկային և կամ արուեստ երկրակենցաղ զսահմանեալ աւանդութիւնս առ ձեռակերտս եկեղեցի վարկանիցի, և ոչ պարզ և առաւել կենաց և ակնկալութիւն աստուածային և Հոգւոյն սրբոյ յայտնեալ լուսանորոգ նախագրութիւն, և երախտեաց բարձրելոյն ամենատուր լիականութիւն, և կամաց արարողին խնկաւորեալ խորհրդարան, և առաքելոց ձեռինն աջոյ բարեհանճար հիմնարկութիւն, և միանգամայն ասել՝ դուռն երկնից և բաղար Աստուծոյ կենդանւոյ և մայր կենդանեաց ազատ ի պարտեաց և ճշգրիտ տեսակ կերպի երևակիս բանականի, իմանալին՝ խորհուրդ հոգւոյս, և շօշափելին՝ պատկեր մարմնոյս, և սրբութեանցն անդանճառից գերազանցեալ նոր սրբութիւն, և բրիստոսեանն նշանաւ պայծառապարծ պսակեցեալ, զայնպիսի ոչ խոստովանողսն մե

ժէ յերեսաց իւրոյ Հայրն ամենակալ ի
ձեռն Բանին իւրոյ էակցի . բարձեալ ի
նմանէ և զաւանդ շնորհի Հոգւոյն փա-
ռակցի , փակեցէ զդուռն կենացս այս
առազաստի յանդիման նորին : Իսկ մեր
զորս զրեցաք՝ սմին և վկայեմք , հաւա-
տացեալ որում կարգեցաքս , յանուն և
ի փառս ամենակալ Երրորդութեանն և
միում աստուածութեանն , յաւիտեանս
յաւիտենից . ամէն :

Այս իմ հաւատս յերրորդութիւնն , եւ այս
ի մայրն իմ լուսափառ խոստովանեալ
դաւանութիւն :

ԲԱՆ ՀԶ .

Վերսին յաւելուած կրկին հեծուրեան
նորին հսկողի .

Ս . **Ս**ՍՏՈՒԱԾ ողորմած , բազմա-
գում , հզօր , ահաւոր , մարդասէր , օրհ-
նեալ , կենդանի , անճառ , որ ոչ ելանէ
երբէք ըստ բան քո իր անձեռնարկելի ,
որ և մտաց է անհնարաւոր , քո է հատու-

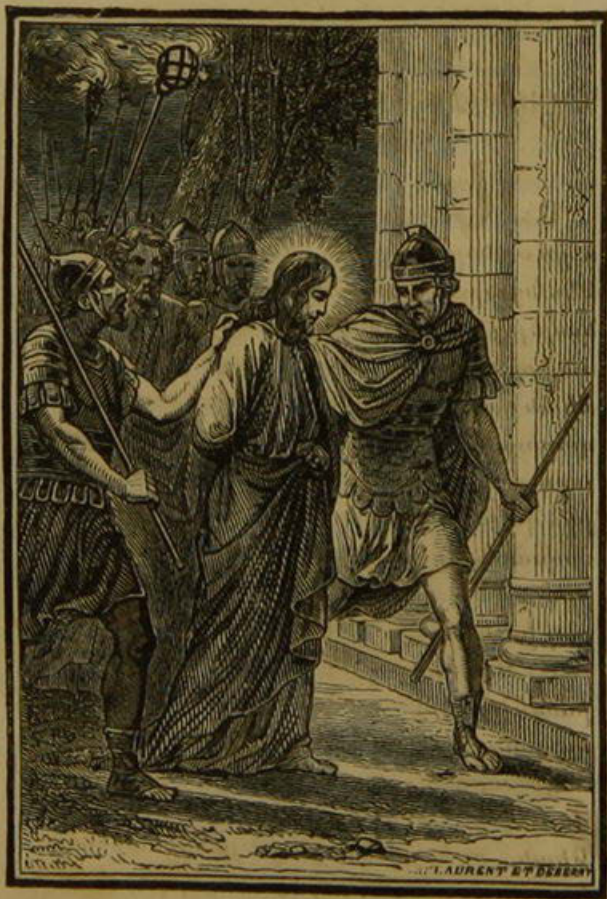
ցանել պտուղ բաղցրութեան ընդ փշոց
խստութեան, սկզբնահայրդ այսմ նորոգ
և զարմանաւոր կանոնաց կենաց. քանզի
բարի առնել ատելւոյն և աղօթս ի վերայ
նալածչին, և փրկութիւն հայցել խոցողին,
և սպանողին ներումն խնդրել՝ ի քէն
ընծայեցաւ պտուղս այս հրաշից. որոյ
բաղցրութիւնն անճառ է քան զօրինակ և
բարեբանեալ կամաց քոց ախորժելիք և
ղովեալ շրթանց քոց ճաշակելիք. հոգի
երեսաց և զօրութիւն գեղոյ մերոյ տէր
Քրիստոս օրհնեալ ի բարձունս: Այլ մարդք
երկրածինք և ամենավրէպք՝ և բարեմա-
տոյց ձեռաց չարիս դարձուցին. իսկ դու
լոյս և տուիչ լուսոյ՝ ոչ լսես անէծս, ոչ
ախորժես չար, ոչ կամիս կորուստ, ոչ
ըղձանաս մահ, ոչ յուզիս ի խռովութենէ,
ոչ տիրիս ի ցասմանէ, ոչ հարկիս ի բար-
կութենէ, ոչ մթանաս ի սիրոյ, ոչ այլայ-
լիս ի զթութենէ, ոչ փոփոխիս ի բարկու-
թենէ, ոչ թիկանց շրջումն և ոչ երեսաց
անդրադարձութիւն, այլ ամենևին լուսա-
ւորութիւն և նկատումն փրկութեան:

Բ. Եթէ քաւեսցես, կարող ես. եթէ

բժշկես, զօրաւոր ես. եթէ կենդանացու-
ցանես, բաւական ես. եթէ շնորհես, ա-
ռատ ես. եթէ ողջացուցանես, հնարաւոր
ես. եթէ պարգևես, ամենալի ես. եթէ
արդարացուցանես, ամէնարուեստ ես.
եթէ մխիթարես, ամէնիշխան ես. եթէ
նորոգես, ամենակալ ես. եթէ հրաշագոր-
ծեսցես, ամենաթագաւոր ես. եթէ վե-
րբստին հաստատես, արարիչ ես. եթէ
կրկին զոյացուցանես, Աստուած ես. եթէ
հոգաս ընդ մեր, ամենատէր ես. եթէ
կորզես ի մեղաց, այցելու ես. եթէ չար-
ժանեացս ընձեռես, օրհնեալ ես. եթէ յոր-
սողէն զերծուցես, փրկիչ ես. եթէ զեղ-
ցես ի քոյոցդ ի մեզ, հարուստ ես. եթէ
նախ քան ի մէնջ խնդրելն դու կար-
կառեսցես, անկարօտ ես. եթէ լայնես
նեղութեանս, անդորրիչ ես. եթէ զվեր-
ջացեալս կոչես, խնամակալ ես. եթէ
զսասանեալս հաստատես, վէմ ես. եթէ
պասքելոյս արբուցանիցես, աղբիւր ես.
Եթէ զժածկեալսն երևեցուցանես, լոյս ես.
Եթէ զօգտակարսն իմ ծանուցանես, բարի
ես. եթէ զբիծսն անտես առնիցես, երկայ-

նամիտ ես . Թէ ընդ փոքուս ի դատ ոչ մտանիցես , բարձրեալ ես . Թէ ծառայիս ձեռն մատուցես , ստացող ես . Թէ աջովդ քո պաշտպանեսցես , յանձանձիչ ես . Թէ վհատելոյս դարման մատուցես , կերակրիչ ես . Թէ զանգէտս պարարեսցես , վարդապետ ես . Թէ զդիմեալս առ քեզ ընկալցիս , ապաւէն ես :

Վ . Եւ արդ քո են այսոքիկ , Տէր ողորմութեան , ոչ միայն զրեալ , այլ կատարեալ և զլիաւորեալ , նախնի նահատակդ համբերութեան վկայից , որ վասն իմոյ փրկութեան հանդիսացար զօրապէս յապարիսի ճակատուն , զի կակղեսցես ըզկարծր բռնութիւն մարմնոյս զոռոզութեան վարժմամբ կրթութեան չարչարանացն վտանգի . և յանպարտակիրդ մարմին չափեալ զբնութեանս մերում զտաժանականն տազնապ տուժի , զի զգթութիւնդ որ առ մեզ՝ արդեամբք ցուցես ի քեզ օրինակեալ , օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ՀԷ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
ևորին հսկողի .

Ա. **Ե**ր քանզի օր է օրհնարանեալ
և լուսանորոգ կշռութեան երկուց ընտրու-
թեանց արարածոցս սասանութեանց՝ յեղա-
նակելոյ յայլ իմն էութիւն երկնակենցաղ
անխոխադրելի, ամբարձելոցն խոնարհու-
թեան և կործանելոցս վերբերութեան,
սարսափելի ուրբաթու մեծի պասեքիս,
յորում եկն եհաս ժամ բարեպատեհ գրել
ինձ զայս նուազ ձայնի հեծութեան զուար-
ճախառն երկիւղիւ, ահա ըղձալի համա-
րիմ ասել աստանօր ի քոյոց այտի՝ զոր
ընդ իմ կրեցեր, Աստուած բոլորից :

Բ. Կացեր յատենի քում ստեղծուածոյն
իմովս կերպիւ, ոչ խօսեցար տուիչդ բանի,
ոչ բարբառեցար հաստիչդ լեզուի, ոչ
ձայն արձակեցեր սասանիչդ երկրի, ոչ
մոնչեցեր ամենազղեցիկ փողդ մեծու-
թեան, ոչ երախտեօքն քո յանդիմանեցեր
և ոչ չարեօքնոցին ըմբերանեցեր, ոչ մատ-

նեցեր ամօթոյ զմատնիչսն զքեզ տանջա-
նաց մահու, ոչ ի կապելն զքեզ ղիմա-
դարձեցեր և ոչ յապտակելն դժուարեցար,
ոչ ի թքնուլն թշնամանեցեր և ոչ ընդ
կռփելն երբէք խռովեցար, ոչ ընդ կա-
տակելն սրտմտեցար և ոչ ընդ խաղ ար-
կանելն երեսս փոխեցեր: Մերկացուցին
զզգեստ պատմուծանին իբրև ի տկարէ,
և դարձեալ ազուցին իբր անփրկանաւոր
ըմբռնեցելոյ: Եթէ ոչ էր արբեալ կրկնակի
քացախ զանգեալ ընդ լեղւոյ, ոչ էր հե-
ղեալ մաղձն իմ մթերեալ նախնի դառնու-
թեանն. ճաշակեաց վիատութեամբ և ար-
գել անդէն տարակուսանօք, առին մոլեղ-
նարար և զարձեալ մատուցին անպատ-
կառապէս: Գանիւ հարուածոց յետին
անարգութեան ի մէջ խառնիճաղանջն տմ-
բոխի դատապարտեցին, ծունր կրկնեցին
նախատանաց և պտակ եղին արհամար-
հութեան:

Գ. Ոչ ետուն հանգիստ կենդանարարիդ,
եթէ ոչ զգործի մահուն կրել քեզ պատ-
րաստեցին. ընկալար իբր երկայնամիտ,
առեր իբրև զհեզ, բարձեր որպէս համ-

բերող, ըստանձնեալ իբր զպարտական
զփայտն վշտաց. որպէս զծաղիկ շուշա-
նաց հովտաց՝ ուսով բերեալ զգէնն կենաց,
զի յարհաւրաց գիշերայնոց զիւրակերտս
զահաւորակս մարմնեղէն գոյուծեանս
պահպանեացէ ի դատապարտուծեանն
վայրի իբր ի խրախճան խնջոյից: Հանին
արտաքս իբր զողջակէզ, կախեցին իբր
զխոյն Սաբեկայ ձգեալ զեղջերացն, տա-
րածեցին ի սեղան խաչին իբր զպատա-
րագ, բւեռեցին որպէս չարագործ, պըն-
դեցին իբր զապստամբ, զխաղաղութիւնդ
երկնաւոր իբր զաւազակ, զանկապուտ
մեծութիւնդ իբր զտառապեալ, զառ ի
բրովբէից պաշտեցեալդ իբր զքամահեալ,
զսահմանդ կենաց իբր զարժանաւոր սա-
տակման մահու, զաւետարանիս նկարիչ
իբր զհայհոյիչ օրինին, զՏէր և զկատա-
րումն մարգարէից իբր զհամառօտիչ գրե-
ցելոցն, զճառագայթդ փառաց և զկնիք
անքնին խորհրդոցդ Հօր՝ իբր զներհակ
ժողովդ կամաց, զօրհնեալդ իսկապէս իբր
զտարագրեալ, զկապոյ օրինին լուծիչդ
իբր զայր ի նզովս գրեալ, զհուրդ ծախիչ

իբր զհերքեալ իմն կալանաւոր, զահաւորդ
երկնի և երկրի իբր զհաւաստի պատժա-
ւոր, զ'ի լոյս անմատոյց ծածկեալդ իբր
զհողածին ըմբռնեալ :

Գ. Ո՛վ քաղցրութիւնդ և երկայնամիտ
բարերարութիւնդ ողորմածիդ գթութեան,
որ վասն ապախտաւոր և անօրինեալ ծա-
ռայիս Տէրդ բոլորից զայս ամենայն կամա-
ւորապէս և հաւանողական հաճութեամբ՝
կատարեալ մարմնոյդ միութեամբ ի բեզ
ընկալար, և մինչև ի քնարան շիրմին
տապանի անպակաս ի լրութենէ ամբողջ
նոյնութեան Աստուած անքննին՝ զնոյն
կրեալ նախատինս անճառ համբերու-
թեան, յարեար կենդանի ինքնիշխան
բարձրութեամբ լուսոյ, աննուազ մարմնով
և անձերի աստուածութեամբ : Օրհնեալ
փառօք, գովեալ գթութեամբ, բարերա-
նեալ միշտ ողորմութեամբ, յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն :

ԲԱՆ ՀԸ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի.

Ա. **Ե**ի արդ անկեալ յերեսս հո-
ղանիւթ կերպիւս, ի վայր խոնարհեալ
ծնրադրական երկրպագութեամբ զբարե-
գործիդ ողորմածութեան զկենդանարար
ոտս համբուրեմ, զայս օրինակ մաղթանաց
մեծիդ ընծայեցուցեալ :

Բ. Աղաչեմ զքեզ, միայն խնամակալ,
մարդասէր, գթած, կեցուցիչ, հզօր, այ-
ցելու, պաշտպան, մի ունայնասցի վաս-
տակն աշխատութեան փրկականդ կրից
մարդացելոյդ վասն իմ Աստուծոյ, մի սոսկ
եղիցի քրտանցն կամուած խառնեցեալ
արեամբ ի մատնութեանն աւուր գիշերին.
մի լիցի ստուերացեալ լուսոյդ երախտիս,
զոր ձրի և առանց փրկանաց թշուառացե-
լումս ինձ պարգևեցեր. մի ջնջեսցին շնոր-
հացդ աւետիս, զոր կողից քոց կայլակք
նորոգեցին. մի անշահ եղիցին կրիցդ
պտուղք, զոր կարստութեանս իմում մա-

տուցեր . մի պարծեսցի բանսարկուն վա-
նեալ՝ զքո ստացեալս իւրացուցանել .
ահա յաղթեսցես կամօք քո ըղձից չարին ,
վերստին ապշեսցի մի անգամ զարհու-
րեալն , կրկին պարտեսցի իսպառ դատե-
ցեալն . մի անխայեր զազատարարդ քո
բան , որ զստեղծեալս քո քեզ ընծայեալ՝
վերստին առ քեզ դարձուցանէ : Զանճառն
արարեր բարերարութիւն յանակնկալ ժա-
մուն յուսահատութեան , յորժամ բնաւ
իսկ կտրեալ և օտարացեալ էր կենդանու-
թեանն շարժողութիւն . մեռար անմահդ
և զմահացեալս նորոգեցեր . եթէ զկանոն
համաձևութեան օրինին փոխեցեր , արդ
զղիւրինն և հեշտականն և զևս հնարաւորն
մի արգելցես , սկզբնաձիր ողորմածու-
թեան բարեգութ օրհնեալ և երկայնամիտ
Թագաւոր : Ազդեան բանիւղ ամենազօրաւ ,
որ զգոյութիւն լուսոյն ստեղծեր ի նախ-
նումն աւուր , և վաղվաղակի փոփոխեալ
զտայց ի լաւ անդր . և փոխանակ զի ես
ոչ ինդրեցի հետևել լուսոյդ , դու ելցես
ինձ յայց՝ ճանազայթ ծագման հայրենի
կերպիդ , և կոչեցայց առաջի քո ծառայս

վնասապարտ՝ ողորմեալ շնորհեալ առ ի քէն. ոչ է ժամանակ յերկարածգութեան առ ի զպարտան հատուցանել, ահա շնորհեան ինձ տառապելոյս զերեսս քո՝ լոյսդ ի խաւարի սրտից վհատելոց : Արգել և կնքեան զընթացմունս ելիցն, որ միշտ զեղուն բարիքն հոսեալ ի յուշոյս իմ տեսութենէ. պահեան ինձ զշնորհ ամենապայծառ զանձուցդ մնացականաց, որով պատուական գտեալ՝ քո անուանեցայց, պաշտպանեալ ի քէն, անսահման բարի :

Պ. Ահա ողորմեան ինձ, գթանձ, աղաչեմ զքեզ ողորմեան ինձ, հզօր, կրկին ողորմեան : Մի փոխարկեր երկունս ցաւոց ընդ չարեաց իմոց, բարիդ ամենևին. մի բառնար ի վրտանգելոյս զառ ի քէն պարգևեալդ շնորհ, մի կապտեր զփշումն ամէնօրհնեալդ հոգւոյ, մի լուծաներ զխնկեալ զկնիք արքունական պատկերիդ : Մի յայտնեցին փուշք մեղանացս ի սրբութիւնս մտացս. մի խզեր զկապ միութեան զընդ քեզ սիրոյն պնդութեան, մի մերժեցես զարուեստ զօրութեան լեզուոյս յարմարութեան, մի պակասեցուցաներ զաշողուած աշոյս առ

ի զլուսոյդ մասունս բաշխել: Մի գրեք
ի դպրութեան կենաց մատենիդ զմահուն
պարտիս, մի պահեր, մի ինձ համարիր,
մի յիշեցուցաներ, մի ամաչեցուցաներ,
մի նախատեր, մի ոտն հարկաներ, մի
արձանացուցաներ զմեղկութեանցն, մի ամ-
բարեր զկորստեանցն, մի իբր ստգտեալ
իմն ամբատտաներ: Մի յարուսցես ընդ իս
զժառն անիծից, մի արձակեր ի յիս զսա-
ղարդ վնասուցն, մի ընձիւղեր զժաղիկ մե-
ղացս, մի բերցես ընդ առաջ զնամակ պար-
տուցս, մի արտաբերեր զէութիւն պըտ-
ղոյն: Մի թուեսցես ի ճիւղս երկրաստեղծ
մատանցդ զգիւտս դործոցս. մի մատուս-
ցես բան ընդդէմ ահեղ զանօրէնութիւնս
իմ յիշատակել, մի մատնեսցես իմոցս
կամաց զաւանդս հոգւոյս վարել ի գերու-
թեան, մի աստէն զիս փառաւորեր՝ զի
անտանօր դատապարտեսցես, մի նուազու-
թեամբ այսր անցաւորի զյաւիտենական
բարիսն տուժեր, մի ի սակաւում այսմ ժա-
մանակի զանվախճանելի զփառսն չափեր,
մի ընդ հովտիս վշտաց հեծութեան զա-
նախտական զկեանսդ գրաւեր, մի ընդ

ստուերի այսր մթութեան զանճառելիդ լոյս փոխանակեր, մի զերասանակ մտացս լքցես՝ ըստ արտուղի հետս հետուել, մի զկամուրջ կենցաղոյս զրեսցես ինձ հանգրստեան բաւականութիւն. մի զհովիտ հանճարոյս ստուերական պահեր ի հանդերձեալսն ինձ հրապարակել: Եթէ ամբարես զառանց համարոյ գործոցս իմ չարիս, մեռայց կենդանւոյն. եթէ շտեմարանես ի սրտի, աստստին կիզեալ անբոց այրեցայց. եթէ քննեսցես զանօրէնութիւնս, առանց յանդիման քեզ լինելոյ ի սպառ հալեցայց. եթէ տնկսկից ինձ թողցես զմեղսն, ինոսին վատնեալ մաշեցայց:

Դ. Ակնարկեան, միշտ զօրեղ ամենակարող, փախնուլ չարութեանցս որ յիս, զի բարիդ քո եկեալ փոխանորդեսցէ. հրամայեան, գթանձ, խնամակալ, գովեալ, լոյս անշիջանելի, զօրութեամբ անսահմանելեալ, զի նոր հաստատեսցի գոյութիւն բնութեանս մարմնեղէն յարկի անդամոցս. յորում հանգուցեալ անլքանելի բնակեցես բազմեալ ախորժ տենչանօք՝ միութեամբ հողոյս իմ ընդ քեզ, զապականութիւն

մեղացս մերժեալ ի սպառ՝ յանարատու-
թիւն զիս պատրաստեսցես անենակեցոյց
Թագաւոր անմահ տէր Յիսուս Քրիստոս
օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

ԲԱՆ ՀԹ .

Վերսիկն յաւելոռած կրկին հեծուքեան
և ուրիկն հսկողի .

Ս . **Յ**ԻՇԵԱ Տէր , Տէր զԹուԹեանց ,
սիրողդ իրաւանց , Աստուած ճշմարիտ ,
նայեան վերստին ի բնութեանս կերպարան
միշտ սխալական . զննեան ինձ դարձեալ
զամէնընթաց տարածմունս ելից արեանս
շարժողութեան . բժշկապէս մատիր տե-
սանել , զի մարդ եմ հաստատեալ մտօր
խակութեան Թերի խորհրդոց յայն ինչ ,
զոր դու իսկ վկայեցեր տեսողդ ոչէից՝
միայն դու անմասն ստութեան խաւարի :
Ապա իրաւունս է զրել ինձ ընդ մեղու-
ցեալան մարդկօրէն վրիպանաց սխալմամբ
պարտեալ կրկին իբր զերկրածին մահացու
մարմին , քան բանիդ քում սուտ երևել .

քանզի արդարև զիտակ իսկ ես, թէ չար է արարն և ընդաքոյս չարութիւնն մեր, և ոչ փոփոխին խորհուրդք մեր յաւիտեան, ըստ հոգեհանճար իմաստնոյն կանխազեկոյց առակի :

Բ. Թեթևացո՞ զսաստկութիւն տանջանացն, որ պատրաստեալ և մնայ ինձ՝ արկանել զորդիս գեհենին զարդ մահուն յաւիտենականի . բարձ զամօթոյս պարտիս, որ պահեալ է յայտնեալ թշուառականիս յետին ատենին յանդիմանութեան : Խրատ խաղաղութեան յառաջապարզև ուղորմութեամբ քո ընծայեցո՞, զի մի անտանելիքն ահաւորութեան ի ցոյցս ինձ եկեալ կերպարանեսցին, անյոյս ապշութիւն ընդ կենաց զղջման առաջի կարգեալ, դատաստանն ահաւոր, անկաշառ և անխաբելի դատաւորն, ամօթն սոսկալի, կշտամբանքն սարսափելի, յանդիմանութիւնն անխախտելի, տազնապն անճողողութիւն, պակուցումն անխրախուսելի, դողումն անվճարելի, լալումն անափոփելի, կրճումն ատամանցն անբժշկելի, սպականութիւնն անողջանալի, անէծքն սար-

տախելի տատուածային քո բանիդ, փա-
կումն զթոյն և արգելումն ողորմութեանն :
Որ ընդ գալարելն երկնի և ընդ երկրի
ղզրդելն ընդ կարծրութիւն յատակիս, ըստ
կուտակելոյ կոհակաց խռովութեան ծովու
իբր փախատեան կերպ ցուցանելով, մի
զմիոյ հետս խափանեն կասեալ յերկո-
ցունց. և տատանեալ սասանեալ լայնա-
տարած գետնոյս թանձրութեան ի հիմանց
անտի, ընդ ուժգնակի բախման թնդելոյ
ներքնային խորոց հարթէ զլերինս, և
հալեալ հրդեհին բնութիւնք վիմաց և ամե-
նայն տարերաց գոյից. այլայլին երկինք
յանեղծ փոփոխութիւն, և յեղանակին
արարածք տարերօք իւրովք ինորոզ նմա-
նութիւն: Ծածկութիւնք գործոցս հրապա-
րակին և աներևոյթք կրից մեր յայտնին.
վարք կրօնից ներգործեցելոց ի մարմինս
մեր նկարին. Թագաւորն երկնից յատենի
նատի, վճիռ հատուցմանն ի ձեռին իւրում:
Ահա վնայ ինձ եօթնիցս անգամ կրկին եղ-
կութեամբ, ըստ չափոյ կշռութեան այսր
համարոյ, որ զանբաւութիւնս թուոց պա-
րագրէ: Զինչ գործեցից ողբալիս հոգի

յայնմ մեծի աւուր վտանգի . քանզի սաստիկ է յիշատակն իսկ յառաջեալ քան զհանդիպումնն . զոր ոմն մարգարէ զօրինակին նմանութիւն ի դէմս բերելով, զճեպ տազնապի անգերծ փախստեանն նշանակէ ասելովն . զոր օրինակ եթէ փախնուցուոք ի ձեռաց առիւծու և պատահեսցէ նմա արջ , և փախնուցու յերեսաց արջոյն և մտանիցէ ի տուն և յեցուսցէ զձեռն իւր ի յորմ , և խածանիցէ զնա օձ . և դարձեալ կրկին ստատկացուցանէ առ նոյն կերպարան իրի զտեսիլն քստմնելի . ոչ ապաքէն , սաէ , խաւար է օր Տեառն , օր խաւարոյ և մթոյ , օր ամպոյ և մառախոյ :

Գ. Յորժամ հրեշտակն պահպանողական կենակից հզօր ոստիկան իրաւամբք ամբաստանեսցէ , և հատուցանողն ահաւոր արդարութեամբ յանդիմանեսցէ , սպասաւորք թագաւորին առանց խնայելոյ խուճապեն , զոմանս ի կեանս հրաւիրեն և զոմանս յամօժն դատապարտեն . կիսոց դէմս լցեալս ծաղու ցուցանեն , և ինձ ահարկուս և քստմնելիս երևեցուցանեն . ոմանց պսակս լուսապանոյճս մատուցա-

նեն, և այլոց կորուստ մահու բողոքեն. արդարոցն ձայն աւետեաց, և ինձ գոյժ անվախճան վշտաց: Յորժամ առ բարիսն՝ մահու յաղթութիւն ի սպառ մեռանի, և ինձ չարագործիս կրկին յարակայի. ուր դրանն բախել ոչ ինչ ազդիցէ, վճար եղեալ գթութեանն առ իս: Յորժամ դպրութիւնք հրաշիցն զարմանալեաց, որ են ծածկեալքն յայժմուցս հասարակաց վարուցն տեսակք մարդկային բնութեանս գործոց. յողագս որոյ եղեն գոյութիւնք ամենայն էից, յիւրաքանչիւր մարմինս անպակաս դրութեամբ իսկոյն երևին. և խորութիւնք անձառիցն կնքեցելոց յիմաստից աստեացս առաջի աչաց մերոց կերպարանին: Ուր այժմ շահավաճառութիւնք ողբոց և արտասուաց զերկինս գրաւեն, և անդ իբր զապրժաման ընդունայնութիւնք արհամարհեալք լքանին. հառաչմունք հեծութեան ոչ կանխաւ աստի առաքեալ, չէ երբէք գտանել անդէն. ողորմութիւնք ճշդով սերմանեալ, ոչ պայծառ վառմամբ գնան առաջի: Ուր տապանն նախայանցիցն և կտակարանն տիրանարգիցն և նը-

շանն ասաւոր այժմուցս՝ յանդիման եղեալ մեծաճայնս դատախազէն. յորում սոսկալի վայրի ոմն զուխտն կցորդութեան հայրենի և ոմն զխորանն վկայութեան անտեսիցն և ոմն զարիւն մեծին Աստուծոյ ամբաստան իմն իրաւացի առաջի իմ տարածանէն : Զտանջանարանն բազմապատիկս անձամբ անձին աստէն իսկ պատրաստեցի, զիւրդ միսիծարեցայց համառօտեալս յուսոյ . զի եթէ զօրքն լուսոյ՝ դասուք արդարոցն, որ փառաւորեալքն են երանութեամբ, սարսեն դողալով, ոչ բաւեն բերել զահաւոր տեսիլ երեսաց մեծ դատաստանին, ես եղկելիս՝ աւանդակորոյս սատակման որդիս ուր երևեցայց . որ ոչ միայն չեմ պատկերոց, այլ և պատուհասն իմ անտանելի և կորուստն անապառելի :

Գ. Այլ արագեան, ամենապարզ և զօրութիւն անճառ, ձեռն փրկութեան ի կորուստ գերելոյս . զի օգնեալ ի քէն՝ դարձայց միւս անգամ ի դրանց դժոխոց, ամենապատրաստ հանդերձեալ ամենևին անվտանգելի պըրժեալ ի պատժոց . աստանօր տեսեալ մըտացս իմաստիւ զապագայիցն դիպուածս,

բաւականացեալ ի լուր երկիրդին ի տագ-
նապէ տանջանաց՝ ահին համբաւով, կա-
մօք քո բարեաց զերծեալ ապրեցայց . և
մի մատնեցայց կորեանցն առիւծուց, որք
խնդրեն ի քէն զիս ի կերակուր՝ ծախել
ատամամբքն գազանութեան զի զորովայն
մահուն լցուցեալ՝ զաստուտ պարարեալս
անդ ձգեալ հալեն, ուր անսպառ պահի
մնացուած մթերիցն ի ծախումն յաւիտե-
նից : Զի դու միայն բաւես կորզել ի ժա-
նեաց սատակման ի կեանս և յերանու-
ծին, բնաւից ապաւէն թագաւոր լուսոյ
տէր Յիսուս Քրիստոս, օրհնեալ յաւի-
տեանս . ամէն :

ԲԱՆ Զ.

Վերսիև յաւերուած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի առ Մայրև երանուքեան
աղերս մաղթանաց բանի.

Ի խորոց արժից խօսք ընդ Տիրուհւոյն :

Ա. **Ե** ի արդ ի վերայ այսբանեաց
յուսահատութեանց և ահարկու սրտաբե-
կութեանց, պակուցանողական սաստկու-
թեանց աստուածային բարկութեանց,
տագնապեալ ոգւով Թախծութեան իսպառ,
աղաչեմ զքեզ սուրբ Աստուածածին. հրեշ-
տակ ի մարդկանէ, մարմնատեսիլ քերով-
բէ, երկնաւոր արքայուհի, անխառն իբրև
զօղ, մաքուր որպէս լոյս, անշաղախ
ըստ նմանութեան պատկերի արուսեկին
բարձրութեան, գերազանց բան զբնակու-
թիւն անկոխելին սրբութեանց, երանաւոր
խոստմանն տեղի, Եղեմ շնչական, ծառ-
կենացն անմահից բոցեղէն սրովն պարու-
նակեալ, ի բարձրեալն Հօրէ զօրացեալ
և հովանացեալ, հանգստեամբ Հոգւոյն
հանդերձեալ և մաքրագործեալ, բնակու-

Թեամբ Որդւոյն յարդարեալ և տաղաւա-
րեալ . միածինն Հօր և բեզ անդրանիկ ,
որդի բո ծննդեամբ և տէր արարչութեամբ .
ընդ անաղտ մաքրութեանդ և ամբիժ բարի ,
ընդ անարատ սրբութեանդ և խնամակալ

բարեխօս : Ընկալ զմալմանս այսր աղեր-
սանաց բում դաւանողիս , և մատն ըն-
ծայեան ընդ սմին խառնեալ զբանն իմ
նախնի մեծիդ ներբողի ի բոյդ պաղա-
տանս . հիւսեան միացն զմեղուցելոյս դառն

հեծութիւն ընդ քումդ երջանիկ և խնկա-
ւորեալ հայցուածոց, տո՛ւնկդ կենաց պըտ-
ւոյն օրհնութեան . զի ի քէն միշտ օգնեալ
և բարեգործեալ, և ի մաքրական քո ծնե-
լութիւնդ ապաւինեալ և լուսաւորեալ,
կեցից Քրիստոսի որդւոյ քոյ և Տեառն :

Բ. Օժանդակեան թևոցդ աղօթիւք, խոս-
տովանեալ մայրդ կենդանեաց, և ելիցն
իմ յերկրէս հովտէ, առանց լլկանաց հե-
տևել ի կեանս օթեվանացդ պատրաստու-
թեան, զի թեթևացի կատարածն իմ ինձ
ծանրացելոյս, անօրէնութեամբ : Արասցես
տօն ինձ բերկրութեան զօրն իմ տազնա-
պի, ողջացուցիչ երկանցն Եւայի . բարե-
խօսեան խնդրեան աղաչեան, զի ըստ ան-
ճատելի մաքրութեանդ և ահա զբանիդ
հաւատամ զընդունելութիւն : Արտասուօք
օգնեան վաանգեցելոյս, զովեանլդ ի կա-
նայս . ծունր խոնարհեցո՛ առ իմ հաշտու-
թիւն, ծնո՞ղդ Աստուծոյ . ընդ իմում թշուա-
ռիս հոգան, խո՛րան բարձրելոյն . ձեռն
տո՛ւր անկելոյս, տանձար երկնային . փա-
ռաւորեան զորդիդ քո ի քեզ՝ աստուածօրէն
ինձ հրաշագործել քաւութիւն և ողոր-

մութիւն , անդախին Աստուծոյ և մայր .
բացճրացի պատիւ քո ինև և ցուցցի
փրկութիւն իմ քև :

Գ . Եթէ զիս գտցես՝ տիրամայր , Թէ ինձ
ողորմեսցիս՝ սըրբուհի , Թէ զկորուսեալս
շահեսցիս՝ անարատ , Թէ զհարթուցեալս
յանձանձեսցես՝ երջանիկ , Թէ զամաչե-
ցեալս յառաջ մատուցես՝ բարեշնորհ ,
Թէ յուսահատելոյս ինձ միջնորդեսցես՝
միշտ սուրբ կոյս , Թէ զմերժեալս ընտա-
նեցուցես՝ մեծարեալդ Աստուծոյ , Թէ յիս
ցուցցես զգթածութիւն՝ լնծիչդ անիծից ,
Թէ զժփեալս հաստատեսցես՝ հանգիստ ,
Թէ ի խռովութեանցս յուզմանց փոխեսցես
զիս՝ խանդաղարար , Թէ վրիպելոյս ինձ
հնարաւորեսցես՝ գովեալ , Թէ վասն իմ
մտցես ի հանդէս՝ մահու նահանջիչ , Թէ
զդառնութիւնս իմ անուշեսցես՝ քաղցրու-
թիւն , Թէ զբաժանմանն իմ խտրոց քակ-
տեսցես՝ հանշտութիւն , Թէ զանմաքրու-
թիւնս իմ բարձցես՝ եղման ընդոտնիչ ,
Թէ զմատնեալս մահու փրկեսցես՝ կենդա-
նի լոյս , Թէ զլալեացս ձայն հատցես՝
բերկրութիւն , Թէ զխորտակեալս կազ-

դուրեցես՝ դեղ կենաց, Թէ իկործանեալս
յիս ակնարկեցես՝ հոգելից, Թէ ողորմու-
թեամբ ինձ պատահեցես՝ կտակ նուի-
րեալ: Օրհնեալդ միայն իշրթունս անբիծս
լեզուաց երջանկաց. ահա կաթիլ մի կաթին
բումդ կուսութեան յանձն իմ անձրեալ՝
կենաց ինձ զօրէ, մնայրդ բարձրելոյ տեառն
Յիսուսի արարչին երկնի և բնաւին երկրի,
զոր անճառապէս ծնար բովանդակ մարմ-
նովն և համայն աստուածութեամբն, որ
փառաւորեալն է ընդ Հօր և Հոգւոյն սրբոյ
էութեամբ և անբնութեամբ մերոյին բնու-
թեամբս միացելով, ամենայն և յամենայ-
նում, մի յերրորդութենէն. նմա փառք
յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

ԲՍՆ ԶՍ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուրեան
նորին նսկողի առ նոյն աղերս մաղբա-
նաց քանի .

Ի խորոց արտից խօսք ընդ Աստուծոյ :

Ս. **Ը**ՆԴ Աստուածածնին մաղթա-
նաց՝ ահա և զվերնոցն անմահ հրեշտա-
կացն լուսակերպից զաղերս հայցուածոց,
որ վասն իմ գոչեն առանց լուելոյ հանա-
պագորդեան արգահատութեամբ մարուր
բերանոց, ընկնլ բարեգում. որք են բա-
րիք բարեգործեալք ի բարերարէդ ան-
կիրթք չարեաց, հաստեալք յամէնիշխան
հրամանաց էիդ, զօրութիւնք հզօրք ակ-
նարկութեան բարձրելոյդ, սուրբք, մա-
քուրք, անարատք, օրհնեալք, վայելչա-
կանք, յաղթողք և անպարտելիք, և ըստ
ընծացից տեսութեան մտաց արագունք :

Բ. Որք և պողակորոյս տնկոյ թզենւոյն
եռամեանն դատարկութեամբ, որ զբնաւ
յաւիտեանս պարունակէ ժամանակն՝ զան-
ցեալն ընդ ներկայիս և ընդ ապառնւոյն,

յամայր յամբուժեամբն յերկարածգելոյ,
յայզի աշխարհիս արմատացելոյ, սին
սաղարթիւն պահուճելոյ՝ զրկեալ ի պըտ-
ղոց, որ է ճշգրիտ պատկեր թշուառ
մարդկութեանս, սորա բարեխօսք, հան-
դերձիչք, այլ և խնամակալք. որ դեզերին
հանապազ առ մեզ՝ ընդ մերում կրից
կարեկցելով, բարեմասնութեանն մել
սպասեն. և յաւիտենականն կենդանու-
թեամբ փրկութեանն մեր աղօթեն՝ զայս
բուն ասելով, զգործս ձեռաց քոց մի ան-
տեսս առներ: Քանզի արդարև մեր են այս
աղաչանք ի բարերարէդ Աստուծոյ վասն
մեր կարգեալ առ նոսա. զի նորա բանիւ
են ստեղծեալ, և մեք ձեռօք ներգործեալ:
Որք և զալոց են ընդ Միսածնիդ վկայք
սոսկալի դատաստանին հատուցման,
ճշմարտարան դատախազք յանցաւորու-
թեան երկրայնոցս, յահաւորին ատենի
յայտնիչք իրաւամբք զմատակարարու-
թիւնն որ առ մեզ. որ և անդանօր կարեկ-
ցեն ազդեալ հառաչմամբ զմշտանուէրն
նուազ ձայնի, ողորմեա՛ դու ստեղծեր,
մի կորուսաներ:

Գ. Արդ ընդ զոհաբանութեան ճայնիցն խնդրուածոց անմահականացն վեհից՝ և ի մեր հեծութիւնս հոտոտեսցիս, բնաւից արարիչ, որ յաղթես գթութեամբդ քո վերնոցն և ստորնայնոցս. քանզի քո է բարերարելդ առ մեզ և առ նոսին: Արդ վասն բարեզարդութեան անախտականացն, հրաշատեսիլ հրակերպիցն, անշաղախ մաքրոցն, անմեղիցն, բոցանիւթիցն, հոգեղինացն և անվանելեացն, ամէնաճեցուն առաւելութեամբ ի բարձրն ընտրականութիւն գերաւիայլ յաճախ գիտութեամբ՝ անցուրտ ջերմութեամբ ջեռուցանողք ինքնաբուն տապովն աստուածսիրութեան ըստ ինքեանց զմերս սառնասեր սրտիցս անբորբոք շիջումն, այրիլ անաղօտ ի մեծախորհուրդ սրբում սեղանիս՝ որ ի խորանիս, առանց նիրհելոյ և դանդաղանաց սպասել հրամանաց երանականաց կեցուցիչ կամաց ամենաստեղծիդ, քրովբէօրէն առաքինութեամբ յԱստուած միացեալք անբաժանելի: Որք երկնաւոր պետութիւնք են մեծք, և զինուորութիւնք անբիծք, ահաւորք, երկնաւորիդ Աստու-

ծոյ ւզատագնեայ պաշտօնեայք, ի յամպոյդ լուսոյ ցոլք նշուղից :

Պ. Որովք և ինձ մեղաւորիս հողեղինի մարդասիրեսցես ողորմել, Յիժուս, աղաչանօք իմոյն հրեշտակի, դարձուցանելով զիս, Տէր, ի բարիդ քո հետս լուսոյ. զի զաւանդ հոգւոյս իմ պաշտպանութեան, զոր հաւատացեր նմին տեսչութեան զընկալեալն ի քէն ի կենցաղ աստեացս՝ ուրախութեամբ սրտիւ յիս բերկրեալ, անմեղադրելի առ ի քէն օրհնեալ՝ խնդալից դիմաց զուարճութեամբ քեզ, անբայ բարձրութեան փառաց անհասից, ի խրախճանս կենդանախումբս բերկրեցելոցն պարուց մատուցեալ ընծայեցուսցէ, գովեալ ողորմած : Եւ քեզ անքնին ընդ Հօր անհասի՝ Թուակցութեամբ Հոգւոյդ անճառի վայելէ փառք պատիւ և երկրպագութիւն, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

ԲԱՆ ԶԲ.

Վերսիև յաշեռուած կրկիև հեծուրեան
ևնրիև հսկողի.

Ա. Տէր Աստուած բարերար, բազմապարզև թագաւոր, կենաց պատապարան, լուսոյ կերպարան, լայնատարր հանգստարան. որ յաղագս մեղուցելոյս եկեալ մարմնացար, գործեցեր զանպատումսն և հանդերձեցեր զհրաշալիսն, մինչև կատարեցեր զառեցեալն ընդ ամենալիբ աստուածութեանդ :

Բ. Արդ փասն յառաքելոցն սրբոց յերկնաստեղծ քո ձեռացդ ձեռնադրելոց և Հոգւովդ սրբով օծելոց, զորոց զգովեստն արժանաւորութեան ըստ իմում կարի՝ առ ի փառս քո, Տէր ամենայնի, յայլում բանի պաշտեցի, և ինձ ողորմեսցիս յիշատակաւ սիրոյ նոցին ընտրութեան : Շաւիղ ինձ ելից նոքօք հանդերձեսցես յերանութիւնն փափաքելի. ձայն բարի հովուութեան նոցին ի յողջոյն ինձ կենաց քաղցր լուիցի : Մասն կալայց ի յանեղծութիւն

փրկութեան՝ տօնեցեալ յուսոյն՝ ընդ առաջ-
նորդացն կենաց, սկզբնաշնորհիցն պա-
տուոյս, փառաւորեալն դասուց, գետոցն
բանականաց, աւետարանչացն բարձանց,
իշխանացն պանծալեաց, լուսապայծառ
Թագիւ պճնելոցն, ի զարդ անկապուտ
գօրութեան շնորհին պայծառացելոց, իւ-
ղովն զուարթութեան տիրական լուսոյն
կատարելոց :

Պ. Ընդ աշակերտաց մեծիդ հրամանի
բարձրեալդ Աստուծոյ Քրիստոսի՝ և մար-
տիրոսացն ընտրելոց նահատակութեամբ,
որք մահացու և վշտաչարչարն մարմնով,
վտանգաւոր և ամենակիրն անդամօք,
երկրաւորական և հողազանգուածն բնու-
թեամբ մարտուցեալ ընդ տարր գոյից ա-
մենայն նիւթից՝ պսակեցան բարձրացան
և կենդանացան հոգեպէս. արիարար ե-
լեալք ի յերկրէ, ըստ մարգարէին, վկայք
ճշմարիտք ամենափորձն մահու, իմանա-
լեացն անտեսիցն և ծածկելոց աներկրայ
բարեացն յուսով տեսելոցն տատէն նկա-
տիչք. աշակերտք առաքելոցն և չարչա-
րակիցք նոցին. որ հաւասարեալ գործովք

ընդ նոսին, կատարեալ լրմամբ անպակասելեալ պարեն ի խրախճանս անկէտն երանութեան. որոց հաճոյական և ընդունական մաղթանօք, արիւնընծայ վաստականուէր քրտնակնդրուկ աղերսիցն յարգ-

մամբ՝ ընկալ զիս նորոգ ըստ նոցին մասին անեղծ փրկութեամբ ի քեզ արձանացեալ:

Գ. Ընդ խաղացեալսն հուրք և սուսերք արեամբ ներկելոցն, և ճգնաւորացն սրբոց հարցն միանձանց և քեզ հետուելոցն, որդի

Աստուծոյ, անպարտելի քաջութեամբ և անպատիր զգաստութեամբ, ընդ դժնեայ գոռոզի մարմնոյս բռնութեան արիապէս մարտուցեալ, սովիմբ վանեցին զանմարմինն Բելիար . և մշտամարտ հանդիսիւ յապարիսի կենցաղոյս առանց զգուանաց ծանրաբեռնութեան ի լայնածաւալ ծըփանաց աշխարհիս ծովու տապանակաւ մարմնոյս Թանձրութեան զԹեթևութիւն հոգւոցն Թռուցեալ ի նաւահանգիստն կենաց հասին . և իբր սիրողք վերնում վիճակին առանց յետնոցն մտածութեան, զԹագն յաղթութեան համարձակապէս պայծառ ճոխութեամբ պճնեալ իսկապէս ի գլուխ կապեցին . վասն նոցին արժանաւոր մաղթանաց և նուիրական հայցուածոց և զիս զմեղաւորս ի պատժականաց ընկնլ ընդ նոսին :

Ե. Եւ անա խառնեալ զանմարուբ քան ընդ նախագրեալ երջանկացն փառատրական աղերսարկութիւն, որ վասն իմ գոչեն քեզ ի հաճութիւն, և էս ընդ նոսին իբր դառնութիւն եղեալ ընդ քաղցու, կամ տատասկ ընդ ողորկութեան,

տղեղութիւն ընդ վայելչութեան և տիղմ
ընդ զեղեցկութեան մարգարտի, կամ հող
ընդ յստակութեան ոսկւոյ, և կամ քարինս
անարգս ընդ պայծառութեան արծաթոյ,
բացասութիւն ընդ ճշմարտութեան, կամ
աւագ ինչ ատամնառու ընդ կակղութեան
զանգուածոյ հացի. արդ լուր, հզօր, հնա-
րաւոր, զովեալ, զնոցայն վասն իմ և
զիմս ընդ նոսին ինոցին զովեստ, ի փլըր-
կութիւն իմ և ի փառս քո, ամենագում,
բոբերար, 'օրհնեալ, երկայնամիտ, կա-
րող, անքնին, անճառ, անեղծ և ան-
ստեղծ: Քո են պարզեք, քո են շնորհք,
յու սկիզբն և պատճառ բարեաց ամե-
սայնի: Ոչ ես դատապարտիչ, այլ ազա-
ռիչ. ոչ ես կորուսիչ, այլ գտիչ. ոչ ես
մահացուցիչ, այլ կեցուցիչ. ոչ ես տու-
րագրիչ, այլ ժողովիչ. ոչ ես մատնիչ,
այլ ապրեցուցիչ. ոչ ես ընկղմիչ, այլ
վերածիչ. ոչ ես զլորիչ, այլ կանգնիչ.
ոչ ես անիծիչ, այլ օրհնիչ. ոչ ես վրի-
ժառու, այլ շնորհիչ. ոչ ես թշուառա-
ցուցիչ, այլ մխիթարիչ: Ոչ եղձանես,
այլ զրեւ. ոչ սասանես, այլ հաստատես.

ոչ ոտն հարկանես, այլ սփոփես. ոչ պատ-
ճառս յօղես մահու, այլ հնարս խնդրես
կենաց. ոչ ես ի կամս շարժեալ սատակ-
ման, այլ ի փրկութիւն ողորմութեան :
Ոչ մոռանաս զայցելութիւն, ոչ լքանես
զբարի, ոչ արգելուս զգթութիւն, ոչ բե-
րես վճիռ կորստեան, այլ կտակ ազա-
տութեան : Ոչ թշնամանիս յառատու-
թեանց, ոչ բամբասիս ի շնորհաց, ոչ հայ-
հոյիս ի պարգևաց, ոչ նախատիս ի ճրի-
ճրից, ոչ անգոսնիս յերկայնմտութեանց,
ոչ եպերիս ի ներութեանց, ոչ բանսարկիս
ի բարութեանց, ոչ անպատուիս ի քաղց-
րութեանց, ոչ քամահիս ի հեզութեանց,
ոչ առաքին այսոցիկ տրտնջմունք, այլ
անլռելի գոհաբանութիւնք : Բնորձ զմեղս
իմ, հզօր. լոյծ զանէծս իմ, օրհնեալ.
բուեն զպարտիս իմ, ողորմած. շնչեան
զյանցանս իմ, զթանձ. մատն մատն այցե-
լութեան, և անդատին իսկ կատարեցայց.
զինչ բեզ, Տէր, քան զսոսին դիւրագոյն,
և կամ զինչ ինձ պարտաւորիս կարեո-
րագոյն : Այլ կենդանագրեան, բարեխնամ,
քոյինաստեղծ պատկերիս փշուճն կրկին

ի շունչ նորոգման լուսաւորութեան մաքրական շնորհի զամենամեղս ոգի պաշտպանեալ :

Զ. Մի ամեր, հղորմած, ինձ օր տալա՞ծամ ի համառօտս երբի՞ անթոշակ ապաճեռնութեամբ ընդ անկատար ուղին հետեւել . մի մատուցաներ բաժակ դառնութեան ի ժամ ծարաւու . մի փակեր, գթած, իմ հանդէպ զյաջողուած հոգևոր օգտիս, և մի իբր յանկարծադէպ հինից ասպատակ գիշեր մահուն ինձ պատահեսցէ . մի տապ տօժոյն յանպատրաստ պահուն զարմատս հատեալ ցամաքեցուցէ; և մի լուսնական դիպուածք հասեալ զաղտնեօք վասեսցեն, մի պահեսցի ինձ սառն մեղացս, և մի հոսանք ուղիսից կենցաղոյս զիս ողողեսցեն : Մի հանգիստն մահ բերիցէ, և մի ննջումնս ի սանակումս յառաջեսցէ . մի քունն ինձ կորուստ լիցի; և մի նիրհումնս ապականութիւն գործեսցէ . մի վախճանն անյարմար ի վերայ իմ արշաւեսցէ; և մի շնչոյս վերարձակութիւն ըմբռնեալ ի խնարհ լքցի :

Է. Դու ես Տէր, դու գթած, դու բարերար, դու երկայնամիտ, դու ամենակարող, առ ամենայն բան անհասուծեան անճառ զօրաւոր, քաւել փրկել կենսագործել լուսաւորել, վերստին հաստատել, ի ժանեաց կերչաց գազանաց և կամ յատամանց վիշապաց ի կեանս կորզել, ի խորոց անդնդոց ի լոյս բերկրութեան ածել, և ի հեղձմանէ ծփանաց մեղաց ընդ արդարս երջանկաց փառօք բազմեցուցանել : Ամենայն ոգի քեզ ակնկալեալ յուսով սպասէ, կարօտեալ քումդ շնորհաց, եթէ երկնայինք և եթէ երկրաւորք, եթէ անկաժն մեղօք և եթէ ամբարձեալն արդարութեամբ, եթէ տէր և եթէ ծառայ, եթէ տիկին և եթէ աղախին. և ի ձեռին քո է շունչ կենդանական բոլորեցուն : Եւ քեզ ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

Վերսիև յաւելոռած կրկին հեծուրեան
և ուրիև հսկողի .

Ա. **ԲԱՐՉՐԵԱԼ** անքնին, զօրու-
ծիւն ահեղ, Տէր արարածոց, Թագաւոր
երկնի, ստեղծիչ հրեշտակաց, գոյարան
մտաց, հաստիչ հրեղինաց, պետ բարի
հոգւոց, աջ ապաւինութեան, անդորրու-
ծիւն հանգստեան, տեսարան լուսաւո-
րութեան, պայծառութիւն բերկրութեան,
ճանապարհ երանութեան, պատճառ կեն-
դանութեան, առիթ բանաւորութեան,
փրկութիւն առանց չարութեան, առաջ-
նորդ խաղաղութեան, պարխապ ամրու-
ծեան, պատուար պահպանութեան, ցանկ
բոցոյ մեծի օրհնութեան, տահման անո-
խակալութեան, յիշեան յայտ ողբերգու-
ծեան մատենի բանիս խոստովանութեան
և զոր ի մարդկային ազնէ Թշնամիս մեր՝
ի բարի, և արն կատարեան նոցին քաւու-
ծիւն և ուղորմութիւն : Մի բարկասցիս
նոցա վասն իմ, Տէր, իբրև զսուրբս բամ-

բասողաց՝ առ յանախ սիրույդ որ յիս ,
այլ որպէս զչարս կշտամբողաց և իրա-
ւամբք նախատողաց՝ ներեան յանցանաց
նոցա : Եւ արդ մատուցեալ երկաքանչիւ-
րոցս առաջի քո , անդարադատ , ոմանք
առ մեզ մնասակարագոյնք սակաւուք ,
Թերեւս և յիրաւի բամբասելոցս , և ես առ
քեզ , ամենապարզև , անծիւս և անկշռե-
լիս բազմօրինակ ուխտագանցութիւնս :

Բ. Արդ յիշեան զքո մեծութիւնդ , Տէր ,
նայեցեալ ի յիմս անարգութիւն . և ընդ
խնդրելս իմ ի քէն բարի իմոցն ատե-
լեաց , և դու առ քոյս ըստ քում մեծու-
թեանդ անճառելիս հրաշագործեսցես :
Մի սատակեսցես զիմսն խաժանողսն ,
այլ փոփոխեսցես . խլեալ զխոտանս բարս
երկրաւորս , զբարիսն արմատացուցես
և յիս և ի նոսին : Մանաւանդ զի դու
լոյս ես և յոյս , և ես խաւար և յիմար .
դու իսկութեամբ բարի զովելի , և ես հա-
մայնիւն չար ապիկար . դու Տէր ստորիցս
և երկնից , և ես անիշխան շնչոյս և հոգ-
ւոյս . դու բարձրեալ ի կարեաց զատեալ ,
և ես տաժանաւոր և վտանգաւոր . դու

ի վեր քան զկիրս երկրիս, և ես կաւ
անարգութեան գարշութեան. զու ըստ
մարգարէին մնաս յաւիտեան յանբաւ
բարձրութեան, և ես միշտ կորնչիմ ըստ
նորին բանին. ի քեզ ոչ է մթութիւն կամ
նենգութիւն, և ես բաւանդակն իսկ եմ՝
որ գաւանդն իմ ոչ պահեցի: Հան զիս
ի բանտէս, արձակեան ի կապանացս,
զերծ ի շղթայիցս, փրկեան ի խեղդմանէս,
ազատեան ի տազնապէս, քակտեան ի յերկա-
ծիցս, լոյծ ի պաշարմանցս, արտաքսեան
յերկմտութեանցս, սիրտիեան ի տխրու-
թեանցս, հանգոն ի նեղութեանցս, փարսա-
տեան ի վշտացս, հանդարտեան ի խռովու-
թեանցս, ապաքինեան ի լալոյս, մերժեան
ի հեծութեանցս, հեռացոն ի յողբոցս, կազ-
դուրեան ի կականմանցս: Աստուանձ ողոր-
մութեան և պարգևատու քաղցրութեան,
մի զգրաւեալս արեամբ հզօրիդ անտես
արարեալ ընդ վայր կորուսաներ. կանգ-
նեան զհասեալս յափն մահու ի բազմա-
վտանգ հիւանդութենէս:

Գ. Ահա բարդեցան կուտեցան շրջա-
նակք ամացս ընդունայնութեան, յորմէ-

հետէ յայտնեցեալ ցուցայ յոչպէտս երեւեալ, ի յանդաստանէ մօրն իմոյ սենեկի փուշս դժնկի մեղաց շառաւիղի . մի լինիր ինձ խայթոց խոցոտիչ՝ որպէս անդ տոհմին Յուդայի, և կամ զաւակին Եփրեմի : Եւ քանզի բուսուցեալ տնկեցի յոգիս փոխանակ ցորենոյն բարեսերմութեան խոտս խայթողականս ինքնաթոյնս ընդարմացուցիչս, ըստ գրոյն բանի՝ որ երէցն է քան զաւետիան, զիւրդ ոչ կոչեցից զանձն իմ զարշելի անդաստան անիծաբեր փշովք մեղաց հեղձեալ : Ոչ սերմանեցի արդարութիւն, ըստ բանին Ովսեայ, և զիւրդ հնձեցից և ժողովեցից զկենաց պտուղն : Անկաւ ստինք կուսութեան անձինս մաքրութեան, ըստ մարգարէին բանի՝ որ առ Իսրայէլ, կարող ես Տէր ի նոյնն հաստատել : Լայնեցի ընդարձակեցի ըստ մոլեկան բարուցն Յուդայի զանկողին կամացս՝ դիւացն հոմանեաց, ի ձեռս քո է ամփոփել դարձեալ ի նոյն զգաստութիւն : Եթէ մարմնապէսն կցորդութիւն ընդ տեսանողին անարատ գործեաց զպոռնիկն, իսկ դու

փրկութիւն հոգեպէս միացեալ ի յիս՝ կըր-
կին մաքրեսցես . եթէ արեգակնս այս ան-
կենդան ստեղծեալ առ ի քէն երկրիս
մատակարար , և զկարակումն մօրից ցա-
մաքէ և զտհաս պտուղս հասուցանէ , իսկ
ստացողդ ամենից հոգիդ Աստուծոյ ո՞րքան
զօրեսցես զտիղմ չարեաց աղտոյ և զթա-
րախ պղծութեան մեղաց մթերից իսկոյն
սպառել : Վասն այսր կանխաւ իսկ ժամա-
նեցի հայցել առ ի քէն բարի՝ ատելեացն
իմոց ի կարգ այս բանի , զի զհերքեալ
վնասակարս պարտուց մահու յամենա-
խնամ աչաց հզօրիդ մի մերժեսցես , զորհ-
նեալ զթութիւն . արդ կենագործեան զիս
զամենամեղս անդամօք մարմնոյս ընդ
բնութեան հոգւոյս խորհել միշտ զքոյսդ :
Իսկ բարեգործացն խնդրել բարիս , բնու-
թեան են օրէնք՝ անբռնադատ կրիցն յա-
րակցապէս առ սոյն բերումն : Քանզի
արդարև առ միդ այդ պատուէր ամենայն
հասակ զօրանայ , իսկ միւսոյդ երկրորդի
անաշնովդ խնամով հանդիպել՝ աստուա-
ծականիդ է նմանութիւն . յաղագս այսր
իրի նախնի դասեցի զթշնամեացն իմոց

աղերսանս քան զերախտաւորացն բարիս:

Կ. Եւ արդ յիշեան զնոսա կրկին ընդ միոյ, որ ի քո անուն բարձրացեալ զանարժանս զիս ընկալան. և տո՛ւր նոցա, Տէր ամէնառատ բարերար և անոխակալ, վարձս արդարոյ և մարգարէի, Թէ և ես յաւէտ Թափուր իցեմ յարժանեաց, ըստ հաւատոց նոցա և առ յոյս նոցին ակնկալութեան, որ առ պարտաւոր գերիս ողջամիտ կամօք ակնարկեն, որպէս Թէ ի մասանցդ քո կեցուցչաց ի պահպանարան հոգւոյս ծածկութի լիով ունիցիմ: Եւ զպատժաւորս անամփոփելի ի քոց տեսութեանց և յանխաբելի ի յուղիղ կըշտութեանց՝ քաղցր գթութեամբդ անսահմանելեալ մերձեցեալ առ իս մաքուր արասցես, անխայտառակելի պահելով ի տիեզերական յանդիմանութեանն: Եւ որպէս շուք իմն վայելչական ղնել ախորժեն ինձ անարժանիս սիրելիքն քո վասն քո, նայեցեալ ի կրօնս զգեստուս բարեկերպութեան, չգիտելով զբիծս գաղտնեացն՝ երջանիկ կարդան եղկելոյս, և դու հնարաւոր ամենապարզև օրհնեալ

մարդասէր՝ առ բնաւս ողորմած, վասն
ամենաթշուառիս հեծութեան հաշտեաց
ընդ նոսա ըստ հաւատոց նոցա. ընծայեալ
նոցին մատո՛ւ պարգևեան զանեղծ մեծու-
ծիւնդ և զանթառամելի զպսակդ յահաւոր
աւուրն յետնում հատուցմանն ամենափորձ
ընտրութեանն :

Յ. Զի դու ես գրաւ փրկութեան մե-
ծութեան անվատնելի և անծախ զանձուց
ստրկիս և սովեցելոյս, ի վանառ վեր-
նային շահու օգտութեան՝ բանիւղ որ ի
բէն՝ յարգեալ Տոխանամբ : Կառո՛ն ինձ
սահման ջրոյ հանգստեան. արձանացո՛ն,
անփոփոխ, պատրաստական վստահու-
ծիւն. կարգեան, օրհնաբանեալ, անկե-
ղակարծ յուսոյ ամբուծիւն, տուր, ամե-
նախնամ դու, անաչառ պաշտպանութիւն,
սասանեցելոյս՝ բարեաց անդորրութիւն,
տարակուսելոյս՝ լուսոյ ապաւինութիւն,
աշխարհելոյս՝ մեծ երջանկութիւն, վհա-
տելոյս՝ կենաց օգնութիւն, լքելոյս՝ ան-
գայթազղելի օժանդակութիւն, նահանջե-
լոյս՝ անսայթաք վերընթացութիւն : Զի քո
է բնուղ և ի բէն է ամենայնդ, և ի ձեռն

քո բաշխին հաւաստութիւնք պիտանա-
ցուաց համայնից կենաց . և քեզ վայելէ
փառք յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ԶԴ .

Վերստին յաւելուած կրկին հեծուքեան
նորին հակողի .

Ս. **Ս**ՐԳԱՅ երկնաւոր, Թագաւոր
բարձրեալ, Տէր բոլորից, ամենից ակրն-
կալութիւն, սաեղծող տեսականաց, հաս-
տիչ իմանալեաց, պատճառ եղանու-
թեանց, կազմիչ հանդերձելոց, տուիչ
լուսոյ, առիթ առաւօտու, պատրաստիչ
վաղորդայնի, երևեցուցիչ երեկորի, տար-
բիչ խաւարի, արուեստաւոր բարեհնար,
իմաստութեան գործօնեայ, քաւարան
օրհնեալ, հալիչ մեղանաց, հալածիչ
ցաւոց, քակտիչ դառնութեանց, պահ-
պանարան հանգստեան, հնարք նիրհման,
յարմարիչ քնոյ, պարզեիչ ննջման, շնչոյ
յարակարգութիւն, զգայութեան տևողու-
թիւն, ցրիչ ցնորից, յեղանակիչ անբջոց ,

փոխարկութիւն զարհուրմանց, այլայլութիւն տխրութեանց, խափանիչ խիժմանց, ընդարձակիչ կարծեաց, համադրութիւն ծփմանց, ահագնութիւն խարդախմանց, հարուածիչ դիւաց, փախուցիչ ախտից, ընկղմիչ գայթազղութեանց :

Բ. Պաշտպանեան երկնաստեղծ ձեռամբդ, զօրացո՞ բարձրացեալ քո աջովդ, ամփոփեան ամենակալդ Թևօք, ծածկեան աստուածեան խնամօքդ, ամրացո՞ վերակացութեամբ վերնայնոցդ, շուրջանակի պարսպեան գումարտակօքդ անմահից, ի յամենուստ պարփակեան կցորդութեամբ հրեշտակացդ, վանեան զընդդիմամարտն իմ զինուորութեամբ զուարթնոցդ, պատրասպարեան զսասանեալս՝ Աստուածածնիդ մաղթանօք, զբանակս անդրանկացդ բարեկարգեան ինձ պահապան : Բնաց ընդ աչացս դիմաց և զմտացս իմ տեսանելիս, զգաստ արան ընդ ողւոցս և զժանրաբեռն կրիցս դանդաղութիւն, վերացո՞ Տէր ի զգայութեանցս զմածեալս յիմարութիւն . բարձ, միայն բարեգօրծ, զպատրուակիս Թանձրութիւն : Ընդ սկզբան բերմանս

լուսոյ՝ զողորմութիւն քո ծագեան, ընդ
ելից արևուն՝ արդարութեան արեգակնդ
ի յանձկութիւն սրտիս մտցէ. ճառագայթ
քո փառացդ ի յիմաստիցս խորհրդանոց
ջահեսցի, խաչիդ տեառնագրութիւն ընդ
շունչս և ընդ մարմինս համասփիռ տա-
րածեսցի : Յանձն առնեմ քեզ յաւուրս
զքո յարմարեալ տաղաւարս պահպանաւ
ողւոյս՝ որ ի սմին : Զի դու ես Աստուած
անքնին, առ ամենեսին բաւական և յա-
մենայնում բովանդակ, օրհնեալ յաւի-
տեանս. ամէն :

ԲԱՆ ԶԵ.

Վերսիև յաւելոռած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի.

Ա. **Ի**Սկ արդ վասն զի արժնա-
կանն մեր զուարթութիւն քեզ ննջումն
իմն է համարեալ, իսկ ի խոր թմբրու-
թիւն լռելն՝ վասն ուղիղ հաւատոյն ի
քեզ՝ անթարթափ բացութիւն աչաց, ուղ-
ղեան հոգւոյդ քո իմաստութեամբ զյաշո-

դուած ձեռինս զորձոյ ընդ հեծութեան
ձայնիս մաղթանաց : Զօրացն, Տէր, ի
հանդէս բարի ճգնաւորական արի վաս-
տակոյ, կցորդ լեր կարեացս տկարու-
նէան, Թեթևս կացն զաշխատութեանս
այս սկիզբն. արագեան, միշտ կարող,
զյառաջադրեալ ձեռակերտս, դիւրաւօրս
ընծացն ի յաւարտումն լրմանն : Ի վախ-
ճան իրին բերկրութեամբ զիս հասն, ժա-
ման կացուցես ի հանդիպումն յուսոյն,
կցորդ լեր ուղւոյն ճանապարհիս ընծա-
ցից, ի Թռիչս ամբարձման փութացուցես
յօգտակարն, ընդ աջմէ իմ լիցիս ի վը-
տանգի ծանրութեանն, զձայն քո լուծ
ի յանձկութեանն պահու, ձեռամբ քո կեցն
ի կորստեանն ժամու, մատամբ քո ազ-
դեան ի սահմանին անձկութեան, հարձեան
զխտրոց ամենաչար խափանմանն, հոգե-
դինին առաքմամբ ըստ Ամբակումայ ինձ
հնարեան, բան ինձ շնորհեան ի յատենի
բազմութեան, իմատտութիւն յիս տնկեան
ի հանդիպման քննութեան : Ամպով կա-
մաց քոց հովանացիր հրաշապէս, հան-
դարտեցն փայտիւղ կենաց զծովուս մըր-

րիկ, սանձեան զաստեաց կենցաղոյս պատ-
կեր քոյին հրամանաւդ . քանզի թէ աստ
ողորմութիւն քո, Տէր, կամեսցի, այս
լուծութիւն կոհակաց կարծր է քան զվէմ.
և թէ ի ցամաքի անտես առնիցես, իբր

զանկայուն՝ պնդութիւն յատակիս ի ներ-
քոյ աստի հոսեալ սասանի :

Բ. Արդ ընկնլ, Յիսուս, զպաղատա-
նացս ձեռնարկութիւն քեզ ի հաճութիւն,
և արն ինձ զամենակարծն զայժազղու-
թիւն մեծ վստահութիւն : Որպէս ի ջրա-

հեղձոյց ամենակործանն դարու, որք ի հարթ տարածման գետնի առանց երկիւղի յանհոգս կէին, յողորմութենէդ ամայի մնացեալ կորուսան, իսկ ընդ հովանաւոր մածուածով լաստիւն յոգնատատան հիմանն հայթայթանօք յանուն զՅաժիդ յեցեալ պահեցան. ընդ որս և զաղաչողս մշտատատան ի նաւահանգիստն խաղաղութեան մարդասիրապէս պրծեալ ապրեցն. վարձս ի քոյոցդ ընդ իս բերելով հոգևոր շահից, զստորաբերս այս ստուարութիւն պարտուցս լքեալ բանիդ առակաւ, ի քեզ Տէր անկայց միացեալ ի սպառ անբաժանելի, օրհնեալ յամենայնի: Եւ կցորդելով այսմ մաղթանաց հոգեղէնքն ամենամաքուրք ընդ հողեղինացն մարտիրոսաց, որք ջրով և հրով փորձեցան, և յելից զերծմանն ընդ մեր խնդրեցին, և մեզ յիշատակ թողին օգնութեան, ասացեն ընդ մեզ համարանաբար զուգամասնութեամբ՝ եղիցի եղիցի:

ԲԱՆ 22.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
ևորիև հսկողի.

Ա. **Ը**ՆԴ այսր հառաջանաց Թախ-
ծուծեան ողբոց ի բազմաց կերպից շա-
րակարգելոց, և ամենից հոգւոց ողորմեան,
զհովեալ և երկայնամիտ Թագաւոր: Նաև
այնոցիկ առաւել որոց հատեալ է ակըն-
կալուծիւն փրկուծեան կենաց. որք նըն-
ջեցին անպատրաստաբար շիջեալ լապ-
տերօք իւղոյն պակասուծեան: Ահա յիշեան,
Տէր իմ զԹուծեան, և ի յայս ևս պատճառ
իրաւունս ինձ զրեան: Քանզի Թէ և ի
փառս ահաւորուծեան սքանչելեաց մե-
ծիդ՝ հակառակօքն հանդերձեցեր զկազ-
մած մարդոյս, զոմն ծանր և զոմն Թեթև,
զմին զով և զմիւսն հրային, զի դիմա-
դրուծիւն ի հակառակացն հարթ պահե-
ցեալ՝ արդար կոչեսցուք հաւատարիմ
հաւատարուծեամբն. և ի յայսմ ի դատ-
ման առաքինուծեան վերաբերեալ ընդ
ամբարձելոյն, զխոնարհուծիւն առ կաւն

դիտման անմոռաց պահեալ՝ պսակ ընկալցուք ճգնաւորական : Այլ քանզի յայսմ կանոնէ ուխտի վրիպեցաք, և անասնաբար սահեցմամբ ըստ հողոյն զիջման ընդ երկիր մածաք, այլ ոմն ախտիւ և այլ ոմն անգթութեամբ, միւս մասն մոլութեամբ ամենաբաղձ կերակրոց իբր զազան մշտաբոյժ յարակայ կապեալ ընդ բնութեան : Իսկ ի քառիցս ոմն անըմբռնելի և անողոքելի սլացմամբ ի բաց ոստուցեալ՝ վայրենապէս ամբարտաւանէ. եթէ ջեռնումք տապով սիրոյն որ ի քեզ՝ նշխարաւ բոցոյն որ ի մեզ, ցուրտն առննձեր կենակից նմին զնոյն կասեցուցեալ, 'բարւոյն ընդմիջէ. եթէ օղականան հրեշտակայնովն յառիցիմք ի քեզ, ծանրութիւն Թանձրու անդրանիկ նիւթոյս այս հողոյ ի ստորե քարշեալ խափանէ :

Բ. Եւ արդ յամենուստ պարտեալ և ի սպառ լքեալ՝ իբր զապիկար հաշմեալ հերքեցայ կորեայ վանեցայ, վատնեալ ի բաղմաց ի մահ զբաւեցայ. վատնորոյ ի պարգևականէն զրկեցեալ՝ յողորմութեանն կողմ նայիմ, և պատկառեալ դիմօք հա-

մայնից ունողս զքնաւից աղերսարանեմ
զմեռելոցն՝ քեզ կենդանեաց. քանզի կա-
րող ես յաւէտ հնարիւք և կորստակա-
նացն ըստ իս մեռելոցն. ամենայն ինչ
քեզ զօրելի է. նա զի և ընդ անտկար
կարելոյդ և կամելդ է ախորժելի :

Գ. Արդ այսց երկուց բարգաւաճ շնոր-
հաց նորոզաց առ միմեանս եկեալ՝ կա-
րելն ընդ կամելն, բարձեալ եղիցի և
յուսահատութեանն վհատութիւն ազգաց
մեղաւորաց. և ժամանեալ հասցէ աւե-
տեացդ լոյս հոգւոց բժշկութեան բուժդ
հրամանի, Տէր ամենայնի. օրհնեալ յաւի-
տեանս. ամէն .

ԲԱՆ ԶԷ.

Վերսիև յաւերած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի.

Ա. **Ե**րդ քանզի ի զլուխ կա-
տարման հասեալ սակաւամասնեայ կը-
տակի այսր ողբերգութեան, արն, Տէր,
վտխճան դադարման առնուլ ընդ այսց

բանից մաղթանաց ինքնանախատա կըշտամբութեան և որ յիս կրին չար սովորութիւնք : Որ քեզէն կարգեցեր սահմանաւետեաց ակնկալութեան դատապարտելոյս՝ ասելով, ոչ են կամք առաջի Հօր իմոյ եթէ կորնչիցի մի որ ի փոքրկանցս . և դարձեալ, այս են կամք Հօր իմոյ՝ զի զամենեսին ինձ յանձն արարեալսն ոչ կորուսից :

Բ. Ահա օրհնեալ ես ի գթութեան, բարեբանեալ միշտ ի քաղցրութեան, խոստովանեալ յերկայնատութեան, ծանուցեալ ի յայցելութեան, քարոզեալ Տէր ի փրկութեան, ներբողեալ դու յառատութեան, պատուեցեալ ի պաշտպանութեան, փառաւորեալ ես ի փրկութեան, երկըրպագեալ յանբաւ բարձրութեան, պաշտեցեալ ի յանքննութեան, զովեցեալ միայն ի յաղթութեան, վերաձայնեալ ի մեծ գօրութեան, խնկաւորեալ յողորմածութեան, համբուրեցեալ յանճառ հեզութեան ճաշակեցեալ ի խոնարհութեան : Ընդ քեզ և ծնողդ քո երկնաւոր Աստուածդ բոլորից մխիթարութեան . լսաւ որում հոգիդ քո

սուրբ բարութեան, որ զանկեալ զգրաստ
Թշնամւոյն և զգայթագղեալ մարդն ան-
բանութեամբ՝ կանոնեցեր ոչ անտես առ-
նել : Որոյ երախտիս հզօրիդ ի յիս և
առաքինութիւն մեծիդ ի բարձունս տօ-
նեալ անդադար յանվախճան փառաբա-
նողաց : որովք զայս ձայն աղերսական
յարգեալ ընկալցիս մարտիրոսացն պա-
ղատանօք ի հոտ հաճութեան բուրման
անուշից : Եւ այսու փրկանօք հաշտարար
բանի՝ զնախնեացն պարտս և զաներևոյթ
վէրս միջնովքն և վերջնովքն մահացու-
ցանողօքն զանձն և զմարմին բժշկեան,
ամենակարող, զներքինս և զարտաքինս,
զտիպքն և զգիծքն և զխարանս հարուա-
ծոցն, բարձեալ և մաքրեալ դեղովք ողոր-
մութեանդ զկտեալ խածուածս բազմա-
գունիս, որք զարշելիս ընդ ախորժելեացն
քեզ ցուցանեն զէութիւն բնութեանս :

Գ. Եւ եթէ հասից յամս ծերութեան քե
առաջնորդեալ արժանիս մահու, մի Թող-
ցես զտկարութիւնս, մի անարգեր զա-
լիան, մի կորացուսցես զկործանեալն,
մի զիջուսցես զկքեալն, մի վայրաբերեր

զխոնարհեալն, մի շնչման հողմոյ մատ-
ներ զառկայծեալն, մի ընդ պահկեսցես
զդեղեալն, մի անվերարկու առներ զսա-
ռուցեալն, մի անդարման լիցի տազնա-
պեալն, մի առանց տածելոյ յարկն խար-
խալեալ, մի անպատիւ պատկերն հնա-
ցեալ, մի պարարտութիւնն անհամեալ,
մի շուք շնորհին անարգեալ, մի հնու-
թիւնն քամահեալ, մի նաւ հոգւոյս ալէ-
կոծեալ, մի երկարութիւն յուսոյն կտրե-
ցեալ, մի լար շաւեղին խզեալ, մի ուշ
իմաստին բարձեալ, մի գոյին կազմած
զեղծեալ, մի ամբարձմանն թեք փետ-
տեալ, մի զուարթութիւն գեղոյն տգե-
ղեալ, մի ճաճանչ նշուլին քաղեալ, մի
պատուհանք աչացս փակեալ, մի լուսա-
ւորութիւն նորին խափանեալ, մի պատ-
կերն խօսուն անկեալ : Ահա աղաչեմ
զքեզ, բնրեզութ, ամենայն սրբովք պա-
ղատիմ, լնր սոցին ինձ կանխաւ, զի
զանազանն մի մոռասցիս : Դու առաջնոր-
դեցեր ինձ, ըստ սաղմոսողին, և սպրե-
ցուցեր. հան, Տէր, ընդ երգողին՝ և ի
կարծեացն կասկածանաց, յորմէ երկնշիմ :

Իսկ ես չեմ արժանի ի բէն և ոչ հասարակական կերակրոյն վարձու, այլ դու կարող ես սովորաբար և առ զլացողս բարեգործել: Քո են զարմանալիք անճառից բարեաց, միայն հրաշագործ առ ամենայն երկայնատուծիւն, ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ օրհնեալ հանապազ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԲԱՆ ԶԸ.

Վերսիև յաւելուած կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ա. **Ե** ի արդ ջուր կամաց և կամ արտասուաց՝ բեկուծեամբ հոգւոյս մտացս լքմամբ՝ խորտակմամբ սրտիս հեղեալ առաջի, զմարգարէին յիշեցուցանեմ զարամամացւոյն Սամուէլի. զոր առեալ էհեղ ի սկաւառակէ յանդիման բո, աննատես, առ ժողովրդեանն օրինակութիւն զանձն արկանելոյ խոստովանութեամբ և հնազանդութեամբ կենդանարարդ զարշապարաց:

Բ. Եւ արդ ընկալ զայս հիւսուած բանի աղիողորմ հեծեծանաց, և հոտոտեսցիս յայս նուէր բանի անարիւն զոհի, Թագաւոր երկնի. և օրհնեալ սրբեան զտառմատենի այսր ողբերգութեան, և զրեալ դրոշմեսցես յարձան յաւիտեան ընդ հաճոյականացն սպասաւորութիւնս : Կացցէ առաջի քո մշտնջենաւոր, և յիշատակեսցի ի լսելիսդ քո հանապազ, բարբառեսցի շրժամբք ընտրելոց քոց, և խօսեսցի բերանովք հրեշտակաց քոց. տարածեսցի հանդէպ աթոռոյ քոյ, և ընծայեսցի ի սրահ սրբութեան քոյ. խնկեսցի ի տաճար անուան քոյ, և բուրեսցի ի սեղան վառաց քոց. պահեսցի ի զանձարանի քում, և համբարեսցի ի ստացուածս քո : Պատմեսցի ի յականջս ազգաց, և բարողեսցի ի լուր ժողովրդոց. նկարեսցի ի դրունս իմաստից, և տպաւորեսցի ի սեանս ըզգայութեանց. իբր կենդանեօք զիմս պատմեսցէ խոստովանեալ զանօրէնութիւն : և Թէպէտ վախճան ընկալայց իբր զմահացու, այլ յարակայութեամբ բանի այսր սոփերի գրեցայց կենդանի : Մնասցէ սա

անեղծ ի կամս քո, Տէր, ինձ պատժա-
պարտիս համբարձեալ միշտ անդուլ դա-
տիչ, անաչառ կշտամբիչ, անպատկառ
յանդիմանիչ, անանխայելի դսրովիչ,
անողոքելի պարսաւիչ, անհամբոյր ծա-
նակիչ, անմարդասիրելի մատնիչ, ան-
փրկելի տանջիչ, անկաշառ կառափիչ,
անխնամելի յայտնիչ, ապառուժ հրա-
պտրակիչ, աշխարհալուր բողոքիչ : Փո-
ղով մեծութեան ազդման առանց լռու-
թեան և կամ դադարման զիմոցս պար-
տեացս խոստովանեսցի :

Գ. Սոյն գիր իմովս ձայնիւ իբր զիս
ընդ իմ աղաղակեսցէ, տարածեսցէ ըզ-
ծածկեալսն, հոչակեսցէ զգաղտնիսն,
կականեսցէ զկատարածն, հնչեսցէ զմո-
ռացեալսն, յայտնեսցէ զաներևոյթսն,
բարբառեսցէ զբարուրսն, բարոզեսցէ
զխորոցն, պատմեսցէ զմեղացն, մերկա-
ցուսցէ զանտեսիցն, ցուցցէ զկերպարանս
Թաքուցելոցն : Շօշափեսցին սովաւ որսքն,
զսցին գայթազղութիւնքն, յանդիմանե-
ցին անճառքն, քամեսցին չարեացն մնա-
լուածքն : Եւ Թագաւորեսցեն կեանքդ

շնորհաց ողորմութեան քո, Քրիստոս, ի
զանձս պահեստի ոսկերացն ցամաքելոց .
որով ի ժամանակս կենդանականս սկզբ-
նաւոր լուսոյ մտի գարնայնոյն նորոգ-
ման աւուրն պայծառութեան քոյովդ ցօ-
ղով յոգի աճեցեալ այսու փրկութեամբ
անմահականաւ, և անցամաքելի վերամ-
բարձութեամբ շառաւիղս ձգեալ իմանա-
լեացն բարեաց՝ դարձեալ դալարացայց
և կրկին ծաղկեցայց ըստ քոյինաշունչ
գրոյն յուսադրութեան : Եւ քեզ միայնոյ
փրկողի և Հոգւոյդ քում Հօր իսկակցի,
միասնական տէրութեանդ և անճառ Եր-
րորդութեանդ խորհրդական զովեստիւ
փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս .
ամէն :

ԲԱՆ ԶԹ.

Վերսիև յաւերուած կրկիև հեծուքեան
և ուրիև հսկողի.

Ա. **ԱՍՏՈՒԱԾ** և Տէր, կեանք և
արարիչ, ողորմած, գթած, լոյս, երկայ-
նամիտ, անոխակալ, մարդասէր, ամե-
նագութ, պարգևատու, փրկիչ, օրհնեալ,
գովեալ, բարեբանեալ : Դարան ամրու-
թեան, պատսպարան վստահութեան,
առանց նենգութեան բարի, առանց խա-
ւարի ճառագայթ, քաւիչ մեղաց, ողջա-
ցուցիչ վիրաց, անհասանելեաց հնարք,
անմատչելեաց հպաւոր, անյուսութեան
ելք, անուն քո խոստովանեալ Աստուծոյ
որդի. և Հօր քո ընդ քեզ հօրի և ահա-
ւորի, և Հոգւոյդ ամենակալի և ընդ քեզ
երկրպագելոյ՝ փառք և պաշտօն գոհա-
բանութեան յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ Ղ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
նորին հսկողի .

Ա. **ԲԱՐԵԲԱՆԵԱԼ** Աստուած երկ-
նաւոր, միայն արարիչ, Տէր ամենակալ,
մեծութիւն ահեղ, զթութիւն օրհնաբանելի,
ողորմութիւն խոստովանելի, բարերարու-
թիւն երկրպագելի, խնամակալութիւն
պաշտելի, մարդասիրութիւն տօնելի,
պահպանութիւն խնկելի, բարձրեալ ան-
բնին, մերձաւոր կամարար, ապաւէն ան-
կասկածելի, մխիթար սրտից, փարատիչ
վշտաց, ապաքինիչ ցաւոց, սպառումն վհա-
տութեանց, բարձումն պարտեաց, փոխար-
կիչ կարեաց, կարգաւորիչ կրից, յարմարիչ
բանից, սանձարկու լեզուի, շրջադրութիւն
շնչոյ, կացուցիչ հագագի, ամփոփիչ խոր-
հըրդոց, կրթարան կամաց, արձանացու-
ցիչ յուզմանց, հանդարտութիւն մրրկաց,
խաղաղութիւն ծփանաց, որ ունիս զթևոց
ամէնընթաց իշխանականիս, և իմաստու-
թեամբ նուաճեալ սու բեզ դարձուցանես:

Բ. Գոհարանեալ միշտ երախտաւոր ,
որ հեզութեամբ անհպարտութեան եր-
կայնամտեալ հանգչիս տենչանօք անճառ
հրաշիւք յանձինս սրբոց : Թագաւոր էից
համայնից, ամենայնիւ ծանուցեալ զԹած.
սկզբնահայր և նախաշաւիղ սիրոյն ըն-
ծացից . ճանապարհ կենաց, որ առաջ-
նորդես քաղցրութեամբ դիմելոյս ի լոյսդ
վերին : Չեռնկալու մեծ վստահութեան,
որ ոչ թողացուցանես զայժազդելոյս ի
վայր կործանել . յուսոյ կերպարան, ճըշ-
մարիտ առ հաւատչէիւ աղաչողաց մա-
տանց յայտնի երևեալ . ապաւինութիւն
հանգստեան, որ ոչ երբէք մատնես վը-
տանգի դատապարտութեան : Ազատու-
թիւն շնորհաձիր, որ տաս լիապէս առանց
փոխատրութեան փրկանաց . առատու-
թիւն աննախանձելի, որ քոյին փառաւո-
րութեամբ զանարգ նիւթ հողոյս ճոխա-
ցուցանես : Պայծառութիւն անատուեր,
որ ճառագայթիւք անեղ բարձրութեան
պարածածկեալ զԹշուառս՝ կրկին բար-
գաւան առնես : Բաւիչ մեղանաց բազմաց,
որ զհերքեալս ի փրկութենէ առաջնովն

պայծառութեամբ նորոգեալ՝ վերստին
վայելչացուցանես : Հնարաւոր դիւրահաս
առ. ամենայն անբաւ գերամբարձութիւն
յաւէտ յառաջեալ, ելք վստահութեան առ
խոստացելոցն վայելս . երանութիւն անձ-
կալի, յոր զկենդանութիւն շնչոյս լքանելն
է ախորժելի, զի զքեզ գտից՝ կենդանի :
Կամք անփոխադրելի առ ի բաւութիւն
գերւոյս զօրացեալ ամենագովելի . ան-
սխալելի դեղ կենաց, որ և մեռելոց բնա-
ւին եղծելոց առնես զսքանչելիս : Ամենա-
ստեղծ աներկբայելի, որ զհուրբ կիզեալն
և զհողմով հոսեալն և զժանեօք զազանաց
ծախեալն ի բժժել ական նովին հիւժա-
կանութեամբ անպակաս յարուցանես :
Անհաւասար համարձակութիւն, յորում
աստուածօրէն պանծանօք պարծելն է
իրաւացի :

Պ. Հայեանց, Տէր, յերկնից զուարթ
բաղցրութեամբ յամենակործան վտանգ
նեղելոյս, և արն անդորր հանգստական
դիւրաւոր ի բազմատազնապս հեծութենէ :
Եւ զյարուցեալ զումարս սատակչացն,
եթէ սպառազէնք այսական դժնեայ հնա-

բաւորութեան բուն մարտակցաց պատ-
կանեալ զինուք, եթէ մեղաց տգեղ և քո
ատելի կերպարանք, եթէ ցաւոց և ախ-
տից վատնիչ և կորստական նշմարանք,

մերժեսցես հանցես հատցես խափանես-
ցես և հալածեսցես հեռի սահմանաւ ի
սպառ տարագրեալ անդարձ որոշմամբ
վերստին կորստեանն. և կառուցես կա-
ցուցես նսլատակ կենաց և ամուր մա-

հարձան զնշան խաչիդ ապաւինելոյս ի
քեզ փրկութիւն : Եւ յայսմ անպարտ և
անպատիր և անվանելի արուեստից ա-
հաւորիդ մեծութեան՝ լուծցին որոգայթքն
գաղտնածածուկ սատանայականք, կապ-
տեսցին մեքենայքն, վատնեսցին գայ-
թակղութիւնքն, խայտառակեսցին հաղ-
բիցն դրութիւնք, յայտնեսցին երևոյթք
որսոյն, գտցին նենգողին ծուղակք, վե-
րսացին վարմին վերարկուք, տոչորեսցին
որոմանցն բոյսք, նզովեսցին բռնաւորին
չարաքանութիւնք, կտրեսցի լար խա-
րէութեան ի մահ որսողին, պարսեսցին
պատրողին բանասարկութիւնք, պակա-
սեսցին զէնք զրպարտողին, անկցին սու-
սերք մահաբերին, սուզեսցին սաղրողին
պատրաստութիւնք, արձակեսցին տո-
ռունք տազնապողին : Այլայլեսցին սուտ
կերպարանք կեղծաւորին, սատակեսցին
խրոխտականացն խիստ յարձակմունք,
ցրուեսցին կցորդութիւնք կերչացն, բաժա-
նեսցին ազինք աւազակացն, բայքայես-
ցին բոյլք բարբարոսացն, բանդեսցին
ամբողջք ապստամբողացն, արգելցին ամ-

պրոպք յանդգնելոցն, փարատեսցին փոր-
ձողին անձրևք, հալեսցի և ցամաքեսցի
եղեամն աղանդաւորին : Խորտակեսցի
եղջիւր զոռոզին, մանրեսցին ամբառնա-
լիք դրօշիցն կերպարանաց, փշրեսցին
ամբարհաւածութիւնք հպարտացելոցն,
նահանջեսցին դիմեցմունք ճակատելոցն,
քակտեսցին միաբանութիւնք զօրացն Բե-
լիարայ՝ թէ անմարմինք և եթէ մարմնա-
ւորք, փախիցեն ընդ նոյն ճանապարհ
ի մի շաւղաց հետոց յեօթն տարակոյս . ի
գուրն ինձ փորեալ ինքեանք ընկճեսցին :
Յեղանակեսցին ձմերունք ձանձրացուց-
չին, հատցի կապն կցորդութեան մշտա-
ջան աւազակին, նողկասցի մտացս կայից
համբոյր շողոքորթին, ընդմիջեալ մեկ-
նեսցին նետաձգութիւնք նեղչին, կացցէ
ի սասանման նաւ խարդախողին, խլես-
ցին յարմատոց անտի ատամունք խածա-
նողին :

Դ. Վասն փայտիդ օրհնութեան կենաց՝
յորում պրկեցար Աստուածդ անըմբռնելի,
յիշատակաւ բւեռացդ՝ որով ի գործի մա-
հուն մածուցար արարիչդ երկնի և երկրի,

արեամբդ տէրունականաւ՝ որով զվիշապն մեծ կարծիւ ածեալ որսացար, լեղւոյն դառնութեամբ՝ զոր արբեալ՝ զդեղատուութիւն կորուսչին արտաքս հեղեր, պատմաբանութեամբ ըղձական ճառիւք կրիցն սարսափելեաց՝ որով զլրբութիւն հակառակողին ըմբերանեալ ամաչեցուցեր, անուամբդ անհասականաւ ամենայնիւ անթարգմանելոյդ՝ յորմէ դողան և դատապարտին սոսկացեալ սաստիկ սարսափմամբ բնութիւնք ամենայն երևութից և աներևութից. եղիցին այս ամենայն պարզևք շնորհաց խոստովանելոյս ի պաշտպանութիւն, ի բժշկութիւն և ի քաւութիւն : Եւ մահաբեր դառնաթոյն օձին՝ և որ ի նմա ազդեաց տիեզերադաւ չարութիւնն, ի սատակունմն եղիցի նորին. նոյն ինքն ի կորուստ և յանբժշկական հարուած տանջանացն սովաւ մատնեսցի, կապեսցի և ըմբռնեսցի : Եղիցի ողորմութիւն ստեղծողիդ ընդ իս, և շունչ ոգւոյս իմ ընդ քեզ անբաժանօրէն կապաւ միացեալ ի մի :

Ե. Եւ որ ոք ընծերցցի զայս աղերս

ձայնի մաղթանաց գոչման աղօթից հայցման ծերոյ և տղայոյ, կուսի և երիտասարդի, և եթէ յաղախնաց ոք պաղատեսցի աստուածսիրաբար, հաւասարապէս անաչառութեամբ ընկալցին ի քէն մասն երանութեան պարտուց ազատութեան, հաստեալ վերստին յանարատութիւն նորոգ մաքրութեան, նկարեալ դարձեալ զքոյդ կերպարան անփոփոխելի : Ահա տիրապէս հնարաւոր, զօրեղ, անպատում, անհաս, անիմանալի, տեսցես աստանօր ի հառաչանս կողկողանաց այսր հեծութեան, որ ի բոլորից շրթանց ընծայեալ քեզ մատուցանի, վասն Հօր բո երկնաւորի և բարերարի, և Հոգւոյդ սրբոյ փառակցի և կենդանատուի, Աստուածածնիդ բարեխօսութեամբ և խնդրուածովք ամենայն սրբոց : Զի դու ստեղծեր զամենայն, և ի քէն եղեն ամենայնք, և դու տիրես ամենայնի. և քեզ փառք յամենեցունց, միդ յիսկութենէ անժամամակ Երրորդութեանդ, զուզակցապէս փառաւորեալ յանրաւս, և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն :

ԲԱՆ ՂԱ.

Վերսիև յաւելուած կրկին հեծուքեան
նորիև հսկողի.

Ա. **Տ**ԷՐ ՏԷՐ զԹուծեանց և Աստուած
ողորմութեանց, անուն մեծութեան, ձայն
ահաւորութեան, կոչումն սաստկութեան,
լուր անհասութեան, բարբառ դողութեան,
հնչումն հիացման, յուսադրութիւն բարե-
բարութեան ամէնողորմ քաղցրութեան,
յորմէ երկուցեալ սասանին ամենայն բը-
նութիւնք եղելոց ի բո սպառնալեաց ահիդ
պակուցման, սաւառնին սերորէք, ամ-
փոփին քերորէք, պարուրին պարք լու-
սակերպիցն, երկնչին հիացմամբ բոլոր
պետութիւնք վերնոցն, նոյնք ցնծան դո-
ղութեամբ մեծաւ ի մի նաւակատիս բեր-
կրութեան, զարհուրին դէք, ընկրկին
չարութեանցն գունդք, պակասին խաւա-
րասիրացն հոգիք, անդնդոց մատնին
հրեշտակք օտարին: Կապին նշանաւ խա-
չին յարձակմունք դիմամարտին, փակին
խտորին բանտի բինաւոր ամաղեկացիքն,

անխզելի հանգուցիւք պաշարին խումբք
հակառակորդին, արգելին անզերծ զըն-
դանաւ մահազինացն կաճառք, պնդին ի
մետաղս ահեղ հրամանիդ այսականացն
գումարք, պապանձին կարկեալ ընդդի-
մաբանիցն դասակցութիւնք, պարաւան-
դին հիւծմամբ կորստեան աներևութիցն
ժողովք, անլոյծ շղթայիւք նեղին առա-
քելութիւնք Դերաքրիոտոսին :

Բ. Ահա կարկառեմ մատամբք ձեռինս
զտեառնագրութիւն նշանիդ ի ժամ գիշե-
րիս, որ ոչ մթանաս խաւարաւ անգիտու-
թեան, ամենևին տեսականութիւն, քան
թէ ի լոյս անմատոյց հանգուցեալ բնակես :
Ընկնլ զաղաչողս փտանգաւոր գոհարան
ընդ պահպանութեամբ թևոց հզօրիդ, փըր-
կեան ի ցնորից եկամուտ պղտորութեանց,
սուրբ արա զզգայարան հայելեաց սրտիս
նկատմանց, ամբացն փայտիւղ կենաց ի
տխրական անրջոց, արեամբ քո սրսկեան
զըրջարկութիւնս կայիցս, զհետս ելումբ-
տիցն կաթուածով կենարար կողիդ գծա-
զրեան, երդոցն պահպանարան քառակեր-
պիդ ձևակերպութիւն եղիցի, հանդէպ

տեսութեան աչացս ամբարձման փրկու-
կանդ քո կրից խորհուրդ առդիցի . ընդ
բարաւոր յարկիս չարչարանաց բոց գործի
հաստիցի, զժառոյղ օրհնութեան հաւատք
յուսոյ իմոյ կախեսցի: Արգել, Տէր, սովաւ
զսատակիչն հոգւոց, մտցէ անխափան
պաշտպանն լուսոյ, և ընդ սաստիկ ծան-
րութեան ցաւոցս և զբեռն պարտեացս
Թեթևացն, զոր ի լուարանի մտացս ամ-
փովման մահճացս անկողնի ուշաբերեալ
զյուսահատութեանց դառն պաղոցն՝ խոս-
տովանիմ ամենագիտիդ զանհամար մա-
սունս գործոց չարաչար անօրէնութեանցս:

Ք. Հանգն զվաստակեալս ի բազմա-
ծուփս աշխատութենէ, բնրձ զտագնապ
տարակուսանաց ոգւոյս կործանման, ըզ-
դառնութիւնն ընդ վշտացն, զհեծութիւնն
ընդ կարեացն, զանձկութիւնն ընդ Թշուա-
րութեանցն, զհառաչմունսն ընդ խոր-
տակմանցն, զբեկութիւնսն ընդ ապշու-
թեանցն, զԹմբրութիւնսն ընդ շրտմանցն,
զարբեցութիւնն ընդ յիմարութեանցն, ըզ-
Թերամտութիւնն ընդ խելագարութեանցն,
զսատումն սիրոյն և զհպային ջերմութիւն

աղուական ախտին: Օժանդակ լերտկարու-
ձեան բազմատխուրս տարտամութեան ,
բարեգործ աջովդ շնորհի , ձեռամբդ նորո-
գողի , մատամբդ կենսաբաշխի , փառօրդ
մշտափայլի , յարակայութեամբդ անեղծի ,
երեսօրդ զուարթականի , իսկութեամբ էիդ
պաշտելի , բարձրութեամբդ երկրպագելի :
Հատն զչարաչար հեծութիւն կորստակա-
նըս խեղդման , զնոր գիւտ չարին , զհին
խարդախութիւն բանսարկուին , զօտար
ազդեցմունս ի մահ կրթողին , զանյարմա-
բական երևոյթս հանապագորդեան եղեռ-
նագործին , զառ աչս հնարադրութիւնն
դմնդակ դիւին , զողորական բոցաշնչու-
թիւն ձգող կախարդին : Պահեան ի տեղւոջ
հանգստեան մեռօրինակ այսր դադարման
յաներևոյթ մտածութեանց , ի մասնաւոր
սխալութեանց , ի մեծագոյն գայթակղու-
թեանց , ի փոքրագոյն ոտնառութեանց , ի
խարբերայ չար ձանձրութեանց : Հեռացն
զանհանդէպ մտածութիւնն ի զգայու-
թեանց ծառայիս յանցաւորի , զկիրս բառ-
րելիս , զվարս թշնամանելիս , զդիպուածս
պատկառելիս , զհետս վրիպելիս , զսրա-

տիրս ձաղելիս, զխորհուրդս անգոսնելիս, շաւելաբանութիւնս նշկահելիս : Անսխալ հոգևով և անշաղախ մարմնով զապաւինեալս ի քեզ հանդերձեան, ի շնչմանէ հողմոց, ի զարկմանէ բոնութեանց, ի բախմանէ փոթորկաց, ի յոստմանէ մրըրկաց, ի յարձակմանէ զազանաց : Ի կափման աչացս հայեցուած սրտիս մի ստուերասցի, այլ զուարթասցի պայծառասցի վայելչասցի՝ ընդ քեզ փայլեսցի, տէր Յիսուս Գրիստոս, լուսաւոր վառմամբ անշիջանելեալ : Բանիւ քո սրբեան զպատըսպարանս բազմականիս ի խորամանկութեանց, ի զբաղմանց, ի քո ատելի յիշատակաց, ի վերնամարտ մտածմանց, ի բրէական մորոսութեանց, ի տիրանենգ անշնորհութեանց, յաստուածընդդէմ հերձուածութեանց : Գնդիւք վերնայնոցդ վերակացու ինձ լիցիս, պետութեամբք, իշխանութեամբք զօրաւորօքն անյաղթականաց մաքուր մատակարարաց սուրբ աստուածութեանդ. առաքեալքն աւետեաց աւետարանաւն, մարգարէքն կտակարանօքն, մաղթանք երջանկացն ի կատարածի

աւուրն ընծայեալ : Որովք նիրհեցից երկիւղիւ ըստ քեզ տրտմութեամբ, և զարթեայց շնորհօք քո կրկին ուրախութեամբ . եթէ վհատութեամբ ննջեցից, յարեայց դարձեալ հոգևորական բերկրութեամբ, և եթէ ընկողմնեցայց մեղանօք, կանգնեցայց վերստին զատեալ ի խղճէ անաղտ անբլծութեամբ :

Գ. ՀՈՒՐ խնդրուածոց ամենահառաչ ձայնիս հեծութեան, միայն բազմագում, բարեխօսութեամբ սրբոյ Աստուածածնիդ և ամենայն արդարոց և նահատակաց ընտրելոց : Եւ քեզ փառք յամենեցունց իմովս գոչմամբ վերառաքեցեալ սրբովք զուարթնոցն անմահականաց դասուց, ի գովեստ Հօր քոյ Աստուծոյ մերոյ և Հոգւոյդ սրբոյ բնաւից հաստողի և նորոգողի, յաւիտեան ըս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ՂԲ.

Ի վայսն երջանիկ բարեբաւսութեան
ժամահարին խորհրդածութեան . աղա-
ջանս եղեալ ընդ կերպարանս բարգմա-
նութեանն :

Ս. **ԳՈՀԱՆԱՄ** զբէն , բւրեգութ ,
միայն մարդասէր , արարիչ երկնի և եր-
կրի , Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ , այն ինչ
զարթուցեալ անձկութեամբ սիրոյ քոյ
յիշատակի ի լրութիւն հնչման վայտիդ
հրաւիրման : Որով բախեալ զձայնարձա-
կութեանցն զազդողարան , սթափեցաք
կանգնեցաք , ի վեր յարուցեալ ի մեռորի-
նակս թմբբմանէ . ուստի իբր կոչմամբ
սփոխանաց բանի բերեալ ձգեցաք ի ժամ
պաշտաման օրհնարանութեան , յանդի-
ման լինել քեզ ուրախութեամբ հանդէպ
հաստուցմանս բեմի :

Բ. Ահա փնոք քեզ , անսահման և ան-
բովանդակելի զօրութիւն , որ այսքանեօք
հնարաւորութեամբ ընդ փրկութեան ի-
մում հոգացար . գոհաբանեալ անեղծ իս-

կուծիւն , որ կերպարանեցեր հրաշիւք
աստատին զհանդերձելոցն նմանուծիւն ,
հանդարտ գործեալ վայելչականաւ փայ-
տի անօթոյ առ քունս անյարիր սաստիկս
որոտացեր . որպէս թէ ընդ ծուլութեանս
դանդաղութիւն զյանդիմանութիւն խրա-
տուղ խառնեցեր , ի հայրենի սիրոյդ հե-
զութիւն զուժգնութիւն նայթմանն յարե-
ցեր . յընդոստ զարկուած երկուց միջնոր-
դաց՝ մարդասիրապէս քաղցր անձրևեցեր .
ոչ մեղմութեամբ մեղմական վանգիւ նիրհ-
մամբ ընկղմեցեր . և ոչ անխնամաբար
ահաւորութեամբ զտառապեալ հոգիս
զարհուրեցուցեր : Ծնրադրական երկրպա-
զութիւն ստեղծչիդ բոլորից , որ այժմէն
ցուցեր համայն յայտնապէս , զօրինակ
ահեղ բարբառոյն մեծի աւուրն յարու-
ծեան , կենդանացուցեր ի դադարմանէ
դժոխական անբանութենէ , ի խնդիր ելեալ
կոչեցեր զպակասամիտս ի գինիդ ուրա-
խութեան . արարեր զսոյն լինել հանդեր-
ձիչ անարատ հարսինն առ սէր փեսայիդ .
երկուցեր փոքր այս խժանաւ զապարտ-
սանին զվիթխարութիւն , լուծ ստուար

կրթութեան ստամբակին ուսոյ զայս իր
զործեցեր, վարապան վանիչ չարախո-
սին կզակաց եղեալ կազմեցեր: Փառաւո-
թեալ յաւէտ անբաւ բարձրութիւն մեծիդ
Աստուծոյ, որ փոխարկեցեր զփայտին
պարտիս յազատութիւն շնորհիդ կենաց,
իմաստնացուցեր վերստին դարձեալ զյի-
մարս ցնդեալ՝ հոգևորական հանճարովդ,
կարկառ կռճմամբ զանբժշկութիւն հա-
րուածոց օձին առանց մոռացման միշտ
Յարգմանեցեր, ընդ Երրորդութեանդ զժա-
զրութիւն զկապն երեքկին իմ վնասակա-
րին ի կատարածին սովիմբ կրկնեցեր:

Գ. Գովեստ ներբողից բուրմամբ խնկոց
վերառաքեմ քեզ, ամենախնամ, զի ի
ստապատիր կոոցն բազմաստուածութենէ
առուել յաճախագունիւք որսացար զան-
ձըն իմ պարտաւոր ի քո երկրպագութիւն,
խրոխտ և ահարկու նուիրեալ փայտիւս
զճշմարտութիւնն քարոզեցեր, մեծացու-
ցեր այսր պատճառաւ պատշաճականաւ
զնոր աւետարանութեանդ պատիւ: Սոյն
ինքն աղաղակ բարձրութեան զոչման ըս-
պառազինութեանդ քո, անբայ պետու-

Սեանց կայսերաց երկրի տէր Քրիստոս
նշան խրախուժեան աւարտման հանդիօր
մարտի քո, Յիսուս, յորում իմանալին
Փարաւոն կապեալ ըմբռնեցաւ, կռփիչ
հանասրագորդեան գլխոյ զագաժան հսպար
տացեալ չարագործին՝ շերտս այս տաշե-
ցեալ : Սովաւ գումարին ի պատերազմի
որդիք Սիոնի ընդդէմ աշխարհակալին
խաւարի, տուն իմն աստուածաւանդ կըր-
ժուժեան կարգեալ ի հեռուստ այս դը-
րօշուած իւղեալ՝ առանց հնանալոյ և կամ
խափանման, նշանակիչ ժամանակի ապա-
գայիցն հատուցման ի բացուստ անդր
ժանուցմամբն, ազգակից հանգունանման
կենացն փայտի՝ որ ի դրախտիդ Աստու-
ծոյ, կոչարան բարւոք հաւաքման փոյժ
ընթացիւք ի յարկն օրհնութեան, պատկեր
տեսակի տնկոյն գիտութեան ի կարգ ըն-
տրութեան բարւոյն և չարի, յիշատակ
մեծ տեառնագրութեան յերեսս կերպիս
Հոգւովդ սրբով զնշան խաչիդ, նախագե-
կոյժ աւետամատոյց փառաց զալստեան
ի դշխոյն պահեալ սուրբ Թագաւորիդ,
յորդորիչ քաջալերական մաքրապարիցն

խրախճանութեան, անախտական սիրարկու անձնահամբոյրն կցորդութեան շքեղաշուք քողընծայ ամենածին կուսին թագուհւոյ, յարդարիչ ծածուկ պճնութեան՝ որ ի հոգին է վայելչութիւն, նմանութիւն պատգամին Սինայ, որ ի տէրունեացն արտաքս առաքիւր. միշտ օրիորդ պանծայի անշաղախ որդւոց մայր անարատից՝ սովաւ փառազարդէր :

Դ. Դերագոյն քան զՆրիքովին փողովն եղջերեայ զբռնութիւնն Բելիարայ սովաւ հարթեալ տապալեցեր, քարինս արձակեցեր պարսիւս այս փայտեայ՝ ընդդէմ Գողիաթու, զայխոն նորոգ կառուցեր վկայ ահտրկու կործանմանն սատանայի, զի խոր աճեցեալ արմատս մեղացն մեքենայիւս այսու խլեցեր, զմոռացեալ գործոցս իմ պարտիս՝ այսր երախտեօք ընդ իս կապեցեր : Զոր եթէ այլ իմն ձայն քանիդ Աստուծոյ անուանեմ նախապատում եկաւորութեանն, ոչ սխալեմ քան թէ ճշմարտեմ. իտկար ամանս այս նիւթոյ հոգեկրի՝ մեծութիւն գործոցդ Յիսուս առաւելապէս արատեալ հոշակի . բիւրաւոր օգնակա-

նուծիւնս վերնապարզևս և քոյինատուրս
ի յայսմ անպատասպար ապաւինուծենէ
երկրականաց զարմանագրեցեր :

Ե. Խոստովանեալ անունդ անքնին մար-
դասիրիդ բարեխնամուծեան , խնկեալ
խորհրդով սրբամասնուծեան անգծագրե-
լի կերպարան լուսոյ , որ կրկնաձիր նշա-
նաւս այսու նետս արձակեցեր հեռաձիգս
ձայնատրականս օդաչուս և յարմարաթը-
ռիչս ունողս յինքեան հոգի կենդանի ,
որով անսխալ հանդիպմամբ զնպատակն
խաւարային աղեղնաւորին գաղտնուծեան
յաւէտ կործանմամբ ի յետս ընկճեցեր :
Իբր զպատնէշս ամրաբերձ բերդամար-
տուծեան կանգնաւորս անվայրարկելիս՝
աստուստ անդանօր զկտեալ դիպուածս
այս փայտի զարկման հրեշտակ կամարար
Թշնամւոյն ներհակ վեր յուղարկեցեր :
Բանիւ հրամանի մեծիդ ակնարկուծեան ,
օծուծեամբ շնորհիդ արեամբ քո խառ-
նեալ՝ զայս եղջիւր խեթկիչ մոլի գոռոզին
իբր զխաչիդ փրկանակ յեսանեալ սրեցեր :
Ի մեծ ազդմանէ այսր աղաղակի գեր քան
ի վերնոցն քանդեալ վերացաւ դրանդն

ամբուժեան կամաց անվայելուչ և ամէն-
երկչոտ խենեշուժեան կարծամտին, ընդ
հրէական սրտին իմաստից և ստուերա-
կան տանն կործանութեան :

Զ. Փառարանութիւն քեզ վերընծայեմ,
անմահ թագաւոր, զոր արարեր և հաս-
տատեցեր աշովդ քո հզօր, աղաչեմ զքեզ,
կրկին ներգործեա՛ : Անցուցեր սովաւ հեր-
քեալ առ ի մէնջ զխէթ դժնդակ խորա-
մանկութեան բանսարկուին . զտաժանա-
կան տապ մեղաց, զհողմն դառնութեան
շնչման խաբողին, զտարր արկածից մա-
հու երկիւղի, զառ ի յօդից ցնդմանէ վնա-
սակար բերմունս տխրեցուցիչս, զայ-
տախառն հեծեծութիւնս թակկացուցիչս :
Յրուեա՛ վերստին քոյինազէն հեծանաւս՝
օժանդակեալ թևօք նշանիդ՝ զամպս հրա-
ծինս, զորոտմունս կարկտաբերս, զցա-
ւազին ցոլմունս հրախաւար կեղծաւորու-
թեան փչման բազմոտանի վիշապին,
զսուր սատակման, զճակատամարտ դի-
մեցման, զյարուցելոցն ի վերայ վայրե-
նական խորհրդոց զղիւացն կաքաւս : Յոր-
մէ զարհուրին յայսմ իրէ փոքուէ՛ տեղի

տուեալ մեծաւ դողութեամբ, կիրթ իմն
ծանօթութեամբ յայտնի գիտացեալ, թէ
յայտագգ ձայնի յառնէ Տէր ի դատաստան:
Եւ խրախուսին յոգի արութեամբ զբա-
հեալ պնդապէս սուսերաւ հոգւոյն աս-
տուածարեալ մարտիկք ամենայն ի ձե-
կանոնի այսր յիշատակի, որ զամենափորձ
հրոյն ընտրութենէ գոչմամբ անկերպա-
գրելեաւ համօրէն ազանց քարոզէ, ի յօ-
րինաւոր ասպարէզ երջանկաբար նահա-
տակութեան .

Է. Հարաւ ահա փող աւազափող, համ-
բարձաւ սովաւ Աստուած օրհնութեամբ,
պատմեցաւ սովիմբ ամենայն երկրի, հըն-
չեաց ի լսելիս բաժանման հեթանոսաց,
ձայն պահապանաց մեծին զօրացաւ, ըստ
բանին Եսայեայ, և ի նոյն բարբառ առ
հասարակ ցնծացուք: Յնդեցան ջրոյն
առակաւ ի ձեռն սորին Թշնամիք խաչին,
անպատուեցաւ ճաշակն պտղոյ առաջին
փայտին, տօնեցաւ նիւթս այս խորհրդ-
դական կենաց անուանեալ, անօրգեցաւ
երկած առ ի պէտս պատերազմի, իբր
զսրբութիւն Տեառն ի սանձս երիվարին

մեծին նշանի այս փայտ կենսաձայն յարմարագրեցաւ, ամփոփեցաւ օժեալս ցւոյ հովուին երկնայնոյ սուր իշխանութեան մարդկային ձեռին : Ոչ գծեաց ի քար տաճարին մուրճ ինչ գործողի . իսկ յաստուածակերտս խորան փայտս այս նուիրեալ ընդ խաչին թևոց սլացեալ զօրէ : Ոչ ի գլուխս ամսոցն և կամ յեօթնիցս եօթներորդս յորելինիցն՝ յանկեան ուրեք խափանմամբ փողէ, այլ ընդ ծագս տիեզերաց և ընդ ծիրս եզերաց՝ ի ծոցս ջուրց բազմութեան ծովուց և կղզեաց նոցա յաճախ սաստկութեամբ անարգել ճայթմամբ իմն սաստուածայնով հնչեցեալ աւետարանէ : Կոտորեցան սուսերք սատակողին այս փայտի ցուցմամբ . յանօգտակարէ անտի մեզ փոխաձևեալ ի խոփս և ի մանդաղս :

Ը . Ոչ արձագանք արձանաց ի խորոց ինչ գանչութենէ խիստս առաքեցեալ, և ոչ դժնդակապէս ըստ իմաստակի ումննս օտարի զօղ վիրաւորեալ, ոչ անսխորժ սրութեամբ ընդ ունկն մտեալ և ոչ զաման ուղղոյն անկամակութեամբ չար թնդեցուցեալ, ոչ ոսկերցն փուշ խրտուցման յանձն

բուսուցեալ և ոչ մտացն այլայլ ապշու-
թիւն առաջի արկեալ, ոչ զանգակ նիւթոյ
պղնձոյ դանդաշեցուցեալ և ոչ քար ընդ
վիրգս սալի առանց քաղցրութեան առ
նոյն զարկուցեալ: Պարփակարան անխոր-
տակելի նորոյս Սիովնի, մի սա ի սպա-
սուցն կազմուածոց արարչաւանդիցն գըլ-
խաւորաց, զոր եկեղեցականքս քրիստո-
նէից ընդ ղւտականացն զգուշաւորապէս
բարձեալ յանձանձեն. օրինակ ձայնի
հրեշտակին, զոր առակողին բան՝ հաւուն
կոչմամբ այսու տեսակաւ զայն տպաւո-
րեաց. նոր գործի շնորհի նուագարանաց
աւետարանին՝ զարթուցիչ հոգւոյն առ
մեզ, քան առ օրինաբանութիւն սաղմո-
սարանին ի վերայ Եղիսէին: Սկզբնապար
նախընթացութեան աղէյարմար ջուծակաց
բարետաւիղ ողբերգարկութեանց՝ բարա-
ցուցական բամբռան բառացի բարառնու-
թեանց. սրինգ նորոգ այլ իմն տեսակաւ
առեալ մեզ ընդ հնոյն փոխանորդութեամբ,
ոչ հեծանոսօրէն ուրուածայն հնչման և
կամ հրէաբար խակախորհութեան, զոր
մարգարէն Տերամբ ազդեցոյց՝ ի բաց

արան յինէն, այլ զսա սիրեաց և կրկին պատուեաց մաքրական տաժմամբ ահարկու դիւաց և ամենայն չար պատահարաց:

Թ. Եւ արդ ընկալայ օրհնաբանութեամբ յարգեալ զովեստիւ զայս տուր սրբութեան՝ ինձ պահպանութիւն և քս փառատրութիւն, քո պաշտօն և իմ գոհութիւն, անաղանդ արուեստ բարձրութեան արարչական փառաւորութեանդ: Մտցէ ձայնդ այդ աստուածարեալ ընդ պատուաստ յօղիցս շաղկապութեան, հանել ի հոգւոյս զպատիրս դիւաց և զմուտս անիծից և մեղաց ապականութեան: Արասցես լինել զայս իր նշանակիչ ջնար ջահաւորական, անշրելի նամակ, ջատագով անխափանական տէրունական տնօրինականացդ: Ահա պարգևեան սովաւ, բարեգութ, աղաչեմ, հզօր, կրկին մեզ շնորհեան պահպանութիւն ի դիմամարտից յաներեւոյթ և յերեւելի: Ընձեռեան մեզ, ձեռն ամենալի, որ բանաս և մատուցանես պատրաստաբար բաշխմամբ ի մասունս բազմապիսիս, օղոց քաղցրութիւն, անձրեաց շայեկանութիւն: Պակասեցին քոյով

հրամանաւ այսու բարբառով հողմ տապա-
խառն, շնչումն ցաւաբեր, յարձակմունք
հինից չար խարդախութեան. սովաւ խա-
փանեացին ամենայն դիմամարտութիւնք
զինուորութեանց դժնեայ մատնչին, հա-
լեացին հատցին և մեռցին յերջանիկ ձայնէ
օծեալս այս փայտէ որդն և ուտիչ, և
ամենայն նմանք սոցին, որ իմերոց մեղաց
զօրացեալ ընդ մեզ պատերազմին: Արմա-
տացո՞ մեզ սովաւ տունկ երանութեան
զյուսոյդ ի քեզ մեծ պաշտպանութիւն,
սաեղծիչ բոլորից, Տէր արարածոց, զայս
ժառ Սաբեկայ, որ ունի կախեալ ի դի-
տակ ոստոցն զաւանդ սուրբ նորոգ այժմու
փրկութեանս ծաղկեալ քե, Քրիստոս,
ի պտուղ կենաց անմահականաց: Փախի-
ցեն յանհուն հեռաստան խորին խաւարի՝
այսր փայտի փառաւորելոյ բարեզեկոյց
ձայնարձակութեամբ՝ նեսարք ներհակք
ստապատիրն ստորնականաց բազմաձեռ-
նեան խարդաւանողաց: Մերժեացին սովաւ
ի յանդոց պտղատոհմական արօրադրու-
թեանց մերոց սահմանաց և ի քո մշակեալ
կենդանի երկրէ՝ վէրք վատնիչք և հոյլք

մորմոքեցուցիչք . կտրեսցին սովաւ յաւելուածք կրկնատգեղ և անվայելուչ պատահմանց՝ ի հնարից չարին ի մեզ յայտնելոց . իսկապէս վանեսցի սովաւ , որք յերկաքանչիւրոց բնութեանցս մերոց վերերևին ինքնաստեղծութիւնք մերձաւոր դաւաճանողաց , յումեմն օտարին վրիպակ մտածմունս , և յայլումն գարշ գոյութիւնք անմաքուր զեռնոցն ապականողաց : Փըրկեան , տէր Յիսուս , աղաչեմ զքեզ , փըրկեան , բարերար . կարկառեան առ իս զաչղամենագով , և օգնեալ ինձ սովաւ՝ զերծն զիս յամենեցունց ընդդիմացողաց :

Ժ . Խառնեսցի միասցի հրաման քո ի սոյն՝ առ ի փոխարկել զաղամանդեայ սիրտս յիմարեալ՝ ի քոյին բանիդ արդիւնատրութիւն . հարցես միեսցես զայս նեցուկ հրաշից քումդ սքանչելեաց ի սիրտս ծորեալս և յոգիս լքեալս , և հաստատեսցես կազմեալ պնդապէս ի կայումն ուղիղ անսասանելի . իսկ զանընդոստն կակղացուցես զարձնուլ և զգաստ լինել յոգի հեզութեան աստուածաւանդ քո պատուիրանիդ , որպէս զՊօղոսն և զՄատթէոսն :

Յիշեցո՛ր , մարդասէր , պատուեալս այս
փայտիւ զերախտիս խաչիդ , որով զան-
ճառսն ներգործեցեր . բարձ յինէն , կե-
ցուցիչ , զվտանգ պարտեացս պանծալի
լծակօք ամբառնալեաց նոր տապանկիդ :
Բացցին կամօք քո , հզօր , ի յայս ձայն
կենաց՝ լսելիք սրտից յամառեցելոց . լուի-
ցեն՝ յայս մեծի բարութեան ի քումդ ակ-
նարկութիւն՝ ականջք խլից . պարզեսցին
ի ձեռն սորին լեզուք համբացելոց . լու-
սաւորեսցին ի սոյն տեսարանք աչաց ,
հայել մաքրապէս ի բեզ պշուցեալ անայ-
լայլաբար . զղջասցին դարձցին կազդու-
րեալ կամք յափրացելոց . ընձեռեալ
տացեն , Տէր , տազնապելոյս անձրև ար-
տասուաց : Եղիցի քև սա մեզ լուր ցըն-
ծութեան , ձայն ուրախութեան , բարբառ
բերկրութեան , նուագ հանգստեան , նիւթ
երանութեան , պատճառ փրկութեան ,
առիթ քաւութեան , մերժումս վշտաց ,
խզումս խեղդմանց , ընդարձակութիւն
նեղութեանց , համառօտումս խեթմանց ,
հալածումս հեծութեանց , թեթևութիւն
Թառաչմանց , յապահովութիւն կարեաց ,

կարգադրութիւն կրից , սփոփութիւն վը-
հատմանց , բժշկութիւն ցաւոց , տւակա-
նութիւն հեղգութեանց , ուշադրութիւն
անտեսիցն :

ԺԱ. Ի յայս կամուրջ ցանկալի անխո-
տոր և անխոտորնակ , և ի վերնաշաւիղ
բարձրաբերձ սրբահետ սանդուղ երկնա-
շու , առ հայր քո օրհնաբան ահաւոր
անուն ձգեալ մատուցես , բարերար ,
Հոգւոյդ առաջնորդութեամբ միանալ ի
քեզ անընդմիջելի . որով և սրբոյ միոյ
միայնոյ և միասնական տէրութեանդ և
անեղծ արարչութեանդ ի կենդանեաց և
յանշնչականաց հաստելոց վայելչական
գոհութեամբ փառք և իշխանութիւն յա-
ւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ՂԳ.

Աղօթք բարգմանօրէն վասն սրբադոյս
իւղոյն Միւռնի:

Ա. **Ս**ՈՒՐԲ ահաւոր անուն բար-
ձրեալ անպատում, անձկութեան փափաք
յարախորժելի, ի սրբերգենիցն փառա-
տրողաց միշտ սրբաբանեալ բնակեալդ ի
սրբում, լի և ամենագեղուն բարութեամբ
առատաձեռն աննուագելի, լոյս բարի և
ծագումն գովելի, երկրպագեալ փառա-
ւորութիւն, ահեղ և անզննելի, ամէն և
յամենայնում: Այսու բանիւ դաշամբք
յուսոյ ուխտ ընդ քեզ միութեան՝ հզօր,
այն, ամէն, ալէլուիայ. գովեալ Թագաւոր
հանուրց, Աստուած բոլորից, ստեղծիչ
գոյից և Տէր կամարար, միայն առիժ
պատճառաւորաց, փրկիչ և օծեալ մըշ-
տապաշտելի

Բ. Ուստի մեկնապէս Թարգմանեալ ի
մեզ զայս գանձ անվաճառ և հարատու-
թիւն անփոխադրելի, Յիսուս Քրիստոս
արքայ երկնաւոր, որում զողութեամբ

մեծաւ սպասեն անմահականացն անեղից լուսաբերան բոցաշնչութիւնք, կրկնեալ քեզ յօժարութեամբ ի հաճութենէ անխտոր մտաց, ծունր գոհութեան ստեղծող էութեանց, որ են ի տեսման և ի ծածկութեան: Որ ետդ և էիր միայն բովանդակ ամենևին անպակասելի, առեր զմերս իսկապէս համայն, զի ի լրութենէ քումմէ լցուսցես. օրհնեալ բարեբանեալ, ծանուցեալ յաւէտ միշտ անքննութեամբ ողորմութեամբ մեզ ի փրկութիւն, ի փառս և ի գովեստ անճառ բարձրութեան անհաւորիդ բարեբարութեան: Սկզբնաձիր օժմանս շնորհի մեծախորհուրդ հրաշագարդութեան. քանզի լոյս քո մեզ ծանուցեալ ճառագայթ անհաս. ծագումն անսահման, արեգակն անաչառասփիռ, աստղ սահմանիչ երկակշիռ տարրութեանց, ճրագ ոտից և լոյս հետեւմանց, որով ի ցոյցս իմաստից եկեալ տեսութեամբ բանիս այս յարմարութեան, տօնեմք պարերգութեամբ հրեշտակօրէն յստականտարար փրկչավայելուչ կնդրկաւ խնկեալ զպարզևաբաշխ առատատրութիւն ամէնիմաստիդ

յիւղ զուարթ անբիծ դաւանման . Քանզի
ի սկզբան անդ կապտեցելոյ ողորմելի տըխ-
րականութեամբ ի փչմանէ բարձրագոյն
շնորհին՝ հայրն իմ սկզբնաստեղծ՝ և հնա-
ցեալ յաւէտ մեղացն գերմամբ ի մահ
զրաւեցաւ , կապեալ ընդ եղծման ապա-
կանութեան անզերծ հանգուցիւ , ի ծառոյն
պատճառաւորեալ յանկումն անյարիր ա-
մենակործան գլորման , հերքեալ ի լուսոյ՝
այսր խաւարին վայրի մատնեցաւ . իսկ
դու , զԹանժ Տէր ողորմութեան , բանզի յա-
ւէտ բան զնոյն ծանեար զոր ստեղծեր ,
և զի չէիցն ակնկալութեամբ չեկաց յոր
ինչ էրն , որով անկարողանայր իսկապէս
տեսանել ի լոյսն վերին անմատոյց գերա-
կայութեան անսահմանելոյդ , ոչ մշտա-
փայլ յարակայ վառմամբ անաղօտելի
տարածանեցեր , այլ գիշերայնոյն ոտնա-
լըպիրծ մթին արհաւրաց ձեռնկալութիւն
ձիծոյ՝ շարամանութեամբ նիւծոյ պատ-
րուզի ընդ նոյն զանգելոյ՝ յօրինակ բո
անախտ միութեամբ ընդ մեզ խառնելոյ՝
մարդասիրապէս հիւսեալ կազմեցեր . զի
որ ի ստուերս մահու տարագրեալ գտաք՝

կանխակորուստ տնկովն պարտեաց, ի պատճառ իրին ազգակցաւ պտղոյն ջահաւորեցեալ հաւատոյն վառմամբ՝ ի նոյնն դարձցուք խնկաւորութիւն. որպէս և փայտիւն մահու՝ մաժմամբ քո ի նա՝ ածեալ մաժուցեր զմեզ, առական մեծի խորհրդոյն միաւորեալ ի փայտն կենաց :

Ք. Եւ արդ որպէս ոչ է օր լրմամբ առանց գիշերոյ, և ոչ տնօրէնութիւն յարկի առանց ձիթոյ պիտոյից խնդրոյ. քանզի իբր օրինակն հասարակային ոչ նուիրաւոր՝ զմարմնաւոր աչաց տեսութիւն լուսաւոր առնէ, նոյնպէս և մաքրեալն քոյինաշունչ շնորհին ընտրութեամբ անիմանալեաւ զաներևոյթ հոգիս միութեամբ ի մեզ անտեսիդ հրաշափառապէս պայծառացուցանէ : Զի որպէս յիջումն լուսարանի սուրբ աւազանին լուացմամբ մարմնոյն զանձինն հաւատամբ առնուլ սրբութիւն, սոյնպէս ի յօծումն իւղոյն պարարեալ յուսով՝ զհոգւոյն զօրութիւն սովիմբ և ի սոյն համարիմբ ունել ամենայնիւ աներկմտելի : Եւ որպէս հրամանդ տէրունական օրհնաբանելի զքաւութիւն

մեղաց ախտացելոցն նախապնդէիր, իսկ ոչ հաւատ ունողացն առ այն՝ բժշկութիւն հրաշալի յանդիմանակաց անդուտ առ նմին մարմնոյն տեսակի հաւատարիմ վըկայ անդարձիցն հաստատէիր, սոյնպէս իւղս այս փրկութեան լուսով կատարեալ՝ հեղեալ ի մեզ օժանէ զարտաքին խորանա. իսկ զներքին մարդս աներեակ ծածկապէս մտեալ՝ նոր կենդանաձնէ :

Գ. Պատկեր պանծալի այս զանգուած նիւթոյ արարչիդ երկնի. բանզի որք զիւղոյն կրեցին օգտութիւն՝ որ յողորմութենէն շահընծայութիւն, և դու ի գովեստ բեզ զայս բան սահմանեալ, Թէ ողորմած եմ ես տէր. բանզի որպէս սիրոյն անուան կցորդիս Աստուած, նոյնպէս ի մասնէ և այսու զիջեալ զծագրիս՝ ըստ տնտեսութեանն որ առ մեզ : Վեհագոյն մեծութեան խորհրդոյ յարմարաւոր դիմակերպութիւն այս նարպ պարարտութեան երկրի Թանձրութեան հողանիւթ գոյականութեան. զի որպէս սոյն մասն ի կենդանւոյն ոչ ի կերակուր հրամայիւր անդ ըստ օրինին. այլ արարչութեանդ բոլորովին պտուղ որս

շիւր, նոյն նմանութեամբ ևս և սատանօր
իրբ զզօրութիւն՝ Տեառն մատչելի յայս
աւանդ հասնութեան էիդ Աստուծոյ վայել-
չապէս տուեալ նուիրի, հոգւոյս հարս-
զատ զուգածանասպարհ, արարողիդ պա-
հեալ և ուխտեալ. քանզի ոչ շունչ արեան
և ոչ ճենճեր ինչ զուարթութեան օրինակ
հոգւոյս իմոյ և կարոյս ընդ անդամամիւս
մտոյն ծախի, այլ արքայութեանդ վեր-
նում վիճակի տէրունական քաղմականին
ձօնեցեալ ճաշակ՝ այս նիւթ ջահաւորա-
կան մշտաբորբոք անաղօտելի :

Ե. Ոչ էր մատչելի ի նախագահութիւն
արու անդրանիկ դատիչ քննողաց, եթէ ոչ
օժմամբ ինչ նշանակէր. ոչ քահանայու-
թիւն ի յանկոխելին տեղի ձեռնարկէր,
եթէ ոչ այսու կատարեալ լինէր: Յակոբ
զբարն պատկեր Վիմին, ի խորհուրդ եր-
կար՝ խորանին ընտրութեան, օժմամբն
տպաւորեալ կերպացոյց. առ որ զիջումն
անճառ բարձրելոյդ տեսութեամբ սանդը-
ղոցն յարմարութեան, և զիս ի վեր տա-
նելոյն անդուղեկցութեամբն, զարձանն
իւղեալ կառոյց նպատակ ի ցոյցս սպառ-

նեացն յիշատակի : Ահարոնեան քահանայութեանն պայծառութիւն հրամանաւ մեծիդ Աստուծոյ օժմամբն ճոխանայր . որով ի գլխոյ անտի ի մօրուսն զեղեալ զերափառ իւղոյն զարմանազան կենդանագրութիւն՝ ըստ սաղմոսողին , զփառաց նախնւոյն առակէր զանդրադարձութիւն , և զշնորհիդ կենաց սրբութեան ընդ մեզ խառնութիւն : Թագաւորութիւն ոչ էր պանծալի անդանօր պատկերաւն ստեղծագործիդ , եթէ ոչ եղջերբ իւղոյն օրհնութեան ձեռնադրեալ՝ պսակաւ պճնութեան Թագին յանուն քո , Քրիստոս , զլուխ ամբառնայր : Եւ զիմրդ զնախնին վեհից մոռացայ , զժառայն մեծիդ և զկերպարանն անպարագրելոյդ . ոչ ահա Մելքիսեղեկ յօրինակ ճշմարտիդ ահաւորութեան ի ձիթաստանեաց լերինն , ուր յետոյ ոտք մարմնացելոյդ Աստուծոյ զետեղեալ կացին , ի վերնոց անտի հրեշտակաց ի պտղոց տեղւոյն իւղեցաւ . ուստի շիրմի սկզբնահօրն պաշտպան եպիսկոպոսական արքայապատիւ ճոխութեամբ ի բէն հանդերձեալ նստաւ , մինչև յայտնեցար

երևեալ լրմամբ համայն իսկութիւն ա-
դամային կենագործութեանդ :

Զ. Եւ արդ, քանզի քո են շնորհք և քեզ
վայելեն գոհաբանութիւնք, օրհնաբանեալ
Որդի Աստուծոյ, դու ինքն յարմարեան
բարենշմար տպաւորութեամբ զաղաչանս
իւղաւորականս խնկապատարս զմոսա-
լիրս պատճառ քեզ փառաց, և ինձ մեղա-
պարտիս առիթ բժշկութեան. մատո՛հ, տէ՛ր
Յիսուս, վիրացս աներևութից զայս ձէ՛ծ
լուսանիւծ, և արկ ի սոյն խարանս խոցոյ
մահացուի զկաթուած օրհնութեան իւղոյդ
փրկութեան անապակ զինեաւ սիրոյդ,
միութեամբ արարչականաւ պատսպար-
եալ պատանօք խնամոց. զի յիշատակա-
րանս Թարգմանօրէնս բանիս մաղթանաց՝
վայելչական իմն յարմարութեամբ ի Թևս
հոգւոյդ զկարգ իւր գտցէ: Ի վերայ Դաւթի
հոգի քո, բնրձրեալ, յայնմ օրէ խաղաց,
յորմէ օծութեամբն նուիրեցաւ. Սաւուղ
յայր յայլ և իմարգարէս ոմանս անդուստ
իսկ զրեցաւ, յորժամ օծումն ժամանեցաւ
զագաման նորին. արքայութիւնն ասորես-
տանեայց օժմամբն գրաւեալ մատուցաւ ի

կցորդութիւն տանն Իսրայէլի . կայսերս
 ոմանս նշանաւորս վեհս և երևելիս ի
 խժականաց բարբարոս ազգաց իւզս այս
 կենաացնցուղ ցօղով անձրևեալ՝ իբր կար-
 թիւ որսացաւ ի յընտանութիւն հպատա-
 կութեան մեծիդ Աստուծոյ . բանն որ առ
 Կիւրոս երկնաւորին պատուասիրութեան՝
 զօծեալն ձայն նմին մեծ վարկաւ . ձայն
 սաղմոսողին գեր քան զմարգարէութիւն
 զօծեալն անուն նախայարմարեաց , կա-
 ննաւիակ ընդ միջարկութեամբ պատուէր
 աւանդեալ , մի մերձենայք և մի մեղան-
 չէք . առ Հեղիաս առաքելութիւն աստուա-
 ծային հրամանատրութեանն , նշանակ իմն
 հանելոյ ի պաշտամանէ անտի Բահաղու ,
 զօծելութիւնն ի Քորեբ ազդեաց Յէուայ և
 Ազայէլի : Իւղ Թափեալ անուն փեսայիդ ի
 հոգելից բանից խմաստնոյն վերավկայեալ
 կանխաւ իսկ գրեցաւ . որպէս զի հոգին ,
 Աստուծոյ յաւէտ պատկեր և նշանակիչ ,
 զի փոքուս՝ զմեծդ կերպագրութիւն քե
 նկարագրեալ ընդ քեզ միասցուք առմամբ
 քն շնորհիդ :

Է. Եւ զի ևս երկարս պատուածօրէնս

բացականագոյնս գծագրականս և առա-
կաւորս շարագրեցից առաջի վերնոյդ և
ահաւորիդ մաղթողական բանատեղծու-
թիւնս . Տէրդ և կենդանարարդ՝ արարիչդ
երկնի և երկրի ի յօմանէ անտի սկսար

բարոզել զաւետարանն արբայութեան ,
վկայեալ անդուստ ի Յովհաննէ՛՝ օծեալ և
գառն Աստուծոյ բարձոյ մեղաց աշխարհի :
Զի թէպէտ ընդ օմանն օրհնութեան հոգին
էր բեզ իսկաբար լրմամբ և աստուածու-
թեանն խառնութիւն բովանդակապէս ,

այլ անունն պաշտի խորհրդեամբ շնորհին հրաշափառապէս ազդելոյ ի սուրբսն, զի զստրկութիւն աղամեան մարմնոյն մեծանալ յաւէտ այսու յորջորջմամբ պատրաստ արասցես: Բացեալ զառաժս մարգարէութեանն Եսայեայ՝ դու ինքն աստուածութիւնդ մարդացեալ ընթերցար. հաւատարիմ առնել զբան ծառայից բոց, Տէր. և իբրև ծանուցեալ եղեր օծութեամբն ի կարգ անդ բանին, Թէ Հոգի Տեառն ի վերայ իմ՝ որով և օծ իսկ զիս, ապա փակեցեր ի հանգիտափառն օծելութենէ զորքանութիւն երկաքանչիւրոցն յայտարարեալ խտրոցաւ սահմանի՝ ընդարձակ հեռաւորութեամբ մեծաւ կնքեցեր, զմերս կաթուածով ինչ շնորհագարդեալ, և զբոյդ իսկութեամբ ընդ Հօր և ընդ Հոգւոյդ հաւասարութեամբ Թարգմանեալ: Ի նախածանօթ մերակերպութեանն պանծալի իմն գովեստիւ՝ օծեալն կոչմամբ ի հրեշտակացդ փառատրողաց արարածոց երկրի ծանուցար: Զոր մարգարէն կանխաւ գուշակեաց զ'ի Յորդանան, և յընտրեալն լեառն Թաբօրական հայրենի ձայնիդ եկա-

ւորութիւն, թէ որ պատմէ իմէջ մարդկան
զօծեալ իւր. զոր սաղմոսին ձայն կանխաւ
պատմէ՝ հզօրիւ փառաց զայս պատիւ առ
ի զառեալդ ձեռնադրելոյ, օժ զքեզ Աս-
տուած՝ Աստուած քո իւղով ուրախութեան:

Ը. Հոգի երեսաց մերոց տէր Քրիստոս .
որ է օծեալ անունդ իսկոյն, որով զփշումն
կենդանութեան ի դէմս մեր լոյս բարերա-
րութեամբդ քո ազդեցեր. իմաստութեամբ
ուժեմն երջանկի՝ մարդասիրութիւն խոս-
տովանելի, ասելով առ ոմն, թէ եդ
վկայութիւն առաջի Տեառն օծելոյն. զնոր
աւետեացս վկայելով, թէ կօշիկս անգամ
ոչ առի յամենայն մսեղեաց: Երգոցն երգ
իւղեփեցական գինի զաստուծով ծանու-
ցեալ զխորհուրդն ի գովեստ հարսին սուրբ
եկեղեցւոյս՝ զմուռս առաքինութեան հան-
դերձ ամենայն առաջին իւղովն. և ևս
զմուռս և կնդրուկ մաքրութեան վարուց
ամենայն փոշեաց անուշից իւղովքն զան-
գեալ՝ անդատին և այսր յառաջաբերեաց
Դանիէլ զկենսատու մահու քո, Քրիստոս
Թագաւոր երկնի, ի վեր քան զօրինակ
կոչումն ձայնի զայս անուանագրեալ վը-

կայեաց յայտնի, Թէ զկնի վաթսուն և ինն
եօթներորդացն սպանցի օծեալն, և օծեալ
առաջնորդ զքեզ յորջորջեաց: Ճրագակիր
աշտանակն Չաքարիայ Աղղովայ՝ որ ի
Բարեքեայ իւղոյն բարեբաշխ բացատրու-
թեամբ ի մասունս եօթանց առաջադրու-
թեանց զնդիցն վառելոց՝ ի ջահէ անտի
զօրութեամբ անեկամտաբար վիճակաւո-
րեալ, զ՝ ի բոյղ լրութենէ իմեզ փրկութիւն
և օծելութիւն գերաբնապէս նախագեկու-
ցեր: Զոր ըստ օրինին անդուստ զուշակ-
մամբ ի խորանին որ ի տաճարին՝ ամէն-
ընդել իմն կրթութեամբ սովորաբար մտ-
տուցեալ լինէր, սրանք բաղարջընծայք և
նաշիհք իւղովք խառնեցեալք, և զուս-
րակք եզանց իւղարկեալք, և տիրական
անուամբ ձայնեցեալք, և հաւուց ոմանց
Թամաւմամբ յազգակից ճարպին ի յարիւն,
այսր խորհրդոյ առձեռն տեսակք և նշա-
նակիչք յարմարականք քեզ, միաժին
ձնունդ օրհնարանեալ մեծիդ Աստուծոյ.
միայն դու օծեալ նորոգ և զարմանալի՝
ինքնութեամբ համայն էութեամբ իսկա-
պէս լրմամբ ամենայնիւ անպակասելի:

Թ. Եւ զի ևս իցէ բազմապատիկս նշանակել առ այս մեծ խորհուրդ անհասանելի, և ոչ ճաշակել զքեզ, քննարութիւն. իմանալ քև զայս՝ Թէ զի՞նչ իցէ իւղն, եթէ ոչ զտխրութիւնն ի փայտն պարտեաց սովիմբ բժշկեալ, ըստ սաղմոսողին, զուարթ գործեսցես. և զի՞նչ պարարտութիւնն, եթէ ոչ զկերակուրն մահու սովաւ մոռացուք լցեալ ի սմանէ. և զի՞նչ օծութիւնն, եթէ ոչ զմոխրոյն Թշուառ տեսութիւնն ի ձեռն սորին փոխարկեսցուք ի պայծառութիւն յաւէժ ուրախութեան, անուամբ քո փրկեալ յոգի զօրութեան՝ հօր անուանեսցուք. և զի՞նչ արդեօք մարգարէին հոգևոր ըղձականութիւն ամենատենչ բաղձանացն իցէ իմանալ, որոյ ծերութիւնն առակի ի ձէժ պարարտութեան, և կամ օժանելն իւղով զզլխոյն վերամբարձութիւն, եթէ ոչ զհին խարդախութիւն սգոյն սաստկութեան ի մահ կործանմանն կենագործեալ դեղովս այս կենաց՝ պատսպարեալ օժանդակեսցես. և զի՞նչ ճրագին լուսաւորելոյ շնորհակալութիւն, եթէ ոչ ի մէջ իմն անյուսութեան մեղացն միզի և կռապաշտու-

Թեանն խաւարի՛ կերպակցապէս միու-
 Թեամբ ի յիս Եմմանուէլ . և կամ զի՛նչ
 մարգարէն աստուածաբանեալ ի սփովա-
 նքս զուարթարարս օրհնութեան՝ նշանակ
 յայտնի վայելչապէս ոմանց աւետէ, օծցին
 իւղով ի մրրոյ պարզելոյ . և կամ իմաս-
 տունն ի դիմաց հարսինն ասէ օրիորդացն ,
 հաստատեցէք զիս իւղով և գեղեցկազարդ
 խնձորով յարկեալ ծածկեցէք , և ի պար-
 տէզ իւղենեաց տածեալ գրգեցէք , եթէ
 ոչ այսր անա ընտրական նիւթիւ հոգւովդ
 քո լցեալ՝ ի սոյն լոյս տեսցուք զանիմա-
 նալիդ ի մեզ բարձրութիւն գովեալ : Եւ
 արդ քեզ , միանյն ինամակալ , պատճառ
 բարի բնաւից եղելոց , ձեռն համբառնամ
 տարածմամբ բազկացս , երիկամանցս
 գործակցութեամբ , սրտիս հեծութեամբ ,
 լեզուիս և շրթանցս ձայնարկութեամբ .
 լնւր ողորմութեամբ , Տէր , պաղատանացս
 խնդրուածոց առ քեզ կարդալոյս . շնորհա-
 ւորեալ այսու պարգևօք՝ զոհաբանութիւն
 քեզ վերընծայեմ , հզօր անաւոր բարձրեալ
 անբնին , անխակ փափաքմամբ միշտ համ-
 բուրեցեալ , սնւրբ սնւրբ և միայն միշտ

սուրբ, օրհնեալ հանապազ յաւէժ անդադար երգաձայնութեամբ: Ընձեռեան առաւել բարերարութիւն ի սպառ վրիպելոյս. տո՛ւր յոյս քաղցրութեան՝ ոչ մասին միոյ մատուցման լուսոյ արժանաւոր ինչ հանդիպելոյս, լայնել քե, բանի, զնրբութիւն ծածուկ խորհրդոյս, գրգռութիւն խառնեալ ընդ աղերս՝ ասել ընդ Դաւթի, ընկալաք Աստուած զողորմութիւն քո, և զծածուկս զաղտնեացդ անտեսից՝ իմաստութեամբ քով յայտնի արարեր:

Ժ. Եւ արդ մեծութիւն քեզ, ամենակալ առատաձեռն աննուազելի, ամենափոյթ առ ի գթութիւն, մշտայօժար ի բժշկութիւն, զի միացուցեր խառնեցեր ընդ մերձաւոր դիւրագիւտ ընտանի նիւթոյս զհրաշս աննառս քումդ սքանչելեաց անաւորութեան: Քանզի զոր երկին ամենայն բարձանց՝ երկրիս լայնութեամբ և անդընդոց ներքնոց խորութեամբ՝ ծովուց բազմութեամբ ոչ զօրէ տանել, այլ իրր զղոյզն ի մեծէ բերի, ի փոքր գոյս տեսականեցեր զօրութեամբ՝ սահմանեալ ճշմարտապէս անհրապուրելի. զի մի նորոգ իմն երևելով

յայլ էութենէ առ աչս հարեանցի երեւ-
կանութիւն ինչ վարկանիցի, վիրաւորել
քան թէ բժշկել անընտրաբար զկարծիս
մտաց: Քանզի որպէս մարմին քեզ հա-
ւաստապէս, օրհնաբանեալ Որդի Աստու-
ծոյ, իսկութիւն և ոչ օրինակ ի յարդեանցն
ցորենոյ արարչապէս միշտ հանդերձեցեր,
և կայլակ կողիդ զարիւն խաղողոյ, և
արգանդ կենաց հոգևոր ծննդեանն զառա-
տութիւն ջուրց յոլովութեան, նոյնպէս և
զհոգի անմահիդ փչման սովաւ և ի սոյն
արդիւնատրեցեր. երկունք կենաց՝ որոյ
կերպարան յառաջ եկելոյն և ոչ հեծանո-
սութեամբ է փոխարկութիւն, որպէս ոչ
տեառնագրութեան խաչական փայտի ինչ
երկրորդութիւն. նստելոցս յերկրի խա-
ւարի ըստ նմանութեան բո, Տէր, ծագե-
ցեր: Քանզի յայս կերպարան շնորհի
զանպակաս լրութիւն անհասիդ յայտնեալ
աշխարհի լուսաւորեցեր, զի մի տնանկն
կարօտասցի և մի ընչեղն բարձրամտեսցէ,
ըստ օդոյ հաւասար բաշխման և լուսոյ
արեգական տարածման և ջրական վտա-
կաց զեղման, զի հաւասարապէս բաշխիւր

երկրածնաց մանանային զուգամասնութեամբ՝ փոքունցն առաւել քան մեծամեծացն :

ԺՄ. Իսկ այս նիւթոյ տեսաւորութիւն խորին խորհրդոյ և ի բնուստ անդուստ հրաշապէս ունի զթարգմանութիւն. որպէս զի ոչ երկմիտ ինչ շուծափութեամբ անհաստատապէս զտեղի փոխէ, և ոչ նենգողաբար զբնակութիւն ինքեան լքանէ. քանզի ոչ վերջնականօք աճառովք հերքի, և ոչ յընդդիմակցէ ումեքէ ողողեալ արտաքս ելանէ: Վասն զի որպէս պատահումն գունոյ յէութիւն մարմնոյ անփոփոխ իմն և անհրաժեշտ, որ գոլովն գոյացուցանէ և ոչ գոլովն ապականէ, այսպիսեալ իմն յարմարութեամբ իւրոյս զօրութիւն անդատին ի յիւրոց անտի կերպարան զառեալն ունողի միասնական զուգութեամբ ընդ մեզ իսկ կցորդեցեր, տէր Յիսուս Քրիստոս, ընդ իրին գոյի և զօրինակն լծակցելով. քանզի զանխմանալին տեսութեան աչաց և մտաց ըղձից ի դէմս բերեալ կերպաւորեցեր, ի պտղոց երկրի ճնշեալ մզելով զարմանալեօք հրաշագոր-

ծուծեամբ մատակարարիլ մեզ պատրաստեցեր: Մանաւանդ ոչ զի յոլովից խառնից ի մի եկելոց խմբակցութենէ զանազան ծաղկանց, ըստ հնոյն և ստուերին բազմաբուրեան այլայլութենէ, զայս իւղօծութեան հրամանատրեցեր, այլ իբր զօրինակ փոխեալ զայն առ այս՝ դու ինքն խառնեցար ի սոյն մաքրութիւն վերնալոյս ճիծոյ: Որ թէպէտ անճառ են համեղութիւնք քումդ անուշութեան, և ընդ օրինակաց իրիք ոչ համեմատի, այլ ծաղիկ դաշտի և շուշան հովտաց և նարդոս ընտիր և եղեգնախունկ խառնեալ հալուէիւ, յարմարութեամբ հոտոյ քրքմոյ՝ փծծեալ ողկուզոյ և ազնիւ գինւոյ, ոչ սոսկ քան թէ իւղոյ միութեամբ պատշաճապէս օրինակեցար փառաւորեալ անունդ անքնին, որ զամենայն ընուս, և յիրի իմեքէ ամենեին ոչ կարօտանաս: Ուստի ոչ շփոթելովք ի հակառակաց բռնազատութեանց բաժանեալ կամաց մեկին առակի, այլ ի սիրոյ հաւանութենէ աստուածապէս ի մէնջ պարարիս, վասն մեր ըստ մեզ առ ամենայն վայելչական նմանութիւն օրի-

նակեցեալ . առ որս լոյս բարի և հուր ջեռուցիչ , տապ սիրոյ առանց մասին ինչ շնչման անգթական սառնացրտութեան այս զանգուած նիւթոյ կամթուածոյ ձիւթոյ մաքուր մտաց տեսեալ իմանի , որով յիրաւի սովաւ ի յԱստուած է միանալի : Ընդ Սողոմոնի օծելոյ որդեգրեցելոյ Աստուծոյ երգեմ բերանով հարսինն երկնաւոր փեսայիդ , բարեբան գոհարանութիւն , համբուրեալ ի յիդձս մտաց զհոտ իւղոց քոց քան զամենայն խունկս , և իբր զքանս կենաց յաւիտենականաց ունողի , ըստ հոգելից բանի իմաստնոյն և աստուածաբան աւետարանչին , զհետ բո ի հոտ իւղոց քոց ընթացուք լուացեալ զերեսս ջուրբք կենաց . որ ի վեր է քան զերկին օդոյս այսորիկ , և օծեալ զգլուխս անախտական իւղովդ երկնայնով՝ յանդիման եղէց բեզ ուրախութեամբ , զուարթապէս և ոչ տխրաբար :

ԺԲ . Այս իւղ խնկելի պաշտելի և երանելի , ոչ սոսկ օծումն ուղղոյս սենեկի , և կամ հերաց վարսից զագաթան նպաստ ինչ մատուցանի , եթէ ոչ տէրունական

կենսատու խաչիւղ տեառնագրեսցի: Սոյն
իւղ զարմանահրաշ օրհնութեան լուսոյ
զհրեայն և զխուժն՝ զհնդիկն և զբարբա-
րոսն՝ զսկիւթացին և զելլենացին՝ շղուժն
դժնէաբար և զարհաւրատեսակ շանա-
գլուխն սոսկավիժխար, զտէրն ազատ
և զստրուկն ծառայածին՝ քրիստոսեան
արարեալ, անուամբ քո կնքէ, և Հոգւոյդ
սրբոյ ընծայէ, և Հօրդ երկնաւորի հարա-
զատ որդի հաստատէ: Բազմօրինակ են
սովաւ արուեստից տեսմունք յարմարե-
ցեալք նախ նիւթոյն, ապա զօրութեանն:
Քանզի իբր անօթ փայտեղէն մինչ չև
օծեալ իցէ՝ դիւրարար հերձի և անօգուտ
եղեալ անպատուի, նոյնպէս և մարդ ոչ
իւղեալ սովաւ՝ հեշտեալ խորտակի, և
մեկուսի եղեալ առ ի քէն՝ ոչ լուսաւորի:
Մատն սա քո, Յիսուս, որով զհրաշալիան
զարմանագրես. քանզի իբր անգծելի
կազմութեամբ կարծր պահպանակաւ՝ ա-
մենապատրաստն շրջարկութեամբ պաշտ-
պանեալ ծածկէ յայլագունակ խրճնի
եկամտից. մինչ զի այսու մաքրութեամբ
Թաթաւեալն ի սմա ոչ ներկի արեամբ, և

ոչ տխրատեսակ երփնիւ այլայլի : Նա զի
և Թափանցանց իմն խառնութեամբ հոգե-
պէս ընդ Թանձրութիւն մերոյս գոյութեան
մտեալ անցանէ . զի Թէ անէծք սաղմոսո-
ղին ձիթոյ առակաւ ընդ ոսկերս չարին
համայնիւ բաշխի, հրչափ ևս հոգիդ սոյն
ճարպով լուսոյ զաներևոյթ ներքնոյն տե-
սակս կենագործեալ ողջացուցանէ , ազ-
դումն տուեալ ի խորոց անտի շնչման հա-
գագին՝ մինչև ի սպառուած ծայրիցն եզե-
րաց զբնանն ընկղմէ զյիշատակ մարմնոյ
մահունն արկածից . քանզի կենդանական
գորութիւնն քո միշտ ահաւոր, տէր Յիսուս
Քրիստոս , ի սմին խառնեցեալ ընդ սոյն
իսկ բնակէ :

ԺԳ. Այս օծումն բարետեսիլ և առ բըռ-
նամարտիկ մերկամրցանակ ըմբիշս իբր
զօրաւոր հնարից կերպարան ճգնաւորա-
կան անըմբռնելի ձեռաց ներհակին օրինօք
պաշտի, դիւաց և ախտից հզօր ահարկու :
Քանզի յոքնապաճոյճ պճնութիւն բանին
Եզեկիէլի առ իմանալին Փարաւոն, հենգ-
նաւոր առակագրութեամբ ողբականօք շա-
րայարմարեալ , յորժամ եղեր, ասէ, և

հանդերձեցար ընդ օծելոյ քերովբէին ,
ուր արձանքն հրեղէնք հաստատեալ կա-
ռուցան : Օրհնարանեալ ահաւորութիւն
ամենաւայր ձեռնկալութեան , որ միշտ
անճառ ես բանից և գերազանցեալ քննու-
թեանց , որ աւետարանաւն կենաց խնկիս
յարակայ իբր նորածին օծեալ ի քաղաքէ
Դաւթի , և ի քահանայապետին հարցմանէ ,
դու ես օծեալն որդի օրհնելոյն , և յերա-
նաւորն դաւանութենէ Պետրոսի օծեալ
միայն որդի Աստուծոյ կենդանւոյ , և յա-
պահաւատ քննողացն , եթէ դու ես օծեալն ,
ասեն , ասն մեզ համարձակ . և ի կանո-
նականացն քոց հաւատամք յօծեալդ ու-
սուցիչ և Տէր ամենայնի . և Հէլովդէս
յառաջ քան զսոյն զօծեալդ անուն յայտ-
նապէս հարցեալ . և զիմորդ զրեն , դու
իսկ ասացեր , զօծեալն Աստուծոյ զՏէրն
Դաւթի զանակիզքն որդի՝ ժամանակաւ
որդի : Քանզի այսպէս ընկալաք վայել-
չաբար զայս Թարգմանեցեալ , որ ի մեզ
բերի ծայրն կատարման խորհրդական
կոչմանն՝ վիճակ բրիստոնէից նախապա-
տուութեան :

ԺԴ. Այնքան ունի ահաւորութիւն մի-
անգամայն և սրբութիւն իւղաւորական
խնկաւորութիւն սոսկալի անունս օծու-
թեան, մինչ զի որպէս ոչ է համարձակել
ուրուք յերկրայնոցս աստուած անուանիլ՝

այլ աստուածային, նոյնպէս ոչ բերէ
մարմին զՔրիստոսոյ անուն անձին հա-
մարել, այլ զքրիստոնեայն. անտանելի
նախնւոյն մեծութեան մկրտչին՝ ջուրք զհո-
գին հրաւիրողին. բանզի չեմ ես, ասէ,
օծեալն, այլ առաքեալ առաջի նորա :

Սովաւ շրջէին, որպէս բանն ազդէ աւետարանչին Մարկոսի, առաքելականացն լծակցութիւնք, իբր ազգակից հարազատ ձեռինդ Աստուծոյ՝ այսու վարեցեալք . քանզի իւղով օժանէին և առանց մարդկային հնարից անուամբ քո բժշկէին : Վասն զի որպէս խաւար ի լուսոյ և ցաւ յառողջութենէ, գիշեր ի տունջենէ և մահ ի կենաց, այսպէս և ի սոյն իրէ տիրապարզէ ամենայն չարին երևոյթք մերժին խափանին և բնաւին ամփոփին : Քանզի որպէս ճանճք զազիրք և փոքր զեռունք սարդից և ունկնամտից իբր ի դեղոց մահու յայս նիւթոյ սպառեալ պակասին, սոյնպէս լրութեամբ շնորհի օրհնութեան սոյն իւղ զօրացեալ՝ և զայսս վանէ և զմուրհակս չարեաց ջրէ և զվճիռ մահու պատառէ : Ոչ է աւազան կատարեալ՝ առանց օժման օժանդակութեան : Եթէ աւազակացն մահու խոցման զմարդն առաջին, այս դեղ փրկութեան մատուցեալ տուաւ . եթէ անճարակ վիրացն Յակորայ և Իսրայէլի, սոյն իր պատուական յիշատակեցաւ . այս իւղոյ փափարեալ Դաւիթ՝ իբր

իրբ ձիթենի պտղալից ի տանն Աստուծոյ
յուսով յարակայի, լքեալ զԹլփատուԹիւնն՝
անդստին զմկրտութեանս շնորհ գուշակէ
Եւ զի է ինձ զայսմանէ ճառել և համայ-
նին կարծել հասանել, որ և ոչ վերինքն
զօրեն ձեռնարկութեամբ ինչ բանի զսոյն
խորհուրդ ի մասնաւորէ ինչ ճառելով
նշանակել, Թողում ասել՝ Թէ յիսկութենէ

ԺԵ. Փառք քեզ միշտ և յամենայնի,
անմահ Թագաւոր, ի յայժմու երգեցեալ
օրհնաբանութեանս, զոր արարեր և կա-
տարեցեր առ իս, բարեխնամ գթած և
երկայնամիտ, հարուստ և առատ ամե-
նայաղթող. անդստին ի հարցն գծագրելով
զօրինակն՝ մինչև ի լրումն ամեր զիսկու-
Թիւն ճշմարտապէս: Դու լոյս իսկ բնու-
թեամբ և արեգակն մշտապայծառ, և զա-
շակերտացն դաս լոյս անուանեցեր, որով
զարարածս ամենայն երկրի ճառագայ-
Թիւք երջանիկ շնորհի նոցին լցուցեր:
Ընկալար զիւղն անուշութեան յումեմնէ
ի յոտս՝ յօրինակ ընդունելութեան մաղ-
Թանաց առ քեզ, և ի միւսմէ պոռնկէ ի
զլուխ՝ նշանակ սիրոյ գթութեանդ առ

մեզ . մշտափափաք բաղձանօք անսահմանելիդ ի սոյն հոտոտեալ , մինչ զի ուխտիւ անփոխադրելեալ օրէնս յարակայս օրհնաբանելիս՝ քոյինահրաման պատուէրս կենաց ընդ համօրէն աշխարհ քարոզել զսակաւաձեռն իւզոյն յարգաւորութիւն , զարմանս հրաշից լսողացն առ ապառնեացն յուսադրութիւն : Դուք օծութիւն ունիք զսրբոյն՝ ասաց երջանիկն առաքելութեանց , մեկնեալ զխորհուրդն որ ի մեզ զեղեալ յառաւելութենէ կենդանարարիդ անպակաս բովանդակութեան : Ուստի յաւէտ իմն յարմարաւոր և հանգունատիպ առ ի մասնաւորն նմանութիւն լուսոյդ և Հոգւոյդ սրբոյ՝ այս կաթուած օրհնութեան ի վերնոյդ բարեբաստութեանց անսպառաքար սրսկեցեալ ի մեզ , և ասի լոյս իբր զնախամիւ զոլ ստեղծուածոց և արարչութեանդ պատկերակից , որով զխաւար մթութեան մեղաց հալածես . իսկ հուր , զի յամենայն տարր արարածոց հաւասարապէս ունի զուզութիւն ըստ էականին կշիռ բաշխութեան , ծածուկ և յայտնի , լուալ և ծանուցեալ . և էթէ

ոչ ընդհարցի ի հակառակէն, ոչ յինքնասաստ յօժարամտութենէ բաղձայ բորբոքիլ: Դարձեալ և օծումն, զի արքայաբար որդեգրեալ ընդ քեզ ի ժառանգութիւն Հօրդ մատուցես. ողորմութեանդ ազգակցաւ նկարեալ ի մեզ անեղծանելի՛ ի հանդերձեալ փառսն փայլեսցուք. դարձեալ և հոգի, զի մաքրեալ զարկածս խաբէութեանն՝ որ ի բանսարկուին ներգործութենէ, նորոգ փոփոխմամբ հոգւով և ճշմարտութեամբ Հօրդ երկնաւորի երկրրպագեսցուք, բւեռեալ ընդ քեզ յուսոյն հաւատովք, ամենապարզև:

ԺԶ. Ահա արդարև յաւէտ իսկապէս իւզս այս լուսապատար խնկալիր՝ վերնականիդ սիրոյ տեսութիւն: Վասն որոյ և Պօղոս իսկ պատշաճ վարկաւ ի ճառ գոհարանութեանն՝ ասելով յայտնի, որ օժ զմեզ ձեօք հանդերձ ի Քրիստոս Յիսուս Աստուած է, որ և կնքեաց զմեզ և ետ զառհաւատչեայ հոգւոյն ի սիրտս մեր. և դարձեալ՝ մի, ասէ, տրտմեցուցանէք զհոգին սուրբ Աստուծոյ, որով կնքեցարուք յաւուրն փրկութեան: Պատկառելի

և անվանելի օծութեանս յորջորջութիւն՝
իբր ի նորումս յաւէտ քան ի հնումս. քանզի
քանն դաւթեան սաղմոսին զտիրական տը-
նօրինականացդ սկզբնաւոր կրիցդ խոր-
հուրդ՝ ճշմարտաբար վերասահմանէ, ժո-
ղովեցան կուտեցան իշխանք ժողովրդոց
վասն Տեառն և վասն օծելոյ նորա : Մար-
գարէութիւն մեծ տպաւորեալ զանարբելի
արեանդ պարտիս հրէախումբ չար մո-
լեզնութեանն՝ որ ի Տէրդ յանդգնութիւն,
ո՞վ է որ ձգիցէ զձեռն իւր յօծեալն Տեառն
և քաւեսցի . քանզի Թէ և յազգայնոյն
սպանաւ Սաւուղ, այլ ոչ ի սպառ մերժե-
ցան յամօթ և ի նախատինս ազգաց օտա-
րաց, մինչև արեանդ Աստուծոյ հաղոր-
դեալ գտան : Վրաւական մեծ յիշատակի
ապագայիցն ժառանգութեան աղօթա-
նուէր աղերսարկութիւն ասել սաղմո-
սին, վասն Դաւթի սիրելւոյ քոյ մի դար-
ձուցաներ զերեսս քո յօծելոյ քումմէ, և
դարձեալ, նայեան և տես յերեսս օծելոյ
քոյ, և արն ողորմութիւն ընդ օծելոյ քոյ :
Ժէ. Չեռին քո, Քրիստոս, երկրպա-
գեալ պարզաւատրութիւն այս հիւթ լու-

սակիր, քանզի ոչ այլ մեծ բարձրութիւն
 յարքայութեանն ճոխութենէ ասէ մար-
 գարէն ի դիմաց քոց, Տէր, քան թէ գտի
 զԴաւիթ ծառայ իմ և իւղով սրբով իմով
 օծի զնա : Ուստի կիրթ իմն յիշատակաւ
 զքոյդ համբուրեալ լուսոյ օծութիւն, տէր
 Յիսուս Քրիստոս, ծանիցուք զքեզ ան-
 փոփոխ մշտնջենաւորութիւն, թէ դու ես
 ամենայն և յամենայնի միայն Թագաւոր
 Թագաւորութեանց, և ճշմարիտ օծեալ իւ-
 ղելոց, փառաբանեալ երկրպագութեամբ
 երէկ և այսօր : Քանզի զոր օրինակ պա-
 տրոյզ Թացեալ ի ճարպում ոչ երևեցու-
 ցանէ ինչ նշոյլ՝ մինչև հուրք լուցեալ վա-
 ռիցի, սոյնպէս և այս օծութիւն լուսոյ
 առ ի մեզ հեղեալ ի հանդերձեալսն ջա-
 հաւորի : Այս է կերպարանին մեկնաւոր
 բացերևութիւն ի նախնեացն և այսր բե-
 րեալ բարենշան իմն յարմարութեամբ՝
 հրաշապայծառ երանգաւ գունեալ :

ԺԸ. Արդ այսոցիկ պատճառ վերագոյն
 մասանց կեցուցչաց աստուածականաց ա-
 րարչութեանդ հարազատաց, առանց որոյ
 ոչ է գրիլ քրիստոսեան, և ոչ նազովրեցի

անուանիլ, և ոչ յիշատակիլ յորդիս Յու-
դայի, և կամ խրատոյս բառնալ յանուն
Աստուծոյ Յակոբայ, այս հիւժականու-
թիւն օրհնութեան ձիթոյս, յորում սուրբ
Երրորդութիւնդ խառնեցեալ միաւորի,
ճառագայթ շնորհաց, շուք մերոց դիմաց,
նկարագրութիւն երեսաց, բարեձևութիւն
պատահմանց, լուսաւորութիւն աչաց,
տեսունագրութիւն բբաց, վայելչութիւն
այտից, զարդ կերպարանաց, պահպա-
նարան շրթանց, հանդերձիչ կրօնից, յար-
մարիչ վարուց, շաղկապ հաւաքմանց,
զօրութիւն անձանց, ուժգնութիւն դիմեց-
մանց, խափանիչ յուռթից, քակտիչ հմայե-
կաց, նահանջիչ ձեռնածուաց, խայտա-
ռակիչ կախարդաց, գտիչ աղանդից,
բռնախոյեան դիւաց, փարատիչ ցաւոց,
կատարիչ կնքեցելոց, տենչանք երա-
խայից, անգնին արտաքնոց, հիացումն
հեծանոսաց, նախանձարկու անհաւա-
տից, մերկացուցիչ զաղտնեաց, յարզանք
յետնոց, փառք ստրկաց, պճնումն կա-
նանց անեցումն տղայոց, հրճուանք ծե-
րոց, ձեռնադրիչ նուիրելոց, զգուշութիւն

մաքրոց, պսակ թագաւորաց, ճոխութիւն
արքայից, յառաջադրութիւն կայսերաց :
Քանզի զոր օրինակ աման ինչ կնքեալ
նշանակիչ իմն է ներքնայնոցն մեծագնու-
թեան, նոյնպէս բարձրութիւն շնորհին
ի մեզ սովաւ ծածկեցեալ յանուն քո, Աս-
տուած տէր Յիսուս Քրիստոս, վայելչա-
կան իմն տեսակաւ ծանուցեալ նշանակի :
Իսկ անունն իսկոյն անդատին ի նոյն յոր-
ջորջեալ կոչմամբ ըստ հոգելից արանց
խմաստնոց՝ որ յեզիպտացւոց անտի սկը-
սեալ, ի դէմս ածելով զիրին կերպարան՝
ահաւոր խորհրդոյ պատկեր :

Սակս սրբաւոյս իւղոյն Միւռոնի :

ԺԹ. Քանզի միռոնս այս օրհնաբա-
նեալ, զոր մարգարէն կանխաւ լոյս աչաց
գրեթէ զսոյն աղերսեալ խնդրէր, ըստ
բերթութեանն բառի որ ըստ խտրութեանն
Հովերոնի, թարգմանեալ իմանի, ինձ
մայր . այսինքն է՝ առ ի յինքն ձգող
զմերս բնութիւն զօրապէս, և կայուն
հաստատել չքնաղ փոփոխմամբ զչուրց
լուծականութիւն առ աւազանին լուսա-

ւորութիւն . և իբրև զդեղ մածուցիչ կա-
 թին՝ ի նոյն ինքն յեղանակել զցնդեալս
 իմ վայրագութիւն և զաղբերց հեղեղեալ
 մշտահոսութիւն : Իսկ մառնամուտ՝ որ և
 այս միւռոն , ըստ այլում բառի ցուցանի .
 այս ինքն է մթին , որ և խաւարչուտ գոլ
 և ծածկեցեալ՝ կամ անտեսական . որ և
 սոյն կոչումն դիմառութեան չէ օտարա-
 ցեղ . քանզի արդարև յիրէ անտի անունն
 նշանակի . վասն զի անքնին է այս խո-
 րութիւն յաւէտ քան զամենայն սրբութիւն
 սրբոց : Զի ոչ եթէ ջրոյ օրինակաւ զաղտ
 ինչ լուանայ , և կամ հացի բնութեամբ
 զսիրտն հաստատէ . այլ նորոգ իմն յար-
 մարութեամբ ի մասունս ազդողականացն
 տնօրինապէս տեառնագրի . սակայն ան-
 հասութեամբն վերնականաւ և զանունն
 ունի անքնին : Քանզի որպէս Աստուած
 իսկ և իսկ ի լոյս անմատոյց ասի , իսկ
 անսահման փառաւորութեամբն յեղանա-
 կաւ իմն անբաւութեան ի խաւար անզնին
 ծածկեալ իմանի , փակեալ արտաքուստ
 ի ձեռնարկութեանց մերոց իմաստից ,
 նոյնպէս և այս ծորումն լուսոյ ի լեզուաց

ումանց ճարտարաց ի ճան ճեմութեանց
դրականապէս անուանադրութեամբ մուսլ
առձայնի, վասն ոչ զօրելոյ երկրածին
բնութեան զիսկն զիտելոյ : Իսկ զերկա-
քանչիւրս աստուածականացն անդստին
յինքեան հարստաբար տիրապէս ունի .
քանզի ի կոչումն անուան բարձրելոյն
նմանակերպեալ՝ կրկին մեծանայ իւղս այս
նուիրեալ ամենաբուրեան ազնիւ կնդր-
կաւ . վասն զի Աստուած մեր հուր ծախիչ
է ըստ Մովսեսի, և դարձեալ լոյս է ըստ
Յովհաննու. ուստի և Եսայի ճշմարտապէս
զսոյն ակնարկէ, եղիցի, ասէ, լոյսն Իս-
րայէլի ի հուր :

Ե. Գարձեալ այլ իմն կերպացուցանե-
լով զքանս առ ի նոյն պատկեր յայտնու-
թեան իրի . վասն զի ոչ մոռանամ զիմն
նողկութիւն՝ որ ի զթութենէ մեծիդ քաղց-
րացաւ՝ վերստին զովեստիւ օրհնել . քանզի
Մեռայ, որ է դառնութիւն, այս ինքն՝
նշանակ իմն յարմարական չարչարաւոր
կրից տաժանմանց, որ և միւռոն ստու-
գաբանեալ մեկնապէս ըստ մեզ՝ մեռե-
լութեան ազգականութիւն : Քանզի այսու

օձմամբ հոգևորականաւ խզեալ կամ հատեալ ի սնտիասէր մահակերպարան տաղտկազագրական հեշտութեանց հակառակողին որ օղախոնաւ մեղկութեամբ զքնարս ձայնատրական և կամ զարկուած վերածածկութեան մզնարհեստ ուժգնաբարբառ խրոխտահնչական կազմուածոյ թմբկիս գործականութեան ջրացիր իմն զիջութեամբ անվայելուչ թուլադաշնակեալ՝ ի ստորև կորստեան քարշէ զօրինակ մերս զոյութեան, կապիմք յուսով վերստին դարձեալ ընդ անճառ խորհրդոյ խաչի քո, Քրիստոս, մկրտեալք ի մահ կենդանւոյդ՝ անվախճան կենացդ սովաւ հաղորդիմք ի քեզ իսկ Աստուած համայնիւ խրախուսեալ ի սպառ ամենեկին անհատուածելի :

ԻՍ. Այս իւղ զորօշեալն քառակուսեան յանուն քո, Յիսուս, նշանի բարձրելոյդ հաւասար հաստէ. շնորհ ընձեռեալ զուգափառ և նմանատիպ արեան կեցուցչիդ նոյն անվանելի փառօք պսակեալ մեծացուցանէ : Փայտ անուանի իւղոյ օրհնութեան, ըստ մարգարէին կանխաձայնու-

Թեան, զի հասարակաց կազմեցեալ բուսոց
անտառաց զօրապէս ուղղեալ՝ ի խակու-
Թենէ չարին արկածից և օտար կարծեաց
ի ստեղծողի վերաբերեալ առ նոյն նիւթս
կենաց հասուն ներգործէ : Զի և որ ի
մեզ մտիցն պատուհանաց մշտաբացիկ
Թափանցանցութիւնք, յանուն մեծութեան
ահաւորիդ զօրութեան ի խոհական իմն
համեստութիւն քև տեառնագրեցեալ առ
ի յրդձակերտ օթեվան հոգւոյդ՝ անազղելի
պատրանաց չարին խաւարահողմ խար-
դախողին, այսու լուսով զսպեալ ամփո-
փիմք ի նուագ գոհութեան երեկորեան
պաշտաման ընդ երկնայնոցն դամբարաց՝
առ օրինակ վառման շնորհիդ որ ի մեզ .
ի սոյն յիշատակ փրկութեան բարեացն
սովաւ տնկեցեալ ծագի, և ծաղկաւէտ
եղեալ պտղածնի, ի սպաս ընթրեացն
պատրաստութեան յետնում գիշերի ի մե-
ծիդ գալստեան . ահա զայս լոյս ճրագի
համարեալ ի կիր արկանեմք :

ԻՅ. Դարձեալ ըստ գծագրացն գումա-
րութեան քսան և չորիցն շարագրութեան՝
որ յալփափետաց անտի վերաթուի մինչև

ի քսաներորդ երկրորդն կարգի, յորում
զայս խորհուրդ խորութեան անտուտ
Թարգմանեալ՝ ճաշակ հեշտալի որոց հա-
ղորդին ջամբել պատրաստեմք ամենա-
կազմ յարմարութեամբ. քանզի յուծանե-
րորդէ անտի գրոյ ի չորեքհարիւրն փո-
խաբերեալ՝ ստուգաբանօրէն քննութեամբ
ընդ ձիթոյն անուան նիւթ ճշմարտագրի.
որ է կերպարան արդեան խմորոյ յինքն
բերողի զզանգուածն զօրեղապէս. որ ոչ
սակաւն ի յոլովէն պարագայի, քան թէ
ինոյն իրն դարձուցեալ, ըստ աւետա-
րանական առակին, զամենայն առ ինքն
վերաբերեալ աճեցուն առնէ :

ԻԳ. Սոյն իւր հեզութեան միշտ համ-
բարձման և խոնարհութեան օրինակ և
նմանութիւն, առ ոմն կակուղ պատառաւ
մատուցեալ ջամբի, հարթակշիռ և բա-
րեյարմար քանի կերպարան՝ իսկ համայ-
նիցս լուծականաց հոսանուտ և ստորա-
ծորելի նիւթից գերափառ վերաշրջական
հրաշափառ խորհրդոյ պատկեր. քանզի
և յաման ինչ մորթոյ արկեալ՝ ոչ ըստ գին-
ւոյ ձևոյ և կամ ջրոյ Թացութեան մեղկէ,

այլ ի սահման պատշաճին պահէ : Այսպէս ընկալեալ զքոյոցդ բարեաց անհաւասար առաւելութիւն Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, զսրբանուէր այս օծելութիւն ի ճակատ դիմացս արեամբ քո զրեմբ, և ի բնութիւն շնչոյս հոգւով քո տպաւորեմբ հաւատացեալ խորհրդով մտացս . եթէ յաւէտ յայտնեսցի նորոգ փայլեցեալ բազմաճաճանչ ծայրարձակութեամբ ի տարածումն յոգնատեսիլ զարմանահրաշ ընդարձակութեան պտուղ իւղոյ ընծայեալ զլոյս ի փառս ապառնեացն հանդերձելոցն : Այս ճարպ հոգևոր երջանիկ և վերնանշոյլ ի դէմս երեսաց իմս պատկերի՝ քումդ նշանաւ ջահաւորեսցի :

ԻՒ. Եւ քանզի իբր անհաս ոչ ըմբռնական այս մեծ զօրութիւն արագ սլացմամբ ի Թևս Թեթևս մտաց պայմանի, անդր քան զկարծիս ուշոյ իմաստից անհուն հետեւման անհետ փախստեան՝ լայն իմն միջոցաւ ի սպառ. որոշեալ, փակեցաւ յինէն, ոչ օրինակեցաւ կցորդաւ, ոչ նմանեցաւ զուզամասնութեամբ, ոչ սահմանեցաւ ձևակերպութեամբ, ոչ կշռեցաւ

ընկերին չափով . այլ ահա ընդ աստուածեան խաչիդ նշանի հաւասարութեամբ արեան կեցուցչիդ հոգիապէս գերազանցեցաւ : Եւ արդ օրհնեան զմեզ Տէր, սովաւ և ի սոյն . ևս և անունդ քո ահաւոր, լուսաւոր, երկնաւոր և զարմանաւոր, ի գովեստ փառաց անճառից մաքրակրօնից բուրվառաւ խնկեալ, սուրբ, սուրբ, անքրնին, անպատում, բարձրեալ, ողորմած, վերերգեալ, ճշմարիտ, բարերար և սուրբ, արն սովաւ փրկութիւն, տնօր և քառութիւն, պարգևեան բժշկութիւն, հանդերձաւորեան շնորհ, առատաձեռնեան երանութիւն : Յօժումս այս ձիթոյ երկնանձրև լուսոյ անարատ գտայց . յիւղեալս այս թեզան բանաւորական մի մտցէ և մի գրաւեսցէ տխրականութիւն աղտոց մեղանաց՝ շաղախել երբէք զոգւոյս կերպարան : Եղիցի սոյն ինքն որոց մատչին օժանիլ սովաւ հարսնապաճոյճ պանծանօք պճնել գեղայօրէն սուրբ վայելչութեամբ՝ երջանկապէս յոգի զարդարեալ : Եղիցի հուրս այս լուսափառ և աստուածաձիր՝ մերձեցելոցն ի սոյն ընտրութիւն

մուխ կրկնեռաց և բարեփափաք ջերմութեան այլ յօրինուածոյ, որով ամենայնիւ ամենապատրաստ պնդութեամբ՝ ի կարծրականումդ անսասան վիմիդ յարակայեցեալ միշտ արձանացայց ի քեզ հաստատեալ աներկմտելի : Լիցի նշանակ վերնամրցանակ այսր պարզևի սովաւ վառելոցն, ոչ ողողիլ ջուրք, ոչ այրիլ հուրք, ոչ ցրտանալ ի սառնութենէ, ոչ վնասակար հողմով շիջանիլ, ոչ աղտեղիլ յուրուական ինչ պղծութենէ, ոչ զպահեալսն չարին մատնել, և ոչ ի ստորև ելիցն զմթերս զանձուն կենաց յիմարաբար արտաքս հանել. ոչ անպատսպար մնալ ի թևոց քոց օգնականութենէ, և ոչ զէացեալն ի մեզ օծութիւն անմաքրապէս ի բաց մերկանալ : Այլ եղիցուք քև ի սոյն հրացեալ, սովիմք պարարեալ, սովաւ լուսաւորեալ, այսու արդարացեալ ազատացեալ պսակեալ և թագաւորեալ : Եւ քեզ միայնոյ միայն օծելոյ յամենեցունց օրհնութիւնք երզոց, ալէլուք լեզուաց, հնչմունք ձայնից, յաղթանակութիւնք զովեստից, բարեբաստութիւնք շրժանց,

սրբաբանութիւնք սաղմոսաց, ընդ Հօր և
Հոգւոյդ սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն :

**Այն իմ ձեռնարկութիւն ի սրբութիւն,
եւ այս արձանագրութիւն ի սրբութեանցն
սրբութիւն :**

ԲԱՆ ՂԴ.

Վերսիւն յաւելուած կրկին հեծութեան
նորին հսկողի.

Ա. **ՍՍՏՈՒԱԾ** յաւիտենական, բա-
րերար և ամենակալ, սաեղծիչ լուսոյ և
յօրինիչ զիշերոյ, կեանք ի մահու և լոյս
ի խաւարի, յոյս ակնունողաց և երկայն-
մտութիւն տարակուսելոց, որ ամենա-
րուեստ իմաստութեամբ քո դարձուցանես
յայգ զստուերս մահու, աննունզ ծագումն
և անմուտ արեգակն. քանզի ոչ զօրէ
ծածկել զփառս տէրութեան քո խաւար
զիշերոյ. որում կրկնի ծունր երկրպա-
գութեան ամենայն եղելոց երկնաւորաց
և երկրաւորաց և սանդարամետականաց.

որ լսես զհեծուծիւն կապելոց և հայիս
յաղօթս խոնարհաց և ընդունիս զխըն-
դրուածս նոցա Աստուանձ իմ և Թագաւոր
իմ, կեանք իմ և ապաւէն իմ, յոյս իմ և
վստահութիւն իմ, Յիսուս Քրիստոս Աս-
տուածդ ամենայնի, սուրբդ հանգուցեալ
ի հոգիս սրբոց, մխիթարութիւն վշտաց
և քաւարան մեղուցելոց, որ գիտես զա-
մենայն յառաջ քան զլինել նոցա. առա-
քեա զպահպանողական զօրութիւն աջոյ
քո, և փրկեան զիս յերկիւղէ զիշերի և ի
դիւէ չարէ : Որպէս զի զյիշատակ սոս-
կալի և սուրբ քո անուանդ միշտ համ-
բուրեալ շրթամբք հոգւոյ ըղձութեան շըն-
չոյ, կեցից պահպանեալ ընդ այնոսիկ՝ որ
կարդան զքեզ ի բոլոր սրտէ :

Բ. Եւ ի դրոշմէ խաչի քոյոյ նշանիդ,
զոր աստուածային արեամբ քո ներկեալ
նորոգեցեր, և ի նոյն շնորհ որդեգրու-
թեան զմեզ մկրտեցեր, և ի փառս պատ-
կերի քո նկարեալ յօրինեցեր, այսու
պարզևօր աստուածականօր ամաչեսցէ
սատանայ, քակտեսցին մեքենայքն, բարձ-
ցին որոգայթքն, պարտեսցին մարտու-

ցեալքն , պակասեսցին զէնքն սայրասուրբ , մերժեսցի մէզն , փարատեսցի խաւարն , մեկնեսցի մառախուղն : Բազուկ քո հովանասցի , և աջ քո կնքեսցէ . վասն զի գժած ես և ողորմած , և անուն քո կոչեցեալ է ի վերայ ծառայից քոց : Եւ բեզընդ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

ԲԱՆ ՂԵ .

Վերսիւն յաւելուած կրկին հեծուքեան նորին հսկողի .

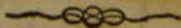
Ա. **Ս**ՐԵԳԱԿՆ արդար , ճառագայթ օրհնեալ , լուսոյ կերպարան , փափաք անձկութեան , բարձրեալ անքնին , զօրեղ անպատում , բարւոյ բերկրութիւն , յուսոյ տեսութիւն , զովեալ երկնաւոր , Թագաւոր փառաց , Քրիստոս արարիչ , խոստովանեալ կեանք : Եւ արդ զժերութիւն վրիպանաց բազմասխալ ձայնի եղկելոյս ամենազօրդ բանիւ լցեալ , մատուցես յաղերս հաճութեան Հօր քում բարձրելոյ :

Որ վասն իմ ի փորձ եկիր անիծից, կերպարանեալ զիմ նմանութիւն, ամենևին կենաց օրհնութիւն, վերնոց և ներքնոց բարեխնամող տեսուչ համայնից: Զի թէ յանձն առեր մեռանիլ վասն իմ, Աստուած և տէրդ բոլորեցուն, զորչափ հաճեսցիս առաւել և այժմ վտանգաւորս կրից կարեկցել, ընդ իմ պարտաւորիս միշտ աղօթելով ազգակցաւ մարմնոյդ առելոյ ի մէնջ՝ առ համապատիւդ քո Հայր:

Բ. Եւ վասն արեանդ պատուականի միշտ մատուցելոյ ի հաճութիւն կամաց առաքչիդ, բարձցին վտանգք մեղուցեալ դատապարտելոյս, Թողցին պարտիքն, ապաքինեսցի ամօթն, մոռացին պատկառանքն, բարեգործեսցին դատակնիքն, սատակեսցին որդունքն, վերացի լալն, հանդարտեսցէ կրճումն ատամանցն, սպառեսցին ողբքն, հատցին արտասուքն, մերժեսցի սուգն, հալածեսցի խաւարն, վատնեսցի հուրն սաստկութեան, հերքեսցին տանջանարանքն բազմօրինակք:

Գ. Եկեսցեն զԹութիւնք կամողիդ և պարգևողիդ կենաց ամենից, ծագեսցի

լոյսդ , արագեացէ փրկութիւնդ , հասցէ
օգնութիւնդ , ժամանեացէ այցելութիւնդ ,
կանխեսցէ ցօղդ ողորմութեան , յառա-
ջեսցէ արբուցէ զանդաստանս պասքեալ՝
անկեալ ոսկերացս Թշուառութեամբ ի
վիհն մահու . ծաղկեցուցէ պտղաբերեսցէ
բաժակդ երկնաւոր արեան կենարարիդ
զերկիրս խնամեալ աւուրն լուսոյ , որ
անծախսապէս միշտ պատարագի յիշա-
տակ կենաց փրկութեան հոգւոց ննջեցե-
լոց : Զի ամենայնիւ մահացեալ հոգիս
մարմնովս մեղաց՝ շնորհօք քո , զԹձժ ,
ի բեզ զօրացեալ քե նորոգեցայց , զա-
տեալ ի մեղաց անմահ կենդանութեամբ
ի յարութեանն արդարոց , Հօր քում օրհնե-
ցեալ : Ընդ որում բեզ փառք , և Հոգւոյդ
սրբոյ բարեբանութիւն վայելչական զո-
հութեամբ , այժմ և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից . ամէն :

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՄԱՏԵՆԻՍ

ԴՊՐՈՒԹԵԱՆ.

ԸՍ հոլովման ընթացից ամանակաց յառաջ շարժուածեան, որ ըստ լրապատարն նշուլագեղն արփիաճաճանչ լուսակիրն օրակշիռն մղտափարատն ակնապարար ականն արևու՛ ստեղծականն արուսեկի, որ համբարէ հոլովէ կուտէ ամաց յոլովուծիւն ի չափս դարուց շընչասպառ և կենդանանորոգ առուղեկան յաւիտենիս, ի յաւարտումն կատարման իններեակ յորելինին, ի սկիզբն պսակելոյ մտի տասնեկին յաբեթական տոհմիս տումարի, յետ երից ամաց անցելոց՝ որ զկնի գալստեան ի կայս և ի կոյս կողմանց հիւսիսոյ դիմաց արևելից՝ յաղծող և մեծ կայսերն Հոռոմոց Բասլի, յորժամ ընդարձակ և մակագաւիթ կանոնաւ սփիռ տարածէր՝ լիասահման և անխտրոց ի ստուարակարկատ կոթողս կարծր արձանաց՝ ի ձգումն ձեռին և յանխզելի լարս պարանաց երկարագունից՝ անթարթափ

ի նոյն վերասլացեալ ի յաջ և յահեակ՝
սեպհականել յաւելլուլ բաժինս մասանց
լիճակաց խմբից աշխարհաց ի ծոց իւր .
արդ ի յայնմ անդորրութեան միջոցի, յո-
րում եզերեալ ընդոտնեցաւ Թշնամին եկե-
ղեցւոյ, ստացեալ հիմնեցի, կառուցի,
կարգեցի, կուտեցի, արձանացուցի, դիզի,
բարդեցի, կացուցի, ցուցի, հաստատելով
ի հրաշակերտութիւն միագոյ իրի զբազ-
մաստեղնեան դրուագս գրութեան այսմ
սոիերի արգասաւորի, եւ Գրիգոր կրօ-
նաւոր բահանայ, յետին բանահիւսաց և
կրտսեր վարժապետաց, զորձակցութեամբ
եղբօր իմոյ ընտրելոյ Յովաննէս կոչեցե-
լոյ՝ նարեկայ մեծափառ և բարձրապա-
տիւ ուխտի վանականի, որք իբրև զմի
մարմին բանական ի յերկուց առ մի կեր-
պարան շինելոյ դիմաց կենցաղավարելով,
ոչ միայն հարազատք, այլ և միաշունչք
միակրօնք համապատիւք զուգահաւանք,
ի բառից աչաց առ մի և նոյն շաւիղ խոր-
հրրդոյ տեսեալք :

Արդ հայցեմք ի ճաշակողացդ յայսմ
սեղանոյ յորնօրէն և ախորժահամ հան-

դերձելոյ՝ յիշատակել զմեզ ի մաղթանս
ուղիղս և ի պատկանաւոր խնդրուածս ,
սեռն սիրով ի միտս բարիս . որով և դուք
եղիջիք զրեալ ի մատեանս կենաց վերին
դպրութեանն :

**Համառօտութիւն աղօթից եռամեծի եւ
հաջ վարդապետի Մխիթարայ գոծի խրս-
տակրօն նգնաւորի եւ բանիբուն հռետորի՝
ասացեալ ի սուրբ Պատարագին :**

Տէ՛ր Աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս
բան հօր և կերպարան , կենդանի և կեն-
դանարար , յոյս և փրկութիւն ամենեցուն
որ կարդան առ քեզ : Որ շնորհես առա-
ւել բան զարժանն , և տաս խնդրողացն
զպիտոյս կարեաց : Զի ոչ միայն արարեր
և ստացար ի վերստին յանցանելն մեր՝
չարչարանօք խաչի քո , այլև միշտ զքեզ
ետուր փրկանս կենաց մարդկան : Վասն
որոյ մեծ եղև մինչև յերկինս ողորմու-
թիւն քո , և յամենայն երկրի ցուցաւ
փառք քո : Եւ այնքան զերազանցեաց

պարզևաց քոց նշանակ, մինչ զի ոչ միայն մարդկայինս հիանան ազգք, այլ և երկնային զօրքն և առաւել մերձակայքն . ընդ որս սոսկացեալ փառաւորեն անլըռելի ձայնիւ ասելով, սուրբ՝ սուրբ՝ սուրբ՝ Տէր զօրութեանց . զորս և ուսեալ մեր՝ երգեմք ի ժամ անմահիդ զենման՝ կցորդելով անմարմնոցն երջանկաց :

Զի զառ մեզ զանճառն տեսանելով ըզխորհուրդ՝ զօրինակ մահուն ճշմարտի, ընդ մեր եղեալ՝ մարդկապէս ընդ մեզ եղանակեն զերգս օրհնութեան : Զի եթէ զօրինակն անգիտանան զովասանութեան՝ միայն զսուրբն կարդան զանուն, ուստի զերեսսն ծածկեն և զոտսն . մեք զճր ասասցուք զօրհնութիւն և զգովութիւն, բայց միայն զքեզ օրհնեսցուք սարսափմամբ, և հաւատովք մերձեսցուք յանտեսանելիդ և ի տեսանելիդ անճառութիւն :

Օրհնեմք զհայր՝ զառաքող փրկողիդ :

Օրհնեմք և զհոգիդ սուրբ՝ զկատարիչ և զսրբիչ զգալւոյն օրինակի :

Օրհնեմք զանիմանալի զքո՝ խոնարհութիւնդ :

Օրհնեմք և զմեծ քո քաղցրութեան կամօղ:

Օրհնեմք՝ որ զկենդանարար մարմին և զարիւն քո սուրբ շնորհեցեր մեզ ի բաւութիւն :

Օրհնեմք՝ որ հուր աստուածութեան քոյ՝ ոչ կիզու զբնութիւնս հողեղէն :

Օրհնեմք՝ զոր ոչ տանին երկինք ամենայն, այլ տանին նիւթական և նուաստական եկեղեցիք :

Օրհնեմք՝ որ նստիս ի բերովբէս, և բազմիս ի սեղան սրբութեան :

Օրհնեմք՝ զոր ոչ ունին երկինք վերին՝ և իննեակ դասք անմարմնոցն, բառնան մատունք բահանայից :

Օրհնեմք՝ զոր և սերովբէն ունելեօք մատուցանէր ի բերան մարգարէին. իսկ աստ ձեռամբ բաշխիս հողեղինաց և մատամբ մատչիս ճաշակողաց :

Օրհնեմք՝ որ ոչ զարշիս յաղտեղութենէ մարմնական կրից, այլ մաքրես սրբութեամբ քով :

Օրհնեմք՝ որ զպէսպէս յանցանսն անտես առնես զազգի մարդկան՝ որք հաւատով ապաւինին ի քեզ :

Օրհնեմք՝ որ միջնորդութեամբ կենարար մարմնոյ և արեան քոյ՝ հաշտեցուցանես զհայր քո ընդ օտարացեալս մեղօք, տալով վճիռ անստելի, ոչ ուտողացն և ոչ ըմպողացն ոչ ունել կեանս, և ուտողացն և ըմպողացն զքնակիլն ի քեզ, և զքեզ ի նոսա :

Քանզի տիրապէս մարմին և արիւն քո սուրբ կատարեալ արձակումն է և ազատութիւն ի կապանաց մեղաց :

Զի եթէ սուրբք ամենայն առ հասարակ յիշին, և քոյոցդ բարեաց կարօտին, զիմորդ և ոչ ես անկեալս ի շնորհաց և ունայնս ի բարեզարդութեանց :

Զի եթէ այժմ ոչ ողորմիս, յորում բացեալ ես զղուռն անճառ ձրից, Երբ տայցես յայլում ժամու. քանզի անվրէպ յայսմ ժամու է առնուլ ի քէն զխնդիրս, որպէս և սուրբք ի բաղցրութեան ժամանակի :

Զի եթէ յորժամ ընդհանուր երկինք և երկիր առ հասարակ բարեխօսեն՝ ոչ լլսես, այլ յորճում ժամու զամենեսեան ժողովեցից :

Զի եթէ մինչ հիանան անմարմնոցն դասք

ընդ առատութիւն պարգևաց քոց, և զօրհնութիւնս մատուցանեն, ոչ առնում. յորժամ ի կշիռ դնես՝ զիմորդ ընկալայց :

Զի եթէ յորժամ դասք հրանիւթիցն գոչեն ասելով՝ ողորմեան քո արարածոց, մասն ինչ ոչ տացի. ընդ որոց այլոց առից :

Աղաչեմ զքեզ Տէր, մի ունայն դարձուցաներ զիս յամենասուրբ երեսաց քոց, անչափ պարգևացդ իշխան :

Յորժամ յարգեալ է իբրև զգետս ի լըրութենէ ծովու մեծիդ պարգևք, ուստի և ինձ կաթիլ մի բաւական է. զի սակաւն քո անչափ ունի մեծութիւն, և առաւելեալ է քան զխորս ծովու :

Զի եթէ ի ծագիլ լուսոյ արեգականդ ոչ լուսաւորիմ, ի զիշերի հրպէս պայծառացայց :

Եւ եթէ ձրի բժիշկդ մերձ ես՝ և զղեղդ կենաց ոչ տացես, այլ հւր գտից բժիշկ զի բժշկեցայց :

Եթէ յարուցչիդ պատահեալ մեռանիմ, և զիս յարուցէ :

Եթէ բնութեամբ ճոխացուցիչդ զաղբա-

տութիւնս ոչ բարձցես, առ այլ ո՞վ եր-
թայց ի փարթամաց :

Ընդ խաղաղութեան աշխարհիս զոր
շնորհես, տո՛ւր և ինձ խաղաղութիւն յամ-
բոխից կրից. ընդ հաստատութեան եկե-
ղեցւոյ՝ հաստատեա՛ն և զշարժեալ անձինս :

Ընդ քահանայապետաց և քահանայից՝
սարկաւազաց և դպրաց՝ և ամենայն ուխտի
մանկանց եկեղեցւոյ պահպանութեան, զօ-
րութեամբ քո և զիս ընդ հովանեաւ քով
ամրացո՛՛ :

Ընդ Թագաւորաց և իշխանաց՝ զօրա-
փարաց և զօրականաց յաղթող և զիս ի
վերայ աներևոյթ Թշնամւոյն արասցես :

Ընդ ննջեցելոցն հաւատացելոց յիշեա՛ն
և զիս Տէր զմեռեալս մեղօք. զորս ի
խորոցն հաներ անդնդոց, ընդ նոսին հան
և զիս ի չարին բանդէ՝ միջնորդութեամբ
կենարար մարմնոյ քոյ և արեան, արժա-
նապէս գոհանալ զողորմութենէ՛ քումմէ :

Գոհանամ զքէն Տէր՝ որ արժանի արա-
րեր զիս տեսլեան սուրբ խորհրդոյ քոյ :

Գոհանամ՝ զի զսոսկալին և զահաւորն
լուայց զօրհնութեան :

Գոհանամ՝ զի զաստուածախօսութիւն
քո լսել արժանացայ :

Գոհանամ՝ որ զհոգիս յուսով լցեր, և
զսիրտս ուրախութեամբ :

Զոր օրհնութիւն կամ զգոհութիւն քեզ
մատուցանեմ՝ Աստուած իմ Յիսուս, զի
արժանի եղէ կենաց հացիդ և անմահա-
րար բաժակիդ :

Գիտեմ՝ զի չար է ինձ մերձենալն չա-
րեօք, և տարակուսանք հեռանալն . մա-
նաւանդ զի անսուտ սահմանեցեր, եթէ
որ ոչ ուտէ զմարմին իմ և ըմպէ զարիւն
իմ, կեանս ոչ ունիցի յանձին իւրում :

Ահա յայտնապէս խոստովանիմ, զի ես
մեռեալ եմ, և քեզ է յարուցանելն . զի
փառաւորեցից զքեզ ընդ հօր քում ամե-
նազօրի, և ընդ ամենասուրբ հոգւոյդ ճշշ-
մարտի, այժմ և միշտ և յաւիտեանս .
ամէն :

Ամենակալ ամենախնամ Աստուած՝ յա-
մենայնի օրհնեալ . որ յամենայնի ես և
ամենեցուն անհաս՝ և բովանդակեալ պա-
հես զամենայն արարածս՝ զհոգեղէնս և
զհողեղէնս, զաննիւթս և զնիւթեղէնս .

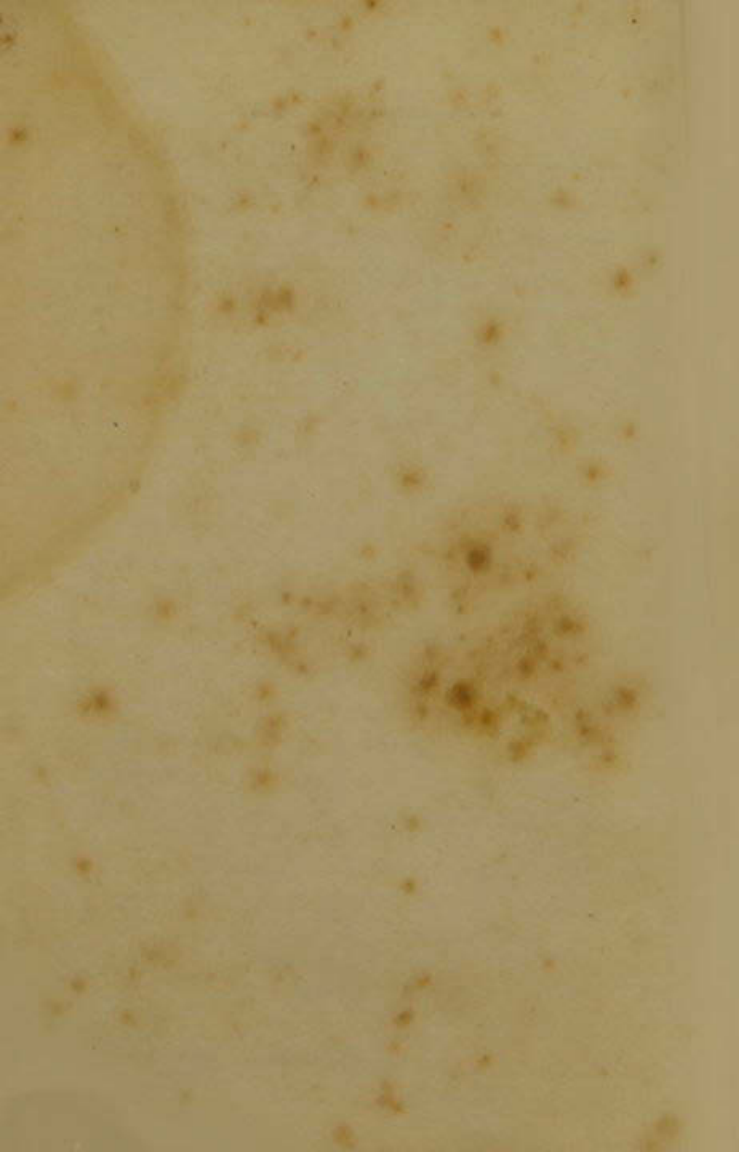
լի մահկանացուաց կեանք ես և անմահութեան յարամնացութիւն : Բաց զդուռն ողորմութեան քոյ՝ զԹանժ, և ծագեան լոյս խաւարելոյս : Զծանրացեալս բեռամբք մեղաց՝ Թեթևացն. զսևացեալս աղտեղեալ կրիւք՝ սպիտակացն. զսառուցեալս յաստուածային սիրոյդ՝ ջերմացն. զմթացեալս անասնական սահեցմամբ՝ զգաստացն : Զըմբռնեալս ի ծուղակ որսողին՝ փրկեան և ազատեան. զմանրեալս ի ժանեաց կերչին՝ կորզեան և կենագործեան. և զհոգիս խաւարեալ մեղօք՝ անճառ լուսով քով լուսաւորեան, և միշտ առ քեզ հայեցն : Զգերեալ խորհուրդս ի գերողէն՝ առ քեզ դարձն. զըմբռնեալ կամս ի խարդախողէն՝ զերձն. զյօժարութիւնս՝ քաղցրութեամբ ի քեզ միացն. զբանական մասն հոգւոյս՝ խոհեմացն. զսրտմտականն արիացն. զցանկականն ողջախոհացն, և առ քեզ դարձն. զերիս մասունս՝ արդարութեամբ ամրացն. զնսեմացեալ միտս՝ պայծառացն :

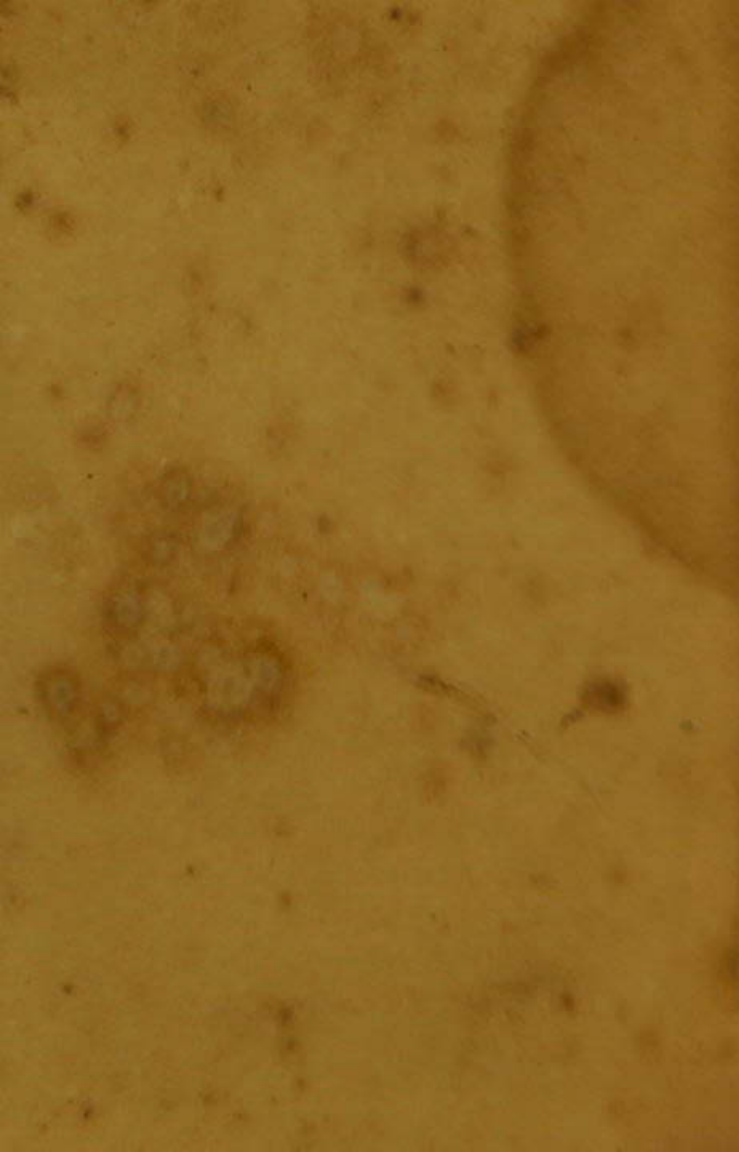
Զներտրամադրեալ բնութիւն բանիս՝ հոգւով քո խառնեան. զարտաբերեալս յօ-

զուտ լսողաց՝ շնորհօք քո ներկեան . զըզ-
գայարանս կարկառման մտացս՝ առ քեզ
հայեցո՛ . զզգայութիւն պատուհանացս՝
ազդմամբ քո լցո՛ : Տեսանելեացս՝ ցոյց
զողորմութիւն քո . լսելեացս՝ լսելի արն
զձայն քո . ճաշակելեացս՝ քաղցրասցին
բանք քո . հոտոտելեացս՝ բուրեցցի հոտ
կենաց քոց , միշտ առ քեզ պաղատիլ և
աղաչել և երկիրպագանել՝ բաղխմամբ
կրժից , տարածմամբ ձեռաց , տատան-
մամբ մատանց , կականմամբ ձայնից , հա-
ռաչմամբ սրտից , հեծութեամբ ողբոց ,
արտասուօք աչաց , յայտնութեամբ գաղտ-
նեաց , խոստովանութեամբ մեղանաց , և
ի քէն ընդունիլ թողութիւն սխալանաց ,
բաւութիւն յանցանաց , հանգիստ փա-
ռաց , և զուարճանալ տեսութեամբ աչաց ,
և վայելել ի փառս երբեակ անձնաւորու-
թեանդ յաւիտենից յաւիտեանս . ամէն :

ՎԵՐՁ .

205

0015699

2013

